ISSN 3088-1226 (Print)
ISSN 3088-1250 (Online)

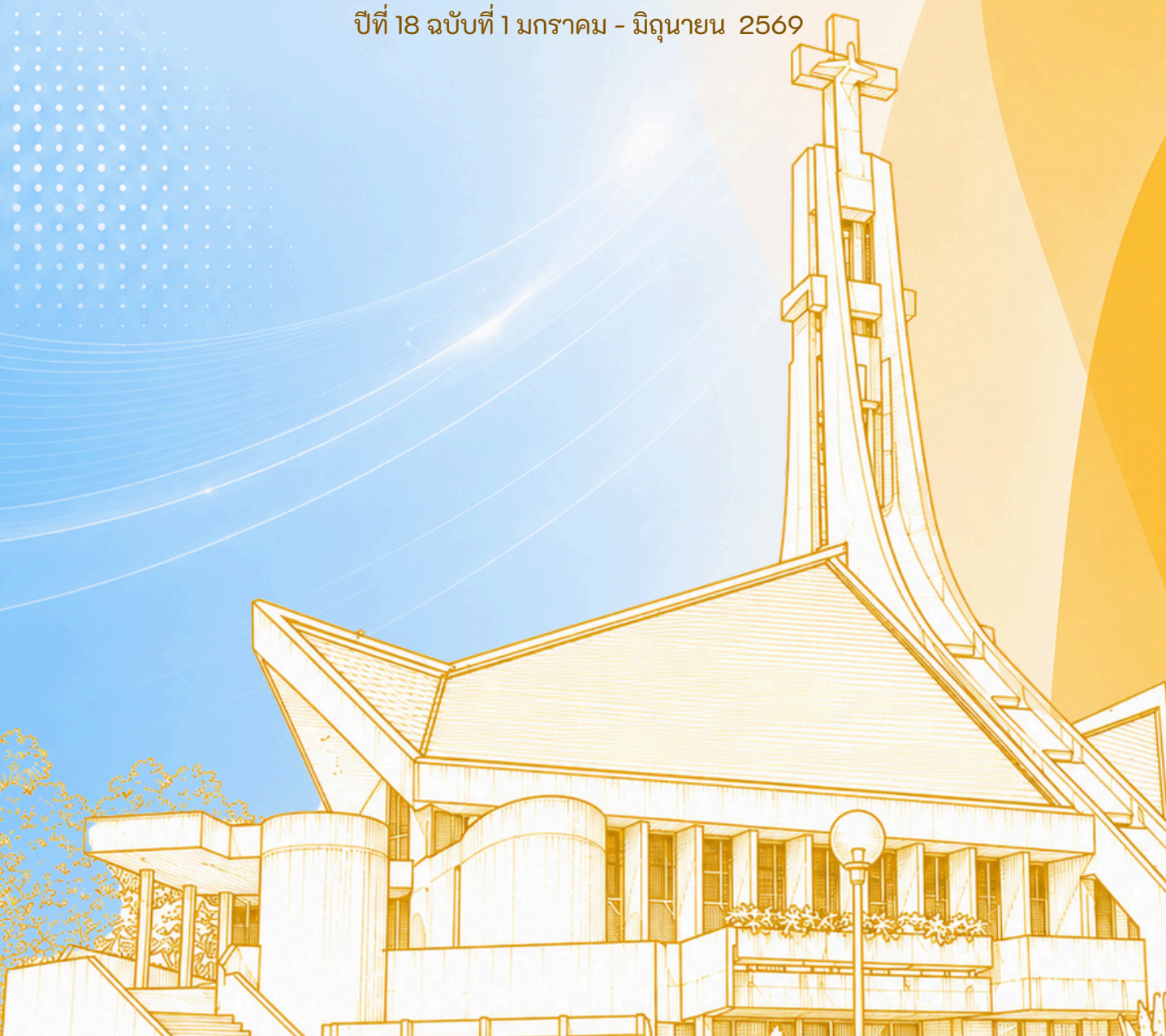
วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

วารสารวิชาการด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา

SAENGTHAM COLLEGE JOURNAL

THE JOURNAL OF PHILOSOPHY, RELIGION, THEOLOGY AND EDUCATION

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2569

วารสารวิชาการ
วิทยาลัยแสงธรรม
Saengtham College Journal

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2026/2569

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม มีความยินดีรับบทความวิจัย บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์ด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในเอกสารใดๆ โดยส่งบทความมาที่ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม จะส่งบทความให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการเพื่อประเมินคุณภาพบทความว่าเหมาะสมสำหรับการตีพิมพ์หรือไม่ หากท่านสนใจกรุณาดูรายละเอียดรูปแบบการส่งต้นฉบับได้ที่ https://so01.tci-thaijo.org/index.php/scj

เจ้าของ

วิทยาลัยแสงธรรม, สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ทั้งในและนอกวิทยาลัยตลอดจนนักวิชาการอิสระ
2. เชื่อมโยงโลกแห่งวิชาการ และเผยแพร่องค์ความรู้ทางปรัชญา ศาสนา เทววิทยาและการศึกษา ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมส่วนรวม
3. ส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยาและการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวิทยาลัยแสงธรรม ห้ามนำข้อความทั้งหมดไปตีพิมพ์ซ้ำ ยกเว้นได้รับอนุญาตจากวิทยาลัยแสงธรรม

ความรับผิดชอบ

เนื้อหาและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น

จัดพิมพ์โดย: ศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม
พิสูจน์อักษร: อาจารย์ สุดหทัย นิยมธรรม
ปก/รูปเล่ม: นางสาว วรกัญญา กิจบำรุง และ นาย วรัญญู นางาม

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
ได้ผ่านการประเมินคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)
รอบที่ 5 ปี พ.ศ. 2568-2572 ครั้งที่ 2 (ปี พ.ศ. 2569-2572)
โดยจัดอยู่ในกลุ่ม 1 เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI และอยู่ในฐานข้อมูล TCI

นโยบายของวารสารและขอบเขตการตีพิมพ์

1. กำหนดการตีพิมพ์วารสาร มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน **ฉบับที่ 2** กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทบทความที่รับตีพิมพ์

บทความวิจัยและบทความวิชาการ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

3. ประเภทของการ Peer Review

ผู้ประเมินไม่ทราบชื่อผู้แต่งและผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้ประเมิน (Double-blind peer review)

4. กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อนโดยสาระบทความและแนวการเขียนจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร และผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน โดยจะมีกระบวนการดังต่อไปนี้

- เมื่อส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ และได้รับอีเมลจากระบบของวารสารฯ ถือว่ากองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยสมบูรณ์

- กองบรรณาธิการจะพิจารณาเบื้องต้น โดยตรวจสอบหัวข้อและเนื้อหาของบทความถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และรูปแบบของวารสาร การคัดลอก เพื่อส่งให้กับผู้ส่งบทความนำกลับไปแก้ไขเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนต่อไปหรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์

- เมื่อกองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรให้ดำเนินการส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการกลั่นกรองต่อไป บรรณาธิการจะแจ้งผู้เขียนให้ชำระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดทำวารสาร โดยมีอัตราค่าใช้จ่ายฯ บทความละ 3,000 บาท

* บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการ ทางวารสารฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการคืนเงิน ไม่ว่าในกรณีใดๆ ทั้งสิ้น*

- กองบรรณาธิการจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยในกระบวนการพิจารณากลั่นกรองนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่สามารถทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (Double-Blind Peer Review)

- เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณากลั่นกรองบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้นๆ ควรได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธการลงตีพิมพ์ในวารสารหรือควรให้ผู้ส่งบทความนำกลับไปแก้ไขให้แล้วเสร็จตามกำหนดก่อนพิจารณา

- กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้ส่งบทความทราบเมื่อบทความผ่านการพิจารณารับตีพิมพ์บทความ

5. จรรยาบรรณการตีพิมพ์

บทความที่นำมาสมัครลงตีพิมพ์ในวารสารต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนและไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น รวมทั้งผู้เขียนบทความต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น

6. ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์

บทความที่ส่งมาเพื่อขอตีพิมพ์จะต้องชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ หลังจากกำหนด Peer Review ประเมินบทความได้แล้ว และในกรณีที่บทความได้รับการประเมินผลไม่สามารถตีพิมพ์ได้ ท่านจะไม่ได้รับค่าตีพิมพ์คืนในทุกกรณี โดยมีอัตราการเก็บค่าตีพิมพ์ บทความละ 3,000 บาท

หมายเหตุ: ระยะเวลาการดำเนินการไม่น้อยกว่า 2 เดือน ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบทความและการดำเนินการแก้ไขบทความ

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. บทความที่ส่งเข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นผลงานต้นฉบับที่ไม่เคยตีพิมพ์มาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาหรือส่งซ้ำซ้อนกับวารสารอื่นใด

2. เนื้อหาของบทความต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ขอบเขต และนโยบายของวารสาร

3. บทความต้องไม่ลอกเลียน ดัดแปลง หรือกระทำการใดๆ อันเป็นการละเมิดผลงานของผู้อื่นโดยมิชอบ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

4. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของผลงานที่นำมาใช้ในบทความอย่างถูกต้องและครบถ้วน ทั้งในกรณีของข้อความ แนวคิด ภาพ ตาราง หรือข้อมูลอื่นใด

5. ผู้นิพนธ์มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิงทั้งในด้านรูปแบบเนื้อหา และความสอดคล้องกับการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

6. ผู้นิพนธ์บทความต้องจัดเตรียมต้นฉบับบทความให้เป็นไปตามรูปแบบ โครงสร้าง และขนาดตัวอักษรตามที่กำหนดไว้ในแบบฟอร์มของวารสารอย่างเคร่งครัด

7. ผู้ที่มีชื่อเป็นผู้นิพนธ์ทุกคนต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญในการดำเนินงานวิจัยหรือการจัดทำบทความ และต้องสามารถรับผิดชอบต่อเนื้อหาของบทความได้

8. ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนการวิจัย และต้องเปิดเผยผลประโยชน์ทับซ้อน (หากมี) ทั้งในบทความและแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบอย่างชัดเจน

9. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงเฉพาะเอกสารที่ได้ศึกษาจริงและมีความเกี่ยวข้องกับบทความเท่านั้น และควรใช้อ้างอิงเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรใช้อ้างอิงมากเกินความจำเป็น

10. การกล่าวขอบคุณบุคคลหรือหน่วยงานในกิตติกรรมประกาศ ผู้นิพนธ์ควรได้รับความยินยอมจากผู้ที่ถูกกล่าวถึงก่อนทำการระบุชื่อในบทความ

11. ผู้นิพนธ์ต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง การสร้างข้อมูลเท็จ การปลอมแปลง การบิดเบือน การตกแต่งข้อมูล หรือการรายงานข้อมูลอย่างเลือกสรรที่สนับสนุนข้อสรุปของตน

12. กรณีที่บทความเป็นการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรี สิทธิ ความปลอดภัย และสุขภาวะของมนุษย์ ผู้นิพนธ์ต้องแนบหนังสือรับรองการผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การพิจารณาอนุมัติให้ลงตีพิมพ์เป็นอำนาจของกองบรรณาธิการวารสารและถือเป็นที่สิ้นสุด

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณา ตัดสินใจรับหรือปฏิเสธบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร โดยพิจารณาจากคุณภาพ ความถูกต้องทางวิชาการ ความเป็นต้นฉบับ และความสอดคล้องกับขอบเขตและนโยบายของวารสาร ทั้งนี้ บรรณาธิการต้องไม่พิจารณาตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นมาแล้ว

2. บรรณาธิการต้องดำเนินการพิจารณาบทความด้วยความเป็นกลาง เป็นธรรม และปราศจากอคติ โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้นิพนธ์ไม่ว่าด้วยเหตุแห่งเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา สัญชาติ สังกัด หรือความคิดเห็นทางวิชาการ

3. บรรณาธิการมีหน้าที่จัดการกระบวนการประเมินบทความ (peer review) ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม โปร่งใส และมีคุณภาพ โดยคัดเลือกผู้ประเมินที่มีความเชี่ยวชาญตรงกับสาขา และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์

4. บรรณาธิการต้องรักษาความลับของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทความ ผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินในทุกขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแก่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นโดยมิชอบ

5. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมิน หรือบทความที่อยู่ระหว่างการพิจารณา หากมีผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น บรรณาธิการต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบและถอนตัวจากการพิจารณาบทความนั้น

6. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบบทความในด้านการลอกเลียนผลงานของผู้อื่น (plagiarism) และพฤติกรรมที่ขัดต่อจริยธรรมการวิจัยและการตีพิมพ์อย่างจริงจัง โดยอาจใช้เครื่องมือหรือกระบวนการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

7. เมื่อบรรณาธิการตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบทความมีการลอกเลียนผลงาน ปลอมแปลงข้อมูล บิดเบือนข้อมูล หรือกระทำการอันเป็นการละเมิดจริยธรรมการตีพิมพ์ บรรณาธิการต้องระงับกระบวนการพิจารณา แจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบ และดำเนินการพิจารณาตามแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมของวารสาร

8. บรรณาธิการต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการรับหรือปฏิเสธบทความบนพื้นฐานของความถูกต้องทางวิชาการ ความน่าเชื่อถือของระเบียบวิธีวิจัย และคุณค่าทางวิชาการของผลงาน โดยไม่พิจารณาจากผลการวิจัยว่าเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบ

9. บรรณาธิการมีหน้าที่กำกับดูแลให้มีการแก้ไขบทความ (correction) การแสดงข้อกังวล (expression of concern) หรือการถอนบทความ (retraction) ภายหลังการตีพิมพ์ หากพบข้อผิดพลาดหรือการประพฤติมิชอบทางวิชาการ โดยเป็นไปตามแนวปฏิบัติสากล

10. ในกรณีที่บทความมีหลักฐานชัดเจนว่ามีการลอกเลียนผลงานโดยมิชอบ การปลอมแปลงข้อมูลหรือการกระทำที่เข้าข่ายความผิดร้ายแรงทางจริยธรรม และผู้นิพนธ์ปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการมีอำนาจและความรับผิดชอบในการดำเนินการถอนบทความโดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้นิพนธ์ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความน่าเชื่อถือและมาตรฐานทางวิชาการของวารสาร

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง เป็นธรรม และยึดหลักวิชาการ โดยประเมินบทความบนพื้นฐานของคุณภาพ ความถูกต้องทางวิชาการ และคุณค่าทางวิชาการของผลงาน โดยไม่คำนึงถึงตัวบุคคลหรือสังกัดของผู้นิพนธ์

2. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับของข้อมูลที่ปรากฏในบทความและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินในทุกขั้นตอน และต้องไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง

3. ผู้ประเมินบทความต้องไม่ใช้ข้อมูล แนวคิด หรือผลการวิจัยที่ปรากฏในบทความซึ่งอยู่ระหว่างการประเมินไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่นก่อนการตีพิมพ์

4. ผู้ประเมินบทความต้องตอบรับการประเมินเฉพาะบทความที่อยู่ในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ และต้องปฏิเสธการประเมินบทความ หากไม่สามารถประเมินได้อย่างมีคุณภาพหรือไม่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

5. ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที หากพบว่าตนมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เนื้อหาบทความ หรือแหล่งทุนสนับสนุน และต้องถอนตัวจากการประเมินบทความนั้น

6. ผู้ประเมินบทความต้องจัดทำข้อเสนอแนะและข้อวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ มีเหตุผล และสุภาพทางวิชาการ โดยหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม การดูหมิ่น หรือการโจมตีส่วนบุคคล

7. ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ หากตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบทความมีการลอกเลียนผลงานของผู้อื่น การปลอมแปลงข้อมูล การบิดเบือนข้อมูล หรือการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมการวิจัยและการตีพิมพ์

8. ผู้ประเมินบทความต้องประเมินบทความอย่างเป็นระบบ รอบคอบ และตรงตามเกณฑ์ที่วารสารกำหนด พร้อมจัดส่งผลการประเมินภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อสนับสนุนกระบวนการพิจารณาที่มีประสิทธิภาพ

9. ผู้ประเมินบทความต้องเคารพบทบาทและอำนาจการตัดสินใจของบรรณาธิการ โดยตระหนักว่าข้อเสนอแนะของผู้ประเมินเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์เท่านั้น

กองบรรณาธิการ
วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2026/2569

บรรณาธิการบริหาร

บาทหลวง ผศ. ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

กองบรรณาธิการวารสาร (ภายใน)

บาทหลวง ธีรพล กอบวิทยากุล	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
บาทหลวง วิทยา เลิศทนงศักดิ์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
อาจารย์ สุดหทัย นิยมธรรม	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
วรกัญญา กิจบำรุง	ประจำกองบรรณาธิการ
วรัญญู นางาม	ประจำกองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสาร (ภายนอก)

บาทหลวง ศ. ดร.วชิระ น้ำเพชร, เยสุอิต	มหาวิทยาลัยโซเฟีย ประเทศญี่ปุ่น
รศ. ดร.ไพศาล หวังพานิช	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รศ. ดร.มารุต พัฒผล	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ. ดร สมเจตน์ ไวยาการณ์	คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
รศ. ดร.รัตติกรณ์ จงวิศาล	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ. ดร.วรยุทธ ศรีวรกุล	คณะปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ผศ. ดร.ประทีป ฉัตรสุภางค์	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.จิตรา ดุษฎีเมธา	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.เมธัส วันแอเลาะ	ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคโนโลยีอัร-รอบิตี
ดร.อาทิพย์ สอนสุจิตรา	พัฒนาการศึกษา ฝ่ายการศึกษา มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ประเมินบทความ (ประจำฉบับ)
ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2026/2569

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รศ. ดร.กรองทิพย์ นาควิเชตร	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
รศ. ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ. ดร.ดนุลดา จามจุรี	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ. ดร.ภัทรียา กิจเจริญ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ. ดร.มารุต พัฒผล	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ. ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.ประทีป ฉัตรสุภางค์	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.สุทธิพงศ์ บุญผดุง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ. ดร.สุวศิน เกษมปิติ	Faculty of Southeast Asian Studies, Guangdong University of Foreign Studies, China
ผศ. อมรชัย คหกิจโกศล	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
บาทหลวง ดร.อิทธิพล ศรีรัตนะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนมาเรียลัย อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ
บาทหลวงภฤศ ทิพย์ทอง	คณะพระมหาไถ่ สามพราน
บาทหลวงเอนก นามวงษ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนปัญจทรัพย์ มีนบุรี
ศาสนาจารย์ ดร.ชนันภรณ์ ใจเสาร์ดี	วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ
ภคินี ดร.ชวาลา เวชยันต์	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระหฤทัยดอนเมือง (มารีสวรรค์)
อาจารย์ ดร.ชิมมี่ อุปรา	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
อาจารย์ ดร.ธารทิพย์ ขุนทอง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร.นภาศิริ ฤกษนันทน์	สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.มลธวัฒน์ กิจสวัสดิ์	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
อาจารย์ ดร.วราพร ช่างยา	คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.สุกิจ ทองพิลา	วิทยาลัยพยาบาลราชชนนี นพรัตน์วชิระ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

อาจารย์ ดร.สุพัทธ แสนแจ่มใส	สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
อาจารย์ ดร.สุภาวดี นัมคณิสรณ์	บัณฑิตวิทยาลัยมนุษยศึกษา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
อาจารย์ ดร.หทัยทิพย์ สิขัณฑกสมิต	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
ดร.ไพฑูรย์ ยันงาม	โรงเรียนอรุณวิทยา
ดร.อาทิตย์ญา โพธิ์สวย	โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์
ดร.ไอยรา เลาะห์มิน	โรงเรียนเซนต์เทเรซา

<u>ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน</u>

บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ	คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวงธนายุทธ ผลาผล	คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวงสมชาย เกษี	คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน	คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2026/2569

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มีความยินดีนำเสนอผลงานวิชาการที่ผ่านกระบวนการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 16 บทความ ประกอบด้วย บทความวิชาการ 1 บทความ และบทความวิจัย 15 บทความ ซึ่งเป็นผลงานของนักวิชาการ นักวิจัย และคณาจารย์จากหลากหลายสถาบันทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยแสงธรรม

บทความในฉบับนี้สะท้อนความเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา จริยธรรม และการศึกษา ซึ่งเป็นพันธกิจสำคัญของวิทยาลัยแสงธรรมในการส่งเสริมองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมร่วมสมัย ทั้งในมิติทางวิชาการ จิตวิญญาณ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์

ประเด็นสำคัญประการแรก คือ การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยบทความหลายเรื่องมุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน การจัดการศึกษาแบบสะเต็มศึกษา แนวคิดเกมมิฟิเคชัน การเรียนรู้แบบร่วมมือ ตลอดจนการพัฒนาครูและการบริหารวิชาการบนฐานสมรรถนะ อันสะท้อนความพยายามในการพัฒนาระบบการศึกษาที่ตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล

ประเด็นสำคัญประการที่สอง คือ การศึกษาด้านศาสนา เทววิทยา และการอบรมหล่อหลอมจิตตารมณ์ ซึ่งครอบคลุมทั้งการพัฒนาคุณธรรมคริสตชน ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีกรรม การเทศนา การเสริมสร้างความศรัทธา และแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกันของพระศาสนจักรคาทอลิก งานวิจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นบทบาทของศาสนาและเทววิทยาในการเสริมสร้างคุณค่าทางจริยธรรม การพัฒนาจิตวิญญาณ และการสร้างความหมายแก่ชีวิตของมนุษย์ในบริบทสังคมปัจจุบัน

นอกจากนี้ ยังมีบทความที่นำเสนอประเด็นเกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตวิญญาณ ความยืดหยุ่นทางจิตใจ การสร้างอัตลักษณ์ การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ผ่านกิจกรรมทางการศึกษาและศาสนา ซึ่งล้วนเป็นองค์ความรู้ที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการพัฒนามนุษย์อย่างรอบด้านและยั่งยืน

ความหลากหลายของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาวิจัยแบบสหวิทยาการในการทำความเข้าใจและตอบสนองต่อความท้าทายของสังคมร่วมสมัย ทั้งในด้านการศึกษา คุณธรรม วัฒนธรรม และจิตวิญญาณ การบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ด้านการศึกษา ปรัชญา ศาสนศึกษา เทววิทยา จิตวิทยา และการพัฒนาชุมชน ช่วยเปิดพื้นที่สำหรับการสร้างความเข้าใจที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้ ความเชื่อ คุณค่าทางจริยธรรม และการพัฒนามนุษย์ อันเป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความหมายในโลกที่เชื่อมโยงถึงกันมากขึ้นในศตวรรษที่ 21

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า การวิจัย และการต่อยอดองค์ความรู้ในสาขาปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ตลอดจนช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในระดับชาติและนานาชาติต่อไป

ในโอกาสนี้ กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้นิพนธ์บทความ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ร่วมกันสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ โดยเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ ซึ่งได้สละเวลาและใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญในการพิจารณาบทความอย่างรอบคอบ อันเป็นส่วนสำคัญในการธำรงไว้ซึ่งคุณภาพ ความน่าเชื่อถือ และความซื่อตรงทางวิชาการของวารสารฉบับนี้

บรรณาธิการ

มิถุนายน 2569

สารบัญ / Table of Contents

<u>บทความวิชาการ / Academic Article</u>

การดำเนินชีวิตตามคุณค่าในยุคดิจิทัล: บทบาทของความยืดหยุ่นทางจิตใจ และการสร้างอัตลักษณ์ภายใต้กรอบการบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญา **1**

ดร.ถิรวรินทร์ บุญญาพิพรรธน์ และ ดร.นงคราญ วงษ์ศรี

Values-Based Living in the Digital Era: Psychological Flexibility and Identity Formation within an Acceptance and Commitment Therapy Framework

Dr.Thirawarin Bunyapipat and Dr.Nongkran Wongsri

<u>บทความวิจัย / Research Articles</u>

การศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 **13**

พณิชย์ กุดาพันธ์, ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ และ ดร.ทองปาน บุญกุศล

A Study of the Effectiveness of Learning Management Computing Science Using the Tatuca Classroom Online Classroom Combined with the Flipped Classroom Learning Management Method for 4th Grade Students

Phanit Kudaphan, Dr.Sudaporn Pongpisanu and Dr. Thongpan Boonkusol

ผลการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา **26**

ณัฐชนา จันทรจำนง, ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ และ ดร.วีณา ซุ้มบัณฑิต

Results of Early Childhood Activities with a STEM Education Model in Conjunction with Sufficiency Economy for Developing Intellectual Skills

Natchana Junjumnong, Dr.Sudaporn Pongpisanu and Dr.Weena Sumbandit

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 **41**

อมรศรี บัวคำ, ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ และ ดร.ทองปาน บุญกุศล

A Study of Academic Achievement in Thai Subject by Using Cooperative Learning, STAD Techniques, Together with Reading Exercises of First Grade Students

Amornsri Buakham, Dr.Sudaporn Pongpisanu and Dr.Thongpan Boonkusol

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาจีนโดยใช้แนวทาง การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 **55**

ธัญพร พึงพิพัฒน์, ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ์ และ ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ

The Study on Chinese Academic Performance and Attitudes Towards Chinese in Ninth Grade Students by Using a Gamification-Concept-Based Approach

Thanyaporn Pungpipat, Dr.Suphot Koedsuwan and Dr.Sudaporn Pongpisanu

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ **70**

วิสา นิลพุดซา และ ดร.อภิรดี จริยารังสีโรจน์

Needs Assessment of Developing Academic Management of Schools Affiliated to the Sisters of Saint Paul de Chartres in Bangkok Based on the Concept of Career-Self-Efficacy

Wisa Ninphutsa and Dr.Apiradee Jariyarangsiroge

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 **89**

สุกัญญา เพ็งมะเริง, ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ และ ดร.ทองปาน บุญกุศล

The Study of Learning Achievement in English Reading Comprehension by Using KWL-Plus Technique for Sixth Grade Students

Sukanya Pengmarerng, Dr.Sudaporn Pongpisanu and Dr.Thongpan Boonkusol

ผลของโปรแกรม Improve Preaching Skills เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ **101**

ศาสนาจารย์ ดร.ยุทธภัณฑ์ พินิจ และ ว่าที่ ร.ต.ขชลธนัท รักสอน

The Effect of Using the Improve Preaching Skills Program to Develop Knowledge and Preaching Skills of the New Generation of God's Servants

Rev. Dr.Yutthapan Pinich and Acting Sub Lt. Kchontnat Ruxsorn

การพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก **116**

ดร.ประสิทธิ์ ตึกขาว และ ดร.มนศักดิ์ มหิงษ์

Development of Performing Arts Curriculum to Promote Cultural Capital Ability in Thai Puan Community, Nakhon Nayok Province

Dr.Prasit Tuekkhaow and Dr.Manasak Mahing

แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยา แก่คริสตชน กรณีศึกษา อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่ 134

ธาวิน กิจทวี, บาทหลวง ดร.ออกัสติน สุกีโย ปิโตโย และ
ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์

Guidelines for the Use of Sacred Music in the Eucharistic Liturgy to Enhance Theological Virtues Among Christians: A Case Study of the Sacred Heart Cathedral, Diocese of Chiang Mai

Tawin Kittawee, Rev. Dr.Agustinus Sugiyo Pitoyo and
Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan

การปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า 150

วีรภัทร คูหาจิต, บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน,
บาทหลวง ดร.เชิดชัย เลิศจิตรเลขา และ ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์

Personal Commitment to God Among Students of Saengtham College

Weeraphat Khuhachit, Rev. Dr.Pichet Saengthien,
Rev. Dr.Cherdchai Lertjitlekha and Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan

การเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโล สำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี 168

ทองแดง แก้วประกอบ, มุขนายก ดร.ลือชัย ธาตุวิสัย,
บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ และ ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์

Cultivation of the Virtue of Charity in St. Paul Applied to the Catholic Seminarian at Epiphany Seminary in Ubon Ratchathani Diocese

Thongdang Kaewprakob, Bishop Dr.Luechai Thatwisai,
Rev. Asst. Prof. Dr.Aphisit Kitcharoen and
Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan

การศึกษาสภาพความเป็นจริงตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกันของพระศาสนจักร ในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ **184**

ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน, บาทหลวงวิทยา เลิศทนงศักดิ์, บาทหลวง ผศ. เชษฐา ไชยเดช, บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ, บาทหลวงธรรมรัตน์ เรือนงาม และ บาทหลวง ดร.เชิดชัย เลิศจิตรเลขา

A Study of Synodality Implementation in the Catholic Church: Examining Current Realities in the Archdiocese of Bangkok

Asst. Prof. Dr.Saranyu Pongprasertsin, Rev.Wittaya Lerttanongsak, Rev. Asst. Prof. Chetha Chaiyadej, Rev. Asst. Prof. Dr.Aphisit Kitcharoen, Rev.Thammarat Ruanngam and Rev. Dr.Cherdchai Lertjitlekha

คุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้า ผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษา วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี **201**

วัชรพล อำนาจเกียรติกุล, บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน, บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์ และ ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์

The Value of the Catholic Faith in God through the Devotion to The Statue of Saint Anthony, Case Study: The Church of Saint Anthony, Don Mottanoi, Ratchaburi Diocese

Watcharapon Amnatkiattikul, Rev. Dr.Pichet Saengthien, Rev. Dr.Surachai Chumsriphan and Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan

ผลของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมต่อการมีสติและความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล **219**

น.ท.หญิง ดร.เบญจภัค สางห้วยไพร และ กิ่งแก้ว แสงแผ้ว

Effects of Dhamma Practice Activities on Mindfulness and Spiritual Well-Being of Nursing Students

Cdr. Dr.Benjapak Sanghuaiprai and Kingkaew Sangpaew

กลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ **234**

รศ. ดร.พรศักดิ์ สุจริตรักษ์, ผศ. ดร.สุพัตรา สุจริตรักษ์, ดร.สุภาวดี มิสุนา และ คริสสินี สุจริตรักษ์

Strategy for Teacher Development to Support the Competency-Based Education Policy

Assoc. Prof. Dr.Phornsak Sucharitrak, Asst. Prof. Dr.Suphatra Sucharitrak, Dr.Supawadee Misuna and Crissinee Sucharitrak

การดำเนินชีวิตตามคุณค่าในยุคดิจิทัล: บทบาทของความยืดหยุ่นทางจิตใจและการสร้างอัตลักษณ์ภายใต้กรอบการบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญา

Values-Based Living in the Digital Era: Psychological Flexibility and Identity Formation within an Acceptance and Commitment Therapy Framework

ดร.ถิรวรินทร์ บุญญาพิพรรธน์
คณะจิตวิทยา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
ดร.นงคราญ วงษ์ศรี*
คณะจิตวิทยา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

Dr.Thirawarin Bunyapipat
Faculty of Psychology, Saint Louis College
Dr.Nongkran Wongsri*
Faculty of Psychology, Saint Louis College

*Corresponding Author, e-mail: nongkran@slc.ac.th

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 19 มกราคม 2569
แจ้งแก้ไข 18 กุมภาพันธ์ 2569
ตอบรับบทความ 20 กุมภาพันธ์ 2569

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการแนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Values-Based Living: VBL) ภายใต้กรอบการบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญา (Acceptance and Commitment Therapy: ACT) เข้ากับบริบทของสังคมดิจิทัลร่วมสมัย โดยมุ่งอธิบายบทบาทของความยืดหยุ่นทางจิตใจ (psychological flexibility) ในฐานะกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างการกระทำตามคุณค่า ความผาสุกทางจิตใจ และการสร้างอัตลักษณ์บุคคลในยุคที่ความหมายของบุคคลถูกชี้นำอย่างเข้มข้นโดยเทคโนโลยีดิจิทัลและอัลกอริทึม บทความเสนอว่าการดำเนินชีวิตตามคุณค่าไม่เพียงเป็นแนวทางในการลดความทุกข์ทางจิตใจ แต่ทำหน้าที่เป็น “เข็มทิศภายใน” มีบทบาททำให้บุคคลสามารถดำรงอยู่กับประสบการณ์ภายในที่ท้าทายได้อย่างเปิดกว้าง พร้อมทั้งเลือกกระทำอย่างสอดคล้องกับคุณค่าที่ตนให้ความสำคัญ แม้ต้องเผชิญแรงกดดันจากวัฒนธรรมดิจิทัลเชิงการแสดงออกและการเปรียบเทียบทางสังคม บทความยังอภิปรายว่าความขัดแย้งของคุณค่าในบริบทดิจิทัลมีความสัมพันธ์กับกระบวนการสำคัญของ ACT บทความนี้จึงมีคุณค่าในฐานะกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ช่วยทำความเข้าใจสุขภาวะทางจิตใจและการสร้างอัตลักษณ์ในยุคดิจิทัล และสามารถใช้เป็นฐานสำหรับการวิจัยเชิงประจักษ์และการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพจิตในอนาคต

คำสำคัญ: การดำเนินชีวิตตามคุณค่า; ความยืดหยุ่นทางจิตใจ; การบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญา; อัตลักษณ์บุคคล; สุขภาวะทางจิตใจ; สังคมดิจิทัล

Abstract

This academic article aims to integrate the concept of Values-Based Living (VBL), grounded in the theoretical framework of Acceptance and Commitment Therapy (ACT), into the context of contemporary digital society. The article focuses on explaining the role of psychological flexibility as a core psychological mechanism that connects values-consistent action, psychological well-being, and the formation of personal identity in an era in which individuals’ behaviors, self-meanings, and life directions are increasingly influenced by digital technology and algorithm-driven systems. It is proposed that values-based living does not merely function as a strategy for reducing psychological distress but rather serves as an internal compass that enables individuals to remain open to challenging internal experiences while intentionally choosing actions aligned with personally meaningful values, even when facing pressures from performative digital cultures and constant social comparison. Furthermore, the

article discusses how value conflicts emerging in digital contexts are associated with key ACT processes. Overall, this article contributes a theoretically grounded framework for understanding psychological well-being and identity formation in the digital era and provides a foundation for future empirical research and the development of mental health promotion practices in digitally mediated societies.

Keywords: values-based living; psychological flexibility; Acceptance and Commitment Therapy (ACT); personal identity; psychological well-being; digital society

บทนำ

บริบทและปัญหาเชิงคุณค่าในยุคดิจิทัล (Context and Value-Related Problems in the Digital Era)

การก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Era) เป็นช่วงเวลาที่เทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในแทบทุกมิติ วิถีชีวิตถูกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกสบาย อย่างไรก็ตาม การเชื่อมต่อที่ไร้ขอบเขตกับเทคโนโลยีดิจิทัลได้ก่อให้เกิดความท้าทายทางจิตวิทยา เกิดคำศัพท์และแนวคิดใหม่ขึ้นเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าว หนึ่งในแนวคิดสำคัญคือ อัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Persona) ซึ่งเป็นชุดข้อมูลการแสดงออกและคุณลักษณะต่างๆ ที่สะท้อนตัวตนของบุคคลในโลกออนไลน์ภายใต้บริบทของสังคมดิจิทัล บุคคลอาจสร้างหรือปรับแต่ง “ตัวตน” ในพื้นที่ออนไลน์เพื่อแสวงหาการยอมรับจากผู้อื่น ส่งผลให้บุคคลต้องเผชิญกับแรงกดดันทางจิตวิทยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาวะความกลัวการตกกระแส (Fear of Missing Out: FoMO; Kuss & Griffiths, 2017) และการเปรียบเทียบทางสังคมในโลกดิจิทัล (Digital Social Comparison) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอารมณ์เชิงลบ (Vogel et al., 2014; Verduyn et al., 2020) บุคคลต้องเผชิญกับความตึงเครียดเชิงคุณค่าภายในจากความขัดแย้งระหว่างคุณค่าและการกระทำ (values–action discrepancy) แม้บุคคลจะให้ความสำคัญกับการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ในโลกจริง แต่กลับใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเสพเนื้อหาในสื่อสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง อิทธิพลของสภาพแวดล้อมดิจิทัลจึงมีบทบาทต่อการตัดสินใจและการกำกับพฤติกรรม

งานวิจัยในประเทศไทย พบว่า วัยรุ่นมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในระดับเสี่ยงและเข้าข่ายการเสพติด ซึ่งมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญ (Mojtabai, 2024)

สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนว่าปัญหาการเสพติดหน้าจอมิใช่เพียงการจัดการเวลา แต่เป็นปัญหาที่สะท้อนภาวะวิกฤติทางคุณค่า (ทิตยา ปิยภัณฑ์ และ พิรงรอง รามสูต, 2557) และตอกย้ำถึงความจำเป็นของการมีเข็มทิศคุณค่าเพื่อกำกับการตัดสินใจ การเลือกกระทำ และการดำเนินชีวิตของบุคคล ท่ามกลางโลกดิจิทัลที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

การทบทวนวรรณกรรมแนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่า
(Literature Review on Values-Based Living)

แนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Values-Based Living: VBL) มีรากฐานจากแนวคิดการบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญา (Acceptance and Commitment Therapy: ACT) เน้นการตระหนักรู้และยึดถือคุณค่า (values) เป็นกรอบนำทางชีวิตอย่างต่อเนื่อง ในกรอบ ACT คุณค่าเป็นทิศทางของชีวิต (direction) และคุณภาพของการกระทำ (quality of action) มากกว่าการเป็นเป้าหมายที่ต้องบรรลุเพียงครั้งเดียว

การกระทำที่สอดคล้องกับคุณค่าอย่างสม่ำเสมอช่วยทำหน้าที่เสมือน “เข็มทิศ” ในการตัดสินใจและการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับตัวตนของบุคคล (Hayes et al., 2012) แม้ ACT จะได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิผลทางคลินิก แต่การประยุกต์แนวคิดดังกล่าวในบริบทจิตวิทยาเชิงบวกและสังคมดิจิทัลยังมีการศึกษาไม่มากนัก ทั้งนี้ ACT ยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Psychological Flexibility) ซึ่งเอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีสติและเลือกกระทำพฤติกรรมสอดคล้องกับคุณค่าชีวิต

แม้งานวิจัยภายใต้กรอบ Acceptance and Commitment Therapy (ACT) จะมีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนประสิทธิผลในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางจิตใจและลดความทุกข์ทางจิตอย่างต่อเนื่อง (Goldberg et al., 2018) และในอีกด้านหนึ่งมีงานศึกษาที่สำรวจผลกระทบของบริบทดิจิทัลต่อสุขภาวะทางจิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แต่การบูรณาการเชิงแนวคิดระหว่างกระบวนการของ ACT การดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Values-Based Living: VBL) และการสร้างอัตลักษณ์บุคคลในสังคมดิจิทัลยังคงมีอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะในมิติของการอธิบายเชิงกระบวนการที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบว่า บริบทดิจิทัลส่งอิทธิพลต่อหรือรบกวนกระบวนการหลักของ ACT อย่างไร และการยึดโยงกับคุณค่าสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมระหว่างความยืดหยุ่นทางจิตใจกับการสร้างและธำรงอัตลักษณ์ได้อย่างไร ช่องว่างดังกล่าวสะท้อนการขาดแบบจำลองเชิงบูรณาการที่อธิบายเส้นทางจากแรงกดดันในสภาพแวดล้อมดิจิทัลไปสู่ผลลัพธ์ด้านอัตลักษณ์และสุขภาวะทางจิตใจทั้งในระดับโครงสร้างและเชิงหน้าที่ บทความนี้จึงมุ่งเติมเต็มช่องว่างดังกล่าวด้วยการเสนอกรอบแนวคิดที่วาง VBL เป็นกลไกสำคัญในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและอภิปรายบทบาทของการดำเนินชีวิตตามคุณค่าในฐานะกรอบแนวคิดและกลยุทธ์เชิงรุกในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตอย่างมีความหมาย โดยมุ่งอธิบายบทบาทของการดำเนินชีวิตตามคุณค่าในฐานะกลไกสำคัญที่สนับสนุนความผาสุกทางจิตใจและการธำรงอัตลักษณ์ของบุคคลในบริบทสังคมเทคโนโลยีร่วมสมัย

กรอบแนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Conceptual Framework of Values-Based Living: VBL)

การดำเนินชีวิตตามคุณค่าเป็นกลไกสำคัญของความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Values-Based Living as a Core Mechanism of Psychological Flexibility)

แนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Values-Based Living: VBL) มีรากฐานมาจากการบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญา (Acceptance and Commitment Therapy: ACT) มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Psychological Flexibility) ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการเปิดรับประสบการณ์ภายในที่ไม่พึงประสงค์ และสามารถเลือกกระทำพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณค่าที่ตนเองให้ความสำคัญ ความยืดหยุ่นทางจิตใจประกอบด้วยกระบวนการหลัก 6 ประการ (Hexaflex; Hayes et al., 2012) ได้แก่ การยอมรับ (Acceptance) การแยกจากความคิด (Cognitive Defusion) การตระหนักรู้ต่อปัจจุบัน (Present Moment Awareness หรือ Mindfulness) ตัวตนในฐานะผู้สังเกต (Self-as-Context) การระบุคุณค่า (Values Clarification) การกระทำตามพันธสัญญา (Committed Action)

การบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญาได้รับความสนใจและมีการศึกษาวิจัยในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องโดยเน้นความยืดหยุ่นทางจิตใจ ในฐานะกลไกสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพจิตพบว่าความยืดหยุ่นทางจิตใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับภาวะซึมเศร้าและความทุกข์ทางจิตใจในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย โดยเฉพาะมิติการดำเนินชีวิตตามคุณค่า ซึ่งสะท้อนว่าการมีทิศทางชีวิตตามคุณค่าที่ชัดเจนช่วยลดผลกระทบของอารมณ์ด้านลบได้ (Sannarin et al., 2020) นอกจากนี้ มีการประยุกต์ ACT ในรูปแบบกลุ่มซึ่งสามารถลดระดับภาวะซึมเศร้าและเพิ่มความยืดหยุ่นทางจิตใจอย่างมีนัยสำคัญ (Chinotaikul, 2024) สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์อภิมานจากต่างประเทศที่ชี้ว่าความยืดหยุ่นทางจิตใจและการดำเนินชีวิตตามคุณค่ามีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีความหมายในวัยรุ่น (Yu et al., 2025)

การดำเนินชีวิตที่ยึดโยงกับคุณค่าที่ชัดเจนจะทำหน้าที่เป็นกรอบกำกับทิศทางการตัดสินใจและการกระทำของบุคคล ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจและความสามารถ

ในการปรับตัวอย่างมีความหมาย แม้ต้องเผชิญความผันผวนของสถานการณ์ภายนอกหรือแรงกดดันจากบริบทดิจิทัล

การดำเนินชีวิตตามคุณค่าเป็นเข็มทิศภายใน
(Values-Based Living as an Internal Compass)

ภายใต้กรอบการบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญา (ACT) การดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Values-Based Living: VBL) ไม่ได้เป็นเพียงแนวคิดเชิงเนื้อหา แต่ยังเป็นกระบวนการที่ทำงานร่วมกับหลักการอื่นของ ACT เพื่อสนับสนุนการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจ (psychological flexibility) ซึ่งเป็นแกนกลางของสุขภาวะทางจิตใจในระยะยาว การดำเนินชีวิตตามคุณค่าสามารถตีความได้ว่าเป็นเข็มทิศในการกำกับทิศทางชีวิต ช่วยชี้นำการตัดสินใจและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง (LeJeune & Luoma, 2021) โดยการกระทำที่สอดคล้องกับคุณค่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างความหมายและลดความทุกข์ทางจิตใจ (Hayes et al., 2012) ในเชิงกระบวนการ การกระทำที่สอดคล้องกับคุณค่าจึงไม่ขึ้นอยู่กับความสำเร็จภายนอกหรือการได้รับการยอมรับจากสังคม แต่สะท้อนความสามารถของบุคคลในการเลือกกระทำอย่างมีสติ แม้ต้องเผชิญกับความไม่สบายใจหรือแรงกดดันจากบริบทภายนอก ซึ่งแตกต่างจากกรอบการกำกับพฤติกรรมเชิงควบคุมมุ่งจำกัดอาการหรือพฤติกรรมโดยละเลยทิศทางชีวิตโดยรวม

อย่างไรก็ตาม ในบริบทของสังคมดิจิทัลการยึดโยงกับคุณค่าภายในดังกล่าวกลับถูกท้าทายอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากพฤติกรรมการรับรู้และการตัดสินใจของบุคคลมักถูกกำกับด้วยสิ่งเร้าทางดิจิทัล แรงเสริมทางสังคม และกลไกเชิงอัลกอริทึม สถานการณ์เช่นนี้เอื้อต่อการตอบสนองเชิงอัตโนมัติและการเบี่ยงเบนออกจากการกระทำที่สอดคล้องกับคุณค่า ส่งผลให้กระบวนการสำคัญของ ACT หลายประการถูกรบกวนและนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างคุณค่าภายในกับรูปแบบการดำเนินชีวิตในโลกดิจิทัล

ความขัดแย้งของคุณค่าในบริบทดิจิทัล
(Value Conflicts in the Digital Context)

ในบริบทของสังคมดิจิทัล ความขัดแย้งของคุณค่า (values conflict) มิได้เกิดจากเทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว หากแต่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลไกของแพลตฟอร์มดิจิทัลกับกระบวนการทางจิตใจของบุคคล โดยเฉพาะกระบวนการหลักของ ACT ที่ถูกรบกวน เมื่อบุคคลเผชิญกับสิ่งเร้า การเปรียบเทียบทางสังคม และการเสริมแรงอย่างต่อเนื่องผ่านระบบอัลกอริทึมแพลตฟอร์มดิจิทัลจำนวนมากส่งเสริมคุณค่าเชิงการแสดงออกและการยืนยันจากภายนอก ซึ่งอาจขัดแย้งกับคุณค่าภายในที่มีความลึกซึ้งและเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของบุคคล ความขัดแย้งของคุณค่าในบริบทดิจิทัลสามารถอธิบายได้ผ่านการถูกรบกวนของกระบวนการสำคัญใน Hexaflex (Hayes et al., 2012) ได้แก่

ประการแรก การหลีกเลี่ยงประสบการณ์ภายใน (experiential avoidance) ปรากฏในรูปแบบของการใช้สื่อดิจิทัลเป็นกลไกควบคุมอารมณ์เชิงหลีกเลี่ยง เพื่อลดหรือหลีกหนีความไม่สบายใจทางอารมณ์ แม้พฤติกรรมดังกล่าวจะช่วยบรรเทาความทุกข์ได้ชั่วคราว แต่กลับลดทอนความสามารถในการอยู่กับประสบการณ์ภายในอย่างเปิดกว้างและคงไว้ซึ่งความทุกข์ทางจิตใจในระยะยาว

ประการที่สอง การรวมความคิด (cognitive fusion) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหลอมรวมตนเองเข้ากับความคิดเชิงลบที่ได้รับการตอกย้ำจากการเปรียบเทียบทางสังคมออนไลน์ เช่น ความคิดว่าตนเองด้อยค่าหรือชีวิตไม่ประสบความสำเร็จเท่าผู้อื่น การรวมความคิดในลักษณะนี้ทำให้การรับรู้ตนเองถูกครอบงำ และพฤติกรรมถูกกำกับด้วยความกลัวและการแสวงหาการยอมรับจากภายนอกมากกว่าการกระทำตามคุณค่าที่ตนยึดถือ

ประการที่สาม การลดทอนการกระทำตามพันธสัญญา (impaired committed action) มีความสัมพันธ์กับการออกแบบเทคโนโลยีที่ใช้ประโยชน์จากกลไกการให้รางวัลทางประสาทสัมผัส ส่งผลให้การใช้งานกลายเป็นพฤติกรรมอัตโนมัติและยากต่อการควบคุม (Eyal, 2014) เมื่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้าดิจิทัลเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการเลือกกระทำที่สอดคล้องกับคุณค่าจะลดลง และนำไปสู่ความไม่สอดคล้องระหว่างคุณค่ากับพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน

โดยสรุป ความขัดแย้งของคุณค่าในบริบทดิจิทัลสะท้อนการสูญเสียเข็มทิศคุณค่าภายในมากกว่าการเป็นปัญหาของเทคโนโลยี การฟื้นฟูการดำเนินชีวิตตามคุณค่าภายใต้กรอบ ACT จึงเป็นแนวทางสำคัญในการลดระดับการลดทอนความยืดหยุ่นทางจิตใจ และช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความหมายท่ามกลางบริบทดิจิทัลที่กดดันและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กลไกดังกล่าวจะถูกนำไปใช้เป็นกรอบวิเคราะห์เชิงปฏิบัติในหัวข้อต่อไป

การดำเนินชีวิตตามคุณค่าเป็นกลไกในการสร้างอัตลักษณ์บุคคลที่มั่นคง (Values-Based Living as a Mechanism for the Development of a Stable Personal Identity)

การดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Values-Based Living) ทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงป้องกันทางจิตวิทยาที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการสั่นคลอนอัตลักษณ์ในโลกออนไลน์ โดยเฉพาะในบริบทที่บุคคลเผชิญการประเมินจากภายนอกอย่างต่อเนื่อง ด้วยการยึดโยงกับคุณค่าช่วยเสริมสร้างการยืนยันตัวตนจากภายใน (internal validation) ลดการพึ่งพาการยอมรับผ่านตัวชี้วัดเชิงปริมาณ และสนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีสติและสอดคล้องกับตัวตน นอกจากนี้ ความชัดเจนในคุณค่ายังช่วยเพิ่มความชัดเจนในการตัดสินใจ (decision clarity) เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยเปลี่ยนกรอบการประเมินจากผลลัพธ์ภายนอกไปสู่ความหมายภายใน “การกระทำนี้จะได้รับความสนใจเพียงใด” ไปสู่คำถามเชิงความหมาย “การกระทำนี้สอดคล้องกับคุณค่าที่ฉัน

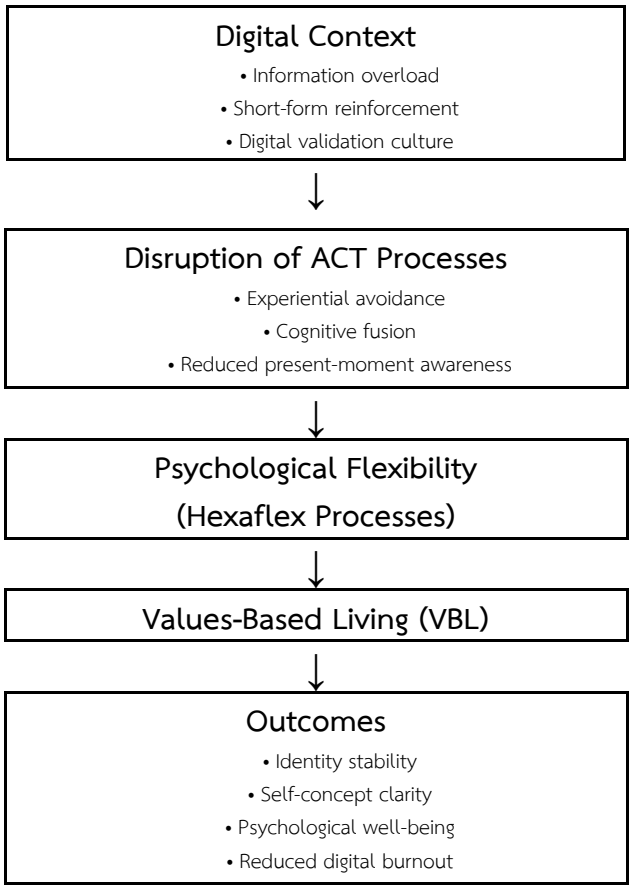
ยึดถือหรือไม่” การเปลี่ยนกรอบการประเมินดังกล่าวช่วยให้บุคคลมีอำนาจในการกำกับพฤติกรรมของตนเอง และลดการถูกครอบงำโดยแรงจูงใจเชิงการยอมรับทางสังคม

การดำเนินชีวิตตามคุณค่าที่สอดคล้องกับตัวตน (value congruence) ยังมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความชัดเจนของอัตลักษณ์หรือแนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (self-concept clarity) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์ที่มั่นคง งานวิจัยพบว่าความสอดคล้องระหว่างคุณค่ากับตัวตนสัมพันธ์กับการรับรู้ตนเองที่ชัดเจนสามารถตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานทางจิตวิทยาได้อย่างเหมาะสม เป็นฐานสำคัญของการพัฒนาอัตลักษณ์ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Chmiel & Kroplewski, 2025)

ดังนั้น การดำเนินชีวิตตามคุณค่าจึงเป็นกลไกสำคัญในการหล่อหลอมและคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ที่มั่นคงในยุคดิจิทัล

แบบจำลองแนวคิดเชิงบูรณาการ (Integrated Conceptual Model)

บทความนี้เสนอแบบจำลองแนวคิดที่อธิบายความสัมพันธ์เชิงกระบวนการระหว่างบริบทดิจิทัล กระบวนการของ ACT การดำเนินชีวิตตามคุณค่าและผลลัพธ์ด้านอัตลักษณ์และสุขภาวะทางจิตใจ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 Integrated Conceptual Model แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงข้อเสนอระหว่างบริบทดิจิทัล (Digital Context) กระบวนการของ ACT ความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Psychological Flexibility) การดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Values-Based Living: VBL) และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของอัตลักษณ์และสุขภาวะทางจิตใจในยุคดิจิทัล

การประยุกต์ใช้แนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่าในยุคดิจิทัล
(Application of Values-Based Living in the Digital Era)

การประยุกต์ใช้แนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่า (Values-Based Living: VBL) ในยุคดิจิทัลมิได้มุ่งปฏิเสธหรือจำกัดบทบาทของเทคโนโลยี หากแต่เป็นการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมกับเทคโนโลยีอย่างมีสติและสอดคล้องกับคุณค่าชีวิต เพื่อส่งเสริมความผาสุกทางจิตใจและความมั่นคงของอัตลักษณ์ในระยะยาว บทความนี้เสนอการประยุกต์ใช้ในสองระดับ ได้แก่ ระดับการปฏิบัติ (practice level) และระดับเชิงระบบ/นโยบาย (system and policy levels)

1. การประยุกต์ในระดับการปฏิบัติ (Practice-Level Applications)

การประยุกต์ในระดับนี้มุ่งทำงานกับบุคคลโดยตรง โดยอาศัยกรอบ Acceptance and Commitment Therapy (ACT) เพื่อเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางจิตใจ (psychological flexibility) และความสอดคล้องระหว่างคุณค่ากับการกระทำ (value–action congruence)

1.1 การสร้างขอบเขตดิจิทัลตามคุณค่า การจัดการการใช้เทคโนโลยีควรตั้งอยู่บนฐานของความสอดคล้องระหว่างคุณค่ากับการกระทำมากกว่าการควบคุมเวลาเพียงอย่างเดียว การกำหนดขอบเขตดิจิทัลจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระทำอย่างมุ่งมั่น (committed action) ที่ช่วยลดการตอบสนองแบบอัตโนมัติและเสริมสร้างการกำกับตนเองอย่างมีสติ

1.2 ความตระหนักรู้ดิจิทัลเชิงคุณค่า การพัฒนา mindfulness ในบริบทดิจิทัลช่วยให้บุคคลสังเกตแรงกระตุ้น ยอมรับอารมณ์ที่ไม่สบายใจ และแยกตนออกจากความคิดเร่งเร้า (cognitive defusion) การตั้งคำถามสะท้อนคุณค่าช่วยลดการหลีกเลี่ยงประสบการณ์ (experiential avoidance) และสนับสนุนการเลือกกระทำอย่างมีเจตนา

1.3 การป้องกันความเหนื่อยล้าทางดิจิทัล การดำเนินชีวิตตามคุณค่าช่วยให้บุคคลจัดลำดับความสำคัญของพลังงานทางจิตใจและมีส่วนร่วมกับเทคโนโลยีอย่างสมดุล การเสริมสร้างการยืดหยุ่นทางจิตวิทยาช่วยลดความเสี่ยงต่อภาวะ digital burnout และสนับสนุนสุขภาวะทางจิตใจในระยะยาว

2. การประยุกต์เชิงระบบและเชิงนโยบาย
(System- and Policy-Level Applications)

แนวคิด VBL สามารถขยายจากระดับปัจเจกสู่ระดับโครงสร้างเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความยืดหยุ่นทางจิตใจ และการพัฒนาอัตลักษณ์ที่มั่นคงในสังคมดิจิทัล

2.1 การรู้เท่าทันดิจิทัลเชิงคุณค่าในระบบการศึกษา หลักสูตรการรู้เท่าทันดิจิทัล (digital literacy) ควรบูรณาการการตระหนักรู้คุณค่า การสะท้อนอัตลักษณ์ และการกำกับตนเองเชิงคุณค่าเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความหมาย

2.2 นโยบายส่งเสริมสุขภาวะดิจิทัลในองค์กร องค์กรสามารถพัฒนาแนวปฏิบัติที่สนับสนุนขอบเขตดิจิทัล และโปรแกรมเสริมการยืดหยุ่นทางจิตวิทยาเพื่อลดภาวะดิจิทัลล้นเกิน (digital overload) และส่งเสริมสุขภาวะบุคลากร

2.3 การส่งเสริมระดับสาธารณสุข หน่วยงานด้านสุขภาพจิตสามารถบูรณาการกรอบ ACT กับการรณรงค์สุขภาวะดิจิทัล เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิตที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี และสนับสนุนความมั่นคงของอัตลักษณ์ในสังคมดิจิทัล

สรุปสาระสำคัญ

บทความนี้สังเคราะห์แนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่า (VBL) ภายใต้กรอบการบำบัดแบบยอมรับและพันธสัญญา (ACT) เพื่ออธิบายบทบาทเชิงกลไกต่อความผาสุกทางจิตใจและการธำรงอัตลักษณ์ในสังคมดิจิทัล การดำเนินชีวิตตามคุณค่าเป็นกระบวนการเชิงหน้าที่ ทำงานร่วมกับกระบวนการหลักของ ACT ในการเสริมสร้างความยืดหยุ่นทางจิตใจท่ามกลางบริบทดิจิทัลที่กระตุ้นการเปรียบเทียบและลดความเป็นผู้กำกับตนเอง การยึดโยงกับคุณค่าช่วยย้ายศูนย์กลางการกำกับชีวิตจากแรงเสริมภายนอกกลับสู่กรอบภายใน การกระทำที่สอดคล้องกับคุณค่าอย่างต่อเนื่องจึงเป็นฐานของการสร้างอัตลักษณ์ที่แท้จริงและมั่นคง แนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่าจึงเป็นกรอบบูรณาการที่อธิบายการรักษาความมั่นคงทางจิตใจและอัตลักษณ์ในยุคดิจิทัลได้อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเชิงประยุกต์ (Practical Recommendations)

จากกรอบการวิเคราะห์เชิงทฤษฎี บทความนี้เสนอการประยุกต์แนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่าในระดับระบบ ประการแรก ในงานจิตวิทยาคลินิกและการให้คำปรึกษา ควรใช้กรอบ ACT เป็นโครงสร้างหลักในการทำงานกับปัญหาการใช้เทคโนโลยีอย่างไม่สมดุล โดยมุ่งเสริมความยืดหยุ่นทางจิตใจและการกระทำที่สอดคล้องกับคุณค่ามากกว่าการควบคุมพฤติกรรมเชิงปริมาณ ประการที่สอง ในบริบทการศึกษา ควรพัฒนาการรู้เท่าทันดิจิทัลเชิงคุณค่าเพื่อเชื่อมโยงการใช้เทคโนโลยีกับการตระหนักรู้ตนเอง คุณค่าและอัตลักษณ์สนับสนุนให้เยาวชนใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นที่ของการเติบโตเชิงความหมาย

ข้อจำกัดและการวิจัยในอนาคต (Limitations and Future Research)

แม้บทความนี้จะนำเสนอการบูรณาการแนวคิดการดำเนินชีวิตตามคุณค่ากับบริบทสังคมเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ แต่ยังมีข้อจำกัดจากการเป็นงานเชิงแนวคิด (conceptual paper) ที่ขาดหลักฐานเชิงประจักษ์โดยตรง การวิจัยในอนาคตควรพัฒนาแบบจำลองเชิงประจักษ์ที่ตรวจสอบบทบาทของการดำเนินชีวิตตามคุณค่าในฐานะกลไกส่งผ่านระหว่างการใช้เทคโนโลยีกับสุขภาวะทางจิตและอัตลักษณ์ รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือวัดการใช้เทคโนโลยีเชิงคุณค่าโดยเฉพาะ งานวิจัยเชิงทดลองที่ประยุกต์ ACT ในบริบทดิจิทัลจะช่วยเสริมความแข็งแรงทางทฤษฎีและการนำไปใช้จริงของกรอบแนวคิดนี้

เอกสารอ้างอิง

ฑิตยา ปิยภัณฑ์ และ พิรงรอง รามสูต. (2557). ค่านิยมดิจิทัลกับพฤติกรรมด้านการสื่อสารออนไลน์ของเด็กและเยาวชนไทย. *Journal of Communication Arts, 32*(4), 68–86.

Chinotaikul, B. (2024). *The effects of acceptance and commitment group therapy on depression and psychological flexibility in undergraduates with significant others experiencing depression* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.

Chmiel, M., & Kroplewski, Z. (2025). Personal values and psychological well-being among emerging adults: The mediating role of meaning in life. *Brain Sciences, 15*(9), 930. https://doi.org/10.3390/brainsci15090930

Eyal, N. (2014). *Hooked: How to build habit-forming products*. Penguin Books.

Goldberg, S. B., Tucker, R. P., Greene, P. A., Davidson, R. J., Wampold, B. E., Kearney, D. J., & Simpson, T. L. (2018). Mindfulness-based interventions for psychiatric disorders: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review, 59*, 52–60. https://doi.org/10.1016/j.cpr.2017.10.011

Hayes, S. C., Strosahl, K. D., & Wilson, K. G. (2012). *Acceptance and commitment therapy: The process and practice of mindful change* (2nd ed.). Guilford Press.

Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2017). Social networking sites and addiction: Ten lessons learned. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 14*(3), 311. https://doi.org/10.3390/ijerph14030311

LeJeune, J., & Luoma, J. B. (2021). Values in Acceptance and Commitment Therapy. In M. P. Twohig, M. E. Levin, & J. M. Petersen (Eds.), *The Oxford Handbook of Acceptance and Commitment Therapy* (pp. 271-294). Oxford University Press. https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780197550076.013.12

Mojtabai, R. (2024). Problematic social media use and psychological symptoms in adolescents. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 59*, 2271–2278. https://doi.org/10.1007/s00127-024-02657-7

Sannarin, T., Sakulsriprasert, C., & Thongpibul, K. (2020). Psychometric evaluation of the psychological flexibility scale for adolescents. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand, 65*(1), 25–36. https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JPAT/article/view/240784

Verduyn, P., Gugushvili, N., Massar, K., Täht, K., & Kross, E. (2020). Social comparison on social networking sites. *Current Opinion in Psychology, 36*, 32–37. https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2020.04.002

Vogel, E. A., Rose, J. P., Roberts, L. R., & Eckles, K. (2014). Social comparison, social media, and self-esteem. *Psychology of Popular Media Culture, 3*(4), 206–222. https://doi.org/10.1037/ppm0000047

Yu, X., Zhao, B., Yin, T., Qu, H., Zhang, J., Cheng, X., & Chen, X. (2025). Effect of acceptance and commitment therapy for adolescent depression: A meta-analysis. *Frontiers in Psychiatry, 16*, 1506822. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2025.1506822

การศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณ โดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับ การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

A Study of the Effectiveness of Learning Management Computing Science Using the Tatuca Classroom Online Classroom Combined with the Flipped Classroom Learning Management Method for 4th Grade Students

พณิชย์ กุดาพันธ์*

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ดร.ทองปาน บุญกุศล

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Phanit Kudaphan*

Master of Education Program in Curriculum and Learning Management,

College of Educational Innovation, Saint John's University

Dr.Sudaporn Pongpisanu

College of Educational Innovation, Saint John's University

Dr.Thongpan Boonkusol

College of Educational Innovation, Saint John's University

*Corresponding Author, e-mail: armmekung48@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 12 มีนาคม 2567

แจ้งแก้ไข 13 พฤษภาคม 2567

ตอบรับบทความ 15 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน 2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และการทดสอบสมมติฐานที

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 34 คน มีผลพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากได้ผ่านการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom; การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research has the following objectives: 1. To study academic achievement of students in grade 4 through learning management computing science using the Tatuca Classroom online classroom together with the Flipped Classroom learning management. 2. To study student satisfaction with learning management Computing Science using the Tatuca Classroom online classroom together with the Flipped Classroom learning management. Statistics used in data analysis included frequency distribution, average, percentage, and hypothesis testing.

The results of the research found that all 34 sample students had an improvement in academic achievement in subjects. Computational science: Internet usage and data presentation with software for 4th grade students after passing learning management Computing Science using the Tatuca Classroom online classroom together with the Flipped Classroom learning management. After studying, it was significantly higher than before studying at the .05 level,

and students' satisfaction with learning the subject. Computational science: Internet usage and data presentation with software for 4th students was at the highest level, with an average of 4.57.

Keywords: learning management using Tatuca Classroom; learning management using the Flipped Classroom; academic achievement

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการบรรจุหลักสูตร Coding ไว้ในนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการให้สอดรับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก การเขียนได้และการคิดเลขเป็น 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ข้ามวัฒนธรรม ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้และความมีเมตตากรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม จึงจำเป็นต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยด่วน เพื่อให้มีความพร้อมในการใช้สื่อสมัยใหม่เข้ามาบูรณาการ จัดรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียนในปัจจุบัน (กัลยา โสภณพนิช, 2564) ห้องเรียนกลับด้านเป็นการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ในศตวรรษที่ 21 ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ โดยให้นักเรียนศึกษาความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ตนอกห้องเรียน นอกเวลาเรียนมาก่อน เพื่อใช้เวลาในห้องเรียนในการทำการบ้านและทำกิจกรรมแทน ซึ่งการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการช่วยกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนบวกกับการจัดกิจกรรมในห้องเรียน เนื่องจากในการเรียนแบบปกติเวลาในห้องเรียนมีจำกัดจึงยากที่นักเรียนจะเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดหรือถามคำถามคุณครูได้ ดังนั้นการศึกษาความรู้ในเวลาของตัวเองผ่านวิดีโอที่ครูได้บันทึกไว้แล้วออนไลน์หรือวีดิโอที่ครูแนะนำให้ไปศึกษา ทำให้นักเรียนมีเวลามากขึ้นในการทำความเข้าใจบทเรียนล่วงหน้าตามความสามารถของตนเอง

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมและครูเป็นเพียงที่ปรึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom เป็นอีกหนึ่งแนวทางของการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ โดยนำเสนอผ่านบริการเวิลด์ไวด์เว็บในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีระบบเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้สอน นักเรียน และเพื่อนร่วมชั้น สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ได้ดี โดยไม่ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดทั้งในเรื่องคุณสมบัติของนักเรียน เรื่องเวลาและเรื่องสถานที่ (anyone, from anywhere, and

at anytime; จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2556, น. 2) รวมถึงสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัลที่สัมพันธ์กับเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก เป็นการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีปัจจุบันกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ และสามารถใช้ทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา เป็นการแก้ปัญหาในเรื่องข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลาโดยจะประยุกต์ใช้คุณสมบัติและทรัพยากรของเวิลด์ไวด์เว็บในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งการเรียนการสอนที่จัดขึ้นผ่านเว็บนี้อาจเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดของกระบวนการเรียนการสอนก็ได้ (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, 2554, น. 87)

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาวิทยาการคำนวณระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 80 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.5 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.00 ขึ้นไป 15 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และจากข้อมูลการสังเกตในห้องเรียน พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ไม่เข้าใจในบทเรียน ทำให้มีการเรียนรู้จากบทเรียนน้อยลง ผลกระทบทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

จากปัญหาการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวข้างต้น จึงได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะการคิดโดยการใช้ห้องเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านจะส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

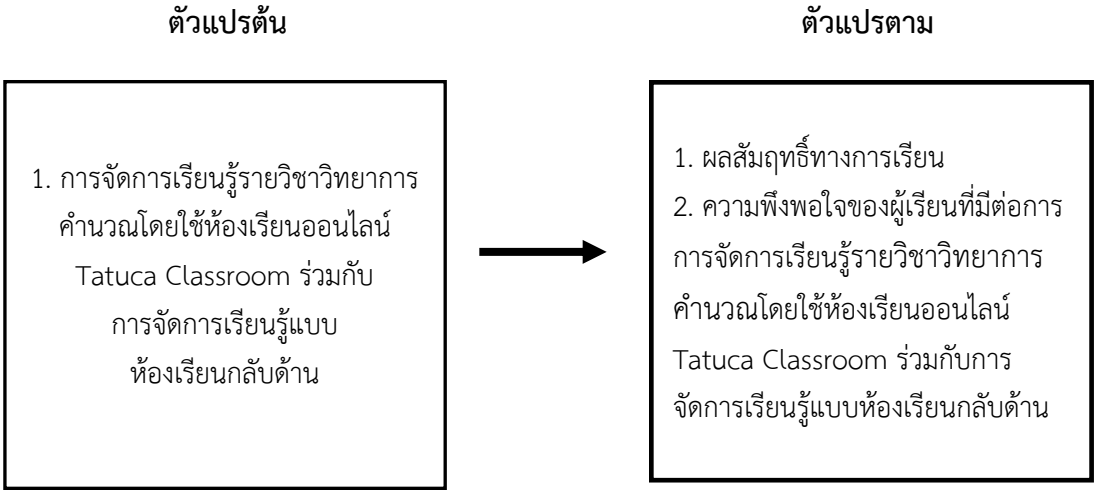
สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนเทพพิทักษ์พิทยา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งหมด 3 ห้อง จำนวน 89 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ของโรงเรียนเทพพิทักษ์พิทยา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 34 คน

ด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นเนื้อหาในรายวิชาวิทยาการคำนวณ จำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ต 2. เรื่องการรวบรวมและประมวลผลข้อมูล 3. เรื่องการใช้ซอฟต์แวร์ในการนำเสนอข้อมูล

นิยามศัพท์

การจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน หมายถึง วิธีการและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นการเรียนโดยการนำเอาหลักการของห้องเรียนกลับด้าน คือ การมอบหมายให้ผู้เรียนได้ศึกษาที่บ้านหรือนอกห้องเรียนแล้วทำกิจกรรม การบ้าน แบบฝึกในห้องเรียน มีการเรียนด้วยตนเองผ่านห้องเรียนออนไลน์ Tatuca classroom มีองค์ประกอบของเอกสารประกอบการสอน วิดีโอการสอน และใบงาน/ใบกิจกรรม จัดการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกที่ทุกเวลาและใช้กิจกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอด้วยซอฟต์แวร์ โดยสามารถวัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอด้วยซอฟต์แวร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอด้วยซอฟต์แวร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยสามารถวัดได้จากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 15 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์การจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (รายวิชาวิทยาการคำนวณ) พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอดคล้องเกี่ยวกับเนื้อหาการใช้งานอินเทอร์เน็ต การนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 รวบรวมเนื้อหาทั้งงานวิจัย หนังสือประกอบการสอน วีดิทัศน์ และบทความเกี่ยวกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์

1.3 กำหนดกรอบของเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (รายวิชาวิทยาการคำนวณ) พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 12 คาบ

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

1.7 นำคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิไปคำนวณหาค่า IOC ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.5-1.00 (พรรณี ลีกิจวัฒนะ, 2558) และได้ค่าเฉลี่ยของค่า IOC ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เท่ากับ 1.00

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ของโรงเรียนเทพพิทักษ์พิทยา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 34 คน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ด้วยการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารในการประเมิน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ และเกณฑ์การประเมิน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูล

ด้วยซอฟต์แวร์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญหาคุณภาพเกี่ยวกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและจุดประสงค์ (IOC) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ

2.5 นำคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิไปคำนวณหาค่า IOC ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.5-1.0 (พรรณี ลีกิจวัฒนะ, 2558) และได้ค่าเฉลี่ยของค่า IOC ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เท่ากับ 1.00

2.6 นำข้อสอบไปทดสอบเพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น จึงได้ทำการปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจริง

2.7 ผลที่ได้จากการนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หาค่าเฉลี่ยความยากง่ายเท่ากับ 0.50 ค่าเฉลี่ยอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.46 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

2.8 ปรับปรุงข้อสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การใช้ภาษา การเรียงลำดับข้อสอบก่อนนำแบบทดสอบไปใช้วัดความสามารถในด้านความรู้เรื่องการใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ ของกลุ่มตัวอย่างภายหลังการเรียน

2.9 หาค่า t-test เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. แบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน มีวิธีการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการเรียนวิทยาการคำนวณซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ผู้ตอบประเมิน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสม

3.4 นำแบบวัดความพึงพอใจไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หาคุณภาพเกี่ยวกับความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและจุดประสงค์ (IOC)

3.5 นำคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิไปคำนวณหาค่า IOC ซึ่งค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 0.50-1.00 (พรรณี ลีกิจวัฒนะ, 2558) และได้ค่าเฉลี่ยของค่า IOC ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เท่ากับ 1.00

3.6 ผู้วิจัยนำแบบวัดความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 34 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจและได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ด้วยการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาการคำนวณเรื่อง การใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ด้วยการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
ก่อนเรียน	34	9.88	2.157	-11.141*	0.000
หลังเรียน	34	12.38	1.954		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 9.88 คะแนน และ 12.38 คะแนน ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.157 และ 1.954 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจ

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การจัดการเรียนรู้วิธีนี้ทำให้นักเรียนได้รับความรู้มากขึ้น และเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	4.88	0.32	มากที่สุด
2	นักเรียนรู้สึกมีความสุขกับการเรียนด้วยวิธีนี้	4.65	0.84	มากที่สุด
3	ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.56	0.85	มากที่สุด
4	ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมและกล้าแสดงความคิดเห็น	4.62	0.69	มากที่สุด
5	ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น	4.56	0.85	มากที่สุด
6	การเรียนด้วยวิธีนี้ทำให้นักเรียนใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีทางการศึกษาได้ดีขึ้น	4.56	0.85	มากที่สุด
7	การเรียนด้วยวิธีนี้ทำให้นักเรียนสามารถค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น	4.63	0.69	มากที่สุด
8	ภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.56	0.85	มากที่สุด
9	ความปลอดภัยในการเข้าถึงห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom	4.44	1.14	มาก
10	การกำหนดสิทธิ์ในการใช้งานห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom	4.62	0.69	มากที่สุด

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
11	การกำหนดความเป็นตัวตนการใช้งานห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom	3.91	1.46	มาก
12	มีระบบที่ใช้งานง่าย สะดวกและประหยัดเวลา	4.42	0.69	มากที่สุด
13	สามารถใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ได้ ทุกที่ ทุกเวลา ทุกอุปกรณ์ สามารถใช้งานได้จากสมาร์ทโฟนและ Tablet PC	4.82	0.51	มากที่สุด
14	ส่งงานออนไลน์ทำให้ไม่สิ้นเปลืองกระดาษ	4.62	0.69	มากที่สุด
15	หน้าตาของระบบสวยงาม ดูน่าใช้	4.56	0.85	มากที่สุด
	รวม	**4.57**	**0.80**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาการคำนวณเรื่อง การใช้งานอินเทอร์เน็ตและการนำเสนอข้อมูลด้วยซอฟต์แวร์ด้วยการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาการคำนวณชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะงานวิจัยของ เสมา สอนประสม (2559) ที่ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการใช้คลาสรูมในวิชาฟิสิกส์ 1 สำหรับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ผลการทดลองพบว่า การใช้คลาสรูมในการเรียนวิชาฟิสิกส์ 1 ด้านระบบเครือข่าย 53 หัวข้อความสะดวกในการเข้าถึงระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11 ด้านความปลอดภัยหัวข้อการกำหนดสิทธิ์การใช้งานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25

2. ความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom

ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\bar{X}$=4.57, S.D.=0.80) อาจเป็นเพราะงานวิจัยของเสมา สอนประสม (2559) ที่ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจในการใช้คลาสรูมในวิชาฟิสิกส์ 1 สำหรับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ผลการทดสอบทางสถิติพบว่า การใช้คลาสรูมในการเรียนวิชาฟิสิกส์ 1 ด้านระบบเครือข่าย 53 หัวข้อ ความสะดวกในการเข้าถึงระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11 ด้านความปลอดภัยหัวข้อการกำหนดสิทธิ์การใช้งานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.25

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณด้วยห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาการคำนวณโดยใช้ห้องเรียนออนไลน์ Tatuca Classroom ไปใช้ในหน่วยการเรียนรู้อื่น วิชาอื่น หรือ ระดับชั้นอื่นตามความเหมาะสม
2. ควรมีเนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความแปลกใหม่และเข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคตเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ
3. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านไปผสมผสานร่วมกับการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการสอนแบบการสอนอื่นๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยา โสภณพนิช. (2564*). จัดรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียนในปัจจุบัน.* มติชนออนไลน์. https://www.matichon.co.th/politics/special-interview/news_3124407

จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2556). *การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กองทุนวิจัย คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2554). *คอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. (2558). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 10). มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.

เสมา สอนประสม. (2559, 29 เมษายน). *ศึกษาความพึงพอใจในการใช้คลาสรูมในวิชาฟิสิกส์ 1 สำหรับนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์* [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2559, ศาลาดนตรีสุริยเทพ, จังหวัดปทุมธานี. https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2016/G5-07.pdf

ผลการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษา ร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา

Results of Early Childhood Activities with a STEM Education Model in Conjunction with Sufficiency Economy for Developing Intellectual Skills

ณัฐชนา จันทรจำนง*
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ดร.วีณา ซุ้มบัณฑิต
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Natchana Junjumnong*
Master of Education Program in Curriculum and Learning Management,
College of Educational Innovation, Saint John’s University
Dr.Sudaporn Pongpisanu
College of Educational Innovation, Saint John's University
Dr.Weena Sumbandit
College of Educational Innovation, Saint John's University

*Corresponding Author, e-mail: t.nut.nutchana@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	12 มีนาคม 2567
แจ้งแก้ไข	13 พฤษภาคม 2567
ตอบรับบทความ	15 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาผลการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาโดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านสติปัญญาก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาหลังการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปีที่เรียนอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนพระกุมารสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อใช้ในการทดลองการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาและแบบประเมินเพื่อพัฒนาสติปัญญา

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัย; สะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียง; การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา

Abstract

This research is to develop the results of organizing early childhood activities. With the STEM education model combined with Sufficiency Economy to develop intellectual skills with the objectives: 1. To study the results of organizing activities for early childhood children with a STEM education model together with the sufficiency economy to develop intellectual skills. 2. To compare intellectual skills results before and after organizing early childhood activities with a STEM education model together with the sufficiency economy. To develop intellectual skills understanding of learning management

in early childhood activities with a STEM education model combined with Sufficiency Economy to develop intellectual skills after comparing with the 70 percent criteria.

The sample group used in this research includes male and female early childhood children who are studying in kindergarten 3, semester 2, academic year 2023 at Prakumarn Surin School. Surin Province Obtained by purposive sampling, 1 room with 30 students for use in the experiment of organizing early childhood activities. With a STEM education model combined with Sufficiency Economy to develop intellectual skills.

Research tools in this research are the early childhood activity department with a STEM education model combined with Sufficiency Economy to develop intellectual skills and testing to develop intellectual skills.

The results of the research found that early childhood children were taught STEM education together with the Sufficiency Economy to develop intellectual skills have basic skills to develop after the experiment higher than the experiment with statistical significance at the .01 level.

Keywords: early childhood activity; STEM education model combined with Sufficiency Economy; learning management to develop intellectual skills

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีอันส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างต่อเนื่อง การที่จะใช้ชีวิตอยู่บนสภาพการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุขนั้นต้องอาศัยความสามารถในการปรับตัวให้พร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยในการรับรู้และตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้นั้นคือทักษะชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ทักษะชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ก้าวพ้นอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) จากแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้มีกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเฉพาะ “การพัฒนาคน” ให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยกระดับ

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาสู่สากล เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และเสริมสร้างศักยภาพให้กับตัวผู้เรียน

การส่งเสริมทักษะทางด้านสติปัญญาเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา (STEM Education) เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่ตอบสนองให้เด็กหรือผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นในยุคปัจจุบันและอนาคต (ชลาธิป สมาหิโต, 2558) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดกิจกรรมที่ผสมผสานหรือบูรณาการในทุกกิจกรรม เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรง คุณครูมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกันทำให้เด็กๆ ได้รับความรู้ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้รับรู้และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสุขสนุกสนานทำให้เด็กค่อยๆ ซึมซับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและกล้าแสดงออกในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้เกิดความรู้สึกรักและมีความอนุรักษ์ในการรักษาธรรมชาติ มีความภาคภูมิใจ รักในบ้านเกิดของตน กิจกรรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันและคุ้นเคยเป็นอย่างดี ประกอบกับการที่ครูได้จัดสภาพแวดล้อม กระตุ้นและชี้แนะเด็กอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กทำกิจกรรมทุกครั้งจึงส่งผลให้เด็กได้เผชิญกับปัญหาและได้ฝึกประสบการณ์การแก้ปัญหา โดยเด็กมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำและคิดด้วยตัวเด็กเอง ครูสนับสนุนให้เด็กควบคุมตนเองในการแก้ปัญหาในแต่ละกิจกรรมโดยการทำซ้ำๆ ตามความพอใจจะช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น (จิตรลัดดา พันธ์เครือ, 2560)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัยโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านกิจกรรมที่เน้นความสนุกท้าทายเพื่อให้เด็กได้สร้างสัมพันธภาพ ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะชีวิต สามารถวางแผนในการทำงาน สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น รู้จักการแก้ปัญหาง่ายๆ ตามวัย ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ พร้อมส่งเสริมและพัฒนาให้มีทักษะชีวิตเนื่องจากเป็นทักษะขั้นต้นที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาเด็กในทักษะด้านอื่นๆ ต่อไป ซึ่งผู้วิจัยคาดว่ากิจกรรมต่างๆ เหล่านี้สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เป็นอนาคตของชาติให้มีทักษะชีวิตในการดำรงชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ตลอดจนเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและพลโลกที่ดีของสังคมได้

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาผลการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา

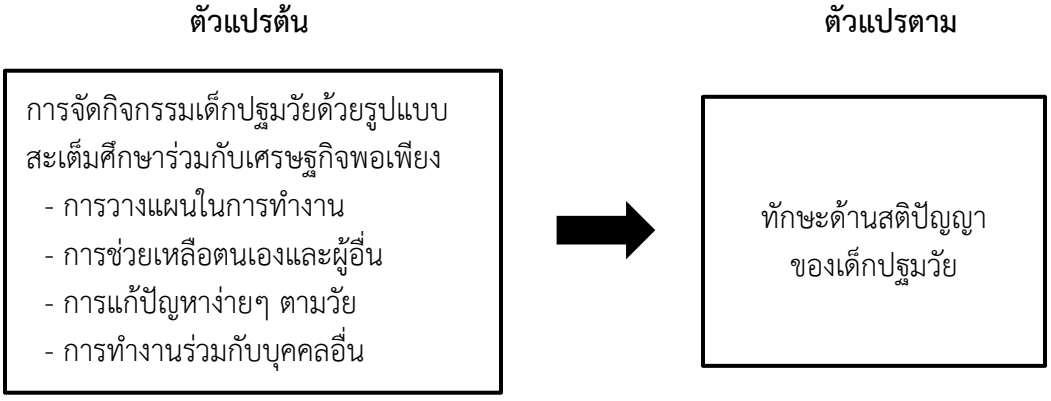
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านสติปัญญาก่อนและหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญามีผลการทำกิจกรรมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน การมีเงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมมาใช้ในการจัดสาระการเรียนรู้ 4 หน่วยการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางสะเต็มศึกษาของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยกับทักษะด้านสติปัญญา แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษา ร่วมกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยการวางแผนการทำงาน การช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น การแก้ปัญหาง่ายๆ ตามวัย และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น โดยมีผลต่อตัวแปรตาม คือ ทักษะด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่เรียนอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนพระกุมารสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5 - 6 ปีที่เรียนอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนพระกุมารสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

2.1 หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาแบ่งออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 12 คาบ ประกอบด้วย

หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 : เรื่องร่างกายของฉัน กิจกรรมเสริมประสบการณ์
หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 : เรื่องธรรมชาติให้สีสัน กิจกรรมสีของสมุนไพร
หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 : เรื่องผักสดสะอาด กิจกรรมการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้
หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 : เรื่องโลกสวยด้วยมือเรา กิจกรรมการแปลงขยะ

2.2 แบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบของแบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยการลงมือปฏิบัติจริง การสำรวจ ทดลอง สนทนาซักถาม อภิปราย การทำงานเป็นกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น

แบบแผนการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ระยะเวลาในการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสะเต็มศึกษา ซึ่งเป็นคำย่อของ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และ

คณิตศาสตร์ (Mathematics) และทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมี 3 ทักษะ คือ ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการสื่อความหมาย และทักษะการลงความเห็น

1.4 ศึกษาแนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง

1.5 กำหนดเนื้อหาสำหรับการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาประกอบด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมมาจัดทำสาระการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ ตัวเรา ร่างกายของฉัน ธรรมชาติให้สีสัน ผักสดสะอาด และขยะ ดังนี้

หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 : เรื่องร่างกายของฉัน กิจกรรมเสริมประสบการณ์
หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 : เรื่องธรรมชาติให้สีสัน กิจกรรมสีของสมุนไพร
หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 : เรื่องผักสดสะอาด กิจกรรมการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้
หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 : เรื่องโลกสวยด้วยมือเรา กิจกรรมการแปลงขยะ

1.6 จัดทำหน่วยการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง การสำรวจ ทดลอง สนทนาซักถาม อภิปราย การทำงานเป็นกลุ่มและการแสดงความคิดเห็น

1.7 นำหน่วยการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

การตรวจคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

1. ขั้นตอนนี้เป็นการหาคุณภาพหน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา โดยมีการดำเนินการด้านการตรวจสอบผลของการใช้หน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา ดังนี้

1.1 นำหน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.2 นำหน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยเพื่อตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความชัดเจนของข้อคำถาม และความถูกต้องด้านภาษา โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

+1 แน่ใจว่าถูกต้อง สอดคล้อง ตรงกับจุดประสงค์
0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
-1 ถ้ายังไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้อง ไม่ตรงกับจุดประสงค์

1.3 จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 ซึ่งถือว่าเป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

1.4 ปรับปรุงแก้ไขหน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำหน่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างแบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 แนวคิดทฤษฎีหลักการวัดและประเมินผล เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา

2.3 สร้างแบบทดสอบเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา จำนวน 20 ข้อ ดังนี้
แบบประเมินทักษะการสังเกตและการใช้ตัวเลข จำนวน 5 สถานการณ์
แบบประเมินทักษะการจำแนกประเภท จำนวน 5 สถานการณ์
แบบประเมินทักษะการสื่อความหมายข้อมูล จำนวน 5 สถานการณ์
แบบประเมินทักษะการสังเกตเปรียบเทียบ จำนวน 5 สถานการณ์

2.4 นำแบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ

2.5 นำแบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย เพื่อตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ความชัดเจนของข้อคำถาม และความถูกต้องด้านภาษา โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

+1 แน่ใจว่าถูกต้อง สอดคล้อง ตรงกับจุดประสงค์
0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
-1 ถ้ายังไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้อง ไม่ตรงกับจุดประสงค์

2.6 จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 แสดงว่าแบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญามีความตรงเชิงเนื้อหาเหมาะสม

2.7 นำแบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาที่คัดเลือกไว้แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α–Coefficient) ของครอนบาค และได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8 ถือได้ว่าแบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาฉบับนี้มีความน่าเชื่อถือ

2.8 นำแบบประเมินพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

   1.1 ค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบทดสอบวัดพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา โดยใช้สูตรการหาค่าความสอดคล้อง IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

1.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาทั้ง 4 ด้าน โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α–Coefficient) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2545)

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left\{1 - \frac{\sum S_i^2}{S_2}\right\}$$

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

   2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2562)

$$\overline{X} = \frac{\sum x}{N}$$

2.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2562)

$$S = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบคะแนนทักษะด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ก่อนและหลังการทดลอง

3.1 สูตรการหาค่าร้อยละ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2562)

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ

P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.2 สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2562)

เมื่อ

S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนคู่ทั้งหมด

X แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มข้อมูล

$\sum x$ **แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่**

ผลการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

1. ผลการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.90

(S.D.=2.482) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.87 (S.D.=3.298) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะด้านสติปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นรายด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1. ทักษะการสังเกตและการใช้ตัวเลข พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.66 เมื่อเปรียบเทียบแล้ว พบว่า ทักษะการสังเกตและการใช้ตัวเลขหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านที่ 2. ทักษะการจำแนกประเภท พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.60 เมื่อเปรียบเทียบแล้ว พบว่า ทักษะการจำแนกประเภทหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านที่ 3. ทักษะการสื่อความหมายข้อมูล พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.40 และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.42 เมื่อเปรียบเทียบแล้ว พบว่า ทักษะการสื่อความหมายข้อมูลหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านที่ 4. ทักษะการสังเกตเปรียบเทียบ พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.67 เมื่อเปรียบเทียบแล้ว พบว่า ทักษะการสังเกตเปรียบเทียบหลังการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาก่อนและหลังใช้กิจกรรมเป็นรายด้านแสดงในตารางดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสรุปผลการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา

ทักษะด้านสติปัญญา	ก่อน		หลัง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านที่ 1. ทักษะการสังเกตและการใช้ตัวเลข	4.13	.482	7.66	.383
ด้านที่ 2. ทักษะการจำแนกประเภท	4.07	.530	8.60	.404
ด้านที่ 3. ทักษะการสื่อความหมายข้อมูล	1.407	.730	1.421	.273
ด้านที่ 4. ทักษะการสังเกตเปรียบเทียบ	4.07	.437	8.67	.422
รวม	**20.90**	**.482**	**32.87**	**.298**

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัย ด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาก่อนการจัดประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.90 (S.D.=2.482) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.87 (S.D.=3.298) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญามีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสติปัญญาหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาทั้ง 4 ด้าน (ด้านที่ 1. ทักษะการสังเกตและการใช้ตัวเลข ด้านที่ 2. ทักษะการจำแนกประเภท ด้านที่ 3. ทักษะการสื่อความหมายข้อมูล และด้านที่ 4. ทักษะการสังเกตเปรียบเทียบ) ด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.90 (S.D.=2.482) และหลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.87 (S.D.=3.298) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลาธิป สมาหิโต (2558, น. 110) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยที่บูรณาการ 4 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์เข้าด้วยกัน โดยสามารถจัดในรูปแบบของโครงงานหรือหน่วยก็ได้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาจะช่วยส่งเสริมทำให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ ทักษะกระบวนการคิดทั้งการคิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ ทักษะการสืบค้นข้อมูล เด็กได้ลงมือปฏิบัติงาน ได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม หากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวสะเต็มศึกษาแล้วจะช่วยทำให้เด็กมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น

2. จากการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบสะเต็มศึกษาร่วมกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ครูผู้สอนเตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ตามความสนใจ ลงมือปฏิบัติ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองหาคำตอบด้วยตนเองจนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐานที่เกิดกับผู้เรียนตามแนวสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นความสามารถทางสมองนี้ สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือทดสอบทางสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณี ชาญประเสริฐ (2557, น. 4) ผลการวิจัยพบว่า สะเต็มศึกษาเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ และขณะเดียวกันมีการบูรณาการพฤติกรรมที่ต้องการหรือคาดหวังให้เกิดขึ้นกับการเรียนรู้เนื้อหาด้วยพฤติกรรมเหล่านี้ รวมถึงการกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการสืบเสาะหาความรู้ การสำรวจตรวจสอบการคิดอย่างมีเหตุมีผลในเชิงตรรกะ รวมถึงทักษะของการเรียนรู้หรือการทำงานแบบร่วมมือ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้ และการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาช่วยฝึกทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบ รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการตั้งคำถามและรู้จักวิธีแสวงหาคำตอบ ได้ลงมือปฏิบัติ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนและนำไปจัดกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาถึงผลการจัดกิจกรรมตามแนวสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัยเพื่อการแสดงความเป็นผู้นำและการแสดงออกอย่างมีเหตุผล

2. ควรมีการศึกษาถึงผลการจัดกิจกรรม 6 วิธีพัฒนาเชาวน์ปัญญาและส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาในเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการเข้าใจ มีไหวพริบในการแก้ปัญหาและการใช้ความจำ รวมไปถึงการปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560*). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

จิตรลัดดา พันธ์เครือ. (2560). *การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบพอเพียงของเด็กปฐมวัย.* เครือข่ายการศึกษาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอำนาจเจริญ.

ชลาธิป สมาหิโต. (2558). *การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2562*). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* อมรการพิมพ์.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินผลการศึกษา* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุพรรณี ชาญประเสริฐ. (2557). สะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *นิตยสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, *12*(186), 3-5.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

A Study of Academic Achievement in Thai Subject by Using Cooperative Learning, STAD Techniques, Together with Reading Exercises of First Grade Students

อมรศรี บัวคำ*
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ดร.ทองปาน บุญกุศล
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Amornsri Buakham*
Master of Education Program in Curriculum and Learning Management,
College of Educational Innovation, Saint John's University
Dr.Sudaporn Pongpisanu
College of Educational Innovation, Saint John's University
Dr.Thongpan Boonkusol
College of Educational Innovation, Saint John's University

*Corresponding Author, e-mail: abuakham26@gmail.com

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 9 มีนาคม 2567
แจ้งแก้ไข 15 พฤษภาคม 2567
ตอบรับบทความ 16 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนมารดาทรงธรรม จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน จำนวน 6 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 15 ข้อคำถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.52, S.D.=0.31)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD; แบบฝึกการอ่าน; การอ่าน

Abstract

This research is to study academic achievement in Thai subject. Using cooperative learning, the STAD technique, together with reading exercises of First Grade students. The objectives are 1) to compare the academic achievement in Thai subject. By using cooperative learning, STAD technique, together with reading exercises of Grade 1 before and after class, 2) study satisfaction with cooperative learning arrangement, STAD technique combined with reading exercises in Grade 1. The sample group used in this research were students in Grade 1/1, Semester 2, Academic Year 2023, Mandasongtham School, Si Sa Ket Province, 30 students, using the Cluster Random Sampling

method, by using the classroom as the randomization unit. The tools used in the research consisted of 1) a learning management plan for the Thai subject. Using cooperative learning, the STAD together with six reading practice plans. 2) Academic achievement test, 3-choice type, 20 questions. And 3) one satisfaction test, consisting of 15 questions. The results of the research showed that 1) teaching activities using cooperative learning, the STAD technique, together with reading exercises for Grade 1 had significantly higher academic achievement after learning than before learning. Statistically significant at the .05 level. 2) Students were at the highest level of satisfaction with the STAD cooperative learning technique combined with reading exercises ($\bar{X}$=4.52, S.D.=0.31).

Keywords: academic achievement; STAD learning management technique; reading practice; reading

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน มีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของคนในทุกยุคทุกสมัย เพราะภาษาไทยถือเป็นตัวกลางในการติดต่อและการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชาติให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ตลอดจนเป็นการสื่อความหมาย ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ ความคิด ความเชื่อ และประเพณีต่างๆ อันก่อให้เกิดเป็นสังคมแบบอารยชนที่มีความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรม ซึ่งภาษาไทยจัดเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนและการเรียนรู้จากทางตรงและทางอ้อมให้เกิดความเข้าใจทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะการสื่อสารที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จากความสำคัญดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุวิชาภาษาไทยไว้ในหลักสูตรทุกระดับการศึกษาซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสาร 2) ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดเป็นระบบ 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตัวเองและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การอ่าน ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางมาตรฐาน ท 1.1 การอ่าน โดยมีตัวชี้วัด ป. 1/1, ป. 1/2 ที่กล่าวถึงการอ่านออกเสียง และบอกความหมายโดยประกอบคำพื้นฐานไม่น้อยกว่า 600 คำ ประกอบด้วยคำที่มีรูปวรรณยุกต์ และไม่มีรูปวรรณยุกต์ คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงมาตรา คำที่มีพยัญชนะควบกล้ำ คำที่มีอักษรนำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ปัญหาด้านการอ่านจัดเป็นปัญหาสำคัญที่พบในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากข้อมูลรายงานผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test: RT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบสมรรถนะด้านการอ่านออกเสียงระดับโรงเรียนเริ่มตั้งแต่ปี 2563 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.37 ปี 2564 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 67.81 ปี 2565 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.43 ตามลำดับ (โรงเรียนมารดาทรงธรรม, 2565) จะเห็นว่าค่าเฉลี่ยในแต่ละปีลดลงและเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงสภาพปัญหาการอ่านและการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาหาแนวทางแก้ไข โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยและนำเทคนิคใหม่ๆ มาใช้เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และวิธีที่จะฝึกทักษะทางภาษาให้ได้ผลดีวิธีหนึ่ง คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบหนึ่งที่แบ่งนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกันกลุ่มละประมาณ 4-5 คน โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้แล้ว สอดคล้องกับปัญหาที่พบในงานวิจัยของ ประวีณ์นุช ศิริบูรณ์ (2564) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นปัญหาด้านการอ่านและการเขียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียน ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นการสะกดคำที่สะกดไม่ตรงมาตรา จึงนำมาเป็น

สื่อในการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความแม่นยำ คล่องแคล่ว สามารถใช้เป็นเครื่องมือประเมินทักษะของนักเรียนได้ โดยเฉพาะในส่วนปัญหาการจัดการเกี่ยวกับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ์ คงกัลป์ (2558) กล่าวว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริงได้รับการฝึกทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ ทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่ และทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรา เล่าเรียนดี (2560) สรุปว่าการเรียนรู้แบบ STAD มีข้อดีดังนี้ 1) นักเรียนที่เก่งเข้าใจคำสอนของครูได้ดีจะเปลี่ยนคำสอนของครูเป็นภาษาพูดของนักเรียนสามารถอธิบายให้เพื่อนฟังได้และทำให้เพื่อนเข้าใจได้ขึ้น 2) นักเรียนที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟังจะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นซึ่งครูทุกคนทราบข้อนี้ดีคือยิ่งสอนยิ่งเข้าใจในบทเรียนที่ตนสอนได้ดียิ่งขึ้น 3) การสอนเพื่อนที่จะเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวทำให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น 4) นักเรียนทุกคนต่างก็พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพราะคะแนนของสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะถูกนำไปแปลงเป็นคะแนนของกลุ่มโดยใช้ระบบกลุ่มสัมฤทธิ์ 5) นักเรียนทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของตนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดคะแนนของกลุ่ม ดังนั้นทุกคนต้องพยายามอย่างเต็มที่จะคอยอาศัยเพื่อนอย่างเดียวไม่ได้ 6) นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคม มีเพื่อนร่วมกลุ่มและเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มซึ่งจะเป็นประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่ระบบการทำงานอันแท้จริง 7) นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่มเพราะในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อให้ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานหรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น 8) นักเรียนเก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากขึ้นเขาจะรู้สึกว่าเขาไม่ได้เรียนหรือหลบไปท่องหนังสือเฉพาะตนเพราะเขาต้องมีหน้าที่ต่อสังคมด้วย 9) ในการตอบคำถามในห้องเรียนหากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะ แต่เมื่อทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็ถือว่าผิดทั้งกลุ่ม คนอื่นๆ อาจจะให้ความช่วยเหลือบ้าง ทำให้นักเรียนในกลุ่มมีความผูกพันกันมากขึ้น (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2547) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค STAD ให้ได้ผลดีควรมีสื่อประกอบ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านวิชาภาษาไทยและเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนร่วมกันมีทักษะในกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นทีมสู่การเรียนในระดับสูงต่อไป

วัตถุประสงค์

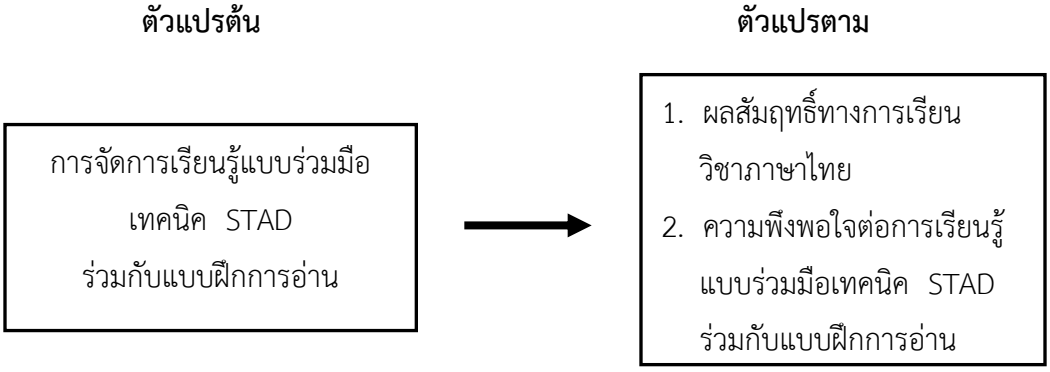
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านอยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2560) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมเนื้อหา 2) ขั้นจัดทีม 3) ขั้นเรียนรู้ 4) ขั้นทดสอบ 5) ขั้นการรับรองผลงาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสร้างและการหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผล ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ศึกษาข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STADร่วมกับแบบฝึกการอ่าน รวมไปถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 กำหนดเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องเพื่อนรัก เพื่อนเล่น ได้แก่ เรื่องอ่านคิดวิเคราะห์ เรื่องอ่านคล่องเรียนภาษา อ่านแจกลูก-โยงถูก อ่านเรียนเขียนคำ อ่านเขียนเรียนสะกดคำ และอ่านคล่องร้องเล่น ซึ่งประกอบไปด้วยคำในมาตราตัวสะกดแม่กก แม่กง แม่กด แม่กบ แม่กน แม่กม แม่เกยและแม่เกอว ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและทักษะไว้ด้วยกัน

1.4 กำหนดกรอบโครงสร้างของการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและเนื้อหาที่กำหนดไว้ จำนวน 12 คาบ

1.5 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน จำนวน 6 แผน สัปดาห์ละ 5 คาบ เป็นเวลา 3 สัปดาห์

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้น และนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ซึ่งพิจารณาเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50–1.00 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543) และได้ค่าเฉลี่ยของค่า IOC ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านเท่ากับ 1.00

1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย จำนวน 1 ชุด ชุดละ 40 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่เป็นไปตามเกณฑ์ไว้ใช้จริง จำนวน 20 ข้อ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผล ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมารดาทรงธรรม

2.2 ศึกษาเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องเพื่อนรักเพื่อนเล่น เพื่อสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ โดยแบ่งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และการวิเคราะห์

2.3 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.4 สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ตัวเลือกเพื่อคัดเลือกข้อสอบที่เป็นไปตามเกณฑ์ไว้ใช้จริง จำนวน 20 ข้อ ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้โดยเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ คือ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้นพร้อมกับข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.50–1.00 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.99

2.7 นำแบบทดสอบที่วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ที่ปรับปรุงไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ คือ ถ้าตอบถูกต้องให้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

2.9 นำผลการทำแบบทดสอบ มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละข้อ ค่าความยากง่ายของตัวเลือกมีค่าระหว่าง 0.20–0.80

2.10 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ที่คัดเลือกจากการหาความยากง่ายและอำนาจจำแนกแล้วนำไปหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วยการใช้สูตร KR-20 ของ Kuder–Richardson พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.70

2.11 คัดเลือกข้อสอบจำนวน 20 ข้อ ไปใช้ทดสอบกับนักเรียน เพื่อใช้ทดสอบก่อนการเรียนและหลังการเรียน

3. การสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

แบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 15 ข้อคำถาม มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการสร้างความพึงพอใจรวมถึงแนวทางในการกำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 กำหนดรายละเอียดของแบบประเมินความพึงพอใจรวมทั้งรายละเอียดครอบคลุมข้อคำถามทั้งหมดที่ต้องการทราบจากผู้เรียน

3.3 สร้างแบบประเมินให้ตรงกับคุณลักษณะของแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบฝึกการอ่าน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 15 ข้อซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

3.4 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์ IOC เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient Method) และคำนวณหาค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC หากมีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00

3.5 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สมบูรณ์ ซึ่งผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปใช้ในการประเมินความพึงพอใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	15.70	3.28	7.36*
หลังเรียน	30	19.13	1.01	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากข้อมูล พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 15.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.28 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 19.13 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกันมาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละประมาณ 4-5 คน ซึ่งแต่ละคนจะมีความสามารถมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน สามารถเรียนรู้ร่วมกันแล้วทำให้เกิดช่องว่างด้านความรู้ลดลง

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน

ข้อที่	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนชื่นชอบแบบฝึกการอ่าน	4.43	0.86	มาก
2. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการอ่านโดยใช้แบบฝึกการอ่าน	4.03	0.93	มาก
3. นักเรียนสามารถอ่านและเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่เรียนได้	4.27	0.83	มาก
4. นักเรียนสนุกสนานที่ได้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน	4.37	0.76	มาก
5. นักเรียนอ่านหนังสือได้ครั้งละนานๆ โดยไม่รู้สึกเบื่อ	4.20	0.92	มาก
6. นักเรียนชอบกิจกรรมการอ่านแบบกลุ่มเพราะจะได้รับรางวัล	4.57	0.68	มากที่สุด
7. นักเรียนมีความสุขที่ได้ระบายสีคำตามที่กำหนด	4.43	0.89	มาก
8. นักเรียนเกิดจินตนาการที่ได้ระบายสีคำในมาตราสะกด	4.57	0.77	มากที่สุด
9. นักเรียนรู้จักช่วยเหลือ มีความรักและสามัคคีในกลุ่ม	4.70	0.70	มากที่สุด
10. นักเรียนสนุกสนานที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและได้รับคำชมเชยจากคุณครู	4.80	0.55	มากที่สุด
11. นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น	4.73	0.58	มากที่สุด
12. นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการเรียนได้	4.60	0.62	มากที่สุด
13. นักเรียนได้รับความรู้และประโยชน์จากการอ่าน	4.67	0.66	มากที่สุด
14. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.63	0.56	มากที่สุด
15. นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีในการอ่าน ควรส่งเสริมให้มีต่อไปในอนาคต	4.73	0.58	มากที่สุด

จากข้อมูล พบว่า การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน จำนวนนักเรียน 30 คน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ ($\bar{X}$=4.52, S.D.=0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงที่สุด 3 ลำดับดังต่อไปนี้ ลำดับแรก คือนักเรียนสนุกสนานที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและได้รับคำชมเชยจากคุณครู ($\bar{X}$=4.80, S.D.=0.55) ลำดับที่สองคือนักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ($\bar{X}$=4.73, S.D.=0.58) และลำดับที่สามคือนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีในการอ่านควรส่งเสริมให้มีต่อไปในอนาคต ($\bar{X}$=4.73, S.D.=0.58) ซึ่งถือว่านักเรียนมีความพอใจอย่างมากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่าน ในด้านการอ่านออกเสียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนสามารถอ่านออกเสียง ทำกิจกรรมจากใบงาน การตอบคำถามสรุปเนื้อหาบทเรียนได้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาแมนมิตร อาจหาญ (2560) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโสมนัส ระหว่างวิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่าความสามารถการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.52, S.D.=0.31) หลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่ดีขึ้น เนื่องด้วยสื่อการเรียนการสอนทำให้นักเรียนสนุกสนานที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและได้รับคำชมเชยจากคุณครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณ์นุช ศิริบูรณ์ (2564) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำพื้นฐานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=2.64, S.D.=0.07)

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแบบฝึกการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทย พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละระดับชั้นของนักเรียน

2. ควรมีการนำวิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิคอื่นๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553).* โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ประวีณ์นุช ศิริบูรณ์. (2564). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำพื้นฐานโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบแบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1* [วิทยานิพนธ์คุรุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พระมหาแมนมิตร อาจหาญ. (2560). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดโสมนัส ระหว่างวิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, *5*(2), 159-171.

โรงเรียนมารดาทรงธรรม. (2565). *รายงานผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่าน (Reading Test: RT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1*.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชมรมเด็ก.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2560). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 19). เพชรเกษมพริ้นติ้งกรุ๊ป.

วิสุทธิ์ คงกัลป์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการให้เหตุผล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนคณิตศาสตร์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2547). *21 วิธีจัดการเรียนรู้*. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2560). *21 วิธีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาจีนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Study on Chinese Academic Performance and Attitudes Towards Chinese in Ninth Grade Students by Using a Gamification-Concept-Based Approach

ธัญพร พึงพิพัฒน์*

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ์

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ

วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Thanyaporn Pungpipat*

Master of Education Program in Curriculum and Learning Management,

College of Educational Innovation, Saint John's University

Dr.Suphot Koedsuwan

College of Educational Innovation, Saint John's University

Dr.Sudaporn Pongpisanu

College of Educational Innovation, Saint John's University

*Corresponding Author, e-mail: soang0108@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ 12 มีนาคม 2567

แจ้งแก้ไข 14 พฤษภาคม 2567

ตอบรับบทความ 17 พฤษภาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาจีนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนก่อนและหลังใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนหลังใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 5 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 50 คนมาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดเจตคติวิชาภาษาจีน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) แบบวัดเจตคติต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.54, S.D.=0.88)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ภาษาจีน; เจตคติ; แนวคิดเกมมิฟิเคชัน

Abstract

This study is experimental research about the study on Chinese academic performance and attitudes towards Chinese in Ninth Grade students by using a Gamification-Concept-Based approach. The purposes are: 1) to compare Chinese learning achievement before and after using learning management based on the gamification concept of Ninth Grade students, 2) to study the student attitudes towards Chinese subject after using the learning management approach based on the gamification concept of Ninth Grade students. The sample use for the study were Ninth Grade Room 5 students in Semester 2 of the 2023 academic year at Bangkok Christian College School. They were randomly selected using cluster random sampling. Research Instrument are: 1) Learning management plan based on the gamification concepts, 2) Academic achievement test, 3) Chinese language subject attitude measure.

The finding revealed that: 1) The learning achievement of Chinese language in Ninth Grade students after learning by using the gamification concept was statistically significantly higher than before learning at the .05 level. 2) Attitudes towards learning in the Chinese language course of Ninth Grade students was at a high level ($\bar{X}$=3.54, S.D.=0.88).

Keywords: academic performance; Chinese language; attitude; gamification concepts

บทนำ

จากการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีส่งผลทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนมีบทบาททั้งในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และภูมิภาคอื่นๆ ของโลก เป็นเหตุให้องค์การสหประชาชาติได้จัดให้ภาษาจีนกลางเป็นหนึ่งในห้าภาษาหลักที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารขององค์การสหประชาชาติ ทำให้ภาษาจีนกลางมีบทบาทที่สำคัญในสังคมโลกอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน เป็นผลให้เกิดความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้ภาษาจีนกลางเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาต่างประเทศในอันดับต้นๆ ที่ได้รับความสนใจจากผู้เรียนภาษาในหลายประเทศทั่วโลกไม่น้อยไปกว่าภาษาสำคัญอื่นๆ จากเหตุนี้เองทำให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลางในประเทศไทยอย่างกว้างขวางทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นที่การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียนด้วยการสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมีความหมายมากยิ่งขึ้น (สุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์, 2560) และสำนักวิชาการและมาตราฐานการศึกษาได้จัดทำสาระการเรียนรู้ภาษาจีนระดับขั้นพื้นฐานตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2560 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนกลางอยู่ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตลอดจนสถาบันเอกชนที่เปิดสอนภาษาจีนกลางให้กับบุคคลทั่วไปที่สนใจในสังคมไทย ภาษาจีนถือเป็นภาษาต่างประเทศที่สองที่มีผู้เลือกเรียนมากที่สุดตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา และเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนและประชาชนมีความสามารถใช้ภาษานี้ในการสื่อสารเพราะเศรษฐกิจจีนเติบโตอย่างมั่นคงและก้าวไกล การค้าและการลงทุนระหว่างจีนกับไทยและกับประเทศต่างๆ ในทุกทวีปทวีมูลค่าอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ฉะนั้นไม่ใช่เพียงประเทศไทยเท่านั้นที่เห็นความจำเป็นในการเตรียมพร้อมประชาชนของตนให้สามารถสื่อสารด้วยภาษาจีน ประเทศต่างๆ ก็มีนโยบายในทำนองเดียวกันเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านภาษาของประชาชน อันเป็น

กลยุทธ์หนึ่งของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศบนเวทีระหว่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ภาษาจีนเป็นวิชาที่ต้องใช้การจดจำตัวอักษร การอ่านสัทอักษรพินอินและการผันเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เริ่มจากการเรียนรู้วัฒนธรรมของภาษานั้นก่อน แล้วจึงปลูกฝังทัศนคติที่ดีและปรับเปลี่ยนจากการเรียนรู้ เน้นด้านความรู้ เน้นทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยครูผู้สอนคอยชี้แนะ เน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ครูผู้สอนและผู้เรียนต่างมีบทบาทในห้องเรียนโดยครูผู้สอนเป็นผู้เริ่มสร้างบรรยากาศและผู้เรียนคอยตอบสนองในชั้นเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มความสนใจและการมีเจตคติที่ดีต่อภาษาจีน ตลอดจนการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทบทวนความรู้เดิมและเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ หรือทบทวนความรู้ใหม่ที่ผู้สอนต้องการกระตุ้นการจดจำของผู้เรียน จนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทย

ในปัจจุบันการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการจัดการเรียนรู้ที่สร้างแรงจูงใจ ความสนุกสนาน สามารถเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้และสร้างความท้าทายในชั้นเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและเป็นการกระตุ้นผู้เรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันคือ การนำเอาหลักการพื้นฐานในการออกแบบเกมกลไกการเล่นเกมมาใช้ในบริบทอื่นที่ไม่ใช่การเล่นเกม (ชนัตถ์ พูนเดช และ ธนิตา เลิศพรกุลรัตน์, 2559) เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สร้างแรงจูงใจและเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยพิจารณาถึงการนำกลไกของเกมมาปรับใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีหลักการพื้นฐานในการออกแบบกลไกการเล่นเกม เช่น แต้มสะสม (Points) ระดับขั้น (Levels) การได้รับรางวัล (Rewards) กระดานผู้นำ (Leaderboards) หรือจัดการแข่งขันระหว่างผู้เข้าร่วม (Competition) เป็นต้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเกมมิฟิเคชันโดยจำลองสภาพแวดล้อมให้เสมือนการเล่นเกม (ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล, 2561)

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย พบว่า ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียนวิชาภาษาจีนระดับปานกลาง ส่งผลให้ครูผู้สอนต้องคอยสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 พบว่าผู้เรียนมีคะแนนสูงกว่า 70 คะแนนขึ้นไป ร้อยละ 74.62 จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแผนพัฒนาการศึกษาในรายวิชาภาษาจีนตามเกณฑ์ของโรงเรียนอยู่ที่ร้อยละ 70 คะแนน ซึ่งจัดว่าเกณฑ์นี้ยังสามารถพัฒนาต่อยอดให้สูงขึ้นได้เนื่องจากนักเรียนทุกคนเริ่มศึกษาภาษาจีนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันจะสามารถกระตุ้นความสนใจ สร้างแรงจูงใจด้วยการแข่งขัน สร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาจีน

และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Domínguez (2013) ที่แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชันนั้นสร้างความท้าทายในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลจากกติกาของเกมที่สร้างบรรยากาศให้กับนักเรียน อีกทั้งเกมมิฟิเคชันยังทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในตนเองที่จะเอาชนะความท้าทายและเอาชนะผู้เล่นคนอื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายของความสำเร็จอย่างที่ สุรางค์ โค้วตระกูล (2556) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียน อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยนำแนวคิดเกมมิฟิเคชันร่วมในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนได้กิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งเกมมิฟิเคชันเป็นกิจกรรมที่สามารถนำเสนอทั้งสาระและความบันเทิงต่างๆ ควบคู่กัน สามารถสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาค้นคว้าและลงมือทำการวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

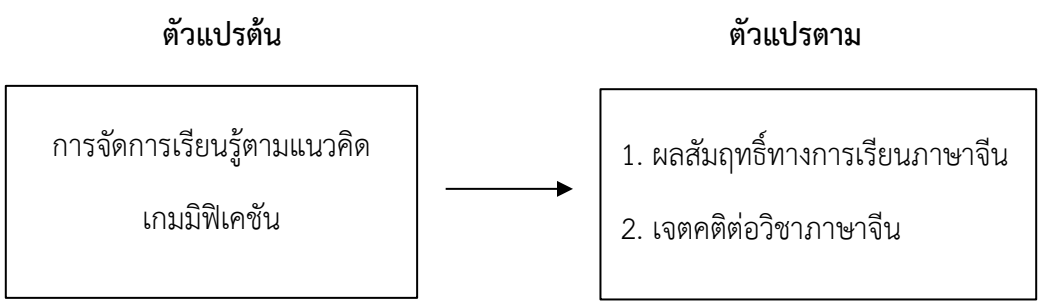
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนก่อนและหลังใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. เจตคติต่อวิชาภาษาจีนที่เรียนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ของผู้วิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest Design) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาจีนหลังกลุ่มตัวอย่างได้ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสร้างและการหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผลของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาจีน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

1.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เกมมิฟิเคชัน รวมไปถึงงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 กำหนดเนื้อหาในบทเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 8 คาบ คาบละ 40 นาที โดยทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน 1 คาบ และทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน 1 คาบ รวมทั้งสิ้น 10 คาบ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นสอน และ 3) ขั้นสรุป

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพจน์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหากิจกรรมการจัดการเรียนรู้และการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5 คะแนน	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมมาก
3 คะแนน	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยวิเคราะห์ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน และเทียบเกณฑ์ระดับคุณภาพความเหมาะสมตามค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป โดยแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันมีทั้งหมด 4 แผน มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 4.53 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าความเหมาะสมมากที่สุด

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่แก้ไขและผ่านการคัดเลือกแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 50 คน มาจาการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ศึกษาหลักสูตรมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผลของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาจีน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาจีน

2.3 สร้างแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

2.4 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

+1=แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

0=ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

-1=แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

แล้วจึงพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .05 ถึง 1.00 เพื่อจัดพิมพ์แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.5 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขและคัดเลือกแล้ว ไปทดสอบกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ แล้วจึงมาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ถึง 1.00

2.6 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการทดสอบและคัดเลือกค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยครอบคลุมถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์–ริชาร์ดสัน โดยมีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.00-1.00 ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95 แสดงว่าค่าความเชื่อมั่นสูง

2.7 คัดเลือกข้อสอบที่ผ่านการพิจาราณาครบถ้วนแล้ว จำนวน 30 ข้อ เพื่อจัดพิมพ์แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การสร้างและหาคุณภาพแบบวัดเจตคติต่อวิชาภาษาจีน

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบวัดเจตคติ ซึ่งเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของผู้เรียนต่อวิชาภาษาจีน หลังจบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อ โดยจะมีความหมายในเชิงบวก ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักของตัวเลือกต่างๆ ไว้ ดังนี้

ข้อคำถามเชิงบวก	
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

โดยใช้เกณฑ์แปลผลแบบวัดเจตคติตามค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีเจตคติทางบวกต่อภาษาจีนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีเจตคติทางบวกต่อภาษาจีนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีเจตคติทางบวกต่อภาษาจีนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีเจตคติทางบวกต่อภาษาจีนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีเจตคติทางบวกต่อภาษาจีนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 นำแบบวัดเจตคติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบทั้งหมด 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับที่ได้ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

+1=แน่ใจว่าแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาจีนสอดคล้องกับข้อคำถาม

0=ไม่แน่ใจว่าแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาจีนสอดคล้องกับข้อคำถาม

-1=แน่ใจว่าแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาจีนไม่สอดคล้องกับข้อคำถาม

แล้วจึงคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .05 ถึง 1.00 เพื่อจัดพิมพ์แบบวัดเจตคติ ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดเจตคติเท่ากับ 0.75 แสดงว่า แบบวัดเจตคติฉบับนี้มีความสอดคล้อง

3.4 นำแบบวัดเจตคติที่ผ่านการตรวจสอบและคัดเลือกแล้ว ไปทดสอบกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยที่ได้เรียนภาษาจีนมาแล้ว แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาควรมีค่ามากกว่า 0.7 ขึ้นไป ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบวัดเจตคติเท่ากับ 0.96

3.5 คัดเลือกข้อสอบที่ผ่านการพิจาราณาครบถ้วนแล้ว จำนวน 20 ข้อ เพื่อจัดพิมพ์แบบวัดเจตคติฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง หลังจบการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาจีนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจุดประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนก่อนและหลังใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	p (1-tailed)
ก่อนเรียน	50	10.22	3.74	18.775*	49	.000
หลังเรียน	50	20.48	4.83			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 10.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.74 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 20.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.83 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยทำการวัดเจตคติหลังการทดลอง แล้วนำคะแนนมาคำนวณเพื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้

ข้อ	รายการประเมิน	วิเคราะห์ผล		ระดับเจตคติ
		$\bar{x}$	S.D.	
ด้านความรู้ความเข้าใจ				
1.	ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น	4.00	.68	มาก
2.	ข้าพเจ้ามีความเข้าใจวัฒนธรรมของจีนมากขึ้น	3.66	.86	มาก
3.	ข้าพเจ้ามีพัฒนาการด้านทักษะทางภาษาจีนมากขึ้น	3.82	.84	มาก
4.	ภาษาจีนเป็นวิชาที่ข้าพเจ้าเรียนรู้เรื่องและเข้าใจ	3.60	.87	มาก
5.	ข้าพเจ้าเข้าใจเนื้อหา หลังหมดชั่วโมงเรียน	3.52	.90	มาก
6.	ภาษาจีนเป็นวิชาที่เรียนรู้ได้	3.95	.81	มาก

ข้อ	รายการประเมิน	วิเคราะห์ผล		ระดับเจตคติ
		$\bar{x}$	S.D.	
7.	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อน	3.93	.87	มาก
รวม		**3.78**	**.83**	**มาก**
ด้านความรู้สึกและอารมณ์				
8.	ข้าพเจ้าอยากเรียนภาษาจีนทุกวัน	2.95	1.01	ปานกลาง
9.	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาภาษาจีน	3.20	.88	ปานกลาง
10.	ข้าพเจ้าคิดว่าภาษาจีนทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.14	.88	ปานกลาง
11.	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นที่จะได้รับการฝึกทักษะภาษาจีน	3.30	.98	ปานกลาง
12.	ข้าพเจ้ารู้สึกสนใจเรื่องวัฒนธรรมของจีนมากขึ้น	3.11	.99	ปานกลาง
13.	ข้าพเจ้ารู้สึกตื่นเต้นทุกครั้งเมื่อต้องสื่อสารเป็นภาษาจีน	3.09	1.10	ปานกลาง
14.	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกทุกครั้งเมื่อเรียนภาษาจีน	3.48	.88	ปานกลาง
15.	ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขในการเรียนภาษาจีน	3.64	.94	มาก
รวม		**3.24**	**.96**	**ปานกลาง**
ด้านพฤติกรรม				
16.	ภาษาจีนเป็นวิชาที่ทำให้เป็นคนกล้าแสดงออก	3.50	.73	ปานกลาง
17.	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและร่วมสรุปผลการเรียนรู้	3.84	.68	มาก
18.	ข้าพเจ้าชอบใช้เวลาว่างในการทบทวนภาษาจีน	3.05	1.08	ปานกลาง
19.	ข้าพเจ้าเตรียมพร้อมในการเรียนภาษาจีนเสมอ	3.59	.95	มาก
20.	ข้าพเจ้าเตรียมอุปกรณ์ในการเข้าเรียนภาษาจีนทุกครั้ง	3.95	.83	มาก
รวม		**3.59**	**.85**	**มาก**
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**3.54**	**.88**	**มาก**

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดเจตคติต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปได้ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจ โดยมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ 1) ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 4.00 2) ภาษาจีนเป็นวิชาที่เรียนรู้ได้ มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 3) ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ย 3.93 ด้านความรู้สึกและอารมณ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ 1) ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขในการเรียนภาษาจีน มีคะแนนเฉลี่ย 3.64 2) ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกทุกครั้งเมื่อเรียนภาษาจีน มีคะแนนเฉลี่ย 3.48 3) ข้าพเจ้ากระตือรือร้นที่จะได้รับการฝึกทักษะภาษาจีน มีคะแนนเฉลี่ย 3.30 ด้านพฤติกรรม โดยมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ 1) ข้าพเจ้าเตรียมอุปกรณ์ในการเข้าเรียนภาษาจีนทุกครั้ง มีคะแนนเฉลี่ย 3.95 2) ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและร่วมสรุปผลการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 3.84 3) ข้าพเจ้าเตรียมพร้อมในการเรียนภาษาจีนเสมอ มีคะแนนเฉลี่ย 3.59

สรุปได้ว่าเจตคติต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.54 แสดงว่าผู้เรียนมีเจตคติต่อวิชาภาษาจีนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีน โดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.74 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.83 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้สอนได้นำองค์ประกอบของแนวคิดเกมมิฟิเคชันมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เช่น แต้ม รางวัล อันดับ เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและเกิดความกระตือรือร้น โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีคะแนนอยู่ในอันดับท้ายๆ จะเกิดการคิดหาวิธีการพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้มีคะแนนเท่ากับเพื่อน และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับกฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย (2560) ที่ได้อธิบายว่าการนำเกมมิฟิเคชันบูรณาการเข้าไปในการเรียนรู้โดยใช้รางวัลเพื่อจูงใจให้กับผู้เล่นที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจจะเป็นแต้ม (Point) เข็มหรือตรารับรอง (Badge) หรือการได้เลื่อนระดับขั้น (Level) และยังสอดคล้องกับ Al-Dosakee และ Ozdamli (2021) ที่ได้ศึกษาเกมมิฟิเคชันในการสอนและการเรียนรู้ภาษาพบว่า การเล่นเกมสามารถเพิ่มความกระตือรือร้นของนักเรียนและเพิ่มแรงจูงใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ มีสุข (2558) ที่ได้อธิบายถึงประโยชน์ของเกมมิฟิเคชันว่าเกมมิฟิเคชันช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียน ส่งเสริมกระบวนการคิดการแก้ปัญหา ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรม ส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมใน

ชั้นเรียนและช่วยพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น และยังสอดคล้องกับ ณัฐพงศ์ มีใจธรรม (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .88 แสดงว่าผู้เรียนมีเจตคติต่อวิชาภาษาจีนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 โดยแบ่งองค์ประกอบของเจตคติออกเป็น 3 ด้าน (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556) ดังนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .83 ด้านความรู้สึกและอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .96 ด้านพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .88 โดยองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจข้อที่ว่า ข้าพเจ้ามีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น เป็นข้อที่ผู้เรียนมีเจตคติสูงที่สุด ภาษาจีนเป็นวิชาที่เรียนรู้ได้ มีค่าเฉลี่ยรองลงมา และข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนตามลำดับ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันที่ผู้วิจัยออกแบบมีเงื่อนไขการสะสมแต้มเหรียญตราและการจัดอันดับ เพื่อเป็นคะแนนเก็บของผู้เรียน ส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์และบทสนทนา เกิดความร่วมมือทั้งในการจัดการเรียนรู้และในการจัดกิจกรรมแบบเดี่ยวหรือแบบกลุ่ม องค์ประกอบต่อมาได้แก่ ด้านความรู้สึกและอารมณ์ ข้อที่ผู้เรียนมีเจตคติสูงสุดคือ ข้าพเจ้ารู้สึกมีความสุขในการเรียนภาษาจีน ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกทุกครั้งเมื่อเรียนภาษาจีน และข้าพเจ้ากระตือรือร้นที่จะได้รับการฝึกทักษะภาษาจีนตามลำดับ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันที่ผู้วิจัยออกแบบมีกิจกรรมสะสมแต้มหากทำภารกิจที่มอบหมายในแต่ละครั้งสำเร็จ และจะได้รับเหรียญตราผู้พิชิตหากเป็นอันดับที่ดีที่สุดหรือติด 1 ใน 3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เกิดความรู้สึกสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม และองค์ประกอบด้านพฤติกรรมข้อที่เจตคติมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้าพเจ้าเตรียมอุปกรณ์ในการเข้าเรียนภาษาจีนทุกครั้ง และข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและร่วมสรุปผลการเรียนรู้ตามลำดับ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชัน ผู้วิจัยได้ออกแบบให้การเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมในการเข้าเรียนเป็น 1 ในการสะสมแต้มที่สำคัญ รองลงมาจากการส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนดและถูกต้อง เมื่อเงื่อนไขเหล่านี้เกิดขึ้นสังเกตว่าผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมอย่างเห็นได้ชัด องค์ประกอบของเจตคติทั้งหมดที่กล่าวมาสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวถึงเจตคติว่า เป็นเรื่องของความชอบ ไม่ชอบ ความรู้สึกในด้านบวกและด้านลบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นมักเกิดขึ้นควบคู่กับการที่เรารับรู้และเราจะเกิดอารมณ์บางอย่างควบคู่กัน ซึ่งจะมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้น เจตคติจึงเป็นทั้งพฤติกรรมภายนอกที่พอจะสังเกตได้หรืออาจจะเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้ง่ายๆ ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่นำมาประยุกต์ใช้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน สร้างความกระตือรือร้นให้กับผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน เกิดการ

พัฒนาทักษะและช่วยให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงพฤติกรรมและทัศนคติบางอย่างต่อวิชาภาษาจีน

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาจีนโดยใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากการศึกษาเจตคติต่อวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิคชัน พบว่า ผู้เรียนมีเจตคติต่อวิชาภาษาจีนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันร่วมกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะการเขียน ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เป็นต้น

2. ศึกษาผลการใช้สื่อเทคโนโลยีร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อเสริมแรงกระตุ้น เสริมสร้างการพัฒนาทักษะและเพิ่มความน่าสนใจของกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย. (2560, 12 มกราคม). *เกมิฟิเคชั่น (Gamification) โลกแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม*. TOUCH POINT. http://touchpoint.in.th/gamification/

จุฑามาศ มีสุข. (2558). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคเกมิฟิเคชันสำหรับนักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์* [วิทยานิพนธ์คอมพิวเตอร์ศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ฉัตรพงศ์ ชูแสงนิล. (2561, 21 ธันวาคม). *เกมมิฟิเคชั่นเรียนเล่นให้เป็นเกม*. คลังความรู้ SciMath. https://www.scimath.org/article-technology/item/8669-2018-09-11-08-06-48

ชนัตถ์ พูนเดช และ ธนิตา เลิศพรกุลรัตน์. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดเกมมิฟิเคชัน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18*(3), 331-339.

ณัฐพงศ์ มีใจธรรม. (2564). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเกมมิฟิเคชัน (Gamification) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. สุวีริยาสาส์น.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

สุดเฉลิม ศัสตราพฤกษ์. (2560). การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 28*(1), 100-108.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Al-Dosakee, K., & Ozdamli, F. (2021). Gamification in teaching and learning languages: A systematic literature review. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 13*(2), 559-577.

Domínguez, A., Saenz-de-Navarrete, J., De-Marcos, L., Fernández-Sanz, L., Pagés, C., & Martínez-Herráiz, J. J. (2013). Gamifying learning experiences: Practical implications and outcomes. *Computers & Education, 63*, 380-392.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียน ในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ

Needs Assessment of Developing Academic Management of Schools Affiliated to the Sisters of Saint Paul de Chartres in Bangkok Based on the Concept of Career-Self-Efficacy

วิสา นิลพุดซา*
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.อภิรดี จริยารังษีโรจน์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Wisa Ninphutsa*
Master of Education Program in Educational Management,
Faculty of Education, Chulalongkorn University
Dr.Apiradee Jariyarangsiroge
Faculty of Education, Chulalongkorn University

*Corresponding Author, e-mail: sawi.angwisa653@gmail.com

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 29 พฤษภาคม 2567
แจ้งแก้ไข 10 มิถุนายน 2567
ตอบรับบทความ 18 มิถุนายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรคือโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอน จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ โดยภาพรวมคือ 0.294 ($PNI_{Modified}$=0.294) เมื่อวิเคราะห์ด้านการบริหารวิชาการพบว่าการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{Modified}$=0.307) รองลงมาคือการวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified}$=0.305) การจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}$=0.281) และการแนะแนวมีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย ($PNI_{Modified}$=0.270) เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพพบว่า ด้านการแก้ปัญหา ($PNI_{Modified}$=0.307) และด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.300) มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น; การบริหารวิชาการ; การรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ; โรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร

Abstract

The objective of this research is to study the needs assessment for developing academic management of schools affiliated to the Sisters of Saint Paul de Chartres in Bangkok, based on the concept of career self-efficacy. This study was conducted with descriptive methods. The target population consisted of all four schools affiliated with the Sisters of Saint Paul de Chartres in Bangkok. A total of 268 participants, including school directors, section leaders, department heads, and teachers, were included in the study. The research instrument was a self-developed questionnaire designed to assess the needs for developing academic management in these schools based on the concept of

career self-efficacy, and the reliability was 0.982. Data analysis employed frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$).

The results showed that the Necessity Index of overall needs assessment for development was 0.294 ($PNI_{Modified}$=0.294). When analyzed by areas of academic management, curriculum development had the highest need ($PNI_{Modified}$=0.307), followed by measurement and evaluation ($PNI_{Modified}$=0.305), and teaching and learning management ($PNI_{Modified}$=0.281). Guidance and counseling had the lowest need ($PNI_{Modified}$=0.270). In terms of career self-efficacy with academic management, the sub-item with the highest importance was problem-solving ($PNI_{Modified}$=0.307) and occupational information ($PNI_{Modified}$=0.300).

Keywords: needs assessment; academic management; career self-efficacy; Saint Paul de Chartres Schools

บทนำ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ การมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน สร้างโอกาสสำหรับเด็กและเยาวชนให้เข้าถึงการมีงานที่เหมาะสมและมีผลตอบแทนที่ยุติธรรมเป็นประเด็นที่ท้าทายสำหรับประเทศไทย (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2566) แต่ทว่าเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันขาดโอกาสในการเข้าถึงอาชีพหรืองานที่เหมาะสม โดยส่วนใหญ่ยังไม่รู้ทิศทางความถนัดของตนเอง จึงขาดความพร้อมในการศึกษาข้อมูลด้านอาชีพ ขาดความกระตือรือร้นในการค้นหารวบรวมข้อมูลด้านอาชีพ ส่งผลต่อการเลือกสาขาการเรียนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ อันจะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีทักษะความสามารถที่จะนำไปสู่อาชีพในอนาคตที่ตนถนัด (จิราภา บุตรสีตะราช และคณะ, 2564) จากการรายงานของ The Future of Jobs Report 2023 (World Economic Forum, 2023) ได้สำรวจแนวโน้มอาชีพและทักษะในอีก 5 ปีข้างหน้าพบว่าเทคโนโลยียังคงเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ อาชีพที่มีอัตราเติบโตอย่างมากจะอยู่ในด้านการศึกษา การเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการอุปกรณ์ทางการเกษตร และการพาณิชย์ดิจิทัล งานที่มีแนวโน้มลดลงมากที่สุดจะอยู่ในด้านอาชีพการค้าพาณิชย์ที่มีลักษณะดั้งเดิม งานด้านธุรการหรือเลขานุการ ทั้งพนักงานธนาคารหรืองานธุรการแคชเชียร์ พนักงานขายตั๋ว ตลอดจนพนักงานป้อนข้อมูลคาดว่าจะลดลงเร็วที่สุด อย่างไรก็ตาม

ทักษะทางปัญญา การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ จะเข้ามามีบทบาทในการทำงานที่ยากขึ้นท้าทายความสามารถ (Thai Publica, 2023) ดังนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดการศึกษาด้านวิชาการที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยเกิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพจะเป็นสิ่งสำคัญที่ขับเคลื่อนโอกาสในการเข้าถึงอาชีพหรืองานที่มีคุณค่าสอดคล้องกับอาชีพที่มีอัตราเติบโตอย่างมากในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนไทยในระดับมัธยมศึกษาที่จะเตรียมตัวเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและทักษะใหม่ในอนาคตที่จำเป็นต่อการดำเนินงานที่ท้าทายและได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรม ลดปัญหาการว่างงาน ตลอดจนลดการเปลี่ยนงานในระยะยาวนำไปสู่งานที่มีคุณค่าและความภูมิใจในอาชีพ

การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นช่วงวัยที่สำคัญของเด็กและเยาวชนที่มักจะประสบปัญหาการค้นพบตนเอง การรับรู้ความสามารถ ความถนัดของตน การรวบรวมข้อมูลประสบการณ์ที่เกี่ยวกับด้านอาชีพ ปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนให้ขาดเป้าหมายในชีวิต ไม่รู้จักตนเอง ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับด้านอาชีพที่ดีพอ ทักษะการทำงานไม่เพียงพอต่อความซับซ้อนของงานในปัจจุบันและอนาคต จึงมีโอกาสที่จะล้มเหลวในอาชีพได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจึงมุ่งพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาได้ มีโอกาสศึกษาในหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความสนใจและความถนัดของตน เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งได้รับการแนะแนวที่สอดคล้องกับการค้นพบตนเองและแนวทางการศึกษาต่อในสาขาการเรียนที่มีความยืดหยุ่นได้ตลอดระยะเวลาการเรียนและตอบสนองต่อเป้าหมายชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) อย่างไรก็ตามผลของการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปัจจุบันพบว่า การบริหารวิชาการด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ยังไม่ส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการสำรวจแรงงานที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทำงานไม่ตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษาและทำงานต่ำกว่าระดับการศึกษาเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มีอายุต่ำกว่า 37-38 ปีลงมาพบว่าทำงานไม่ตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษาประมาณ 60% และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อค่าจ้างที่จะได้รับน้อยลงด้วย (มติชนออนไลน์, 2561) สอดคล้องกับคะแนนการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ (Career Readiness) เป็นเสมือนครูแนะแนวที่จะช่วยให้เห็นความถนัดของแต่ละบุคคลว่ามีทักษะในด้านใดบ้างเป็นตัวชี้วัดว่า เมื่อจบการศึกษาออกไปสู่โลกตลาดแรงงานจะมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด หากมีคะแนนสูงจะปรับตัวได้เร็วมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง รวมถึงโอกาสที่จะเติบโตไปสู่ตำแหน่งงานที่สูง ส่วนกลุ่มที่มีคะแนนต่ำจะส่งผลกระทบต่อโอกาสในการได้งานทำ ซึ่งผลคะแนนการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพในครั้งนี้พบว่า เด็กและเยาวชนไทยมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ทั้งหมด กล่าวคือสูญเสียความพร้อมด้านอาชีพ (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2566) สะท้อนถึงการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันที่ตามไม่ทันโลกที่

เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาทักษะการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพนำไปใช้ได้จริงในอาชีพการงานต่อการดำรงชีวิตในโลกที่พลิกผัน

นโยบายการศึกษาของโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร คือการให้เด็กและเยาวชน รู้จักและเข้าถึงสัจธรรมอันสูงส่งแห่งความเป็นมนุษย์ด้วยการดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย สุภาพเรียบง่าย และเปี่ยมด้วยเมตตาธรรม รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้โรงเรียนมีพื้นฐานทางด้านศาสนาจึงอบรมให้รู้รักษาสุขภาพที่ดีทั้งกายและใจ เน้นให้เด็กและเยาวชนรู้จักตัวของตัวเอง รู้จักเข้าใจผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีนโยบายเน้นให้เด็กและเยาวชน มีความรู้ ทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเอง มุ่งมั่นที่ประกอบอาชีพสุจริตและดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข เป็นพลเมืองดี (คณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร, 2534) ดังนั้น การบริหารวิชาการเพื่อจะได้ผลลัพธ์ที่ดีให้เด็กและเยาวชนเกิด การรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพจึงเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งการพัฒนาด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมถึงการแนะแนว เพื่อเด็กและเยาวชนมีโอกาสฝึกประสบการณ์ทางอาชีพ เรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพ ทั้งพบเจอกับอาชีพใหม่จนสามารถค้นพบตนเอง นำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมทางด้านการศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมกับอาชีพในอนาคต

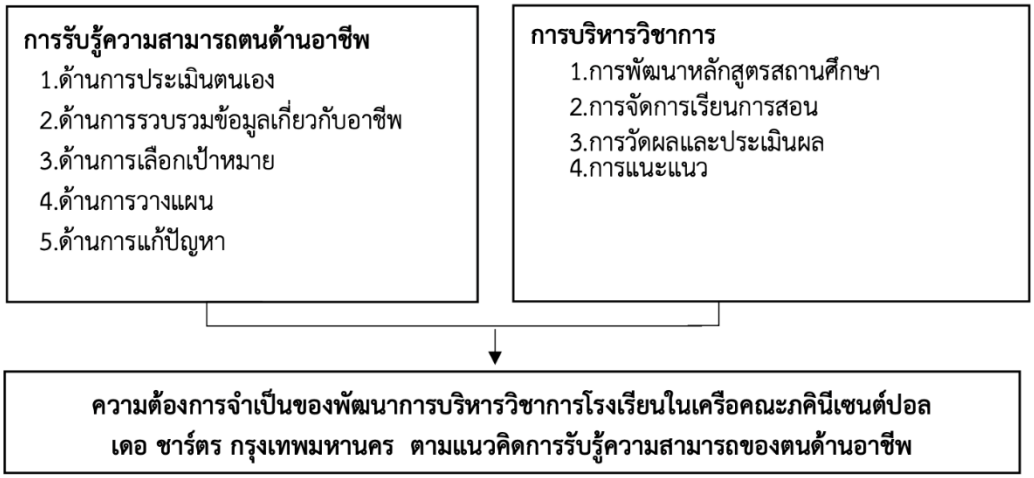
จากความเป็นมาและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพอันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชน บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการบริหารวิชาการให้ตอบสนองต่อทักษะการรับรู้ด้านอาชีพตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษาและยกระดับคุณภาพของการศึกษาที่จะเปิดโลกและมุมมองด้านอาชีพที่ทันสมัย เตรียมข้อมูลสำหรับการศึกษาต่อด้านอาชีพที่ถนัดหรือสนใจ ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้พบกับอาชีพใหม่ที่หลากหลาย รวมทั้งผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพใหม่ การบริหารวิชาการจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาและสนับสนุนความเป็นไปได้ในการสร้างการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ เพื่ออนาคตที่ดีขึ้นสำหรับเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตไปเป็นพลเมืองที่มีศักยภาพและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตตลอดจนการประกอบอาชีพนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิต ความมั่นคงในอาชีพ สร้างรายได้ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชาติให้เติบโตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ ประกอบด้วย 1) การรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ 2) การบริหารวิชาการ ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยมีขั้นตอนได้แก่ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 4 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ 2) โรงเรียนซางตาครู้สคอนแวนท์ 3) โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ และ 4) โรงเรียนเซนต์ฟรังซีสซาเวียร์คอนแวนต์

1.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ 1) ผู้บริหารจำนวน 4 คน 2) หัวหน้าฝ่ายจำนวน 16 คน 3) หัวหน้ากลุ่มสาระจำนวน 32 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และ 4) ครูผู้สอนจำนวน 217 คน ใช้การเลือกวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Krejcie และ Morgan (1970) โดยระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจริง สามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งหมดดังนี้ 1) ผู้บริหารจำนวน 3 คน 2) หัวหน้าฝ่ายจำนวน 16 คน 3) หัวหน้ากลุ่มสาระจำนวน 32 คน และ 4) ครูผู้สอนจำนวน 217 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 99.63 ของจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพและการบริหารวิชาการ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างข้อคำถามที่ใช้ในการสอบถามทั้ง 2 ตอนให้ครอบคลุมกับกรอบแนวคิดในการวิจัย ออกแบบและสร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา ให้คำแนะนำ และนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้ข้อคำถามทั้งหมด 55 ข้อ

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Item Objective Congruence: IOC) จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไปมาใช้พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามนำไปใช้ในการวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

และตรวจสอบถ้อยคำภาษาให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับตัวอย่าง จำนวน 36 คน และนำแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Co-efficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.982 ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในระดับดีมาก หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้จริง จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอหนังสือนำจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลคือ โรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามแบบกระดาษทั้งหมด 269 ฉบับ นำส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 14 วัน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 268 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.63 ของแบบสอบถามทั้งหมด แบบสอบถามทุกฉบับผ่านการตรวจสอบแล้วว่าผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามครบถ้วนทุกประเด็นอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง พร้อมคำบรรยายประกอบ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และคำนวณหาค่าดัชนี Modified Priority Index (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) โดยการวิจัยในครั้งนี้ใช้เกณฑ์การประเมินค่า $PNI_{Modified}$ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ถือเป็นความต้องการจำเป็น ส่วนการจัดลำดับความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 268 ฉบับ จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 269 คน คิดเป็นร้อยละ 99.63 พบว่า ผู้ตอบคำถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 83.96 มีอายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 36.43 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรีจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 66.54 รองลงมาคือปริญญาโทจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 31.97 มีประสบการณ์ทำงาน 25 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 26.49 รองลงมาประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 26.02

ผลการวิเคราะห์ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ

ขอบข่ายการบริหารวิชาการ	ประเด็น	การรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ					$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
		ด้านการประเมินตนเอง	ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	ด้านการเลือกเป้าหมาย	ด้านการวางแผน	ด้านการแก้ปัญหา		
1.การพัฒนาหลักสูตร	PNI	0.298	0.310	0.301	0.286	0.339	0.307	**1**
	(ลำดับ)	4	2	3	5	1		
1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น	PNI	0.314	0.328	0.326	0.313	0.361	0.328	
	(ลำดับ)	4	2	3	5	1		

ขอบข่าย การบริหารวิชาการ	ประเด็น	การรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ						
		ด้านการประเมินตนเอง	ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	ด้านการเลือกเป้าหมาย	ด้านการวางแผน	ด้านการแก้ปัญหา	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
1.2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย	PNI	0.283	0.294	0.278	0.260	0.318	0.287	
	(ลำดับ)	3	2	4	5	1		
2.การจัดการเรียนการสอน	PNI	0.291	0.304	0.290	0.226	0.295	0.281	**3**
	(ลำดับ)	3	1	4	5	2		
2.1 การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์	PNI	0.294	0.295	0.282	0.281	0.289	0.288	
	(ลำดับ)	2	1	5	4	3		
2.2 การจัดบรรยากาศเรียนรู้	PNI	0.289	0.314	0.298	0.302	0.302	0.301	
	(ลำดับ)	4	1	3	2	2		
3.การวัดและประเมินผล	PNI	0.295	0.313	0.298	0.305	0.314	0.305	**2**
	(ลำดับ)	5	2	4	3	1		
3.1 การกำหนดแนวปฏิบัติ	PNI	0.297	0.320	0.314	0.307	0.316	0.311	
	(ลำดับ)	5	1	3	4	2		
3.2 การพัฒนาเครื่องมือ	PNI	0.293	0.317	0.283	0.302	0.311	0.301	
	(ลำดับ)	4	1	5	3	2		
4.การแนะแนว	PNI	0.254	0.273	0.266	0.276	0.283	0.270	**4**
	(ลำดับ)	5	3	4	2	1		
4.1 การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ	PNI	0.242	0.255	0.262	0.264	0.270	0.258	
	(ลำดับ)	5	4	3	2	1		
4.2 การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเตรียมตัวสู่อาชีพ	PNI	0.256	0.268	0.268	0.277	0.293	0.272	
	(ลำดับ)	4	3	3	2	1		

ขอบข่าย การบริหารวิชาการ	ประเด็น	การรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ						
		ด้านการประเมินตนเอง	ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	ด้านการเลือกเป้าหมาย	ด้านการวางแผน	ด้านการแก้ปัญหา	$PNI_{Modified}$	ลำดับความต้องการจำเป็น
4.3 การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม	PNI	0.270	0.298	0.269	0.288	0.286	0.282	
	(ลำดับ)	4	1	5	3	2		
เฉลี่ยรวม	**PNI**	**0.284**	**0.300**	**0.289**	**0.290**	**0.307**	**0.294**	
	(ลำดับ)	**5**	**2**	**4**	**3**	**1**		

จากตารางที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ มีผลดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับแรก ($PNI_{Modified}$=0.307) เมื่อพิจารณารายข้อขององค์ประกอบแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ สามารถสรุปความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ ด้านการแก้ปัญหา ($PNI_{Modified}$=0.339) รองลงมาคือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.310) ด้านการเลือกเป้าหมาย ($PNI_{Modified}$=0.301) ด้านการประเมินตนเอง ($PNI_{Modified}$=0.298) และมีความต้องการต่ำสุดคือ ด้านการวางแผน ($PNI_{Modified}$=0.286) และเมื่อพิจารณารายข้อย่อยตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ สามารถสรุปความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.328) และต่ำสุดคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายและโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ ($PNI_{Modified}$= 0.287)

การจัดการเรียนการสอน เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับที่สาม ($PNI_{Modified}$=0.281) เมื่อพิจารณารายข้อขององค์ประกอบแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพสามารถสรุปความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ ด้านการรวบรวมข้อมูล

เกี่ยวกับอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.304) รองลงมาคือ ด้านการแก้ปัญหา ($PNI_{Modified}$=0.295) ด้านการประเมินตนเอง ($PNI_{Modified}$=0.291) ด้านการเลือกเป้าหมาย ($PNI_{Modified}$=0.290) และมีความต้องการต่ำสุดคือ ด้านการวางแผน ($PNI_{Modified}$=0.226) และเมื่อพิจารณารายข้อย่อยตามขอบข่ายการบริหารวิชาการสามารถสรุปความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ ($PNI_{Modified}$= 0.301) และต่ำสุดคือ การจัดการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.288)

การวัดและประเมินผล เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับที่สอง $PNI_{Modified}$=0.305) เมื่อพิจารณารายข้อขององค์ประกอบแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพสามารถสรุปความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ ด้านการแก้ปัญหา ($PNI_{Modified}$=0.314) รองลงมาคือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.313) ด้านการวางแผน ($PNI_{Modified}$=0.305) ด้านการเลือกเป้าหมาย ($PNI_{Modified}$=0.298) และมีความต้องการต่ำสุดคือ ด้านการประเมินตนเอง ($PNI_{Modified}$=0.295) และเมื่อพิจารณารายข้อย่อยตามขอบข่ายการบริหารวิชาการสามารถสรุปความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ การกำหนดแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.311) และต่ำสุดคือ การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.307)

การแนะแนว เป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับสุดท้าย ($PNI_{Modified}$= 0.270) เมื่อพิจารณารายข้อขององค์ประกอบแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพสามารถสรุปความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ ด้านการแก้ปัญหา ($PNI_{Modified}$ = 0.283) รองลงมาคือ ด้านการวางแผน ($PNI_{Modified}$=0.276) ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.273) ด้านการเลือกเป้าหมาย ($PNI_{Modified}$=0.266) และมีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านการประเมินตนเอง ($PNI_{Modified}$=0.254) และเมื่อพิจารณารายข้อย่อยตามขอบข่ายการบริหารวิชาการสามารถสรุปความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดคือ ($PNI_{Modified}$=0.282) การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีการเตรียมตัวสู่อาชีพที่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ($PNI_{Modified}$=0.272) การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ ผู้เรียนสามารถใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ($PNI_{Modified}$=0.258)

เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบของแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพในค่าเฉลี่ยรวมที่ 0.294 ($PNI_{Modified}$=0.294) พบว่า ด้านการแก้ปัญหาเป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก ($PNI_{Modified}$=0.307) ด้านที่มีดัชนีความต้องการ

จำเป็นมากที่สุดอันดับสองคือ ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ($PNI_{Modified}$=0.300) ด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดอันดับที่สามคือ ด้านการวางแผน ($PNI_{Modified}$=0.290) ด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุดอันดับที่สี่คือ ด้านการเลือกเป้าหมาย ($PNI_{Modified}$= 0.289) และด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นอันดับสุดท้ายคือ ด้านการประเมินตนเอง ($PNI_{Modified}$=0.284)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ โดยภาพรวมคือ 0.294 ($PNI_{Modified}$=0.294) เมื่อวิเคราะห์ด้านการบริหารวิชาการพบว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{Modified}$= 0.307) รองลงมาคือการวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified}$=0.305) การจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}$=0.281) และการแนะแนว มีความต้องการจำเป็นลำดับสุดท้าย ($PNI_{Modified}$=0.270) เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพพบว่า ด้านการแก้ปัญหา ($PNI_{Modified}$=0.305) แลด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ($PNI_{Modified}$= 0.300) มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ โดยภาพรวมคือ 0.294 ($PNI_{Modified}$=0.294) สะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการ และต้องการยกระดับด้านการบริหารวิชาการซึ่งเป็นแก่นสำคัญในการบริหารการศึกษา (Pingyos & Sithitool, 2024) สอดคล้องกับค่าดัชนี Modified Priority Index (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) การวิจัยในครั้งนี้ใช้เกณฑ์การประเมินค่า PNIModified ที่มีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ถือเป็นความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายวิชาการ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน และการแนะแนวมีความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นอันดับสุดท้าย เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพผนวกกับการพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า ด้านการแก้ปัญหา และด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุดในขอบข่ายการบริหารวิชาการ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลวิจัย ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตร รายข้อย่อย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับรายข้อขององค์ประกอบแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ พบว่า ด้านการแก้ปัญหา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการแก้ปัญหา จะสามารถบรรลุไปยังสาขาการเรียนการศึกษาต่อตลอดจนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพของตนที่ตั้งเป้าหมายได้สำเร็จนั้น สถานศึกษาต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหลักสูตรในปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สภาพเศรษฐกิจสังคม หลักสูตรที่มีการวิเคราะห์และวางแผนเป็นอย่างดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตได้จริง ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคตได้ สอดคล้องกับที่ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญและเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพสามารถออกไปสู่สังคมและโลกของการทำงานในอนาคตได้อย่างชัดเจน

ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่ตรงกับความต้องการจำเป็นแก่ผู้เรียน ชุมชน และตลาดแรงงานให้มากที่สุดและเป็นประโยชน์สูงสุด มีความสามารถด้านการแก้ปัญหาเพื่อผู้เรียนได้พบเจอกับอาชีพที่ใช่สำหรับตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Park Eunjeong (2022) ที่พบว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจะทำให้เข้าใจถึงความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสามารถนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมและเชื่อถือได้

ด้านการวัดและประเมินผล รายข้อย่อย การกำหนดแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลเพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับรายข้อขององค์ประกอบแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ พบว่า ด้านการแก้ปัญหามีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การวัดและประเมินผลในปัจจุบันนั้นมีการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลที่ไม่ชัดเจน และด้านการพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นอันดับรองลงมา พบว่า หากสถานศึกษามีเครื่องมือวัดและประเมินผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาอาชีพในแต่ละสาขาวิชาและมีแนวทางกำหนดสำหรับการประเมินที่ชัดเจน จะช่วยให้ผลของการประเมินน่าเชื่อถือและนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียน จะเสริมความเชื่อมั่นในการตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาเพื่อที่จะบรรลุไปยังสาขาการเรียน การศึกษาต่อตลอดจนประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพของตนที่ตั้งเป้าหมายได้สำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ

Suprom และคณะ (2023) ที่พบว่า ปัจจุบันครูต้องการผู้แนะนำให้ความรู้เพื่อสร้างเครื่องมือวัดที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและความหลากหลายของผู้เรียน ทันต่อยุคสมัย สามารถกำหนดแนวทางการประเมินอย่างชัดเจน และวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สามารถกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาได้ เพื่อให้มีระบบที่ดีในการติดตามการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลของครูที่เปิดประสบการณ์ด้านอาชีพให้ผู้เรียน สอดคล้องกับวิจัยของ กฤติยา วงศ์ก้อม (2547) กล่าวถึงในผลการวิจัยของ Suprom และคณะ (2023) การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน รายข้อย่อย การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนด้านอาชีพมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับรายข้อขององค์ประกอบแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพพบว่า ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ยังไม่เอื้อต่อความต้องการของผู้เรียนในด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพในปัจจุบัน ควรเปิดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้รู้จักกับอาชีพใหม่หรือผู้ประกอบการที่เชี่ยวชาญด้านอาชีพที่หลากหลายมาแนะนำทักษะใหม่ในการประกอบอาชีพในอนาคต และบูรณาการเนื้อหาให้เข้ากับสาขาวิชาที่ผู้เรียนสนใจ มีโอกาสได้ทดลองงานด้านอาชีพเบื้องต้นเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพให้เพียงพอที่สุด สอดคล้องกับรายงานของ The Future of Jobs Report 2023 (World Economic Forum, 2023) ที่พบว่าทักษะของแรงงานในอีก 5 ปีข้างหน้าจะเปลี่ยนไป จำเป็นต้องใช้ทักษะทางปัญญา (Cognitive skills) เพิ่มมากขึ้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล แก้ปัญหา และตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของการแก้ปัญหาอันซับซ้อนในที่ทำงาน นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีทั้งในอุตสาหกรรมหรือด้านธุรกิจเข้ามาแทนที่มนุษย์ในหลายกลุ่มงาน เพื่อขับเคลื่อนธุรกิจและลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งผลให้เกิดอาชีพใหม่และหลายอาชีพก็หายไปหรือมีแนวโน้มจะถดถอย อัตราการเกิดลดลงแต่ความชราภาพของประชากรสูงขึ้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานทั่วโลก

ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนดนโยบายหรือทิศทาง เพื่อพลิกโฉมด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และตลาดแรงงานของโลกในอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนได้รวบรวมข้อมูลด้านอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม วิเคราะห์แนวโน้มอาชีพเพื่อตอบรับกับเศรษฐกิจและตลาดแรงงานที่แท้จริง ออกแบบวางแผนการศึกษา หาประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างเท่าทันกับสถานการณ์และความต้องการในการประกอบอาชีพของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kamol และคณะ (2023) ที่พบว่าสถานศึกษาต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการแข่งขันโลกที่

พลิกผัน โดยการจัดการเรียนการสอนครูที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พบเจอกับอาชีพใหม่จากผู้ประกอบการอาชีพใหม่ วิเคราะห์แนวโน้มอาชีพให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียนเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

การแนะแนว รายข้อย่อย การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับรายข้อขององค์ประกอบแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ พบว่า ด้านการแก้ปัญหามีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2565) กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว กล่าวว่ากิจกรรมแนะแนวจะช่วยในด้านกระบวนการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหาให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตนได้ ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ตลอดจนการปรับตัวให้อยู่ในสังคมแวดล้อมต่างได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนยกระดับความร่วมมือ (MOU) กับสถานศึกษา สถานประกอบการ ผู้ประกอบการที่เชี่ยวชาญในอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเปิดประสบการณ์โลกของอาชีพจากสถานที่หรือผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบอาชีพจริง ค้นพบศักยภาพ กระตุ้นความสนใจและสร้างความมั่นใจในความสามารถของตนเอง นำไปสู่การเลือกศึกษาต่อ ประกอบอาชีพและใช้ชีวิตในอนาคตที่ตรงกับเป้าหมายของตน สอดคล้องกับ Holman (2014) กล่าวถึง การแนะแนวด้านอาชีพที่มีคุณภาพ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต เลือกสาขาการศึกษา อาชีพ และเส้นทางชีวิตที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหาและเกิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพมากขึ้น ตรงกับความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากผลวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และเมื่อเรียงลำดับองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ ด้านการแก้ปัญหามีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด

1.2 สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาด้านการวัดและประเมินผล เพื่อจะสามารถออกแบบการประเมินที่หลากหลายครอบคลุมความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างเป็นรายบุคคล และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปัญหาเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนด้านอาชีพได้ตามลำดับองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ การแก้ปัญหามีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด

1.3 การยกระดับการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พบกับอาชีพใหม่ที่สร้างรายได้ในอนาคต และสามารถรวบรวมข้อมูลด้านอาชีพที่ตนเองสนใจ ให้โอกาสผู้เรียนในการทดลองเรียนรู้อาชีพที่หลากหลายโดยมีครูหรือผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเป็นโค้ช นำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมทั้งด้านการศึกษาและด้านอาชีพ เนื่องจากผลวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นด้านที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดอันดับที่สาม

1.4 สถานศึกษายกระดับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการภาคอุตสาหกรรมใหม่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เปิดประสบการณ์โลกของอาชีพจากสถานที่หรือผู้เชี่ยวชาญที่ประกอบอาชีพจริง ค้นพบศักยภาพ กระตุ้นความสนใจและสร้างความมั่นใจในความสามารถของตนเอง นำไปสู่การเลือกศึกษาต่อ ประกอบอาชีพและใช้ชีวิตในอนาคตที่ตรงกับเป้าหมายของตน เนื่องจากผลวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด

2.ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยต่อยอดเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือคณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพ เพื่อสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนด้านอาชีพแก่ผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร*. CBE Thailand. https://cbethailand.com/หลักสูตร-2/กรอบหลักสูตร/แนวคิดพื้นฐานของการพัฒ/

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *แนวทางการสร้างเสริมความปลอดภัยในมิติส่วนตัว สังคม และสุขภาพจิตของนักเรียนด้วยการแนะแนวและ School Health Hero*. กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แถลงนโยบายการศึกษาและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย "เรียนดี มีความสุข"*. ศธ.360 องศา. https://moe360.blog/2023/09/14/minister-ed-statement-ed-policy/

คณะภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร. (2534). *จิตตารมณ์การศึกษาของโรงเรียนในเครือภคินีเซนต์ปอล เดอ ชาร์ตร*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

จิราภา บุตรสีตะราช, พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์, และ ครรชิต แสนอุบล. (2564). การเสริมสร้างความพร้อมทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยกิจกรรมแนะแนว. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, *9*(2), 295-307. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/edj/article/view/253591

มติชนออนไลน์. (2561, 4 พฤษภาคม). *สำรวจพบคนอายุน้อยทำงานไม่ตรงสายกว่า 60%.* https://www.matichon.co.th/economy/news_941499

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2566, 3 ตุลาคม). *เป้าหมายที่ 8: ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน*. SDG Move. https://www.sdgmove.com/2016/10/06/goal-8-decent-work-and-economic-growth/

สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). *"ทุนมนุษย์" เพื่อพ้นความยากจนข้ามรุ่น การเตรียมความพร้อมด้านอาชีพในเด็กและเยาวชนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน.* กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). Harper Collins.

Eunjeong, P. (2022). A needs analysis to develop new curriculum for Korean college students in higher education. *Indonesian Journal of Applied Linguistics*, *12*(1), 77-85.

Holman, J. (2014). *Good career guidance*. The Gatsby Charitable Foundation.

Kamol, K., Siripirom, A., & Usaho, C. (2023). The Priority Needs Of Private Primary School Management Based On Career Future Skill Concept. *Journal of Educational Review Faculty of Education in MCU*, *10*(3), 423-434.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, *30*(3), 607-610.

Pingyos, A., & Sithitool, S. (2024). Guidelines for Development of Academic Administration to Increase the Efficiency of School Administration under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office 1, Group 5. *Kasetsart Educational Review*, *39*(1), 1-20.

Suprom, S., Akakul, T., & Sangprateeptong, V. (2023). The Model Of Teacher Development By Using Reflective Assessment Affecting Secondary School Teacher Competencies In Learning Measurement And Evaluation. *Journal of MCU Social Science Review*, *12*(2), R92-R104.

Thai Publica. (2023, May 1). *World Economic Forum เปิดผลสำรวจแนวโน้มงานและทักษะ 5 ปีข้างหน้า.* https://thaipublica.org/2023/05/world-economic-forum-future-of-job-report/

World Economic Forum. (2023, April 30). *The Future of Jobs Report 2023*. https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Study of Learning Achievement in English Reading Comprehension by Using KWL-Plus Technique for Sixth Grade Students

สุกัญญา เพ็งมะเริง*
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ดร.สุดาพร พงษ์พิษณุ
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ดร.ทองปาน บุญกุศล
วิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Sukanya Pengmarerng*
Master of Education Program in Curriculum and Learning Management,
College of Educational Innovation, Saint John's University
Dr.Sudaporn Pongpisanu
College of Educational Innovation, Saint John's University
Dr.Thongpan Boonkusol
College of Educational Innovation, Saint John's University

*Corresponding Author, e-mail: sukanyapengmarerng31@gmail.com

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 26 พฤษภาคม 2567
แจ้งแก้ไข 5 กรกฎาคม 2567
ตอบรับบทความ 8 กรกฎาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเทพพิทักษ์พิทยา อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 37 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus เรื่องการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test (Dependent Sample) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.54, S.D.=0.93)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ; การจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus

Abstract

The purposes of this study were 1) to compare the Sixth Grade students' English reading comprehension achievement before and after using KWL-Plus technique, 2) to study the Sixth Grade students' satisfaction towards KWL-Plus technique in English reading comprehension. The research sample group was the Sixth Grade students of Theppitakpittaya School, in the second semester of the 2022 academic year, which consisted of 37 students by cluster sampling. The instruments used for this study included: (1) 5 conventional teaching lesson plans by KWL-Plus with English reading comprehension (2) The academic achievement test in English reading comprehension achievement (3) 15 items of questionnaire with a 5-point scale. The data were analyzed using the mean, standard deviation, and t-test statistics. The research findings were as follows: (1) English reading comprehension achievement after learning was higher than

before the treatment at the .05 level of significance; (2) the students' satisfaction who learned by using KWL-Plus in English reading comprehension was at a high level ($\bar{X}$=4.54, S.D.=0.93).

Keywords: learning achievement; English reading comprehension; KWL-Plus technique

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ เพื่อเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้ในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

องค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนตามความมุ่งหวังของหลักสูตรและเป็นหัวใจของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คือความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านเพราะทำให้เกิดการพัฒนาตนเองและเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้และหากนำไปใช้ในสังคมๆ นั้นย่อมมีประสิทธิภาพก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการอ่านเนื่องจากนักเรียนไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่ชอบคิดและสนใจศึกษาหาความรู้ มีเพียงส่วนน้อยที่มีความสามารถทางภาษาในระดับดี ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาภาษาอังกฤษในภาพรวมค่อนข้างต่ำ จึงควรเร่งหาทางแก้ไขปรับปรุงโดยเร่งด่วน จากการศึกษาพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากนักเรียนไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ โครงสร้างของประโยค และครูใช้วิธีการหรือเทคนิคในการสอนที่ไม่เหมาะสมในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและการอ่านเพิ่มมากขึ้น (นันทิพา สันทัดการ, 2562)

จากรายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับโรงเรียน ปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.74 ปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.11 ปีการศึกษา 2566 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 38.81 พบว่าค่าเฉลี่ยในแต่ละปีลดลงอย่างต่อเนื่องและมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากนักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในวิธีการเรียนการสอนไม่ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษเพราะในชีวิตประจำวันไม่มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษ ขาดทักษะในการอ่าน ไม่เข้าใจวิธีสรุปความและจับประเด็นเรื่องที่อ่าน ทำให้ไม่สามารถทำแบบทดสอบได้ และกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนคงเดิม จากเหตุผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ครูควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อคุณภาพของผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

ผู้วิจัยศึกษาเทคนิคการสอนที่จะส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านแก่นักเรียน และพบว่าเทคนิค KWL-Plus เป็นเทคนิคที่ดี เน้นการพัฒนาความสามารถในการอ่านร่วมกับการคิด (Carr & Ogle, 1987, pp. 626-631) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL-Plus 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นความรู้เดิม หมายถึง ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมของนักเรียนที่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะอ่าน 2) ขั้นสิ่งที่ต้องการรู้ หมายถึง นักเรียนต้องการรู้อะไรเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังจะอ่าน 3) ขั้นสิ่งที่ได้เรียนรู้ หมายถึง นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้างจากการอ่าน 4) ขั้นการสร้างแผนผังความคิด เป็นการสร้างแผนภาพความคิดเพื่อจัดประเภทข้อมูล และ 5) ขั้นสรุป เป็นการสรุปความคิดรวบยอดหลังการอ่าน และจากการศึกษาผลการวิจัยการใช้เทคนิค KWL-Plus ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษาของนักวิจัยหลายๆ ท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL-Plus ดังที่ ปวริศา ประทุมจร (2561, น. 99) กล่าวว่า เทคนิค KWL-Plus ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่าน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ จนสามารถผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus

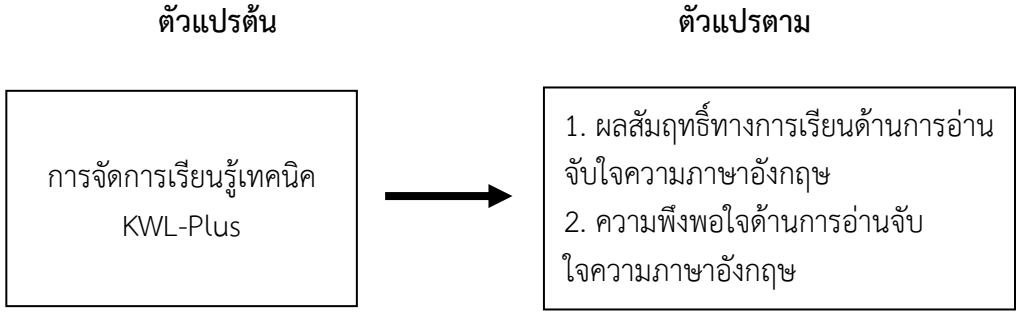
สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus อยู่ในระดับมากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” สรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร รวมถึงคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.2 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus

1.3 กำหนดโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้แล้วเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามโครงสร้างจำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง

1.4 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.7 จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 ศึกษาตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2.2 กำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษตามโครงสร้างเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ

2.4 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

-1 หมายถึง แน่ใจว่าเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ มีค่า IOC เท่ากับ 0.79 มีค่ามากกว่า 0.50 ถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง นำผลการสอบไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ

2.7 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษฉบับจริงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

3. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดความพึงพอใจในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ

3.2 กำหนดโครงสร้างของแบบวัดความพึงพอใจในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ

3.3 สร้างแบบวัดความพึงพอใจในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษจำนวน 15 ข้อซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

3.4 นำแบบวัดความพึงพอใจในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษเสนอต่อคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.5 นำแบบวัดความพึงพอใจในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษและนำผลการประเมินมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์ .50-1.00

3.6 จัดพิมพ์แบบวัดความพึงพอใจในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษให้สมบูรณ์สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองโดยใช้เทคนิค KWL-Plus

การทดสอบ	n (คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	37	30	7.70	2.31	36	3.38
หลังเรียน	37	30	19.70	2.26		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$=7.70, S.D.=2.31) และมีคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$=19.70, S.D.=2.26) ผลการทดสอบพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่อ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค KWL-Plus มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหามีความน่าสนใจ	4.41	0.49	มาก
2	เนื้อหาไม่ยากหรือไม่ง่ายจนเกินไป	4.22	0.82	มาก
3	เนื้อหามีความเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน	4.43	0.73	มาก

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหา				
4	เนื้อหาสามารถส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน	4.46	0.69	มาก
5	เนื้อหาของบทอ่านมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	4.59	0.72	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
6	การสำรวจบทอ่านอย่างคร่าวๆ ช่วยให้นักเรียนสามารถเดาเนื้อเรื่องในบทอ่าน	4.43	0.69	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับความสนใจและความสามารถของผู้เรียน	4.46	0.61	มาก
8	นักเรียนสนุกและมีความสุขที่ได้เรียนและทำกิจกรรม	4.43	0.55	มาก
9	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลาและจุดประสงค์การเรียนรู้	4.68	0.58	มากที่สุด
10	กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และแสดงความคิดเห็น	4.81	0.46	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้				
11	นักเรียนสามารถนำทักษะการอ่านไปปรับใช้กับการเรียนในวิชาอื่นได้	4.62	0.59	มากที่สุด
12	นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	4.54	0.56	มากที่สุด
13	นักเรียนสามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น	4.59	0.69	มากที่สุด
14	นักเรียนมีทักษะในการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค KWL-Plus เพิ่มมากขึ้น	4.68	0.67	มากที่สุด
15	นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเนื้อเรื่องได้	4.81	0.46	มากที่สุด
ภาพรวม		**4.54**	**0.62**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยวิธี KWL-Plus ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการใช้เทคนิค KWL-Plus ซึ่งมีกิจกรรมที่เรียงลำดับอย่างเป็นขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนก็มีวิธีการที่สามารถช่วยในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลินี สุทธิเวช (2561) ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์การอ่านสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัสราภรณ์ ธีระวงศานุรักษ์ (2562) พบว่า ทุกหน่วยการเรียนรู้นักเรียนมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า การวัดผลทักษะการใช้ความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน นักเรียนจะเขียนแสดงความคิดเพียงสั้นๆ โดยใช้คำศัพท์ง่ายๆ เท่านั้น แต่เมื่อทดสอบหลังจากการเรียนโดยใช้เทคนิค KWL-Plus แล้วพบว่านักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางการเขียนแสดงความคิดมากยิ่งขึ้น นักเรียนทุกคนมีพัฒนาการในการเขียนเนื้อหาได้ละเอียดมากกว่าเดิม มีการเรียบเรียงความคิดและเกิดการคิดที่แปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม

2. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.54) เพราะนักเรียนชอบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL-Plus เป็นวิธีที่เรียนแล้วเข้าใจง่าย เนื้อเรื่องมีความหลากหลาย นอกจากนั้น นักเรียนยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกัน ที่สำคัญคือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWL-Plus ทำให้นักเรียนสามารถอ่านจับใจความได้ดีขึ้น มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการเขียนแผนภาพความคิดจากการอ่านและสรุปเรื่องจากการอ่านมีส่วนช่วยทำให้การสรุปใจความง่ายยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2558) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus เป็นวิธีการที่เร้าความสนใจของผู้เรียนได้ดี สนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนได้ และยังเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มทำให้นักเรียนร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนี้ เรื่องที่นำมาให้นักเรียนอ่านเป็นเรื่องที่ตรงกับความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถใช้ความรู้เดิมในการตีความหมายของเรื่องที่อ่านได้ นักเรียนรู้สึกว่าการอ่านเป็นเรื่องไม่ยาก ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีและมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พาณิภัค สมประสงค์ (2555, น. 83) พบว่า การเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมกลุ่มและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

การสอนทุกครั้งเพื่อให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างมีความสุข ได้รับการยอมรับจากเพื่อนทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษด้วยเทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.ผลการศึกษาความพึงพอใจด้านการจับใจความภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เทคนิค KWL-Plus ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.54, S.D.=0.62)

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนต้องพยายามที่จะทำให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายการแสดงความคิดเห็นของขั้นตอนก่อนอ่าน โดยการใช้คำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดใช้คำถามง่ายๆ และตรงประเด็น

2. ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อย่างทั่วถึง มีการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม ครูผู้สอนควรเสริมแรงในการเรียน เช่น การให้รางวัล การชมเชย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

3. ครูควรกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมในแต่ละขั้นให้ชัดเจน เพื่อลดปัญหาในการใช้เวลาเกินกำหนด และควรกำหนดเนื้อหาให้มีความยากง่าย เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความสามารถของนักเรียน เพราะถ้าเนื้อหาไม่เหมาะสมอาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายและท้อแท้ในการทำกิจกรรมอาจส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

นันทิพา สันทัดการ. (2562). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจด้วยเทคนิค KWL-Plus กรณีศึกษาของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, *10*(1), 94-103.

ปวริศา ประทุมจร. (2561). การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ KWL-Plus ร่วมกับเทคนิคการสอนอ่านแบบ DR-TA. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, *12*(1), 94-102.

พาณิภัค สมประสงค์. (2555). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยวิธี KWL-Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภัสราภรณ์ ธีระวงศานุรักษ์. (2562). *การใช้เทคนิค KWL-PlUS เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยพะเยา.

มาลินี สุทธิเวช. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านสรุปความโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL-Plus สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2558). *วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ภาพพิมพ์.

Carr, E., & Ogle, D. (1987). KWL plus: A strategy comprehension and summarization. *Journal of Readi*ng, *30*(7), 626-631.

ผลของโปรแกรม Improve Preaching Skills เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่

The Effect of Using the Improve Preaching Skills Program to Develop Knowledge and Preaching Skills of the New Generation of God's Servants

ศาสนาจารย์ ดร.ยุทธภัณฑ์ พินิจ*
คณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน
ว่าที่ ร.ต. ขชลธนัท รักสอน
คริสตจักรคลองเตย (สุขุมวิท 93)

Rev. Dr.Yutthapan Pinich*
College of Christian Theology, Christian University of Thailand
Acting Sub Lt. Kchontnat Ruxsorn
Khlong Toei Church (Sukhumvit 93)

*Corresponding Author, e-mail: girmkrub@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	25 มิถุนายน 2567
แจ้งแก้ไข	22 กรกฎาคม 2567
ตอบรับบทความ	24 กรกฎาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ 2) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม Improve Preaching Skills เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รับใช้พระเจ้าจำนวน 45 คนในสังกัดสภาคริสตจักรในประเทศไทย สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทยและสหคริสตจักรแบ๊บติสต์ในประเทศไทย เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม Improve Preaching Skills โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.33) และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.81) 2) คะแนนทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.34) และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.50) และ 3) หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคะแนนเฉลี่ยทักษะปฏิบัติการเทศนาก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ไม่มีความแตกต่างกันทางด้านสถิติ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโปรแกรม Improve Preaching Skills สามารถพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ได้ และหากเพิ่มระยะเวลาการอบรมจะช่วยให้เกิดการทบทวนและเพิ่มเติมทักษะปฏิบัติการเทศนา ได้มากขึ้น

คำสำคัญ: โปรแกรม Improve Preaching Skills; ความรู้ความเข้าใจการเทศนา; ทักษะปฏิบัติการเทศนา; ผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the knowledge and preaching skills of the new generation of God's servants, 2) compare the mean scores of the new generation of God's servants' knowledge and preaching skills before and after using the Improve Preaching Skills program. This research was quasi-experimental research. The samples were 45 servants of God, under the Church of Christ in Thailand, the Evangelical Fellowship of Thailand, and Thailand Baptist Convention in Bangkok and surrounding areas. The research instrument used to collect data was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, and

paired t-test. The results of the research found that 1) the average score of knowledge of preaching of the new generation of God's servants before participating in the Improve Preaching Skills program was overall at a moderate level ($\bar{X}$=3.33) and after participating in the program was overall at a moderate level ($\bar{X}$=3.81), 2) the average score of preaching skills before joining the program was overall at a moderate level ($\bar{X}$=3.34) and after participating in the program was overall at a moderate level ($\bar{X}$=3.50), and 3) after participating in the program, the average knowledge score was higher than before entering the program. Statistically significant at the .01 level, and the average score of preaching skills before and after participating in the program. There was no statistical difference. Research results show that the Improve Preaching Skills program can develop the knowledge and preaching skills of the new generation of God's servants. And if the training period is increased, it will help to review and add more skills in preaching.

Keywords: Improve Preaching Skills program; knowledge of preaching; preaching skills; the new generation of God's servants

บทนำ

เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปได้ส่งผลต่อวิถีดำเนินชีวิตของผู้คน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากระบบทางสังคม กระบวนการ และแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม ทิศทางการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปได้อย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยการวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเองและที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ผลจากการพัฒนาสังคมได้นำการปรับเปลี่ยนต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในวงกว้าง และต่อสถาบันทางศาสนาที่ขาดความน่าเชื่อถือ ผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังหลักจริยธรรมมีจำนวนน้อย ไม่สามารถเข้าถึงรูปแบบชีวิตของคนสมัยใหม่ ขาดวิธีการสื่อสารหลักคุณธรรมจริยธรรมที่น่าสนใจหรือสร้างความกระหายรู้แก่ผู้เชื่อ อีกทั้งผู้คนมองว่าได้รับประโยชน์จากคำสอนน้อยลง ผลกระทบของการใช้อินเทอร์เน็ตบนสื่อสังคมออนไลน์ของคริสเตียนไทยที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ได้ทำให้เกิดชีวิตวิถีใหม่ที่ผู้คนมักหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคนใกล้ชิดแต่มุ่งไปที่ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้คนในชุมชนออนไลน์มากยิ่งขึ้น (ยุทธภัณฑ์ พินิจ และคณะ, 2564) ในขณะที่คริสเตียนได้ปรับปรุงวิธีการปลูกฝังหลักคำสอนตามพระเยซูคริสต์อย่างหลายรูปแบบเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งในความรักและความเชื่อ สิ่งหนึ่งในวิธีการที่สำคัญคือ

การเทศนา เนื่องด้วยการเทศนาเป็นวิธีการที่พระเจ้าทรงใช้มนุษย์สื่อสารถ้อยคำของพระองค์แก่มนุษย์ ให้เข้าใจ ยอมรับ เชื่อฟังและปฏิบัติตาม เป็นวิธีการสำแดงความรอดมาสู่มนุษย์และเป็นการอธิบายถึงข่าวดีอันเกี่ยวข้องกับชีวิตและพันธกิจของพระเยซูคริสต์ (พระกิตติคุณ; ยุทธภัณฑ์ พินิจ, 2565) และการเทศนาจึงเป็นการปลูกฝังหรือถ่ายทอดความจริงของพระเจ้าที่ช่วยให้ผู้เชื่อได้เติบโตขึ้น

ชีวิตคริสตชนส่วนใหญ่จึงมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาตนสู่การเติบโตฝ่ายจิตวิญญาณคือการมีชีวิตที่สอดคล้องกับน้ำพระทัยขององค์พระผู้เป็นเจ้าและปฏิบัติตามหลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Bible) ด้วยใจที่เชื่อฟังและมั่นคงในความเชื่อศรัทธาต่อพระเจ้า การเรียนรู้เพื่อเข้าใจที่ดีย่อมส่งผลต่อการนำไปประพฤติปฏิบัติตนตามที่ได้รับการเปิดเผยในชีวิตประจำวัน การถ่ายทอดคำสอนหรือการปลูกฝังถ้อยคำแห่งความจริงของพระเจ้าได้ปรากฏให้พบเห็นตลอดทุกชั่วอายุที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเริ่มตั้งแต่เรื่องราวที่ถูกบันทึกไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ทั้งภาคพันธสัญญาเดิม ภาคพันธสัญญาใหม่ และตลอดคริสตจักรในยุคสมัยต่างๆ จนถึงในปัจจุบัน แม้ว่ารูปแบบหรือวิธีการอาจจะไม่เหมือนกันซึ่งเป็นความแตกต่างกันตามบริบทและยุคสมัย อย่างไรก็ตามมักพบเสมอว่าพระเจ้าทรงสื่อสารพระดำรัสหรือพระประสงค์ของพระองค์ผ่านมนุษย์ตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ผู้ที่พระองค์ทรงเลือกไว้ให้เหมาะสมต่อการสื่อสารถ้อยคำของพระองค์ไปยังบรรดาผู้เชื่อทั้งหลายดังที่พบในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เช่น ผ่านทางผู้นำ ได้แก่ อับราฮาม โมเสส โยชูวา โยเซฟ เนหะมีย์ ดาวิด เป็นต้น ผ่านผู้วินิจฉัย ได้แก่ เดโบราห์ กิเดโอน ซามูเอล เป็นต้น หรือผ่านผู้เผยพระวจนะ ได้แก่ เอลียาห์ เอลีชา อิสยาห์ เยเรมีย์ มีคาห์ ผ่านอัครสาวก ได้แก่ เปโตร มัทธิว ยอห์น เป็นต้น ผ่านอัครทูต ได้แก่ เปาโล เป็นต้น และผ่านผู้เชื่อที่รักพระเจ้า เช่น ฟีลิป สเทเฟน ลิเดีย ฟีเลโมน เป็นต้น หรือผ่านทางกลุ่มผู้นำทางด้านศาสนา นั่นแสดงให้เห็นว่าบรรดาบุคคลสำคัญเหล่านี้เป็นผู้ที่พระเจ้าทรงเลือกให้รับพันธกิจในการบอกเรื่องราวที่สำคัญที่พระเจ้าทรงประสงค์เปิดเผยแก่มนุษย์ เพื่อจะยอมรับและดำเนินชีวิตด้วยความยำเกรงต่อพระเจ้าผู้เดียว ผู้รับใช้ของพระเจ้าทำหน้าที่สื่อสารพระวจนะของพระองค์ทั้งด้วยการตักเตือน การสั่งสอน การกล่าวโทษหรืออื่นๆ เพื่อช่วยให้ผู้เชื่อพิจารณาและตัดสินหันทิศทางชีวิตไปสู่น้ำพระทัยของพระเจ้าตามที่ Chapell (2014) ได้เน้นให้เห็นว่า การเทศนามีพลัง มีอำนาจ การเทศนาเป็นสิ่งที่ลึกซึ้งและสำคัญยิ่ง เพราะถึงแม้เป็นคำพูดที่ออกมาจากมนุษย์ แต่กลับได้รับการยกย่องเป็นอย่างมากและสิทธิอำนาจของคำเทศนาเกิดขึ้นจากการรับรองโดยพระวิญญาณของพระเจ้าเพื่อชี้ให้เห็นถึงการดำรงอยู่ขององค์พระเยซูคริสต์เสมอ การเรียนรู้เรื่องราวของพระเจ้าจึงมาจากเนื้อหาศูนย์กลางที่สำคัญได้แก่พระคริสตธรรมคัมภีร์ ด้วยเหตุนี้ผู้รับใช้พระเจ้าจึงควรมีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติการเพื่อการเทศนาจากการฝึกฝนตนเองบนพื้นฐานของพระคริสตธรรมคัมภีร์ สื่อสารถ้อยคำในพระคริสตธรรมคัมภีร์จึงเป็นความสำคัญหลักที่ผู้เทศน์ควรพึงตระหนักถึงเสมอ พร้อมกับคำนึงถึงลักษณะความเป็นจริงของกลุ่มผู้ฟังเทศนา

การเทศนามีความสำคัญยิ่งเพราะผู้เทศนาไม่เพียงพูดเท่านั้นแต่เป็นการส่งความจริงของพระเจ้าอันนำไปสู่ความเชื่อศรัทธา ความหวังและความดีงามที่เพิ่มขึ้นในชีวิตของผู้ฟัง และเป็นการพูดความจริง ด้วยใจรัก (อฟ. 4:15) ทั้งจากภายในใจและการกระทำตามแบบอย่างของพระเยซูคริสต์ด้วยฤทธิ์เดชของพระวิญญาณบริสุทธิ์ที่ทรงสำแดงพระลักษณะและวิถีชีวิตของพระองค์ให้ได้เห็นและเลียนแบบชัดเจน (Warren & David, 2005; วิรัช เศรษฐโสภณกุล, 2551) ผู้เทศนาจึงมีความผูกพันหรืออุทิศตัวต่อพระวจนะของพระเจ้าอย่างใกล้ชิดและสร้างความผูกพันของสมาชิกคริสตจักรต่อพระวจนะของพระเจ้า ซึ่งสิ่งนี้เป็นของประทานพิเศษที่พระเจ้าประทานแก่ผู้เทศนา ความชัดเจนของบทบาทการเป็นผู้รับใช้พระเจ้าจึงสร้างการสนับสนุนข้อความที่สื่อสารนั้นและผู้ฟังย่อมสัมผัสและรับรู้ได้ถึงชีวิตที่มีผลจากพระวจนะนั้นด้วยเช่นกัน (Dever, 2005) คำเทศนาเป็นการส่งสาระคำของพระประสงค์ของพระเจ้าออกไป ความสำคัญคือพลวัตของการสื่อสารเนื้อหาของคำเทศนาหรือการสอนถ้อยคำในพระคริสตธรรมคัมภีร์ของคริสต์ศาสนา รวมทั้งการสอนเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานบนพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Evans, 1964) การสร้างแรงจูงใจเพื่อนำไปสู่ผลกระทบหรืออิทธิพลต่อวิถีชีวิตผู้คนได้ (Broadus, 1979) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกคริสตจักรในปัจจุบันที่มีลักษณะวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากยุคก่อนหน้าของกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ต้องปรับตัวและเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตที่ต่างจากเดิม การรับรู้ข้อมูลหรือความเข้าใจจึงเป็นช่องว่างที่สำคัญระหว่างผู้เทศนาและผู้ฟังเทศนา ด้วยเหตุนี้จึงมีกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ได้เกิดความคิดเพื่อการสะท้อนการสื่อสารหลักคำสอนที่ถือว่าสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพความเชื่อแก่คริสเตียนโดยผ่านกิจกรรม Soilbox Hackathon จากบทสรุปกิจกรรม Soilbox Hackathon เมื่อปลายปี ค.ศ. 2022 โดยกลุ่มคริสเตียนคนรุ่นใหม่ในฐานะเป็นกลุ่มผู้ฟังเทศนาได้ร่วมระดมความคิดถึงประเด็นต่างๆ ในคริสตจักรที่ตนเป็นสมาชิก หนึ่งในประเด็นที่ได้กล่าวถึงเป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับคำเทศนาและได้สะท้อนถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในคริสเตียนที่มีแนวโน้มเน้นลำดับสำคัญที่การสร้างความตื่นตาตื่นใจในรูปแบบการเทศนาก่อน เน้นท่าทางที่สร้างการเร้าใจและกระตุ้นด้วยเสียงดนตรีในการนมัสการพระเจ้าอย่างครึกโครมและเต้นโลดสุดเหวี่ยง แต่หากเมื่อพิจารณาเนื้อหาของคำเทศนากลับพบว่า หลายครั้งไม่ได้สอดคล้องกับความเป็นจริงในชีวิตหรือไม่ได้สัมผัสต่อภายในจิตใจของผู้ฟังมากนัก บางครั้งเป็นลักษณะที่เปรียบเสมือนเป็นการเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตเป็นอย่างไรแล้วก็จบคำเทศนาหรือบางครั้งไม่สามารถจะนำสาระอะไรไปประยุกต์ใช้ต่อการต่อยอดชีวิตได้มากนัก ในขณะที่ผู้ฟังควรมีการน้อมใจฟังพระวจนะของพระเจ้าโดยผ่านคำเทศนาหรือการเผยพระวจนะ ทำนองเดียวกันผู้เทศนาควรได้รับการพัฒนาทักษะที่จะสื่อสารพระวจนะของพระเจ้าให้น่าเชื่อถือและส่งถ้อยคำในพระวจนะพระเจ้าไปถึงจิตใจของผู้เชื่อศรัทธาด้วย ฉะนั้นการทำความเข้าใจแนวโน้มของวิถีชีวิตหรือความคิดของคนรุ่นใหม่ การเรียนรู้วิธีการสื่อสารที่สร้างสรรค์ที่น่าสนใจ การเข้าถึงจิตใจของผู้ฟังตามความกระหายในความต้องการที่ชัดเจน และการขับเคลื่อนถ้อยคำของพระเจ้าที่เน้นศูนย์กลางชัดเจนคือพระเยซูคริสต์หรือ

พระกิตติคุณย่อมจะช่วยให้ผู้เทศน์รุ่นใหม่ได้สร้างและส่งเสริมชีวิตที่พัฒนาและเติบโตขึ้นทางฝ่ายจิตวิญญาณได้ สิ่งที่พระเจ้าได้ตรัสผ่านทางคำเทศนาเป็นเรื่องที่จะสอนและย้ำเตือนให้กับผู้เชื่อเพื่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและไม่หลงไปจากทางของพระองค์ อีกทั้งการเทศนาช่วยเสริมสร้างชีวิตผู้เชื่อด้านความเชื่อในพระเจ้า ความมั่นใจในความรอด การประกอบการกระทำที่ดีและชีวิตที่มีความสัมพันธ์ต่อพระเจ้า (พีรศักดิ์ ตั้งสุขสันต์ และ ยุทธภัณฑ์ พินิจ, 2564)

ในสภาพปัจจุบันวิถีชีวิตของคริสเตียนมีรูปแบบของการรับรู้พระวจนะของพระเจ้าที่ต่างจากแนวทางเดิม ผู้เทศนาซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญในฐานะของการเป็นผู้ส่งสารของพระเจ้าไปถึงผู้เชื่อจึงควรรับการเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาที่ช่วยให้พระวจนะของพระเจ้าเข้าไปถึงจิตใจของผู้ฟังและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับหลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลที่เกิดขึ้นในการเสริมสร้างผู้รับใช้คนรุ่นใหม่ในด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนา เมื่อได้รับการอบรมผ่านโปรแกรม Improve Preaching Skills เพื่อศึกษาถึงสภาพทางด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม Improve Preaching Skills พร้อมทั้งนำผลการวิจัยและองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเพิ่มทักษะสำหรับผู้รับใช้พระเจ้าที่มีบทบาทในการเทศนาในคริสตจักร องค์กรคริสเตียน และการเรียนในรายวิชาการเทศนาคณะคริสตศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ก่อนและหลังการใช้โปรแกรม Improve Preaching Skills

สมมติฐานการวิจัย

หลังการเข้าร่วมโปรแกรม Improve Preaching Skills ผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติการเทศนาสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

นิยามศัพท์

โปรแกรม Improve Preaching Skills หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการอบรม ประกอบด้วย แนวโน้มใหม่สำหรับคนรุ่นใหม่ การเทศนาเชิงสร้างสรรค์ การเข้าใจหัวใจของผู้ฟัง และการเทศนาที่สื่อพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลาง

ความรู้ความเข้าใจการเทศนา หมายถึง การรับรู้ การจดจำ และการถ่ายทอดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทศนาได้อย่างตรงตามประเด็น

ทักษะปฏิบัติการเทศนา หมายถึง ความชำนาญและหรือความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดถ้อยคำหรือคำสอนของพระคริสตธรรมคัมภีร์ผ่านปฏิบัติการเทศนา

ผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ หมายถึง บุคคลที่อุทิศตัวทำงานในคริสตจักรหรือองค์กรคริสเตียนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่เกี่ยวข้องกับการเทศนาโดยมีอายุตั้งแต่ 20–45 ปี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดโปรแกรมเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมทักษะปฏิบัติการเทศนาเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับการเทศนา อีกทั้งช่วยให้ผู้เชื่อหรือสมาชิกคริสตจักรได้รับเนื้อหาสาระที่สำคัญตรงกับความต้องการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ การวิจัยครั้งนี้จึงได้กำหนดตัวแปรต้นคือ โปรแกรม Improve Preaching Skills ประกอบด้วย แนวโน้มใหม่สำหรับคนรุ่นใหม่ การเทศนาเชิงสร้างสรรค์ การเข้าใจหัวใจของผู้ฟัง และการเทศนาที่สื่อพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลาง ส่วนตัวแปรตามคือ ความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งเป็นการใช้แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียว วัดผลคะแนนความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ตัวแปรอิสระคือ โปรแกรมอบรม Improve Preaching Skills ตัวแปรตามคือ ความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่

ประชากรและตัวอย่าง เป็นผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ที่ทำงานในคริสตจักรและองค์กรคริสเตียนในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง ประชากร จำนวน 215 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน มาจากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) ซึ่งเป็นการคัดเลือกจากอาสาสมัครผู้ที่ทำงานในฐานะผู้รับใช้พระเจ้าในคริสตจักรและองค์กรคริสเตียนและกำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ 1) ทำงานมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี 2) อายุตั้งแต่ 20 ถึง 45 ปี 3) สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมอบรมตลอดตั้งแต่เริ่มจนครบทุกขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรม Improve Preaching Skills จำนวน 12 ชั่วโมง ประกอบด้วย 4 สาระ ได้แก่ แนวโน้มสำหรับคนรุ่นใหม่ การเทศนาเชิงสร้างสรรค์ ผู้เทศนาที่เข้าใจหัวใจผู้ฟัง และการสื่อสารพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลางของการเทศนา และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาเพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษา และตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านที่มีคุณสมบัติด้านการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันพระคริสตธรรมในระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์การเทศนาไม่ต่ำกว่า 15 ปี เป็นผู้รับใช้พระเจ้า เป็นที่ยอมรับของคริสตจักร และเป็นผู้นำของคริสเตียนไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการประชาสัมพันธ์และเปิดรับสมัครผู้รับใช้พระเจ้าที่มีคุณสมบัติตามกำหนดไว้ซึ่งสนใจเข้าร่วมการอบรมโปรแกรม Improve Preaching Skills 2) ผู้วิจัยได้นัดพบและอธิบายจุดประสงค์ พร้อมทั้งได้จัดทำการตอบแบบสอบถามก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการอบรมและบันทึกการแสดงความยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้นัดหมายวันเวลาและสถานที่สำหรับการจัดโปรแกรมอบรม 3) ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดโปรแกรมอบรมขึ้นเป็นจำนวน 12 ชั่วโมง ณ บ้านพักกรุงเทพคริสเตียน 4) จัดดำเนินการให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมอบรมตอบแบบสอบถามหลังการเข้าร่วมโปรแกรม Improve Preaching Skills 5) ผู้วิจัยรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแบบสอบถามพบว่า ผู้เข้าอบรมจำนวน 45 คนได้ตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ 6) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณค่าแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาและเปรียบเทียบผลค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมพันธ์กัน (paired-samples t-test) และแปลผลค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาโดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

โปรแกรม Improve Preaching Skills	N (คน)	ก่อนการทดลอง		แปลผล	หลังการทดลอง		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. ความรู้ความเข้าใจการเทศนา	45	3.33	0.940	ปานกลาง	3.81	0.935	ปานกลาง
2. ทักษะปฏิบัติการเทศนา	45	3.34	0.917	ปานกลาง	3.50	0.605	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.33) และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.81) ส่วนค่าคะแนนทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.34) และหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$=3.50)

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่ ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ

การเข้าร่วมโปรแกรมฯ		Mean	Df	t	P-value
ความรู้ความเข้าใจการเทศนา	ก่อนเข้าร่วม	3.33	44.0	-5.31	.001
	หลังเข้าร่วม	3.81			
ทักษะปฏิบัติการเทศนา	ก่อนเข้าร่วม	3.34	44.0	-1.20	.118
	หลังเข้าร่วม	3.50			

*$p < .01$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่สูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 และส่วนค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอบรม Improve Preaching Skills โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ เท่ากับ $\bar{X}$=3.81 มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ เท่ากับ $\bar{X}$=3.33 อาจเนื่องจากโปรแกรมฯ ได้ส่งเสริมหรือเพิ่มพูนให้ผู้เข้าร่วมได้รับการกระตุ้นในส่วนของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเทศนาเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเกิดจากได้รับการส่งเสริมให้ตระหนักถึงความหมายและความสำคัญต่างๆ ของการมองรอบด้านเพื่อการเตรียมคำเทศนาที่เหมาะสมกับปัจจุบันของผู้ฟังหรือสมาชิกในคริสตจักรที่มีลักษณะต่างไปจากกลุ่มคนหรือสมาชิกในยุคก่อนหน้านี้ตามที่ Robinson (1994) ได้กล่าวไว้ว่า “การเทศนาเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างมีชีวิตโดยมีพระเจ้าทรงดำรงอยู่ในทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นการสื่อความหมายของหลักความเชื่อจากพระคริสตธรรมคัมภีร์เพื่อถ่ายทอดโดยพระวิญญาณบริสุทธิ์ผ่านนักเทศน์ไปยังผู้ฟัง” ผู้เทศนาที่รับการเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเทศนาที่สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อด้าน ความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะแก่ผู้ฟัง แนวโน้มการรับรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีสำหรับคนรุ่นใหม่ การตระหนักถึงจิตใจของผู้เชื่อในฐานะผู้ฟังที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อการใช้ชีวิตในสังคมตามความเป็นจริงได้ และการเทศนาที่ต้องตั้งอยู่บนฐานของพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลางอยู่เสมอหรือเรียกได้ว่าทุกครั้งเป็นการยกย่องพระเกียรติแด่องค์พระเยซูคริสต์ ตามที่ Olyott (2013) ได้อธิบายไว้ว่า การเทศนาเป็นการตระหนักถึง 4 ประการ ได้แก่ 1) การเทศนาเป็น พระราชสาส์นที่ทรงอำนาจของพระเจ้าที่ประสงค์จะสื่อสารกับมนุษย์ 2) การเทศนาเป็นข่าวดีหรือข่าวแห่งความหวังที่มาถึงผู้ฟังอันเกี่ยวข้องกับคุณภาพของชีวิตและจิตวิญญาณของผู้ฟังโดยตรง 3) การเทศนาเป็นประจักษ์พยานถึงความเป็นจริงเกี่ยวกับธรรมชาติและพื้นฐานของสิ่งทรงสร้างของพระเจ้า และ 4) การเทศนาเป็นสิ่งที่บ่งบอกและชี้ให้เห็นถึงความผิดชอบทั้งความดีและความชั่วของผู้ฟังด้วย ฉะนั้นการสื่อสารอย่างเข้าใจตามจุดประสงค์จึงช่วยให้บรรลุผลเหล่านี้ได้ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า เนื้อหาของโปรแกรมฯ สามารถเสริมสร้างให้ผู้เทศนารุ่นใหม่ได้มีความรู้เพิ่มเติมจากเดิมในแต่ละด้านได้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การสื่อสารพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลางของการเทศนา ($\bar{X}$=3.89, S.D.=0.982) การเทศนาเชิงสร้างสรรค์

($\bar{X}$=3.73, S.D.=0.915) แนวโน้มสำหรับคนรุ่นใหม่ ($\bar{X}$=3.20, S.D.=0.894) และการเข้าใจหัวใจผู้ฟัง ($\bar{X}$=2.51, S.D.=0.968) จากข้อมูลดังกล่าวความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลางคำเทศนาได้รับการส่งเสริมมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Chapell (2014) ได้อธิบายไว้ว่า “การเทศนาเป็นการยกย่องพระคริสต์เท่านั้นผู้ทรงเป็นกษัตริย์เหนือการเทศนาของคุณ และการเทศนาก็เป็นเหมือนราชินี” คำเทศนาที่มีความลึกซึ้งและทรงพลังจึงตั้งมั่นในการสื่อสารเรื่องราวที่มีพระเยซูคริสต์ชัดเจน สิ่งนี้จึงควรเกิดขึ้นสำหรับการเทศนาในทุกครั้งทุกโอกาสและทุกสถานการณ์ ด้วยเหตุนี้โปรแกรมอบรม Improve Preaching Skills จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและช่วยให้ผู้เทศนาได้ขยายมุมมองให้กว้างขึ้นเพื่อรองรับความเป็นจริงของสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสมาชิกทุกคนที่ต้องเผชิญกับรูปแบบชีวิตในสังคมในยุคใหม่นี้ เนื่องด้วยโปรแกรมฯ ดังกล่าวได้เน้นถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเทศนาที่ตรงประเด็น ชัดเจน และสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติใช้เพื่อการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้ารุ่นใหม่

2. ทักษะปฏิบัติการเทศนาผู้รับใช้รุ่นใหม่ทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอบรม Improve Preaching Skills โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ เท่ากับ $\bar{X}$=3.50 มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ เท่ากับ $\bar{X}$=3.34 อาจเนื่องจากโปรแกรมฯ ได้จัดให้มีการปฏิบัติการเทศนาในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลางของการเทศนา การคิดวิเคราะห์เพื่อเทศนาเชิงสร้างสรรค์ การเทศนาที่เน้นลักษณะที่สอดคล้องกับแนวโน้มลักษณะชีวิตสำหรับคนรุ่นใหม่ และการใช้ถ้อยคำหรือวิธีอย่างเข้าใจถึงความต้องการหรือสร้างความหวังเพื่อพัฒนาชีวิตในความเชื่อในพระเยซูคริสต์ที่มีความหนักแน่นมั่นคงในหัวใจของผู้ฟังหรือสมาชิก ซึ่งสอดคล้องตามที่ Stott และ Scharf (2011) กล่าวไว้ว่า “การเทศนาเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับศาสนาคริสต์และการเทศนาไม่ใช่เพียงแค่การฟังถ้อยคำหรือสิ่งที่ผู้เทศนามีความต้องการจะสื่อถึงผู้ฟังเท่านั้น แต่มันเป็นทักษะที่ชำนาญของผู้เทศนาที่มองเห็นถึงเป้าหมายสำคัญที่จำเป็นให้เกิดขึ้นนั้นคือการนำพาไปสู่การเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในชีวิตของทั้งผู้เทศนาและผู้ฟังให้สอดคล้องกับชีวิตในพระคริสตธรรมคัมภีร์” พร้อมกันนั้นการเพิ่มพูนทักษะปฏิบัติที่สามารถช่วยให้ผู้ฟังได้จดจ่อและสนใจในถ้อยคำของพระเจ้ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้เทศนาจึงควรพัฒนาทักษะการตั้งมั่นในเป้าหมายและมุ่งไปสู่เป้าหมายนั้น โดยการพาสมาชิกมุ่งไปสู่ ความสนใจต่อพระทัยพระเจ้ามากยิ่งขึ้นได้ สามารถละทิ้งแนวคิดหรือการกระทำบางอย่างได้และเสียสละได้ การช่วยเบี่ยงเบนความสนใจผู้ฟังให้ยอมรับพระวจนะของพระเจ้าเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนและมีความชำนาญจากประสบการณ์ที่ดี (Biwul, 2018;

Pettry, 1997) ด้วยเหตุนี้ ผู้เทศนาที่มีทักษะปฏิบัติการเทศนาจึงสามารถใช้ทักษะอย่างชำนาญในการยืนอยู่บนถ้อยคำแห่งพระกิตติคุณของพระคริสต์ ใช้ทักษะการสื่อสารอย่างมีความสร้างสรรค์ที่น่าสนใจแก่ผู้ฟังมีการสื่อสารและเลือกถ้อยคำแห่งความจริงที่สร้างคุณค่าต่อการส่งไปถึงหัวใจของผู้ฟังเพื่อจะสามารถรับรู้ได้ พร้อมทั้งทักษะในการเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมที่สร้างความน่าสนใจในการติดตามของผู้ฟังรุ่นใหม่ ตามที่ Chapell (2014) กล่าวไว้ว่า “เนื่องด้วยความตกต่ำและอ่อนแอของมนุษย์ การเทศนาเป็นการมุ่งกระตุ้นผู้ฟังด้วยพระวจนะของพระเจ้าให้บุคคลนั้นได้พัฒนาและเอาชนะความอ่อนแอและความตกต่ำของชีวิตฝ่ายวิญญาณได้” เนื่องด้วยทักษะของผู้เทศนาเป็นการสะท้อนคำสอนเพื่อเรียกร้องให้ผู้ฟังได้หันกลับใจใหม่และเป็นการช่วยให้ผู้ฟังได้มีแนวทางจากความเข้าใจต่อเนื้อหาในพระคริสตธรรมคัมภีร์ได้ง่าย ขึ้นอีกทั้งสามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์มากแก่ชีวิตด้วย

อย่างไรก็ตามจากผลการเปรียบเทียบทักษะการเทศนาไม่มีความแตกต่างทางด้านสถิติ ซึ่งเป็นไปได้ด้วย 2 ประเด็นที่อาจมีผลต่อค่าคะแนนเฉลี่ยในครั้งนี้คือ ระยะเวลาในการจัดโปรแกรมฯ และจำนวนครั้งของการฝึกฝนหรือการประเมินผลทักษะปฏิบัติการเทศนา หรือกล่าวได้ว่าเป็นการค้นพบข้อจำกัดของระยะเวลาในการจัดโปรแกรมฯ โดยทำให้ระดับของทักษะไม่แตกต่างกันมากนัก จากการฝึกทักษะปฏิบัติการเทศนามีจำนวนความถี่ที่จำกัดและระยะเวลาของการปรับปรุงวิธีการหรือการค้นพบแนวทางมีความจำกัด พร้อมกันนั้นอาจพิจารณาถึงกรอบระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่ทำให้ผลของความแตกต่างมีระดับค่าเฉลี่ยที่ไม่มาก ฉะนั้นจึงควรมีการพิจารณาถึงการขยายกรอบระยะเวลาของการประเมินผลทักษะปฏิบัติการเทศนาออกไปอีก จึงอาจจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันได้มากขึ้น

3. โปรแกรมอบรม Improve Preaching Skills ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เทศนารุ่นใหม่ได้รับการส่งเสริมทั้งความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนา และเหมาะต่อการนำไปพัฒนาให้เป็นเครื่องมือที่สำคัญของการส่งเสริมผู้เทศนาในปัจจุบันนี้ได้หากมีการปรับปรุงขยายกรอบเวลาการจัดโปรแกรมฯ ระยะเวลาของการประเมินผล และความถี่ของการฝึกฝนทักษะปฏิบัติการเทศนา เนื่องด้วยโปรแกรมฯ เป็นการช่วยให้ผู้เทศนาได้เพิ่มพูนสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้ฟังเทศนาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคมอันนำไปสู่ลักษณะของบุคคลในสังคมปัจจุบัน นั่นแสดงให้เห็นว่า วันเวลาและสภาพชีวิตในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจากคริสตจักรแบบเดิมมาสู่สภาพคริสตจักรในสังคมใหม่ที่เน้นการใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและทันสมัย ลักษณะวิถีชีวิตของคริสเตียนย่อมมีการปรับเปลี่ยนไปตามสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เทศนาควรตระหนักถึงการส่งหรือสื่อสารพระวจนะของพระเจ้าด้วยความเข้าใจลักษณะชีวิตของผู้ฟังเพื่อให้พระวจนะนี้ไปถึงหัวใจหรือเพิ่มพูนการยอมรับในพระเจ้ามากขึ้น สอดคล้องตามผลการวิจัยของ พีรศักดิ์ ตั้งสุขสันต์ และยุทธภัณฑ์ พินิจ (2564) ได้พบว่า “คำเทศนาส่งผลกระทบต่อชีวิตผู้เชื่อเป็นอย่างมาก

เพราะผู้เชื่อที่ได้รับฟังถ้อยคำการเทศนาแล้วจะมีความมั่นใจในความรอด ความสามารถประกอบการดี และมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดต่อพระเจ้ามากขึ้น ทั้ง 3 เรื่องนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่คริสตชนควรจะมีและพึงปฏิบัติ อย่างไรก็ตามผู้ที่นำโปรแกรมฯ ไปใช้ประโยชน์ควรพิจารณาข้อจำกัดในเรื่องกรอบระยะเวลาเพื่อช่วยให้เกิดการทบทวน การคิดไตร่ตรอง และค้นพบแนวทางที่เหมาะสม พร้อมทั้งได้รับการประเมินเพื่อการพัฒนาตนได้ในระยะเวลาหนึ่งหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ดังนั้นโปรแกรมอบรม Improve Preaching Skills สามารถพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ได้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเทศนาของผู้รับใช้รุ่นใหม่ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม Improve Preaching Skills โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านทักษะปฏิบัติการเทศนาก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะปฏิบัติการเทศนาก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) สำหรับคริสตจักรหรือหน่วยงานของคริสเตียนหรือผู้นำคริสเตียนสามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อการส่งเสริมให้ผู้เทศนาได้รับการพัฒนาตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติการเทศนาในสาระที่เกี่ยวข้องกับการเทศนาเชิงสร้างสรรค์ แนวโน้มการรับรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีสำหรับคนรุ่นใหม่ การตระหนักถึงจิตใจของผู้เชื่อในฐานะผู้ฟัง และการเทศนาที่ต้องตั้งอยู่บนฐานของพระกิตติคุณเป็นศูนย์กลางอยู่เสมอ แต่ควรมีการพัฒนาโปรแกรมฯ เกี่ยวกับการเพิ่มระยะเวลาเนื่องจากการพัฒนาทักษะปฏิบัติเทศนาควรมีการใช้เวลาเพื่อการฝึกฝนที่มากขึ้นจึงสามารถค้นพบข้อมูลได้ชัดเจนมากขึ้น และ 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษากลุ่มผู้เทศนาที่อยู่ในแต่ละช่วงอายุที่แตกต่างกันเพื่อจะสามารถค้นพบแนวทางการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม และควรศึกษาทักษะการปฏิบัติการเทศนาโดยใช้โปรแกรมฯ เป็นแนวทางและออกแบบโปรแกรมให้มีระยะเวลาเพิ่มมากขึ้น และควรศึกษาลักษณะความพึงพอใจของผู้ฟังเทศนาที่มีต่อการเทศนาของผู้รับใช้พระเจ้า เนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปเนื้อหาคำเทศนาก็ควรปรับปรุงแม้สิ่งที่เปลี่ยนไม่ได้คือพระกิตติคุณของพระเยซูคริสต์ ผลการวิจัยอาจเป็นข้อมูล

ช่วยทำให้นักเทศน์เข้าใจการนำส่งพระวจนะพระเจ้าให้ไปได้ถึงหัวใจของผู้ฟังได้อย่างชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตได้

เอกสารอ้างอิง

พีรศักดิ์ ตั้งสุขสันต์ และ ยุทธภัณฑ์ พินิจ. (2564). ผลของการเทศนาที่มีต่อการเสริมสร้างชีวิตด้านความเชื่อในพระเจ้าของสมาชิกคริสตจักรภาคที่ 8 สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. ใน สาธนัญ บุณยเกียรติ (บ.ก.), *รายงานสืบเนื่องการประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการด้านคริสต์ศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย* (น. 19-35). วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี, มหาวิทยาลัยพายัพ.

ยุทธภัณฑ์ พินิจ, วิริยะ ทิพยวรการกูร, สิรพร วีระเศรษฐ์ศิริ, และ สาณุรักษ์ ฟ่องวาริน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมชีวิตคริสเตียนและผลที่เกิดขึ้นในชีวิตฝ่ายจิตวิญญาณตามการรับรู้ของคริสเตียนไทยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด–19. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8*(12), 244-259.

ยุทธภัณฑ์ พินิจ. (2565). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชาการเทศนา 1 (Homiletics)* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะคริสตศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วิรัช เศรษฐโสภณกุล. (2551). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาเทศนา 1* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะคริสตศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

Biwul, J. K. T. (2018). *Preaching the scriptures*. Hippobook.

Broadus, J. A. (1979). *On the Preparation and Delivery of Sermons* (4th ed.). Harper One.

Chapell, B. (2014). *Christ-Centered Preaching* [การเทศนาที่มีพระคริสต์เป็นศูนย์กลาง] (พิมพ์ครั้งที่ 2). พระคริสตธรรมกรุงเทพฯ.

Dever, M. (2005). *Nine Marks of a Healthy Church* [สัญลักษณ์ของคริสตจักรที่เข้มแข็ง] (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศูนย์ทีรันนัส.

Evans, W. (1964). *How to Prepare Sermons*. Moody Press.

Olyott, S. (2013). *Preaching pure and simple*. Bryntirion Press.

Pettry, W. E. (1997). *Preaching and Teaching* (2nd ed.). ICI University Press.

Robinson, H. W. (1994). *Biblical Preaching* [การเทศนาตามแนวพระคัมภีร์]. ศูนย์ทีรันนัส.

Stott, J., & Scharf, G. (2011). *The Challenge of Preaching*. Langham Creative Projects.

Warren, W., & David, W. W. (2005). *10 Power Principles for Christian Service* [10 หลักการรับใช้อันทรงพลานุภาพ]. ศูนย์ทีรันนัส.

การพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก

Development of Performing Arts Curriculum to Promote Cultural Capital Ability in Thai Puan Community, Nakhon Nayok Province

ดร.ประสิทธิ์ ตึกขาว*
สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.มนศักดิ์ มหิงษ์
วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Dr.Prasit Tuekkhaow*
Educational Research Development and Demonstration Institute, Srinakharinwirot University
Dr.Manasak Mahing
College of Creative Agriculture for Society, Srinakharinwirot University

*Corresponding Author, e-mail: someting23@gmail.com

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 6 กุมภาพันธ์ 2568
แจ้งแก้ไข 24 กุมภาพันธ์ 2568
ตอบรับบทความ 11 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรและศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก ดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา 3 ระยะ คือ 1) การศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน 2) การพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน 3) การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน คือ ผู้สืบทอดศิลปะการแสดงชุมชนไทยพวน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม รวมจำนวน 7 คน กลุ่มตัวอย่างในการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ จังหวัดนครนายก จำนวน 28 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Volunteer Selection) ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การเห็นคุณค่าทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบผลงานโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน และองค์ประกอบที่ 3 การสร้างสรรค์การแสดงโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน (2) หลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 จัดการความรู้ชุมชน หน่วยที่ 2 นักออกแบบมืออาชีพ หน่วยที่ 3 ร่วมคิดร่วมสร้างสรรค์ หน่วยที่ 4 คุณค่าทุนทางวัฒนธรรม (3) ประสิทธิผลของหลักสูตรพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร; ศิลปะการแสดง; ความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรม; ไทยพวน

Abstract

The research and development aiming to develop the curriculum and study the effectiveness of performing arts curriculum to promote cultural capital ability in Thai Puan community, Nakhon Nayok Province, was implemented in 3 phases: 1) study of components of cultural capital ability in Thai Puan community; 2) development of curriculum to promote cultural capital ability in Thai Puan community; and 3) study of effectiveness of performing arts curriculum to promote cultural capital ability in Thai Puan community. The informants of the study of components of cultural capital ability in Thai Puan

community were 7 Thai Puan performing arts successors, cultural scholars, and experts. The sample group from the volunteer selection that participated in the evaluation of the developed curriculum was 28 students in the secondary program of Ongkharak Demonstration School Srinakharinwirot University. The results yielded that (1) there were 3 components of cultural capital ability, including recognition of Thai Puan cultural capital, integration of Thai Puan cultural capital in creating the performing arts, and performance characterizing Thai Puan cultural capital. (2) The performing arts curriculum to promote Thai Puan cultural capital included 4 lessons, community knowledge management, professional designers, creative collaboration, and values of cultural capital. (3) In terms of the effectiveness of the curriculum, it was found that the average scores of Thai Puan cultural capital ability after the implementation of the curriculum were higher than the pre-implementation with statistical significance at .05.

Keywords: curriculum development; performing arts; cultural capital ability; Thai Puan

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กล่าวถึงเป้าหมายหลักในการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ โดยมีเป้าหมายให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัยมีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก ซึ่งในกลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ได้กล่าวถึงการพัฒนาผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยการศึกษาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง โดยการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมให้สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทยและเป็น Soft Power ในการสื่อสารภาพลักษณ์ของประเทศไทยและนำเสนอความเป็นไทยสู่สากล (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565) ประเด็นสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบทิศทางตามยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรมระยะ 20 ปี พบว่า การขับเคลื่อนดำเนินงานด้านวัฒนธรรมที่สำคัญคือ การรณรงค์และปลูกฝังค่านิยมผ่านสถาบันสังคมทุกระดับ เสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนาคุณภาพมาตรฐานด้านวัฒนธรรมโดยการรณรงค์ผ่านสื่อต่างๆ ทั้งสื่อกระแสหลัก สื่อสมัยใหม่ สื่อบุคคล รวมถึงผ่านระบบการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ

นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอีกทั้งยังมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างกิจกรรมการสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งในแต่ละชุมชนต่างมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และอยู่คู่กับชุมชนมาอย่างยาวนาน แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและองค์ความรู้ท้องถิ่นปรากฏในรูปแบบที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ สิ่งเหล่านี้เรียกว่า “ทุนทางวัฒนธรรม” ปัจจุบันมีหลายชุมชนได้นำทุนทางวัฒนธรรมของตนเองมาใช้ในการเสริมสร้างอัตลักษณ์และพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม หากชุมชนสามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างเต็มศักยภาพแล้วก็จะนำมาสร้างสรรค์คุณค่าและมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจอันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน (อัญธิชา มั่นคง, 2560) ซึ่งทุนทางวัฒนธรรมเป็นทุนที่มีการสะสมอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคล วัตถุสิ่งของ และที่อยู่ในรูปแบบของสถาบัน แต่ละบุคคลได้รับการหล่อหลอมและผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดผ่านทางระบบการศึกษา ผลผลิตที่ได้จากการสะสมทุนทางวัฒนธรรมคือรสนิยม (Taste) จะสร้างความแตกต่างและเป็นเครื่องมือที่ใช้ธำรงรักษาในสังคมให้ดำรงอยู่ต่อไป (Bourdieu, 1986) เช่นเดียวกับชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก ที่มีคนไทยเชื้อสายพวนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก บรรพบุรุษของชาวไทยพวนในจังหวัดนครนายกนี้ได้อพยพเข้ามาเมื่อครั้งสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพไปตีเวียงจันทน์และกวาดต้อนผู้คนทั้งชาวเวียงจันทน์และชาวพวนเชียงขวาง ซำเหนือ เข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ตามหัวเมืองชั้นในอาทิ ลพบุรี สระบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา สันนิษฐานว่าชาวพวนที่อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก อพยพเข้ามาราวปี พ.ศ. 2321-2322 โดยหมู่บ้านที่มีชาวพวนอาศัยอยู่มาก ได้แก่ บ้านท่าแดง บ้านฝั่งคลอง บ้านหนองแสง บ้านเกาะหวาย บ้านหนองหัวลิง เป็นต้น (อุดมศักดิ์ เชี่ยวชาญ และคณะ, 2564) สำหรับชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก มีจุดแข็งในการเป็นชุมชนที่มีทุนทางภูมิปัญญาและทุนทางวัฒนธรรมที่ยังคงวิถีแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย ภาษาพูด อาหารแบบดั้งเดิม การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ วัฒนธรรมและจารีต แนวทางปฏิบัติทางสังคมที่เรียกว่า ฮีต 12 คอง 14 ศิลปะการแสดงพื้นบ้านไทยพวนที่เป็นรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบที่ประยุกต์ใหม่ให้เข้ากับยุคสมัยโดยใช้อัตลักษณ์ที่เป็นของชาวไทยพวน เช่น แร็ปภาษาไทยพวน การประกอบอาหารพื้นถิ่น การประดิษฐ์ลายผ้าทอ และมีจุดที่ควรพัฒนาคือ บุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้สื่อความหมายท้องถิ่นยังมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การแจ้งข้อมูลข่าวสารไม่เป็นปัจจุบัน ขาดความร่วมมือและสร้างเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม และขาดความต่อเนื่องของการจัดงานเทศกาลประเพณีทางวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยพวน (ณัฏฐพัชร มณีโรจน์ และ นาฏอนงค์ นามบุดดี, 2563)

จากการลงพื้นที่ชุมชนไทยพวนเพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหา พบว่า เยาวชนคนรุ่นใหม่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนว่ามีอะไรบ้าง มีความสำคัญอย่างไรและสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างคุณค่าและมูลค่าอย่างไร ในขณะที่ชุมชน

ก็ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดหรือมีวิธีการในการที่จะทำให้เยาวชนหันมาสนใจเรื่องดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันชาวไทยพวนที่ยังคงรักษาและสืบทอดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ และถึงแม้จะมีการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวนหลากหลายรูปแบบ แต่ยังไม่มีการศึกษาในลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน ด้วยเหตุที่ศิลปะการแสดงเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งตามการแบ่งประเภทมรดกทางวัฒนธรรมของชาติโดยกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งศิลปะการแสดงนั้นสามารถหลอมรวมศิลปะและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น ประเพณี ภูมิปัญญา งานประดิษฐ์ พิธีกรรม ภาษา การแต่งกาย และการประกอบอาชีพ โดยสามารถถ่ายทอดเรื่องราว สื่อสารเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมผ่านท่าทางการเคลื่อนไหว การแต่งกาย ดนตรีและทำนองเพลง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดงที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนให้กับเยาวชนเกิดการรับรู้ ซึ่งเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความสนใจในการอนุรักษ์สืบสานศิลปะการแสดงของชุมชนไทยพวน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมแขนงดังกล่าวและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก

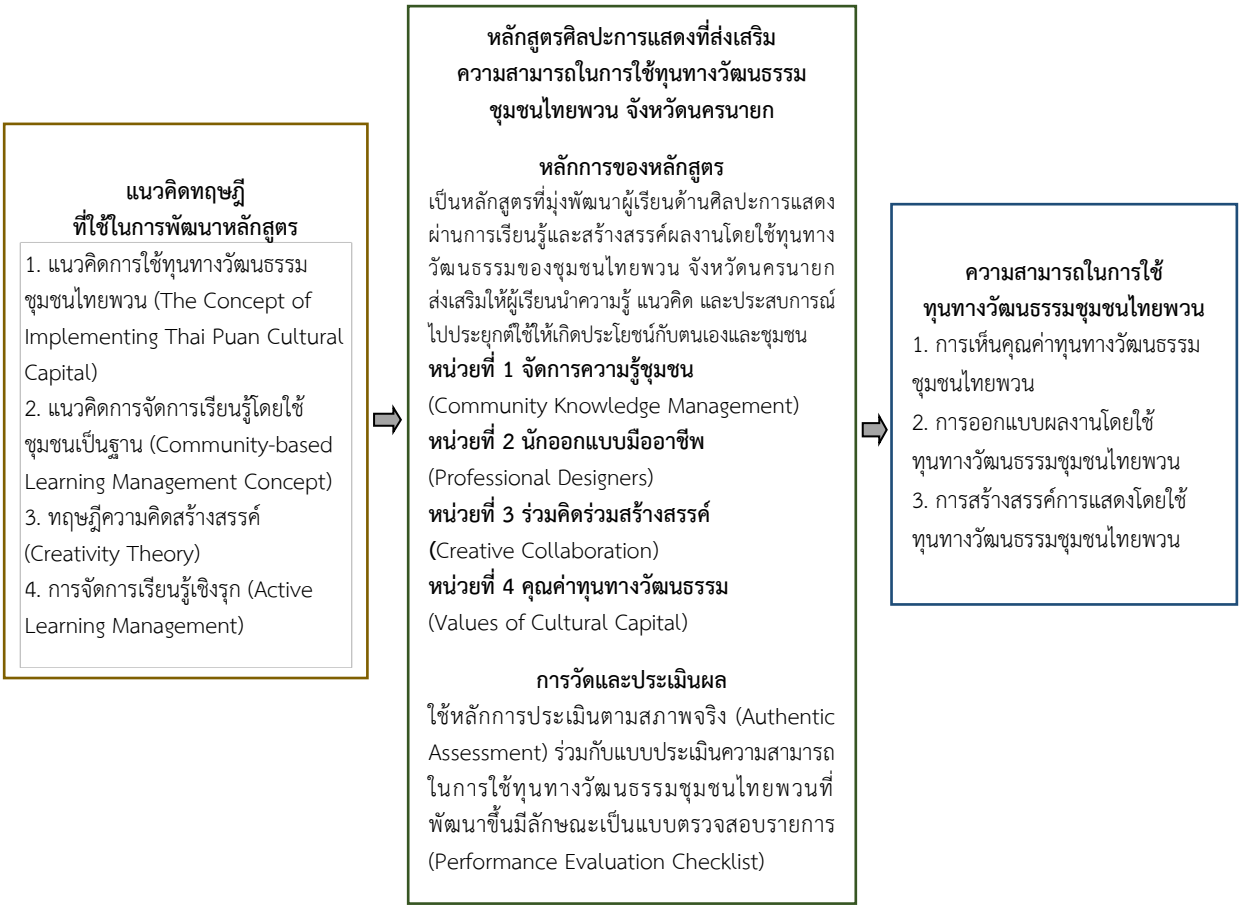
สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ตามหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนา มีแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยแนวคิดการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน (The Concept of Implementing Thai Puan Cultural Capital) แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน(Community-based Learning Management Concept) ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Theory) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management) โดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของหลักสูตรเสริม

(Enriched Curriculum) มีจุดมุ่งหมายเฉพาะคือ การเสริมสร้างความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนให้กับผู้เรียนที่มีความสนใจด้านศิลปะการแสดง มีหลักการของหลักสูตรคือ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านศิลปะการแสดงผ่านการเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและชุมชน ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ประกอบด้วยการดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน และระยะที่ 3

การศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (Volunteer Selection) สมัครเข้าเรียนรายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 28 คน ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) หลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน 2) แบบประเมินความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการความสามารถ (Performance Evaluation Checklist) 4 ระดับ (1, 2, 3, 4) ประกอบด้วยการวัดทั้งหมด 3 องค์ประกอบ 15 พฤติกรรมบ่งชี้ ใช้สำหรับผู้สอนประเมินผู้เรียน 3) แบบประเมินสะท้อนคิดมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ใช้สำหรับผู้เรียนบันทึกข้อมูลหลังการเรียนรู้ทุกสัปดาห์ โดยมีประเด็นในการสะท้อนคิด ได้แก่ สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ความรู้สึกต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ 4) แบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน รวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 จากการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้สืบทอดศิลปะการแสดงชุมชนไทยพวน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม รวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2-3 จากการพัฒนาหลักสูตรและประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนก่อนและหลังการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ จากแบบประเมินสะท้อนคิด จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาของกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร พิจารณาการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน

1.1 ความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงการบูรณาการความรู้ร่วมกับคุณลักษณะส่วนบุคคลในการเห็นคุณค่า ออกแบบผลงาน และสร้างสรรค์การแสดง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 15 พฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1. การเห็นคุณค่าทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้เรียนสามารถสังเกตและอธิบายสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของชุมชน (2) ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามและสัมภาษณ์ข้อมูลจากชุมชน (3) ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล

(4) ผู้เรียนสามารถเรียบเรียงและจัดระบบข้อมูล (5) ผู้เรียนสามารถนำเสนอข้อมูลและแนวทางการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม 2. การออกแบบผลงานโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้เรียนสามารถออกแบบผลงานได้อย่างหลากหลาย (2) ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวคิดของผลงาน (3) ผู้เรียนสามารถออกแบบผลงานที่ส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมชุมชน (4) ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์แนวทางการต่อยอดของผลงาน (5) ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และอภิปรายร่วมกัน 3. การสร้างสรรค์การแสดงโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ (1) ผู้เรียนสามารถอธิบายขั้นตอนวิธีการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง (2) ผู้เรียนสามารถริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานการแสดงในรูปแบบที่ตนเองสนใจ (3) ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานการแสดงตามรูปแบบที่กำหนด (4) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการแสดงด้วยตนเอง (5) ผู้เรียนสามารถนำเสนอแนวคิดและผลงานการแสดงที่ส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมชุมชน

1.2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของนิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนพบว่า นิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้อง สามารถนำไปใช้ในการสร้างแบบประเมินความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนและออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก

2.1 หลักสูตรศิลปะการแสดงฉบับนี้เป็นหลักสูตรเสริม (Enriched Curriculum) ที่สามารถนำไปปรับใช้ในรายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะการแสดงของตนเองซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) เพื่อสร้างประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

2.2 เป้าหมายของหลักสูตร คือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก

2.3 หลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก พัฒนามาจากแนวคิดการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน (The Concept of Implementing Thai Puan Cultural Capital) แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management Concept) ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Theory) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management) ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 จัดการความรู้ชุมชน (Community Knowledge Management) หน่วยที่ 2 นักออกแบบมืออาชีพ

(Professional Designers) หน่วยที่ 3 ร่วมคิดร่วมสร้างสรรค์ (Creative Collaboration) และหน่วยที่ 4 คุณค่าทุนทางวัฒนธรรม (Values of Cultural Capital) โดยมีหลักการของหลักสูตร คือ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านศิลปะการแสดงผ่านการเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและชุมชน

2.4 ผลการประเมินคุณภาพร่างหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก พบว่ามีผลคะแนนประเมินเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40-5.00 แสดงให้เห็นว่ามีระดับความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด ผลการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40-5.00 แสดงให้เห็นว่ามีระดับความเหมาะสมมากถึงมากที่สุด ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในของร่างหลักสูตรพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าอยู่ในระดับดีมาก

3. ประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก

3.1 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก เชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร

การทดลองใช้	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	28	60	40.29	3.44	30.15	0.00*
หลังเรียน	28	60	51.28	3.52		

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยการประเมินก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 40.29 (S.D.=3.44) และการประเมินหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 51.28 (S.D.=3.52) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชน

ไทยพวนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรมีพัฒนาการของความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนที่สูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้

3.2 ผลการประเมินเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์แบบประเมินสะท้อนคิดพบว่า ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมในทุกกิจกรรมเป็นอย่างดี มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง การจัดกิจกรรมมีการวางแผนในแต่ละสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง มีความหลากหลายและสนุกสนาน ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมตามแผนที่กำหนดไว้ และการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรพบว่า นักเรียนได้รับความรู้ประสบการณ์ และมีความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนเป็นที่ประจักษ์กับผู้วิจัย อันเป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่กำหนด นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน สามารถนำไปเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้เห็นถึงคุณค่าความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรม อีกทั้งนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนของตนเองได้ในอนาคต

3.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก

ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตร	4.57	0.56	มากที่สุด
2. นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตร	4.46	0.63	มาก
3. กิจกรรมตามหลักสูตรช่วยพัฒนาความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน	4.54	0.57	มากที่สุด
4. นักเรียนมีความสุขกับการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ตามหลักสูตร	4.57	0.56	มากที่สุด
5. นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง	4.54	0.57	มากที่สุด
รวม	**4.54**	**0.58**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$=4.54, S.D.=0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตร และข้อที่ 4 นักเรียนมีความสุขกับการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$=4.57, S.D.=0.56) ข้อที่ 3 กิจกรรมตามหลักสูตรช่วยพัฒนาความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน และข้อที่ 5 นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเอง มีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$=4.54, S.D.=0.57) และข้อที่ 2 นักเรียนมีส่วนร่วมและสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตร มีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$=4.46, S.D.=0.63)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรที่เสริมสร้างความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเห็นคุณค่าทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน 2) การออกแบบผลงานโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน และ 3) การสร้างสรรค์การแสดงโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน ความตรงเชิงเนื้อหาของนิยาม องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ผลการพัฒนาหลักสูตรมีเป้าหมายของหลักสูตรคือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก โดยหลักสูตรพัฒนามาจากแนวคิดการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน (The Concept of Implementing Thai Puan Cultural Capital) แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management Concept) ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Theory) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management) โดยมีหลักการของหลักสูตรคือ เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนด้านศิลปะการแสดงผ่านการเรียนรู้และสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและชุมชน ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 จัดการความรู้ชุมชน (Community Knowledge Management) หน่วยที่ 2 นักออกแบบมืออาชีพ (Professional Designers) หน่วยที่ 3 ร่วมคิดร่วมสร้างสรรค์ (Creative Collaboration) และหน่วยที่ 4 คุณค่าทุนทางวัฒนธรรม (Values of Cultural Capital) ผลการประเมินคุณภาพร่างหลักสูตรพบว่า มีผลคะแนน

ประเมินเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40-5.00 ผลการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40-5.00 ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในของร่างหลักสูตร พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนพบว่า มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ประสิทธิผลของหลักสูตรประเมินจากความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีผลการประเมินสูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรมีพัฒนาการของความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนที่สูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้ โดยการประเมินก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 40.29 (S.D.=3.44) และการประเมินหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 51.28 (S.D.=3.52) ผลการประเมินเชิงคุณภาพพบว่า ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมในทุกกิจกรรมเป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมมีการวางแผนในแต่ละสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมตามแผนที่กำหนดไว้ และการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรพบว่า นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ และมีความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนเป็นที่ประจักษ์ ความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$=4.54, S.D.=0.58)

หลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตรจำนวน 6 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงปริมาณจากผลการประเมินความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนและข้อมูลเชิงคุณภาพตลอดทั้งข้อมูลจากแบบประเมินสะท้อนคิดและความคิดเห็นของผู้เรียนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก พบว่า ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40-5.00 แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ผลการประเมินกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.40-5.00 แสดงให้เห็นว่ามีคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในของหลักสูตรมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 หมายถึงมีความสอดคล้องในระดับดีมาก ทั้งนี้ เนื่องจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ตามระบบของการพัฒนาหลักสูตรที่มีการดำเนินการ

ครบถ้วนทั้งระบบ ไม่ใช่พัฒนาหลักสูตรขึ้นมาแล้วนำไปใช้อย่างไรก็ได้ สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564, น. 175) ที่กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 3 ระบบหลัก คือ ระบบร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร โดยต้องอยู่บนพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงของประชากร ปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ ตลอดทั้งความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของสังคม นอกจากนี้ในงานวิจัยยังได้มีการศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้สืบทอดศิลปะการแสดงชุมชนไทยพวน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม การได้มาของนิยาม องค์ประกอบ และพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษานโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงวัฒนธรรมที่ได้วิเคราะห์กรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี กรอบทิศทางตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) พบว่า การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรมมีสิ่งสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการคือการปลูกฝังค่านิยมให้กับเด็กและเยาวชน โดยการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานด้านวัฒนธรรมผ่านระบบการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ เสริมสร้างกิจกรรมการสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง วิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมโดยการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การสร้างสรรค์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559) จากนโยบายดังกล่าวประกอบกับข้อมูลและสภาพปัญหาที่ได้ศึกษาจากชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก ทำให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนผ่านการพัฒนาหลักสูตรศิลปะการแสดง สอดคล้องกับ Throsby (2001) ที่ได้ให้ความสำคัญกับทุนทางวัฒนธรรมในฐานะของทรัพย์สินที่มีคุณค่าในตัวเองอันเกิดจากการสั่งสม สามารถนำมาใช้ผูกกับข้อมูลหรือเรื่องราวเพื่อต่อยอดสร้างสรรค์เป็นผลงานทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์มีคุณค่าและมูลค่าทางวัฒนธรรมในลักษณะของการเป็นอัตลักษณ์ โดยองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเห็นคุณค่าทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน 2) การออกแบบผลงานโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน และ 3) การสร้างสรรค์การแสดงโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน เห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับการรักษาคุณค่าและความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนนโยบายด้านการศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรมที่เร่งผลักดันให้เกิดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำทุนทางวัฒนธรรมไปใช้ต่อยอดสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและชุมชน

การพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้มีการนำองค์ประกอบความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยแนวคิดการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน

(The Concept of Implementing Thai Puan Cultural Capital) แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-based Learning Management Concept) ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Theory) และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning Management) กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยได้ถูกออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเป็นระบบ เป็นหลักสูตรศิลปะการแสดงที่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านประสบการณ์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมุ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงและความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับ รวิธ รัตนไพศาลกิจ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรนวัตศิลป์จากทุนทางวัฒนธรรมล้านนาสำหรับเยาวชนโดยใช้การคิดเชิงออกแบบพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อสร้างประสบการณ์ด้านการคิดเชิงออกแบบเพื่อให้เยาวชนนำไปใช้ต่อยอดในการสร้างนวัตศิลป์จากทุนทางวัฒนธรรมล้านนา หลักสูตรมีลักษณะเฉพาะ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบูรณาการเนื้อหาข้ามศาสตร์ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการออกแบบหลักสูตร

2. ประสิทธิผลของหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้จริงกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นหลักสูตรที่เน้นการสร้างประสบการณ์ด้านศิลปะการแสดงจากการลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตลอดทั้ง 6 สัปดาห์เห็นได้ว่านักเรียนมีความสนใจ ให้ความสำคัญกับกิจกรรม และมีความสุขในการเรียนรู้ โดยการประเมินประสิทธิผลพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนเปรียบเทียบก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยหลังการเรียนรู้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรมีพัฒนาการของความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนที่สูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนรู้ โดยการประเมินก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 40.29 (S.D.=3.44) และการประเมินหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 51.28 (S.D.=3.52) แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลตามเกณฑ์ที่กำหนด อันเนื่องมาจากมีการดำเนินการศึกษาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ ตลอดทั้ง 6 สัปดาห์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มุ่งพัฒนาความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การเห็นคุณค่าทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน สอดคล้องกับกิจกรรมการจัดการความรู้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ เช่น

ทักษะการสังเกตและการตั้งคำถาม ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ทุกขั้นตอน และสำเร็จตามเป้าหมาย ด้านที่ 2 การออกแบบผลงานโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน สอดคล้องกับกิจกรรมการออกแบบการแสดงโดยมีโจทย์สำคัญคือการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้กับทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน ซึ่งพบว่าผู้เรียนให้ความสนใจและกระตือรือร้น สามารถวางแผนและนำเสนอแนวทางการออกแบบผลงาน ดังการสะท้อนคิดของผู้เรียนถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ว่า “...เป็นการเรียนรู้ที่แตกต่างจากในห้องเรียน นับเป็นโอกาสและประสบการณ์ที่ดีที่ได้นำสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมาสร้างสรรค์เป็นผลงานการแสดง ที่มีคุณค่าและมีประโยชน์กับชุมชนไทยพวน....” และด้านที่ 3 การสร้างสรรค์การแสดงโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน สอดคล้องกับกิจกรรมการลงมือปฏิบัติด้านศิลปะการแสดง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำเสนอรูปแบบการแสดงและวิธีคิดที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงออกแบบและสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ กิติศักดิ์ เยาวนานนท์ (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์กลุ่มวัฒนธรรมไทยพวนในเขตพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยเพื่อแนวทางในการออกแบบ พบว่า องค์ประกอบหลักคือรูปลักษณ์ที่ประกอบสร้างจากองค์ประกอบทางศิลปะสามารถสื่อสารถึงวัตถุประสงค์ กิจกรรมและเรื่องราวทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น องค์ประกอบรองคือรูปลักษณ์ที่ประกอบสร้างจากองค์ประกอบทางศิลปะใช้เป็นส่วนเสริมหรือส่วนอธิบายประกอบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้สะท้อนคิดประเด็นที่น่าสนใจว่า *“...การเรียนรู้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนครั้งนี้จะทำให้พวกเราเห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมมากขึ้น รู้สึกภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยในการรักษาไม่ให้สูญหาย...”* สอดคล้องกับ ยุคลวัชร์ ภักดีจักริวุฒิ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ไทยพวนกับกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบบูรณาการ พบว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์รูปแบบกิจกรรมที่อยู่บนฐานของทุนทางสังคม ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสามารถนำกลยุทธ์ไปใช้ในการบูรณาการร่วมกับภูมิปัญญาของชาวไทยพวน เพื่อให้เกิดกิจกรรมโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์และเป็นส่วนหนึ่งในการทำนุบำรุงทุนทางวัฒนธรรมของชาวไทยพวนไม่ให้สูญหาย

และจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย มีข้อจำกัดที่สำคัญประกอบด้วย 1) แหล่งเรียนรู้ทุนทางวัฒนธรรมต้องมีคุณค่าและความสำคัญกับชุมชน มีความปลอดภัยและเหมาะสมกับผู้เรียน 2) ผู้เรียนต้องเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน 3) ผู้สอนต้องศึกษาแหล่งเรียนรู้ทุนทางวัฒนธรรมจากชุมชนก่อนนำมาออกแบบกิจกรรมและต้องดำเนินการตามหลักสูตรอย่างเป็นลำดับ 4) ชุมชนต้องให้ความร่วมมือ เป็นที่ปรึกษา ตลอดทั้งให้คำชี้แนะและสนับสนุนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก เป็นหลักสูตรที่ได้มีการวิเคราะห์ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านวัฒนธรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความรัก ความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของทุนทางวัฒนธรรมในชุมชน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ผ่านกระบวนการคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ความสำคัญดังกล่าวจึงมีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริม สนับสนุน และร่วมผลักดันให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจผ่านการจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมอบรมเพื่อให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนด้านวัฒนธรรมอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาติต่อไป

1.2 ควรมีแผนการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนแบบบูรณาการโดยสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและสถานศึกษา เพื่อให้ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

2.1 ศึกษาธรรมชาติของผู้เรียนก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เนื่องจากผู้เรียนแต่ละช่วงวัยมีลักษณะพฤติกรรมและความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การปรับกิจกรรมให้มีความเหมาะสมจะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาได้ดีขึ้น

2.2 องค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกชุมชนและทุกช่วงวัย ผ่านการออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2.3 หลักสูตรศิลปะการแสดงที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายก เป็นหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนด้านศิลปะการแสดงควบคู่กับการส่งเสริมความสามารถในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน บุคลากรทางการศึกษาหรือผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้บูรณาการกับการเรียนรู้ได้ทุกกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ ทั้งในรายวิชาตามหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้การนำทุนทางวัฒนธรรมไปใช้ต่อยอดและสร้างสรรค์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามกระบวนการและปฏิบัติกิจกรรมที่ออกแบบไว้ตามหลักสูตรได้เป็นอย่างดี การต่อยอดการวิจัยในครั้งต่อไปสามารถพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชม ซึ่งเป็นการขยายผลที่สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). *ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรมตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี*.

กิติศักดิ์ เยาวนานนท์. (2562). *การศึกษาอัตลักษณ์กลุ่มวัฒนธรรมไทยพวนในเขตพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยเพื่อแนวทางในการออกแบบ* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). เอ็มดีออล กราฟฟิก.

ณัฏฐพัชร มณีโรจน์ และ นาฏอนงค์ นามบุดดี. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 13*(2), 509-510.

ยุคลวัชร์ ภักดีจักริวุฒิ. (2559). ไทยพวนกับกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบบูรณาการ. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม มศว, 4*(1), 18-32.

รวิธ รัตนไพศาลกิจ. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรนวัตศิลป์จากทุนทางวัฒนธรรมล้านนาสำหรับเยาวชนโดยใช้การคิดเชิงออกแบบ* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565, 1 พฤศจิกายน). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง, 126-127.

อัญธิชา มั่นคง. (2560). บทบาทของทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในตำบลบ้านตุ่น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 12*(39), 90-100.

อุดมศักดิ์ เชี่ยวชาญ, วัชรินทร์ อินทพรหม, และ วณิฎา ศิริวรสกุล. (2564). การพัฒนาเครือข่ายชุมชนไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 12*(1), 189.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241-258). Greenwood Press.

Throsby, D. (2001). *Economy and Culture*. The Press Syndicate of the University of Cambridge.

แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชน กรณีศึกษา อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่

Guidelines for the Use of Sacred Music in the Eucharistic Liturgy to Enhance Theological Virtues Among Christians: A Case Study of the Sacred Heart Cathedral, Diocese of Chiang Mai

ธาวิน กิจทวี*
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวง ดร.ออกัสติน สุกีโย ปิโตโย
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Tawin Kittawee*
Master of Arts Program in Moral Theology,
Faculty of Divinity, Saengtham College
Rev. Dr.Agustinus Sugiyo Pitoyo
Faculty of Divinity, Saengtham College
Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan
Faculty of Education, Saengtham College

* Corresponding Author, e-mail: tawin.cm0497@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	22 สิงหาคม 2568
แจ้งแก้ไข	ผ่านโดยไม่มีการแก้ไข
ตอบรับบทความ	29 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณธรรมทางเทววิทยาที่คริสตชนได้รับการเสริมสร้างจากการมีส่วนร่วมในการขับร้องดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณที่อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่ และ 2) แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชนของอาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่

การศึกษานี้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือคริสตชนผู้เข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณวันอาทิตย์อย่างสม่ำเสมอ (ไม่น้อยกว่า 3 ครั้งต่อเดือน) จำนวน 18 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ออกแบบเฉพาะสำหรับผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มเชี่ยวชาญ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณธรรมทางเทววิทยาที่คริสตชนได้รับการเสริมสร้างจากการมีส่วนร่วมในพิธีบูชาขอบพระคุณ

ดนตรีศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยา ได้แก่ ความเชื่อ ความหวังและความรักแก่สัตบุรุษที่เข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณที่อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่ โดยดนตรีศักดิ์สิทธิ์มีผลต่อจิตใจของสัตบุรุษในแต่ละช่วงวัยแตกต่างกันไป

กลุ่มคริสตชนที่เป็นเยาวชน มีความคิดเห็นว่า ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้พวกเขารู้สึกใกล้ชิดกับพระเจ้าและสามารถภาวนาได้อย่างเป็นธรรมชาติ บทเพลงที่มีรากฐานจากพระคัมภีร์ช่วยให้พวกเขาเข้าใจถึงความสำคัญของความเชื่อและการพึ่งพาพระเจ้าในทุกสถานการณ์ นอกจากนี้ การขับร้องเพลงร่วมกันในคณะนักขับร้องยังช่วยส่งเสริมความรักและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้เยาวชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนคริสตชน และยังเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้พวกเขาสนใจเรียนรู้คำสอนของพระศาสนจักรมากขึ้น

กลุ่มคริสตชนที่เป็นผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้พวกเขาสามารถภาวนาและมีสมาธิในพิธีกรรมได้ดีขึ้น บทเพลงที่กล่าวถึงพระเมตตาและการให้อภัยของพระเจ้าช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงความสำคัญของการกลับใจและการให้อภัยต่อกันและกัน อีกทั้ง บทเพลงที่เน้นถึงความหวังในพระเมตตาของพระเจ้าและความรอดนิรันดร์ช่วยให้พวกเขามีกำลังใจในการเผชิญกับปัญหาชีวิต นอกจากนี้ การขับร้องร่วมกันในพิธีกรรมยังช่วยสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในชุมชนคริสตชนและทำให้พวกเขารู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของพระศาสนจักร

กลุ่มคริสตชนที่เป็นผู้สูงอายุ มีความคิดเห็นว่า ดนตรีศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทในการเสริมสร้างความศรัทธาและความหวังในชีวิตนิรันดร์ บทเพลงที่กล่าวถึงการกลับคืนชีพและ

พระเมตตาของพระเจ้าช่วยให้พวกเขามีความหวังและความมั่นใจว่าพระเจ้าทรงอยู่เคียงข้างเสมอ นอกจากนี้ การขับร้องบทเพลงศักดิ์สิทธิ์ยังช่วยให้พวกเขารู้สึกสงบและสามารถภาวนาได้อย่างมีสมาธิ อีกทั้งช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชน โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุที่อาจไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ได้

2. แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างและส่งเสริมคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชน

แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาในพิธีบูชาขอบพระคุณควรมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างคุณธรรมความเชื่อ ความหวัง และความรัก ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตคริสตชน โดยแนวทางการเสริมสร้างแต่ละคุณธรรมควรมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์เป็นเครื่องมือที่ช่วยนำพาสัตบุรุษเข้าสู่การภาวนาได้อย่างแท้จริง

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความเชื่อ ควรเลือกบทเพลงที่มีรากฐานจากพระคัมภีร์และคำสอนของพระศาสนจักร โดยเน้นเนื้อหาที่กล่าวถึงพระวาจาของพระเจ้า การไถ่บาป และพระทรมานของพระเยซูคริสตเจ้า เพื่อช่วยให้สัตบุรุษตระหนักถึงความสำคัญของศีลมหาสนิทและการเสียสละของพระองค์ ควรสนับสนุนการขับร้องบทเพลงสดุดี (Psalms) ซึ่งเป็นบทเพลงที่มีความเชื่อมโยงกับพิธีกรรมมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ ควรมีการอบรมให้สัตบุรุษโดยเฉพาะเยาวชนให้เข้าใจความหมายของบทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม เพื่อให้การขับร้องเป็นมากกว่าการร้องตาม แต่เป็นการภาวนาและการประกาศความเชื่ออย่างแท้จริง

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความหวัง ควรเลือกบทเพลงที่ช่วยให้สัตบุรุษมีกำลังใจและความมั่นใจในพระเมตตาของพระเจ้า โดยเฉพาะบทเพลงที่กล่าวถึงพระเมตตาของพระเจ้า การไถ่บาป และชีวิตนิรันดร์ บทเพลงที่ใช้ในเทศกาลมหาพรตและเทศกาลเตรียมรับเสด็จพระคริสตเจ้า ควรเน้นถึงความหวังในการเสด็จมาของพระผู้ไถ่และการไถ่บาป นอกจากนี้ควรนำเสนอบทเพลงที่สะท้อนถึงพระสัญญาของพระเจ้า เพื่อให้สัตบุรุษเกิดความมั่นใจและสามารถเผชิญกับปัญหาในชีวิตด้วยศรัทธาที่มั่นคง คณะนักขับร้องควรฝึกฝนการขับร้องเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงได้อย่างชัดเจน เพื่อให้สัตบุรุษสามารถสัมผัสถึงความหวังที่บทเพลงต้องการสื่อ

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรัก ควรใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของชุมชนคริสตชน โดยเลือกบทเพลงที่กล่าวถึง ความรักของพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์ เช่น Ubi caritas ซึ่งสะท้อนถึงความเมตตาและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้สัตบุรุษทุกกลุ่มวัยมีส่วนร่วมในการขับร้องเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น การขับร้องประสานเสียงเป็นแนวทางที่ควรได้รับการส่งเสริมเพราะช่วยให้สมาชิกคณะนักขับร้องได้ฝึกฝน ความสามัคคี การเสียสละและการทำงานร่วมกัน อีกทั้ง ควรมีการบันทึกและถ่ายทอดบทเพลงศักดิ์สิทธิ์จากผู้สูงอายุ

ไปสู่เยาวชน เพื่อให้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ได้รับการสืบทอดและช่วยให้ชุมชนคริสตชนดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระศาสนจักร

คำสำคัญ: ดนตรีศักดิ์สิทธิ์; คุณธรรมทางเทววิทยา; อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่

Abstract

This qualitative research investigated the role of sacred music in enhancing theological virtues among Christians through liturgical participation. The study pursued two primary objectives: firstly, to examine the theological virtues that Christians cultivate through participation in sacred music during the Eucharistic celebration at the Sacred Heart Cathedral of Chiang Mai Diocese; and secondly, to explore approaches for implementing sacred music in the Eucharistic celebration to foster theological virtues among the faithful at the same cathedral.

The research methodology employed purposive sampling to select two distinct groups of informants. The first group comprised 18 regular congregants who maintained consistent attendance on Sunday Eucharistic celebrations, participating at least three times monthly. The second group consisted of 7 experts, selected based on their professional qualifications and liturgical expertise. Data collection was conducted through semi-structured interviews, with distinct protocols designed for each group of participants. The data collected underwent systematic analysis through content analysis methods, frequency distribution, and hierarchical ranking procedures.

The findings revealed that:

1. Theological Virtues Fostered through Participation in the Eucharistic Celebration

Sacred music plays a pivotal role in fostering theological virtues faith, hope, and charity among the faithful participating in the Eucharistic celebration at the Sacred Heart Cathedral, Chiang Mai Diocese. Sacred music has different effects on the minds of the faithful at different ages.

A group of young Christians shared their opinion that: Sacred music enhances their sense of closeness to God, facilitating a natural engagement in prayer. Hymns rooted in Scripture deepen their understanding of faith and

reliance on God in all circumstances. Moreover, participation in the choir fosters a spirit of love and unity, reinforcing their sense of belonging within the Christian community and stimulating their interest in Church teachings.

Adult Christians group shared their opinion that: Sacred music aids in prayer and enhances concentration during liturgical celebrations. Hymns emphasizing divine mercy and forgiveness encourage personal conversion and the practice of mutual forgiveness. Furthermore, songs that highlight hope in God's mercy and eternal salvation provide encouragement in the face of life's challenges. Congregational singing fosters communal unity and strengthens their identification with the Church.

Elderly Christians group shared their opinion that: Sacred music reinforces faith and hope in eternal life. Hymns focusing on resurrection and divine mercy instill confidence in God's abiding presence. Communal singing fosters inner peace, enhances prayerful reflection, and promotes solidarity, particularly for elderly members who may be unable to participate in other community activities.

2. Guidelines for Utilizing Sacred Music in the Eucharistic Celebration to Enhance Theological Virtues to Christians.

Guidelines for the use of sacred music in the Eucharistic celebration should be oriented toward fostering the theological virtues of faith, hope, and charity, which constitute the foundation of Christian life. The implementation of these guidelines should be clear and practicable, ensuring that sacred music serves as a true instrument of prayer.

Guidelines for Fostering the Theological Virtue of Charity: Hymns should be selected based on Scripture and the teachings of the Church, emphasizing themes such as the Word of God, redemption, and the Passion of Christ. This selection enhances awareness of the significance of the Eucharist and Christ's sacrifice. The use of Psalms, which have been long integrated into liturgical traditions, should be encouraged. Additionally, catechesis on the meaning of hymns, especially for young people, should be promoted to ensure that singing becomes an act of prayer and an authentic proclamation of faith rather than mere recitation.

Guidelines for Fostering the Theological Virtue of Hope: Hymns should inspire confidence in divine mercy, focusing on themes such as forgiveness, redemption, and eternal life. Special attention should be given to music used during Lent and Advent, emphasizing the anticipation of Christ's coming and the fulfillment of God's promises. Choir members should be trained to convey the emotional depth of hymns effectively, enabling the faithful to experience the message of hope embedded in the music.

Guidelines for Fostering the Theological Virtue of Charity: Music should serve as a unifying force within the Christian community. Hymns reflecting divine love and fraternal charity, such as Ubi Caritas, should be prioritized. Active participation of all age groups in choral singing should be encouraged to strengthen communal bonds. Choral singing in particular should be promoted as it cultivates unity, self-sacrifice, and collaboration among choir members. Additionally, efforts should be made to document and transmit sacred hymns from the elderly to younger generations, ensuring the continuity of sacred music as a means of living out the teachings of the Church.

Keywords: sacred music; theological virtues; Sacred Heart Cathedral of the Diocese of Chiang Mai

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรีศักดิ์สิทธิ์มีประสิทธิภาพอย่างมากในการส่งเสริมความศรัทธาของผู้มีความเชื่อที่เฉลิมฉลองพระวาจาของพระเจ้า รวมถึงกิจศรัทธาซึ่งเป็นที่นิยม พิธีบูชาขอบพระคุณ (มิสซา) เป็นรูปแบบตัวอย่างในกิจศรัทธาทั้งหลายนั้น การใช้บทเพลงสดุดีจะเป็นประโยชน์อย่างมาก รวมถึงงานดนตรีศักดิ์สิทธิ์ทั้งเก่าและใหม่ บทเพลงศักดิ์สิทธิ์สมัยนิยม และการบรรเลงออร์แกนหรือเครื่องดนตรีอื่นๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น นอกเหนือจากกิจศรัทธาและเป็นพิเศษการฉลองพระวาจาของพระเจ้าเหล่านี้แล้วเป็นการดีมากที่จะนำเอาผลงานดนตรีต่างๆ มาใช้ แม้ว่าผลงานเหล่านี้จะไม่ได้ใช้ในพิธีกรรมอีกต่อไปแล้วแต่ก็ยังบำรุงหล่อเลี้ยงจิตใจและช่วยส่งเสริมการรำพึงภาวนา (Musicam Sacram; เปาโล ที่ 6, 2506, ข้อ 46) และดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบพิธีกรรมและการภาวนา คริสตชนจะทำการระลึกถึงและจำลองเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในรอบปี ตามรอยชีวิตของพระเยซูคริสตเจ้า โดยใช้พิธีกรรมและบทเพลงเป็นสื่อในการเล่าเรื่องและการสรรเสริญพระเจ้าในวาระต่างๆ เช่น เทศกาลเตรียมรับเสด็จพระคริสตเจ้า (Advent) ระยะเวลา 4 สัปดาห์ก่อนเทศกาลพระคริสตสมภพเป็นช่วงแห่ง

การเตรียมจิตใจ เน้นการภาวนากลับใจใช้โทษบาป เทศกาลพระคริสตสมภพ (Christmastide) ช่วงเวลาแห่งการระลึกถึงการบังเกิดของพระกุมารเยซู เทศกาลมหาพรต (Lent) ซึ่งเป็นช่วงแห่งการเตรียมจิตใจด้วยการภาวนา ถือศีลอดอาหาร บำเพ็ญประโยชน์เพื่อเตรียมความพร้อมสู่เทศกาลปัสกา (Paschal หรือ Passover) เพื่อระลึกถึงการสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนและการกลับคืนชีพของพระเยซูเจ้าและวันฉลองอื่นๆ (คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพิธีกรรม, 2552, น. 120-124)

สภาสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 ได้ออกเอกสารหนึ่งที่เป็นคำแนะนำของกระทรวงพิธีกรรมว่าด้วยดนตรีในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ที่เกิดขึ้นจากคำปรารภของสมเด็จพระสันตะปาปาเปาโลที่ 6 เพื่อนำเสนอแนวทางภาคปฏิบัติจากสังฆธรรมนูญว่าด้วยพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ความว่า “เมื่อผู้อภิบาลได้ไตร่ตรองถึงเงื่อนไขต่างๆ ประกอบกับประโยชน์ด้านงานอภิบาลและลักษณะเฉพาะของภาษาท้องถิ่นแล้ว ก็ควรจะพิจารณาด้วยว่าควรจะนำดนตรีศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นมรดกตกทอดกันมาหลายศตวรรษซึ่งเป็นภาษาละตินมาใช้อย่างไร ไม่เพียงเฉพาะการประกอบพิธีกรรมภาษาละตินเท่านั้นแต่ยังสามารถใช้ในพิธีกรรมภาษาท้องถิ่นได้ ไม่มีข้อห้ามที่จะขับร้องหลายภาษาในส่วนต่างๆ ของการประกอบพิธีกรรมเดียวกัน” (เปาโล ที่ 6, 2506, ข้อ 51) จากข้อความดังกล่าวทำให้ทราบว่า บทเพลงศักดิ์สิทธิ์มีส่วนสำคัญในพิธีกรรมอย่างมาก และการขับร้องบทเพลงศักดิ์สิทธิ์ในพิธีกรรมก็มีความสำคัญและบทบาทในด้านงานอภิบาลไม่ว่าจะเป็นการขับร้องด้วยภาษาใดก็ตาม การขับร้องบทเพลงดนตรีศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ร่วมกันของคริสตชนนอกจากช่วยให้คริสตชนได้มีส่วนร่วมในการพิธีบูชาขอบพระคุณอย่างดีแล้ว การร่วมกันขับร้องบทเพลงต่างๆ นั้นทำให้คริสตชนทั่วไป รวมถึงนักดนตรีได้สามารถเข้าใจความหมายของบทเพลงมากขึ้นและด้วยความเข้าใจนี้ เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในการร่วมถวายพิธีบูชาขอบพระคุณและเป็นการได้รับการส่งเสริมให้มีความเชื่อความศรัทธามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะขณะร่วมขับร้องในพิธีบูชาขอบพระคุณ และการนำมาขับร้องในการสวดภาวนา หรือแม้แต่ในชีวิตประจำวัน การขับร้องบทเพลงศักดิ์สิทธิ์ด้วยความประทับใจในเนื้อหาบทเพลง หรือเมื่อมีความต้องการให้เป็นส่วนหนึ่งในการรำพึง ภาวนา โมทนาสรรเสริญ ขอบพระคุณ หรือแม้กระทั่งเพื่อการสื่อสารกับพระผ่านทางบทเพลงบางช่วงบางตอน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อ ความหวัง และความรักที่คริสตชนมีต่อพระเป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้คริสตชนสามารถดำเนินชีวิตในความสนิทสัมพันธ์กับพระ และเป็นการส่งเสริมคุณธรรมทางเทววิทยาของคริสตชนผ่านทางบทเพลงได้เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ช่วยให้คริสตชนเชื่อในพระเป็นเจ้าและทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์ทรงเผยแสดงแก่เราและที่พระศาสนจักรสอน มีความหวัง ปรารถนา และรอคอยชีวิตนิรันดรจากพระเป็นเจ้า วางใจในความช่วยเหลือของพระหรรษทานของพระจิตเจ้า ตลอดจนมีความรักพระเป็นเจ้าเหนือสิ่งอื่นใด รวมถึงความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเองเพราะความรักต่อพระเป็นเจ้าที่พระเยซูเจ้าได้ทรงทำให้ความรักเป็นบัญญัติใหม่ที่สมบูรณ์

ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในคริสต์ศาสนาของประเทศไทยมีความสำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นภายในวัด มีรูปแบบวิธีการเป็นลำดับขั้นตอนชัดเจน ซึ่งบทเพลงศักดิ์สิทธิ์แต่ละเพลงที่นำมาใช้ประกอบพิธีกรรมล้วนมีความหมายแตกต่างกันตามแต่บทบาทของเพลงที่จะใช้ให้สอดคล้องกับพิธีกรรมและบริบทที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมนั้นๆ จึงส่งผลให้การเลือกใช้เพลงศักดิ์สิทธิ์และลำดับขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมอาจมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการจัดการและปัจจัยต่างๆ รอบด้านที่จะมีผลต่อการประกอบพิธีกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละวัดด้วย เนื่องจากการประกอบพิธีกรรมจะมีลักษณะที่สง่างามขึ้นเมื่อได้เฉลิมฉลองด้วยการขับร้องโดยมีศาสนบริกรแต่ละระดับปฏิบัติหน้าที่ของตนและมีประชาชนมาร่วมด้วยในพิธีกรรมนั้น ด้วยรูปแบบเช่นนี้การภาวนาก็จะมีลักษณะที่ดึงดูดใจ พระธรรมล้ำลึกของพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์และธรรมชาติของฐานันดรพร้อมกับลักษณะชุมชนจะแสดงออกได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น จิตใจที่ร่วมเป็นหนึ่งเดียวกันเกิดขึ้นผ่านทางการร่วมเสียงขับร้อง และสามารถยกจิตวิญญาณขึ้นสู่สรวงสวรรค์ได้โดยง่ายผ่านทางพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ (เปาโล ที่ 6, 2506, ข้อ 5) ซึ่งคริสตชนต่างต้องมาร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณที่วัดเป็นประจำ โดยเฉพาะในวันอาทิตย์ แต่ละวัดจึงให้ความสำคัญกับการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณให้เหมาะสมกับช่วงเวลาต่างๆ ในสมณลิขิตการอบรมพิธีกรรมแก่ประชากรของพระเจ้า (Desiderio Desideravi) พระสันตะปาปาฟรานซิสกล่าวถึง Ars celebrandi ซึ่งหมายถึงศิลปะในการประกอบพิธีกรรม โดยเน้นถึงการใส่ใจในรายละเอียดและความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการเฉลิมฉลองพิธีกรรม พระสันตะปาปากล่าวว่า ศิลปะการประกอบพิธีกรรมไม่ควรเพียงแค่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือความคิดสร้างสรรค์ แต่ควรเป็นการรักษาความหมายที่ลึกซึ้งของธรรมล้ำลึกปัสกาที่ปรากฏในการเฉลิมฉลองพิธีกรรม (ฟรังซิส, 2566, ข้อ 48-49)

ดังนั้น เราสามารถเชื่อมโยงการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีกรรม โดยเฉพาะในบริบทวัฒนธรรมไทยซึ่งดนตรีมีบทบาทในการจรรโลงจิตใจ การใช้ดนตรีที่เหมาะสมในการประกอบพิธีบูชาขอบพระคุณเป็นการช่วยให้ผู้ร่วมพิธีเตรียมจิตใจและสร้างบรรยากาศแห่งความศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Ars celebrandi ที่กล่าวถึงการทำให้พิธีกรรมเป็นการพบปะอย่างแท้จริงกับพระเจ้า

อย่างไรก็ตาม ดนตรี ไม่ว่าจะเป็นดนตรีที่ใช้เพื่อการขับร้องในพิธีบูชาขอบพระคุณ หรือดนตรีทั่วไปที่สามารถรับฟังได้ในชีวิตประจำวัน ดนตรีเหล่านี้ก็เป็นเครื่องมือทรงพลังในการสื่อสารความคิดและความรู้สึก ดนตรีที่ไม่สร้างสรรค์จึงอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อจิตใจและพฤติกรรมของผู้ฟัง ซึ่งขัดแย้งกับหลักคำสอนของพระศาสนจักรที่เน้นความศักดิ์สิทธิ์ การภาวนาและการใช้ชีวิตในความเชื่อ ความหวัง และความรักต่อพระเป็นเจ้าและเพื่อนมนุษย์ ซึ่งดนตรีบางประเภทที่เนื้อหาสร้างค่านิยมที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิก ดนตรีเหล่านี้อาจมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง การใช้ยาเสพติด การแสวงหาความสุขจากความผิดศีลธรรม หรือการส่งเสริมพฤติกรรมที่เห็นแก่ตัว ซึ่งขัดแย้งกับ

หลักคำสอนที่พระศาสนจักรโดยเน้นย้ำเรื่องการรักผู้อื่น ความซื่อสัตย์ ความศักดิ์สิทธิ์และการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม ดังนั้นการฟังหรือสนับสนุนดนตรีประเภทดังกล่าวอาจส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ฟัง ทำให้เกิดค่านิยมที่ไม่เหมาะสม และเบี่ยงเบนจากหลักศีลธรรมที่พระศาสนจักรสอน เพราะฉะนั้น พระศาสนจักรคาทอลิกจึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมดนตรีที่สร้างสรรค์ เช่น ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ ที่เป็นเครื่องมือในการสรรเสริญพระเจ้าและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง คริสตชนกับพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์

อาสนวิหารพระหฤทัย เชียงใหม่ เป็นวัดประจำตำแหน่งของพระสังฆราชของสังฆมณฑลเชียงใหม่ ซึ่งเป็นวัดแห่งหนึ่งที่ประกอบพิธีกรรมทางคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกโดยมีการใช้ภาษาในการประกอบพิธีบูชาขอบพระคุณและการขับร้องดนตรีศักดิ์สิทธิ์อย่างหลากหลาย ทั้งภาษาไทยปกติทั่วไป ภาษาอังกฤษสำหรับชาวต่างชาติ รวมไปถึงภาษาท้องถิ่นของพี่น้องชนเผ่าต่างๆ ตามโอกาสพิเศษต่างๆ ตามความเหมาะสม (หอจดหมายเหตุอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2558) และที่อาสนวิหารพระหฤทัยนี้เอง มีการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ที่มีลักษณะโดดเด่น เช่น การใช้เครื่องดนตรีบรรเลงเดี่ยว (ฟรุต ไวโอลิน) การขับร้องประสานเสียง อีกทั้งยังมีนักดนตรีที่มีความรู้และความสามารถในระดับอาจารย์ของมหาวิทยาลัยที่มาเป็นนักดนตรีให้กับทางอาสนวิหารและด้วยความหลากหลายของวัฒนธรรมและประวัติอันยาวนานซึ่งมีการพัฒนาในเรื่องของพิธีกรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ดนตรีในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ทำให้บทบาทของบทเพลงศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นส่วนสำคัญในพิธีกรรมต่างๆ ที่ประกอบขึ้นภายในอาสนวิหารมีความน่าสนใจที่จะนำมาศึกษาเพื่อทราบถึงคุณธรรมทางเทววิทยาที่คริสตชนได้รับการเสริมสร้างจากการมีส่วนร่วมในการขับร้องดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณ รวมถึงศึกษาแนวทางในการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชนที่มาเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณที่อาสนวิหารพระหฤทัยสังฆมณฑลเชียงใหม่ รวมไปถึงวัดต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชน กรณีศึกษา อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมทางเทววิทยาที่คริสตชนได้รับการเสริมสร้างจากการมีส่วนร่วมในการขับร้องดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณที่อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชนของอาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชน กรณีศึกษา อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่นี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมทางเทววิทยาที่คริสตชนได้รับการเสริมสร้างจากการมีส่วนร่วมในการขับร้องดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณที่อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่ และแนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชน กรณีศึกษา อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 คริสตจริยศาสตร์พื้นฐาน โดย เชิดชัย เลิศจิตรเลขา (2548)

1.2 กฎทั่วไปสำหรับมิสซาตามจารีตโรมัน โดย สมณกระทรวงพิธีกรรมและศีลศักดิ์สิทธิ์ (2552)

1.3 พระสังฆธรรมนูญว่าด้วยพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ บทที่ 6 เรื่องดนตรีศาสนา โดยเอกสารแห่งสภาสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 (เปาโลที่ 6, 2506)

1.4 คำแนะนำของสมณกระทรวงพิธีกรรมว่าด้วยดนตรีในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ (Musicam Sacram) โดย สมณกระทรวงพิธีกรรมและศีลศักดิ์สิทธิ์ (2560)

1.5 คำแนะนำในบางเรื่องที่ต้องปฏิบัติหรือต้องหลีกเลี่ยงเกี่ยวกับพิธีบูชาขอบพระคุณ (Redemptionis Sacramentum) โดย สมณกระทรวงพิธีกรรมและศีลศักดิ์สิทธิ์ (2547)

1.6 สมณลิขิตการอบรมด้านพิธีกรรมแก่ประชากรของพระเจ้า Desiderio Desideravi โดย สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส (2566)

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ได้แก่ คริสตชนที่มาเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณวันอาทิตย์ที่อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่อย่างสม่ำเสมอ (ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง/เดือน) จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) คริสตชนที่เป็นเยาวชน มีอายุระหว่าง 14-25 ปี จำนวน 6 คน

2) คริสตชนที่เป็นผู้ใหญ่ มีอายุระหว่าง 26-60 ปี จำนวน 6 คน

3) คริสตชนที่เป็นผู้สูงอายุ มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามหน้าที่หรือคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) บาทหลวงเจ้าอาวาสอาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่ จำนวน 1 คน

2) บาทหลวงที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีศักดิ์สิทธิ์ 1 คน

3) คริสตชนที่เป็นนักดนตรี ซึ่งมีประสบการณ์เป็นนักดนตรีที่อาสนวิหารพระหฤทัยนานที่สุด จำนวน 1 คน

4) คริสตชนที่เป็นนักขับร้องที่อาสนวิหารพระหฤทัย ซึ่งมีประสบการณ์เป็นนักขับร้องที่อาสนวิหารพระหฤทัยนานที่สุด จำนวน 1 คน

5) คริสตชนผู้ใหญ่ที่มาเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณที่อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่อย่างสม่ำเสมอ (ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง/เดือน) จำนวน 3 คน (เยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ)

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณธรรมทางเทววิทยา เป็นคุณธรรมที่พระเจ้าทรงประทานให้มนุษย์ เพื่อช่วยให้มนุษย์มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับพระองค์มากขึ้น คุณธรรมทางเทววิทยาประกอบด้วยสามประการ ได้แก่ ความเชื่อ (Faith) ความหวัง (Hope) และความรัก (Charity) คุณธรรมเหล่านี้ต่างจากคุณธรรมที่มนุษย์สามารถพัฒนาด้วยตนเอง (ความรอบคอบ ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ และการประมาณตน) เพราะเป็นคุณธรรมที่มีพระเจ้าเป็นบ่อเกิดและเป็นเป้าหมายสูงสุด คุณธรรมทั้งสามนี้ยังเป็นรากฐานสำคัญที่คริสตชนใช้ในการดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระศาสนจักร (Aquinas Institute, 2020)

คุณธรรมความเชื่อ หมายถึง ความเชื่อเป็นคุณธรรมที่ทำให้เรายอมรับและเชื่อในพระเจ้าและทุกสิ่งที่พระองค์ทรงเปิดเผย เพราะพระเจ้าทรงเป็นความจริง ความเชื่อทำให้เรามอบตนเองให้พระเจ้าอย่างเต็มใจและพยายามทำตามพระประสงค์ของพระองค์ ความเชื่อที่แท้จริงต้องแสดงออกผ่านการกระทำและความรัก การมีความเชื่อเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ แต่ต้องดำเนินชีวิตตามความเชื่อและเป็นพยานถึงความเชื่อนั้นในชีวิตประจำวัน (แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2567)

คุณธรรมความหวัง หมายถึง ความหวังเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้เรามีความมั่นใจในพระเจ้าและเชื่อว่าพระองค์จะนำเราไปสู่สวรรค์และชีวิตนิรันดร เราไม่ต้องพึ่งพากำลังของตัวเอง แต่พึ่งพาพระหรรษทานและความช่วยเหลือจากพระเจ้า ความหวังนี้ทำให้เรามีกำลังใจไม่ท้อแท้เมื่อเจอปัญหา และช่วยให้เราเห็นเป้าหมายที่แท้จริงในชีวิตคือการอยู่กับพระเจ้าในสวรรค์ ความหวังยังได้รับการเสริมผ่านการภาวนาและการเชื่อมั่นในพระสัญญาของพระองค์ (แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2567)

คุณธรรมความรัก หมายถึง เป็นคุณธรรมที่ทำให้เรารักพระเจ้าเหนือสิ่งอื่นใดและรักเพื่อนมนุษย์เหมือนกับรักตนเอง พระเยซูเจ้าทรงสอนให้เรารักกันตามแบบอย่างที่พระองค์ทรงรักเรา ความรักนี้เป็นผลของ พระจิตเจ้า และเป็นพลังที่ผลักดันให้เราทำความดีต่อผู้อื่น

รวมถึงรักแม้กระทั่งศัตรู ความรักที่แท้จริงไม่อิจฉา ไม่เห็นแก่ตัว แต่เต็มไปด้วยการให้อภัย ความยินดี และสันติสุขความรักยังเป็นคุณธรรมที่สำคัญที่สุดในบรรดาคุณธรรมทั้งหลาย (แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2567)

ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง การบรรเลงดนตรีหรือการขับร้องที่ใช้สำหรับประกอบศาสนพิธีในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

พิธีบูชาขอบพระคุณ หมายถึง พิธีกรรมที่สำคัญของศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ประกอบด้วย 2 ภาค คือ ภาควจนพิธีกรรมและภาคบูชาขอบพระคุณ เป็นการร่วมชุมนุมกันของคริสตชน เพื่อเป็นพยานยืนยันถึงความสัมพันธ์และความซื่อสัตย์กับพระคริสตเจ้าและพระศาสนจักร และความศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้าและความหวังในความรอดพ้นของคริสตชนในพิธีบูชาขอบพระคุณในวันอาทิตย์หรือในวันฉลองบังคับต่างๆ

คริสตชน หมายถึง ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก เป็นผู้ที่มีความเชื่อในพระเจ้าและดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระเยซูคริสตเจ้า “จงมีความรู้สึกนึกคิดเช่นเดียวกับที่พระคริสตเยซูทรงมีเถิด” (ฟป 2:5) ในงานวิจัยนี้หมายถึงคริสตชนที่ได้เข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณในอาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่

อาสนวิหารพระหฤทัย หมายถึง วัดประจำตำแหน่งของพระสังฆราช (Bishop) ในเขตศาสนาปกครองของสังฆมณฑลเชียงใหม่ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก (อาสนวิหารอัสสัมชัญ บางรัก กรุงเทพฯ, 2559)

สังฆมณฑลเชียงใหม่ หมายถึง เขตการปกครองของพระศาสนจักรท้องถิ่นโดยมีพระสังฆราชเป็นประมุข ในเขตปกครองสังฆมณฑลเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำพูน และจังหวัดลำปาง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interview) จำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย

1. ประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับคุณธรรมทางเทววิทยาที่คริสตชนได้รับการเสริมสร้างจากการมีส่วนร่วมในการขับร้องดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1
2. ประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับแนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (content validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC 1.0 ซึ่งมากกว่า 0.5 ตามเกณฑ์การพิจารณา

ที่กำหนด แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. คุณธรรมทางเทววิทยาที่คริสตชนได้รับการเสริมสร้างจากการมีส่วนร่วมในพิธีบูชาขอบพระคุณ

ดนตรีศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยา ได้แก่ ความเชื่อ ความหวังและความรัก แก่สัตบุรุษที่เข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณที่อาสนวิหารพระหฤทัย สังฆมณฑลเชียงใหม่ โดยดนตรีศักดิ์สิทธิ์มีผลต่อจิตใจของสัตบุรุษในแต่ละช่วงวัยแตกต่างกันไป

กลุ่มคริสตชนที่เป็นเยาวชน มีความคิดเห็นว่า ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้พวกเขารู้สึกใกล้ชิดกับพระเจ้าและสามารถภาวนาได้อย่างเป็นธรรมชาติ บทเพลงที่มีรากฐานจากพระคัมภีร์ช่วยให้พวกเขาเข้าใจถึงความสำคัญของความเชื่อ และการพึ่งพาพระเจ้าในทุกสถานการณ์ นอกจากนี้ การขับร้องเพลงร่วมกันในคณะนักขับร้อง ยังช่วยส่งเสริมความรักและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้เยาวชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนคริสตชน และยังเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้พวกเขาสนใจเรียนรู้คำสอนของพระศาสนจักรมากขึ้น

กลุ่มคริสตชนที่เป็นผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้พวกเขาสามารถภาวนา และมีสมาธิในพิธีกรรมได้ดีขึ้น บทเพลงที่กล่าวถึงพระเมตตาและการให้อภัยของพระเจ้า ช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงความสำคัญของการกลับใจและการให้อภัยต่อกันและกัน อีกทั้งบทเพลงที่เน้นถึงความหวังในพระเมตตาของพระเจ้าและความรอดนิรันดร์ ช่วยให้พวกเขามีกำลังใจในการเผชิญกับปัญหาชีวิต นอกจากนี้ การขับร้องร่วมกันในพิธีกรรมยังช่วยสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในชุมชนคริสตชน และทำให้พวกเขารู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของพระศาสนจักร

กลุ่มคริสตชนที่เป็นผู้สูงอายุ มีความคิดเห็นว่า ดนตรีศักดิ์สิทธิ์มีบทบาทในการเสริมสร้างความศรัทธาและความหวังในชีวิตนิรันดร์ บทเพลงที่กล่าวถึงการกลับคืนชีพและพระเมตตาของพระเจ้า ช่วยให้พวกเขามีความหวังและความมั่นใจว่าพระเจ้าทรงอยู่เคียงข้างเสมอ นอกจากนี้การขับร้องบทเพลงศักดิ์สิทธิ์ยังช่วยให้พวกเขารู้สึกสงบ และสามารถภาวนาได้อย่างมีสมาธิ อีกทั้งช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชน โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุที่อาจไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ได้

2. แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาแก่คริสตชน

แนวทางการใช้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมทางเทววิทยาในพิธีบูชาขอบพระคุณควรมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างคุณธรรมความเชื่อ ความหวังและความรัก ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตคริสตชน โดยแนวทางการเสริมสร้างแต่ละคุณธรรมควรมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อให้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์เป็นเครื่องมือที่ช่วยนำพาสัตบุรุษเข้าสู่การภาวนาได้อย่างแท้จริง

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความเชื่อ ควรเลือกบทเพลงที่มีรากฐานจากพระคัมภีร์และคำสอนของพระศาสนจักร โดยเน้นเนื้อหาที่กล่าวถึง พระวาจาของพระเจ้า การไถ่บาปและพระทรมานของพระเยซูคริสตเจ้า เพื่อช่วยให้สัตบุรุษตระหนักถึงความสำคัญของศีลมหาสนิท และการเสียสละของพระองค์ ควรสนับสนุนการขับร้อง บทเพลงสดุดี (Psalms) ซึ่งเป็นบทเพลงที่มีความเชื่อมโยงกับพิธีกรรมมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ ควรมีการอบรมให้สัตบุรุษ โดยเฉพาะเยาวชนให้เข้าใจความหมายของบทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม เพื่อให้การขับร้องเป็นมากกว่าการร้องตาม แต่เป็นการภาวนาและการประกาศความเชื่ออย่างแท้จริง

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความหวัง ควรเลือกบทเพลงที่ช่วยให้สัตบุรุษมีกำลังใจและความมั่นใจ ในพระเมตตาของพระเจ้า โดยเฉพาะบทเพลงที่กล่าวถึง พระเมตตาของพระเจ้า การไถ่-บาป และชีวิตนิรันดร์ บทเพลงที่ใช้ในเทศกาลมหาพรตและเทศกาลเตรียมรับเสด็จพระคริสตเจ้า ควรเน้นถึงความหวังในการเสด็จมาของพระผู้ไถ่และการไถ่บาป นอกจากนี้ควรนำเสนอบทเพลงที่สะท้อนถึงพระสัญญาของพระเจ้า เพื่อให้สัตบุรุษเกิดความมั่นใจและสามารถเผชิญกับปัญหาในชีวิตด้วยศรัทธาที่มั่นคง คณะนักขับร้องควรฝึกฝนการขับร้องเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงได้อย่างชัดเจน เพื่อให้สัตบุรุษสามารถสัมผัสถึงความหวังที่บทเพลงต้องการสื่อ

แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรัก ควรใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของชุมชนคริสตชน โดยเลือกบทเพลงที่กล่าวถึง ความรักของพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์ เช่น บทเพลง Ubi caritas ซึ่งสะท้อนถึงความเมตตาและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้สัตบุรุษทุกกลุ่มวัยมีส่วนร่วมในการขับร้องเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น การขับร้องประสานเสียงเป็นแนวทางที่ควรได้รับการส่งเสริม เพราะช่วยให้สมาชิกคณะนักขับร้องได้ฝึกฝนความสามัคคี การเสียสละและการทำงานร่วมกัน อีกทั้งควรมีการบันทึกและถ่ายทอดบทเพลงศักดิ์สิทธิ์จากผู้สูงอายุไปสู่เยาวชน เพื่อให้ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ได้รับการสืบทอดและช่วยให้ชุมชนคริสตชนดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระศาสนจักร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอบรมด้านดนตรีศักดิ์สิทธิ์ที่ครอบคลุมทั้งด้านเทววิทยาพิธีกรรมและเทคนิคการขับร้อง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศักดิ์สิทธิ์ในพิธีกรรม เช่น นักขับร้อง นักดนตรี ผู้นำขับร้อง และสัตบุรุษทั่วไป มีความเข้าใจบทบาทของดนตรีในพิธีบูชาขอบพระคุณอย่างลึกซึ้งในเนื้อหาทางเทววิทยาของบทเพลง เพื่อให้สามารถขับร้องและบรรเลงได้อย่างถูกต้อง และช่วยนำสัตบุรุษเข้าสู่การภาวนาอย่างแท้จริง ควรมีการจัดอบรมทั้งในระดับวัดและระดับสังฆมณฑล โดยประสานกับพระสงฆ์ให้การมีส่งเสริมการพัฒนานักร้องและนักดนตรีที่บรรเลงดนตรีในวัด รวมถึงการใช้เทคโนโลยี เช่น การเรียนการสอนออนไลน์ หรือการสร้างแหล่งข้อมูลดิจิทัลเกี่ยวกับดนตรีศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้สามารถเข้าถึงความรู้และฝึกฝนได้อย่างต่อเนื่อง

2. ควรมีแนวทางที่ชัดเจนในการเลือกบทเพลงที่เหมาะสมกับช่วงต่างๆ ของพิธีบูชาขอบพระคุณ โดยคำนึงถึงเนื้อหาทางเทววิทยา ความสอดคล้องกับวจนพิธีกรรมและความสามารถของสัตบุรุษในการขับร้อง นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะการผสมผสานบทเพลงที่สามารถเข้าถึงเยาวชนได้มากขึ้น แต่ยังคงรักษาจิตตารมณ์ของพิธีกรรม เช่น การเลือกบทเพลงที่ใช้ภาษาเข้าใจง่ายแต่ยังคงมีความหมายทางเทววิทยาที่ลึกซึ้งสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ อาจต้องเน้นบทเพลงที่ช่วยปลอบโยนจิตใจและเสริมสร้างความหวังในพระเมตตาของพระเจ้า ขณะเดียวกันควรอนุรักษ์และสนับสนุนการใช้บทขับร้องเกรโกเรียนและบทเพลงดั้งเดิมของพระศาสนจักร โดยการจัดการแสดงคอนเสิร์ตเพลงศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ได้ใช้ในพิธีกรรมแล้ว เพื่อให้สัตบุรุษสามารถเชื่อมโยงกับมรดกตกทอดของดนตรีศักดิ์สิทธิ์

3. ควรสนับสนุนให้สัตบุรุษทุกกลุ่มวัยเข้ามามีส่วนร่วมในดนตรีศักดิ์สิทธิ์มากขึ้น โดยเฉพาะการขับร้องร่วมกันในพิธีกรรม ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่ได้รับการสนับสนุนจากเอกสารของพระศาสนจักร ดังเช่น Sacrosanctum Concilium ข้อที่ 114 ที่เน้นว่าการขับร้องร่วมกันของสัตบุรุษเป็นส่วนสำคัญของพิธีกรรม นอกจากนี้ ควรสนับสนุนให้วัดต่างๆ จัดตั้งคณะนักขับร้องระดับวัด และให้มีการฝึกซ้อม และการอบรมด้านชีวิตจิตอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพการขับร้องและเสริมสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในชุมชนคริสตชน

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อพิธีกรรม. (2552). *หนังสือมิสซาจารีตโรมันปรับปรุงใหม่ตามข้อกำหนดของสภาสังคายนาสากลวาติกันที่ 2*. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

เชิดชัย เลิศจิตรเลขา. (2548). *คริสตจริยศาสตร์พื้นฐาน.* โรงเรียนดอนบอสโก.

เปาโล ที่ 6. (2506). *Sacrosanctum Concilium* [สังฆธรรมนูญว่าด้วยพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์]. สภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย. https://drive.google.com/file/d/1OSyJ1q2ciEbCCkzPc0clRm3M_cGgFFqo/view

แผนกคริสตศาสนธรรม อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2567). *คุณธรรมทางเทววิทยาคืออะไร*. kamsonbkk. http://www.kamsonbkk.com/catholic-catechism/compendeum-catechism-of-the-catholic-church/6995-คุณธรรมทางเทววิทยา

ฟรังซิส. (2566). *Desiderio Desideravi* [สมณลิขิตการอบรมด้านพิธีกรรมแก่ประชากรของพระเจ้า]. สื่อมวลชนคาทอลิกแห่งประเทศไทย.

สมณกระทรวงพิธีกรรมและศีลศักดิ์สิทธิ์. (2547). *Redemptionis Sacramentum* [คำแนะนำในบางเรื่องที่ต้องปฏิบัติหรือต้องหลีกเลี่ยงเกี่ยวกับพิธีบูชาขอบพระคุณ]. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

สมณกระทรวงพิธีกรรมและศีลศักดิ์สิทธิ์. (2552). *Institutio Generalis Missalis Romani* [กฎทั่วไปสำหรับมิสซาตามจารีตโรมัน]. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

สมณกระทรวงพิธีกรรมและศีลศักดิ์สิทธิ์. (2560). *Musicam Sacram* [คำแนะนำของสมณกระทรวงพิธีกรรมว่าด้วยดนตรีในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์]. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

หอจดหมายเหตุ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2558, 23 พฤศจิกายน*). สังฆมณฑลเชียงใหม่อาสนวิหารพระหฤทัย.* https://catholichaab.com/main/index.php/1/10/888-2015-11-23-02-05-27

อาสนวิหารอัสสัมชัญ บางรัก กรุงเทพฯ. (2559, 26 มิถุนายน). *อาสนวิหารหมายถึงอะไรและมีความหมายพิเศษต่างจากโบสถ์ทั่วไปยังไง?.* https://www.assumption-cathedral.com/2016/06/26/2016-06-26อาสนวิหารหมายถึงอะไรแ/

Aquinas Institute. (2020). *Summa Theologicae II-II*, Q.91-A.2: Whether God should be praised with song? https://aquinas.cc/la/en/~ST.II-II.Q91.A2

การปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรม ตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า

Personal Commitment to God Among Students of Saengtham College

วีรภัทร คูหาจิต*
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน
คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)
บาทหลวง ดร.เชิดชัย เลิศจิตรเลขา
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Weeraphat Khuhachit*
Master of Arts Program in Moral Theology,
Faculty of Divinity, Saengtham College
Rev. Dr.Pichet Saengthien
Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)
Rev. Dr.Cherdchai Lertjitlekha
Faculty of Divinity, Saengtham College
Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan
Faculty of Education, Saengtham College

* Corresponding Author, e-mail: Zerafim.brothers@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	20 สิงหาคม 2568
แจ้งแก้ไข	19 กันยายน 2568
ตอบรับบทความ	24 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า และ 2) แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรม สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา สาขาวิชาเทววิทยา และสาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภทในแต่ละชั้นปีตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมมีระดับการปฏิบัติตนตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.48, SD.=0.415) เมื่อพิจารณาในแต่ละพระบัญญัติสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ พระบัญญัติประการที่ 1 จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าผู้เดียวของท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.51, SD.=0.414) พระบัญญัติประการที่ 2 อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.45, SD.=0.474) และพระบัญญัติประการที่ 3 อย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.43, SD.=0.479) ตามลำดับ

2. แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

พระบัญญัติประการที่ 1 จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้าพระเจ้าผู้เดียวของท่าน

1. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของความเชื่อที่ตนเองได้รับมาจากพระเจ้าผ่านทางการวอนขอจากพระเจ้า

2. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ ความสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้าด้วยวิธีที่หลากหลาย

3. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา มีโอกาสในการแสดงออกทางด้านความเชื่อออกมาให้เป็นรูปธรรมผ่านทางกิจกรรมต่างๆ

พระบัญญัติประการที่ 2 อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ

1. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา มีความตระหนักในด้านของการมีจิตตารมณ์ธรรมทูตในการประกาศข่าวดีอย่างสม่ำเสมอ และนำสู่การปฏิบัติ

2. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา ตระหนักถึงคุณค่าและความหมายในการภาวนามากยิ่งขึ้นโดยการมีประสบการณ์ใกล้ชิดกับพระเจ้าด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม

พระบัญญัติประการที่ 3 จงอย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์

1. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา เข้าใจในความหมายและรู้คุณค่าของพิธีบูชาขอบพระคุณและพิธีกรรมต่างๆ มากขึ้นโดยจัดให้มีการปรึกษาชีวิตภายในที่เข้มข้นผ่านทางคุณพ่อวิญญาณ

2. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษานั้นได้มีเวลาในการไตร่ตรองถึงชีวิตที่จะต้องสอดคล้องกับพิธีกรรม การภาวนาและพระวาจาเพื่อที่จะสามารถแสดงออกถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้ในชีวิตประจำวันได้

3. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในพิธีบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมต่างๆ และการภาวนามากยิ่งขึ้น เพื่อที่นักศึกษาจะได้มีความตั้งใจในการร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมและการภาวนามากยิ่งขึ้นด้วย

คำสำคัญ: พันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า; นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรม

Abstract

The purposes of this mixed methods research were to study 1) The level of personal commitment to God among students of Saengtham College and 2) The guidelines for promoting personal commitment to God among students of Saengtham College. The sample group was students of Saengtham College majoring in Philosophy and Religion, Christian Studies, Theology or Moral Theology in the academic year 2023. The sample size was in accordance with Krejcie and Morgan table–the 123 students were obtained by stratified random sampling from each class. The data were collected by using a questionnaire and focus group discussion. The data were analyzed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and content analysis.

The findings were as follows:

1. Students of Saengtham College have the highest level of personal commitment to God overall ($\bar{x}$=4.48, S.D.=0.415). When considering each Commandment, ranking the commitment according to each Commandment from the highest to lowest, the first Commandment–You shall not have strange Gods before me–ranked the highest ($\bar{x}$=4.51, S.D.=0.414), following by the second Commandment–You shall not take the name of the Lord your God in vain–ranked high ($\bar{x}$=4.45, S.D.=0.474), and the third Commandment–Remember to keep holy the Lord's Day–ranked high ($\bar{x}$=4.43, S.D.=0.479)

2. The guidelines for promoting personal commitment to God among students of Saengtham College according to the opinions of the experts were as follows:

The first Commandment–You shall not have strange Gods before me:

1. Lecturers and those involved should encourage students to recognize the importance of the faith they receive from God through prayer of intercession

2. Lecturers and those involved should encourage students to experience intimacy with God in various ways.

3. Lecturers and those involved should enable students to have opportunities to express their faith in concrete ways through various activities.

The second Commandment–You shall not take the name of the Lord your God in vain:

1. Lecturers and those involved should enable students to be aware of a missionary spirit in regularly preaching the good news and put it into practice.

2. Lecturers and those involved should enable students to recognize the value and meaning of prayer more deeply by experiencing intimacy with God in various and appropriate ways.

The third Commandment–Remember to keep holy the Lord's Day:

1. Lecturers and those involved should enable students to better understand the meaning and value of the Eucharist and liturgy by providing intensive advisement of spiritual life through a Spiritual Director.

2. Lecturers and those involved should encourage students to take time to reflect on their lives that must be consistent with the liturgy, prayer, and the scripture to be able to express these in everyday life.

3. Lecturers and those involved should encourage students to participate more in the Eucharist, liturgy, and prayer so that students will put their hearts into these moments as well.

Keywords: commitment to God; students of Saengtham College

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าเป็นหน้าที่ในการดำเนินชีวิตพื้นฐานของคริสตชนในการปฏิบัติตนต่อพระเจ้าโดยมีพื้นฐานความเข้าใจมาจากพระบัญญัติหรือข้อกฎหมายหรือข้อปฏิบัติ 3 ประการแรกจากพระบัญญัติ 10 ประการ ที่พระเจ้าทรงโปรดประทานให้กับชนชาติอิสราเอลผ่านทางโมเสสให้ปฏิบัติตาม หลังจากได้อพยพออกจากแผ่นดินอียิปต์ที่ภูเขาซีนาย และเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของชาวอิสราเอลในสมัยนั้นและเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของคริสตชนในปัจจุบันด้วย โดยพระบัญญัติ 3 ประการแรกนี้เน้นพูดถึงการปฏิบัติตนของมนุษย์ต่อพระเจ้า กล่าวคือ 1) จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าผู้เดียวของท่าน 2) อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ 3) อย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์ (McMahon, 2022) ซึ่งพระบัญญัติทั้ง 3 ประการนี้ ถูกสรุปโดยพระเยซูเจ้าในพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ว่า “ท่านจะต้องรักองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของท่านสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญาของท่าน” (มธ 22:37) โดยถือว่าเป็นหนึ่งในบัญญัติเอกที่พระเยซูเจ้ามอบไว้ให้กับคริสตชนผ่านทางบรรดาอัครสาวก

คริสตชนทุกคนมีความจำเป็นที่ควรที่จะรู้และเข้าใจถึงพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า เพราะถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญของคริสตชนในการที่จะมีแนวทางในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องและสอดคล้องกับข้อคำสอนของศาสนาเพื่อที่จะได้เป็นคริสตชนที่สมบูรณ์แท้จริงและสามารถที่จะดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่นได้ผ่านทางความเข้าใจที่แท้จริงด้วย พระบัญญัติทั้งสามประการนั้น มีความหมายที่ลึกซึ้งและยิ่งใหญ่ในการแสดงออกถึงความเคารพรักและความเชื่อที่มีต่อพระเจ้าเป็นอย่างมาก และเป็นสิ่งที่ทำให้คริสตชนสามารถดำเนินชีวิตตามแบบฉบับของคริสตชนที่ดีได้ในทุกช่วงวัย รวมถึงกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นกลุ่มที่ต้องการ การดูแลอภิบาลและการหล่อหลอมความเชื่อเป็นพิเศษ ด้วยเป็นกลุ่มวัยที่เติบโตมาในสังคมยุคใหม่ อีกทั้งวิถีชีวิตที่ต้องเดินทางไปศึกษาหรือไปทำงานที่ห่างไกลจากครอบครัว จากชุมชนวัดที่เคยอยู่ จึงอาจมีความเชื่อ ความคิดเห็นที่มีต่อศาสนาต่อหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งเกิดขึ้นกับเยาวชนที่นับถือศาสนาคริสต์หรือศาสนาอื่นๆ ด้วย ตามที่ ดร.สมชาย สุรชาตรี (2558) โฆษกสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาแล้วพบว่า นักศึกษาบางคนมองว่า ศาสนาคือความเชื่อที่มนุษย์มโนกันไปเองทั้งนั้น ประโยชน์ของศาสนาคือ ทำให้มีความเชื่อเหมือนกัน ทำให้คิดว่าสิ่งที่ทำคือสิ่งที่ถูก เป็นสิ่งที่สร้างสงครามได้ และไม่มีหลักธรรมคำสอนในเรื่องใดที่นำไปใช้ยึดเหนี่ยวหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทั้งเรื่องการฆ่าชีวิต การโกหก ฯลฯ และในการศึกษาความคิดเห็นของเยาวชนคาทอลิกโดย Barna group (อ้างถึงใน วัชศิลป์ กฤษเจริญ, 2546) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเป็นเวลา 5 ปี โดยการสัมภาษณ์เยาวชน ผู้ใหญ่ตอนต้น พ่อแม่ ผู้อภิบาลที่ยังหนุ่มสาวและผู้อภิบาลอาวุโสจาก 8 ประเทศ การศึกษาผู้ใหญ่วัยต้นนี้เน้นบุคคลที่เคยไปโบสถ์อย่างสม่ำเสมอ ในระหว่างที่มีอายุอยู่ในช่วงสิบปีขึ้นไปถึงยี่สิบปี และสอบถามถึงสาเหตุที่ละทิ้งพระศาสนจักรหลังจากที่มี

อายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่า สาเหตุที่เยาวชนละทิ้งพระศาสนจักรมี 6 ประการ และจากภาพรวมพบว่าเยาวชน 3 ใน 5 คน หรือร้อยละ 59 ไม่ได้ติดต่อพระศาสนจักรอย่างถาวรหรือเป็นระยะเวลาที่นาน หลังจากที่มีอายุ 15 ปี โดยสาเหตุการละทิ้งพระศาสนจักรดังกล่าวคือ 1) พระศาสนจักรใช้ระบบการปกป้องมากเกินไป ไม่สนใจปัญหาของโลก กังวลมากไปกับภาพยนตร์และวีดีโอเกม 2) เยาวชนและผู้ใหญ่ตอนต้น มีประสบการณ์ความเชื่อที่ผิวเผิน มองว่าพระศาสนจักรน่าเบื่อ ความเชื่อไม่ได้เกี่ยวข้องกับรายได้หรือผลประโยชน์ การสอนพระคัมภีร์ไม่ชัดเจนหรือเพียงพอ และพระเจ้าได้หายไปจากประสบการณ์ของตนเองแล้ว 3) พระศาสนจักรขัดแย้งกับวิทยาศาสตร์ โดยพระศาสนจักรตามโลกไม่ทันและต่อต้านวิทยาศาสตร์ 4) เยาวชนคริสตชนเห็นว่าคำสอนเรื่องเพศของพระศาสนจักรไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันโดยเคยทำผิดและถูกตัดสินจากพระศาสนจักรเพราะการกระทำนั้น และคำสอนของพระศาสนจักรเรื่องเพศและการคุมกำเนิดเป็นเรื่องล้าสมัย 5) พวกเขาต่อสู้กับธรรมชาติของคริสตชนที่มีลักษณะปิดตัวเองโดยโบสถ์ต่างๆ กลัวความเชื่อของลัทธิอื่นมีการบังคับให้เลือกระหว่างความเชื่อกับเพื่อน โบสถ์เป็นเหมือนคลับของหมู่บ้านที่มีเฉพาะคนในเท่านั้น และ 6) พระศาสนจักรไม่เป็นมิตรกับบุคคลที่มีความสงสัย โดยไม่มีโอกาสหรือพื้นที่ให้เขาได้แสดงความสงสัยต่างๆ มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและพระศาสนจักร ไม่ตอบสนองความสงสัยของเขา ผลการวิจัยดังกล่าวนี้ บาทหลวงวัชศิลป์ กฤษเจริญ (2546) ได้แสดงมุมมองถึงสิ่งที่พระศาสนจักรคาทอลิกต้องทำคือการปรับเปลี่ยนในหลายเรื่องเพื่อตอบสนองต่อบุคคลในวัยนี้ต้องมีการประกาศข่าวดีให้มากขึ้นและอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนี่คือพันธกิจของพระศาสนจักร สิ่งที่ต้องทำคือ 1) การมีพ่อแม่คาทอลิกที่ดีโดยการฝึกอบรมพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อให้เขาได้อบรมลูกหลานต่อไป 2) การมีศาสนบริการเยาวชนให้เป็นศิษย์พระคริสต์ที่ดีกว่านี้ ไม่ใช่เฉพาะการอบรมในห้องเรียน แต่ต้องเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง เมื่อสอนเรื่องพระเจ้าซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด ต้องให้เขานมัสการพระเจ้า ให้ภาวนา ให้รักพระเยซูเจ้าและไตร่ตรองพระคัมภีร์อยู่เสมอ 3) การมีศาสนบริการเยาวชนหรือศูนย์เยาวชนที่ดีและเข้มแข็งกว่านี้ 4) การมีศาสนบริการผู้ใหญ่ตอนต้นมากขึ้น และ 5) การมีบุคลากรที่ทุ่มเททำงานเพื่อเยาวชนเดินเคียงข้าง เป็นที่ไว้ใจ พาให้เขากลับใจ ช่วยให้พวกเขาได้ติดตามพระคริสต์ ฯลฯ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงสาเหตุและปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องความเชื่อของกลุ่มเยาวชนในยุคปัจจุบันที่เป็นสิ่งที่พระศาสนจักรต้องนำมาใส่ใจเป็นพิเศษทั้งในกลุ่มเยาวชนคาทอลิกทั่วไปและโดยเฉพาะเยาวชนผู้ที่เตรียมตัวเป็นพระสงฆ์ นักบวช ครูคำสอนที่กำลังเข้ารับการศึกษาอบรมที่วิทยาลัยแสงธรรม ผู้ที่จะมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลอภิบาลคริสตชนในแต่ละช่วงวัยได้อย่างเหมาะสม พวกเขาเหล่านี้จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าเป็นอย่างดี เพราะเป็นรากฐานที่แข็งแรงให้พวกเขาได้รับการอบรมหล่อหลอมในการเป็นเยาวชนคาทอลิกที่ดี ปฏิบัติตนตามพันธกิจของชาวคริสต์เป็นแบบอย่าง

ให้กับบุคคลรอบข้างและเติบโตเป็นศาสนบริกรที่ดีพร้อมในการเป็นศิษย์พระคริสต์และเป็นผู้อภิบาลที่เข้มแข็งต่อไปในอนาคต

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า และแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า ปีการศึกษา 2566

2. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ประชากร คือ นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรม สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา สาขาวิชาเทววิทยา และสาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม ปีการศึกษา 2566 จำนวน 177 คน (ไม่รวมนักศึกษาสมทบ)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรม สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา สาขาวิชาคริสตศาสน-ศึกษา สาขาวิชาเทววิทยา และสาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) ในแต่ละชั้นปีตามสัดส่วน

นิยามศัพท์เฉพาะ

พันธกิจชาวคริสต์ต่อพระเจ้า หมายถึง พระบัญญัติ 3 ประการแรกจากพระบัญญัติ 10 ประการที่พระเจ้าทรงสอน ได้แก่ 1) จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้าพระเจ้าผู้เดียวของท่าน 2) อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ และ 3) อย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์ (McMahon, 2022) ซึ่งในพระบัญญัติประการที่ 1-3 นี้จะประกอบด้วยข้อที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ เพื่อให้คริสตชนนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามพันธกิจของคริสตชนที่พึงมีต่อพระเจ้า

การปฏิบัติตน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกภายนอกซึ่งส่งผลต่อความสมบูรณ์ภายในของบุคคลที่กระทำด้วย เป็นการกระทำที่ไม่ได้เป็นวิถีทางของการเอาชนะความรักของพระเจ้า แต่เป็นวิถีทางของการตอบสนองด้วยความกตัญญูต่อความรักที่ถูกมอบให้อย่างเต็มใจ

นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรม หมายถึง ผู้ที่กำลังรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา สาขาวิชาเทววิทยาและสาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม ในปีการศึกษา 2566 ที่วิทยาลัยแสงธรรม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเฉพาะทางด้านคริสต์ศาสนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage: %)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในภาพรวมและจำแนกตามเพศ สาขาวิชา และระดับชั้นปี ที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามพันธกิจชาวคริสต์ต่อพระเจ้าของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมที่ได้จากการการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า

จากการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า มีรายละเอียดดังตารางที่ 1-4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในภาพรวม

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	พระบัญญัติประการที่ 1 จงนมัสการองค์ พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าผู้เดียวของท่าน	4.51	0.414	มากที่สุด	1
2	พระบัญญัติประการที่ 2 อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ	4.45	0.474	มาก	2
3	พระบัญญัติประการที่ 3 อย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์	4.43	0.479	มาก	3
รวมค่าเฉลี่ย		**4.48**	**0.415**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมมีระดับการปฏิบัติตนตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.48, S.D.=0.415) เมื่อพิจารณาในแต่ละพระบัญญัติ พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมมีระดับการปฏิบัติตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในระดับมากถึงมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ บัญญัติประการที่ 1 จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าผู้เดียวของท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.51, S.D.=0.414) พระบัญญัติประการที่ 2 อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.45, S.D.=0.474) และพระบัญญัติประการที่ 3 อย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.43, S.D.=0.479) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า ในพระบัญญัติประการที่ 1

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ท่านมีความเชื่อในพระเจ้าแต่ผู้เดียว	4.87	0.361	มากที่สุด	1
2	ท่านไม่กราบไหว้รูปเคารพหรือรับใช้เทพเจ้าองค์อื่น	4.80	0.495	มากที่สุด	2
3	ท่านรักพระเจ้าเหนือสิ่งอื่นใดทั้งปวงด้วยสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญา	4.68	0.591	มากที่สุด	3

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
4	ท่านรักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง	4.42	0.653	มาก	18
5	ท่านมีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือการปกป้องและเพิ่มพูนความสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้า	4.61	0.553	มากที่สุด	5
6	ท่านทำทุกสิ่งเพื่อเพิ่มพระเกียรติและพระสิริมงคลของพระเจ้า	4.49	0.654	มาก	14
7	ท่านมีความสนิทสัมพันธ์กับพระเยซูเจ้าเป็นหนึ่งเดียวกับพระองค์อย่างลึกซึ้งและเป็นส่วนตัว เช่น ภาวนาและเฝ้าศีลสม่ำเสมอ	4.36	0.714	มาก	22
8	ท่านนมัสการพระเจ้า โดยการร่วมถวายบูชาในพิธีบูชาขอบพระคุณด้วยหัวใจ	4.52	0.657	มากที่สุด	10
9	ท่านมีชีวิตแห่งการภาวนา มีประสบการณ์เกี่ยวกับพระเจ้า	4.28	0.741	มาก	24
10	ท่านถวายทุกสิ่งที่กระทำแด่พระเจ้าผ่านทางการภาวนา	4.37	0.729	มาก	21
11	ท่านเจริญเติบโตในด้านชีวิตจิตอย่างมีสันติสุขและชื่นชมยินดีในพระคริสตเจ้า	4.43	0.666	มาก	17
12	ท่านรักษาคำสัญญาต่อพระเจ้าในความเชื่อดำเนินชีวิตและกระทำกิจการเพื่อเป็นที่พอพระทัยพระเจ้า	4.36	0.737	มาก	23
13	ท่านแสวงหาและรอคอยความสุขแท้จริงจากพระเจ้าด้วยความเชื่อมั่น	4.52	0.645	มากที่สุด	9
14	ท่านยืนยันการมีอยู่ของพระเจ้าไม่เคยท้าทายหรือทดลองพระเจ้า	4.54	0.739	มากที่สุด	8

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
15	ท่านเชื่อในพระเจ้า ไม่เคยพึ่งพาไสยศาสตร์ หรือการทำนายโชคชะตา (หมอดู)	4.62	0.580	มากที่สุด	4
16	ท่านปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระศาสนจักร	4.50	0.592	มากที่สุด	11
17	ท่านพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของตน บนพื้นฐานของหลักคำสอนของพระเยซูคริสตเจ้าและพระศาสนจักร	4.59	0.572	มากที่สุด	6
18	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจที่เข้มแข็ง ในเรื่องคำสอนโดยเฉพาะคำสอนที่เกี่ยวกับเรื่อง ของความเชื่อและการปฏิบัติตนเป็นคริสตชนที่ดี	4.45	0.617	มาก	16
19	ท่านเป็นผู้นำทางความเชื่อ ดำเนินชีวิตตามคุณค่าพระวรสาร	4.39	0.609	มาก	19
20	ท่านซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติงานของพระจิต คือการยอมให้พระจิตเจ้ามาทำงานในชีวิตของท่าน	4.50	0.606	มากที่สุด	12
21	ท่านให้ความเคารพ ไม่เคยล่วงเกินสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดูหมิ่นคน สิ่งของ หรือ สถานที่ที่ได้รับเจิมเพื่อถวายพระเจ้า	4.59	0.626	มากที่สุด	7
22	ท่านเจริญเติบโตในการปฏิบัติตนเป็นผู้บริการและรับใช้	4.50	0.606	มากที่สุด	12
23	ท่านเจริญเติบโตในความรักฉันพี่น้องมีชีวิตหมู่คณะ	4.45	0.590	มาก	15
24	ท่านช่วยเหลือผู้อื่นทั้งด้วยวาจาและแบบอย่าง เพื่อให้เขาได้พบหนทางสู่ความเชื่อ	4.37	0.658	มาก	20

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ค่าเฉลี่ย พระบัญญัติประการที่ 1 จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าผู้เดียวของท่าน		**4.51**	**0.414**	**มากที่สุด**	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมมีระดับการปฏิบัติตนตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในพระบัญญัติประการที่ 1 จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าผู้เดียวของท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.51, S.D.=0.414) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีความเชื่อในพระเจ้าแต่ผู้เดียว ($\bar{X}$=4.87, S.D.=0.361) รองลงมาคือ การไม่กราบไหว้รูปเคารพหรือรับใช้เทพเจ้าองค์อื่น ($\bar{X}$=4.80, S.D.=0.495) และการรักพระเจ้าเหนือสิ่งอื่นใดทั้งปวงด้วยสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญา ($\bar{X}$=4.68, S.D.=0.591) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีชีวิตแห่งการภาวนา มีประสบการณ์เกี่ยวกับพระเจ้า ($\bar{X}$=4.28, S.D.=0.741)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า ในพระบัญญัติประการที่ 2

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ท่านแสดงความเคารพต่อพระนามของพระเจ้าด้วยความรักอย่างสูงสุด	4.72	0.501	มากที่สุด	1
2	ท่านใช้พระนามพระเจ้าเพื่อถวายพระพรสรรเสริญพระองค์	4.71	0.597	มากที่สุด	2
3	ท่านออกพระนามพระเจ้าในทางที่ถูกต้อง ไม่กล่าว คำหยาบคาย สาปแช่ง หมิ่นประมาท ดูถูกต่อพระเจ้า	4.67	0.538	มากที่สุด	3
4	ท่านสวดภาวนาอย่างตั้งใจ ไม่ใช่สวดแต่เพียงปากในขณะที่จิตใจและความคิดคำนึงจดจ่ออยู่กับสิ่งอื่นๆ	4.20	0.720	มาก	8

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
5	ท่านพยายามทำตามคำสัตย์ปฏิญาณที่ท่านได้ให้ไว้กับพระเจ้า	4.37	0.631	มาก	4
6	ท่านกระตือรือร้นในการประกาศพระวรสารแก่บรรดาเยาวชน	4.30	0.735	มาก	6
7	ท่านเป็นธรรมทูต ประกาศพระนามศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์ไปยังบุคคลรอบข้าง	4.28	0.784	มาก	7
8	ท่านมีความคิดที่ดี ไม่ใส่ร้าย มุ่งร้ายกระทำสิ่งหยาบคายต่อพระสงฆ์ นักบวชหรือผู้ถวายตัวแด่พระเจ้า	4.35	0.713	มาก	5
ค่าเฉลี่ย พระบัญญัติประการที่ 2 อย่าออกพระนาม พระเจ้าโดยไม่สมเหตุ		**4.45**	**0.474**	**มาก**	

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมมีระดับการปฏิบัติตนตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในพระบัญญัติประการที่ 2 อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.45, SD.=0.474) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแสดงความเคารพต่อพระนามของพระเจ้าด้วยความรักอย่างสูงสุด ($\bar{X}$=4.72, SD.=0.501) รองลงมาคือ การใช้พระนามพระเจ้าเพื่อถวายพระพร สรรเสริญพระองค์ ($\bar{X}$=4.71, SD.=0.597) และการออกพระนามพระเจ้าในทางที่ถูกต้อง ไม่กล่าวคำหยาบคาย สาปแช่ง หมิ่นประมาท ดูถูกต่อพระเจ้า ($\bar{X}$=4.67, SD.=0.538) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสวดภาวนาอย่างตั้งใจ ไม่ใช่สวดแต่เพียงปากในขณะที่จิตใจและความคิดคำนึงจดจ่ออยู่กับสิ่งอื่นๆ ($\bar{X}$=4.20 SD.=0.720)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในพระบัญญัติประการที่ 3

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ท่านเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณวันอาทิตย์อย่างสม่ำเสมอ	4.69	0.530	มากที่สุด	1
2	ท่านมีใจจดจ่อขณะร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณหรือสวดภาวนา ไม่วอกแวก	4.32	0.693	มาก	9
3	ท่านให้ความเคารพ โดยมาร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณทันเวลาไม่กลับก่อนพิธีบูชาขอบพระคุณจบลง	4.54	0.590	มากที่สุด	2
4	ท่านตั้งใจฟังพระวาจาอย่างลึกซึ้ง	4.31	0.714	มาก	10
5	ท่านทำให้พระวาจาเป็นชีวิตของตนเองและเจริญชีวิตด้วยพระวาจา	4.33	0.707	มาก	7
6	ท่านหลีกเลี่ยงงานทุกชนิดและหยุดพักจากการงาน ทุกอย่างที่อาจกีดกันท่านไม่ให้ถวายคารวะกิจแด่ พระเจ้าหรือรบกวนการฉลองความชื่นชมยินดีและทำให้เหินห่างจากความศักดิ์สิทธิ์ของวันพระเจ้า อาทิ วันอาทิตย์ วันฉลองต่างๆ	4.44	0.679	มาก	5
7	ท่านตระหนักถึงหน้าที่ในการทำให้วันอาทิตย์เป็น “วันศักดิ์สิทธิ์” โดยการภาวนาและกิจการดีต่างๆ	4.50	0.645	มากที่สุด	3
8	ท่านได้ใช้วันพระเจ้าอย่างดีเพื่อความสงบสุขภายในจิตใจ โดยใส่ใจในเรื่องของจิตวิญญาณ	4.46	0.681	มาก	4

ข้อ	ข้อคำถาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
9	ท่านใช้เวลาที่เพียงพอสำหรับบำรุงครอบครัว ทางวัฒนธรรม สังคม และศาสนา เพื่อถวายพระเกียรติ แด่พระเจ้าด้วยความรัก	4.38	0.659	มาก	6
10	ท่านทำความดีแก่คนยากจน คนเจ็บป่วย และคนที่มีความทุกข์ยากลำบากต่างๆ เป็นพิเศษในทุกวันอาทิตย์	4.33	0.815	มาก	8
ค่าเฉลี่ย พระบัญญัติประการที่ 3 อย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์		**4.43**	**0.479**	**มาก**	

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมมีระดับการปฏิบัติตนตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้าในพระบัญญัติประการที่ 3 อย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.43, S.D.=0.479) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณวันอาทิตย์อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}$=4.69, S.D.=0.530) รองลงมาคือ การให้ความเคารพโดยมาร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณทันเวลา ไม่กลับก่อนพิธีบูชาขอบพระคุณจบลง ($\bar{X}$=4.54, S.D.=0.590) และการตระหนักถึงหน้าที่ในการทำให้วันอาทิตย์เป็น “วันศักดิ์สิทธิ์” โดยการภาวนาและกิจการดีต่างๆ ($\bar{X}$=4.50, S.D.=0.645) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การตั้งใจฟังพระวาจาอย่างลึกซึ้ง ($\bar{X}$=4.31, S.D.=0.714)

2. แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจชาวคริสต์ต่อพระเจ้า ดังต่อไปนี้

พระบัญญัติประการที่ 1 จงนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้าพระเจ้าผู้เดียวของท่าน

1. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของความเชื่อที่ตนเองได้รับมาจากพระเจ้าผ่านทางการวอนขอจากพระเจ้า ซึ่งความเชื่อ (Faith) เป็นการยอมรับหรือศรัทธาในพระเจ้าและคำสั่งสอนของพระศาสนจักรเป็นพระพรพิเศษที่ทรงประทานให้คริสตชน เชื่อในข้อความจริงต่างๆ ที่เกินสติปัญญาของมนุษย์ ยากจะเข้าใจได้ตามลำพังตัวคริสตชนเองไม่สามารถจะมีความเชื่อได้ ถ้าพระองค์ไม่ทรงประทานให้ (วุฒิเลิศ แห่ล้อม, 2554)

2. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา มีประสบการณ์ความสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้าด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยการที่จัดให้นักศึกษาได้เรียนรู้และมีเวลาในการไตร่ตรองชีวิตในเรื่องความเชื่อความศรัทธาต่อพระเจ้าอยู่เสมอ

3. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา มีโอกาสในการแสดงออกทางด้านความเชื่อออกมาให้เป็นรูปธรรมผ่านทางกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการบอกเล่าและเป็นการแบ่งปันประสบการณ์ชีวิตแห่งความเชื่อของนักศึกษาแก่ผู้อื่น และดังที่งานวิจัยเรื่องพิธีกรรมความเชื่อ และพฤติกรรมการรวมกลุ่มของคริสตชน ได้เขียนไว้ว่า “นอกจากความต้องการประกอบพิธีกรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ แล้ว คริสตชนยังมารวมกลุ่มกันเพราะเหตุผลทางด้านสภาพสังคม สามารถพึ่งพาอาศัยได้ มีความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมในอุดมคติ” (วาริณี ยวนังกูร, 2540) จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่นักศึกษาจะต้องเอาใจใส่ในด้านนี้ด้วย

พระบัญญัติประการที่ 2 อย่าออกพระนามพระเจ้าโดยไม่สมเหตุ

1. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา มีความตระหนักในด้านของการมีจิตตารมณ์ธรรมทูตในการประกาศข่าวดีอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่เป็นการอบรมทางทฤษฎีเท่านั้นแต่ควรลงสู่การปฏิบัติด้วย

2. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา ตระหนักถึงคุณค่าและความหมายในการภาวนามากยิ่งขึ้นโดยการมีประสบการณ์ใกล้ชิดกับพระเจ้าด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม

ในคู่มือครูคำสอน (สำนักงานคำสอนระดับชาติและศูนย์คำสอนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2537, น. 27-28) ได้กล่าวไว้ว่าความเที่ยงแท้ของชีวิต หมายถึง ชีวิตแห่งการภาวนามีประสบการณ์เกี่ยวกับพระเจ้าและซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติงานของพระจิตเป็นความเข้มข้นและการจัดระเบียบภายในและภายนอก ที่ปรับให้เข้ากับสถานการณ์ส่วนบุคคลและครอบครัว เป้าหมายมีอยู่ว่าครูคำสอน ในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มฆราวาส ไม่สามารถมีโครงสร้างชีวิตจิตเหมือนของนักบวช และดังนั้นครูคำสอนต้องมีส่วนประกอบบางอย่างในตัวเขา แต่ในสถานการณ์ชีวิตต่างๆ ไม่ว่าจะทำงานในโลกหรือทำงานด้านอภิบาล ไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ นักพรตหรือฆราวาสเป็นไปได้สำหรับทุกคนที่จะเข้าถึงระดับสูงของการเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้าและจังหวะที่เป็นระเบียบของการภาวนา รวมทั้งการหาเวลาเงียบสงบเพื่อเข้าถึงการรำพึงเพ่งฌานถึงพระเจ้าอย่างลึกซึ้งมากขึ้น ยิ่งคนนี้มีชีวิตที่แท้จริงและเข้มข้นมากเท่าใด การเป็นประจักษ์พยานและกิจกรรมของเขา ก็ยิ่งน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น

พระบัญญัติประการที่ 3 จงอย่าลืมฉลองวันพระเจ้าเป็นวันศักดิ์สิทธิ์

1. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษา เข้าใจในความหมายและรู้คุณค่าของพิธีบูชาขอบพระคุณ และพิธีกรรมต่างๆ มากยิ่งขึ้นโดยจัดให้มีการปรึกษาชีวิตภายในที่เข้มข้นผ่านทางคุณพ่อวิญญาณ

2. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษานั้นได้มีเวลาในการไตร่ตรองถึงชีวิตที่จะต้องสอดคล้องกับพิธีกรรม การภาวนาและพระวาจาเพื่อที่จะสามารถแสดงออกถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้ในชีวิตประจำวันได้

3. คณาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักศึกษานั้นมีส่วนร่วมในพิธีบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมต่างๆ และการภาวนามากยิ่งขึ้น เพื่อที่นักศึกษาจะได้มีความตั้งใจในการร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมและการภาวนามากยิ่งขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

คณาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมนักศึกษาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การตระหนักถึงความสำคัญของความเชื่อที่ตนเองได้รับมาจากพระเจ้าผ่านทางการวอนขอจากพระเจ้าเอง

2. การมีประสบการณ์ ความสนิทสัมพันธ์กับพระเจ้าด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยการที่จัดให้นักศึกษาได้เรียนรู้และมีเวลาในการไตร่ตรองชีวิตในเรื่องความเชื่อความศรัทธาต่อพระเจ้าอยู่เสมอ

3. การมีโอกาสในการแสดงออกทางด้านความเชื่อออกมาให้เป็นรูปธรรมผ่านทางกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการบอกเล่าและเป็นการแบ่งปันประสบการณ์ชีวิตแห่งความเชื่อของนักศึกษาแก่ผู้อื่น

4. การมีความตระหนักในด้านของการมีจิตตารมณ์ธรรมทูตในการประกาศข่าวดีอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่เป็นการอบรมทางทฤษฎีเท่านั้นแต่ควรลงสู่การปฏิบัติด้วย

5. การมีความตระหนักถึงคุณค่าและความหมายในการภาวนามากยิ่งขึ้นโดยการมีประสบการณ์ใกล้ชิดกับพระเจ้าด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม

6. ความเข้าใจในความหมายและรู้คุณค่าของพิธีกรรมและการภาวนามากยิ่งขึ้นโดยจัดให้มีการปรึกษาชีวิตภายในที่เข้มข้นผ่านทางคุณพ่อวิญญาณ

7. การมีเวลาในการไตร่ตรองถึงชีวิตที่จะต้องสอดคล้องกับพิธีกรรม การภาวนาและพระวาจาเพื่อที่จะสามารถแสดงออกถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้ในชีวิตประจำวันได้

8. การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมและการภาวนามากยิ่งขึ้นเพื่อที่นักศึกษาจะได้มีความตั้งใจในการร่วมพิธีกรรมและการภาวนามากยิ่งขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อพระเจ้า เพื่อจะได้ทราบและสามารถนำมาใช้ในการวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2. ควรศึกษาในเรื่องการปฏิบัติตนของนักศึกษาวิทยาลัยแสงธรรมตามพันธกิจของชาวคริสต์ต่อเพื่อนมนุษย์ เพื่อเป็นการต่อยอดความคิดในเรื่องที่ต่อเนื่องกันในพระบัญญัติ ทั้ง 3 ประการรวมถึงพระบัญญัติทั้ง 10 ประการด้วย

เอกสารอ้างอิง

วัชศิลป์ กฤษเจริญ. (2546). *คาทอลิกสอนอะไร.* โรงพิมพ์ธรรมรักษ์.

วาริณี ยวนังกูร. (2540). *พิธีกรรม ความเชื่อ และพฤติกรรมการรวมกลุ่มของคริสตชน* [สารนิพนธ์การศึกษาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วุฒิเลิศ แห่ล้อม. (2554). *หลักธรรมคำสอนคาทอลิก.* โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

สมชาย สุรชาตรี. (2558). *คำตอบด้านศาสนาของเด็กรุ่นใหม่.* https://onab.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/2471

สำนักงานคำสอนระดับชาติและศูนย์คำสอนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2537). *คู่มือครูคำสอน.* โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

McMahon, C. M. (2022). *The ten commandments in the life of the Christian*. Puritan Publications.

การเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโล สำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี

Cultivation of the Virtue of Charity in St. Paul Applied to the Catholic Seminarian at Epiphany Seminary in Ubon Ratchathani Diocese

ทองแดง แก้วประกอบ*
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
มุขนายก ดร.ลือชัย ธาตุวิสัย
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ
คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)
ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Thongdang Kaewprakob*
Master of Arts Program in Moral Theology,
Faculty of Divinity, Saengtham College
Bishop Dr.Luechai Thatwisai
Faculty of Divinity, Saengtham College
Rev. Asst. Prof. Dr.Aphisit Kitcharoen
Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)
Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan
Faculty of Education, Saengtham College

* Corresponding Author, e-mail: gkamor.april@gmail.com

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 20 สิงหาคม 2568
แจ้งแก้ไข 22 กันยายน 2568
ตอบรับบทความ 24 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี 2) แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลสำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี เป็นการวิจัยแบบผสมโดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ศึกษากลุ่มประชากร คือ สามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี จำนวน 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มประชากร คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=3.08, S.D.=0.605) การปฏิบัติแต่ละด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การไม่จองหอง ($\bar{X}$=3.43, S.D.=0.474) หวังทุกอย่าง ($\bar{X}$=3.37, S.D.=0.487) เชื่อทุกอย่าง ($\bar{X}$=3.32, S.D.=0.471) ไม่อิจฉา ($\bar{X}$=3.29, S.D.=0.803) มีใจเอื้อเฟื้อ ($\bar{X}$=3.22, S.D.=0.505) ไม่เห็นแก่ตัว ($\bar{X}$=3.21, S.D.=0.549) อดทนทุกอย่าง ($\bar{X}$=3.17, S.D.=0.639) ยินดีในความถูกต้อง ($\bar{X}$=3.16, S.D.=0.687) ให้อภัยทุกอย่าง ($\bar{X}$=3.10, S.D.=0.604) ความรักย่อมอดทน ($\bar{X}$=3.03, S.D.=0.503) ไม่โอ้อวดตนเอง ($\bar{X}$=2.98, S.D.=0.700) ไม่หยาบคาย ($\bar{X}$=2.67, S.D.=0.639) ไม่ฉุนเฉียว ($\bar{X}$=2.65, S.D.=0.773) ไม่ยินดีในความชั่ว ($\bar{X}$=2.51, S.D.=0.637)

2. แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโล สำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราธานี มีดังนี้

2.1 สามเณราลัยควรเสริมสร้างเรื่องคุณธรรมความรักในตัวของสามเณรให้เด่นชัดในกระบวนการอบรมในสามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี เช่น การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อคิดถึงความต้องการของพี่น้องสามเณรในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เพื่อฝึกฝนตนเองในเรื่องความอดทนต่อความยากลำบากต่างๆ ในสามเณราลัยและมีความจริงจัง เอาใจใส่ต่อการทำหน้าที่ของตนเอง สามเณราลัยควรส่งเสริมสามเณรให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของบ้านเพื่อส่งสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณะผู้ให้การอบรมและสามเณร นอกจากนั้น เรื่องการวางตัว การใช้คำพูดที่เหมาะสม ไม่หยาบคายและการแสดงพฤติกรรมออกมาภายนอกสอดคล้องกับชีวิตผู้รับการอบรมของสามเณร สามเณราลัยมีหน้าที่ส่งเสริมและให้แนวทางการอบรมที่เหมาะสม เมื่อสามเณรบางคนทำผิดระเบียบวินัยของสามเณราลัยบ่อย ควรมีการบันทึกพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการอบรมของสามเณราลัยและเรียก

สามเณรมาตักเตือนเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยเหลือสามเณรให้แก้ไขตนเองให้ดีขึ้นในเรื่องที่บกพร่องและพัฒนาตนเองในเรื่องความซื่อสัตย์และจริงจังกับกระแสเรียกของตน

2.2 วัด พระสงฆ์เจ้าวัดควรร่วมมือกับสามเณราลัยในการส่งเสริมการอบรมในเรื่องคุณธรรมความรักในด้านต่างๆ แก่สามเณรในช่วงที่สามเณรปิดเทอมกลับไปยังเขตวัดของตนโดยเฉพาะให้สามเณรมีโอกาสช่วยเหลืองานต่างๆ ของวัด พระสงฆ์เจ้าวัดควรเอาใจใส่ติดตามและแนะนำสามเณรเกี่ยวกับเรื่องการมาร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณเพื่อให้สามเณรได้ตระหนักถึงกระแสเรียกของตนผ่านทางการฟังพระวาจาและรับศีลมหาสนิททุกๆ วัน

2.3 โรงเรียนควรแจ้งให้สามเณราลัยทราบเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของสามเณรที่ไม่เหมาะเพื่อการตักเตือนและแก้ไข ให้สามเณรได้รับการพัฒนาในเรื่องที่บกพร่อง โรงเรียนต้องเน้นการเอาใจใส่เรื่องการเรียนและการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.4 ผู้ปกครองไม่ควรให้การสนับสนุนในเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับระเบียบและแนวทางการอบรมของสามเณราลัย เรื่องการใช้เงินหรือซื้อสิ่งของที่มีราคาแพงให้กับสามเณร รักความสะดวกสบายและใช้สิ่งของที่มีราคาแพงมากจนเกินไป แต่ควรส่งเสริมให้สามเณรถือความยากจนและการดำเนินชีวิตเรียบง่ายตามแนวทางแห่งข่าวดีในพระวรสาร

2.5 สามเณรควรดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ไม่ดำเนินชีวิตตามค่านิยมของโลกหรือสังคมด้านนอก มีความอดทนและพยายามควบคุมเรื่องอารมณ์ฉุนเฉียว พัฒนาแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองเมื่อได้รับการตักเตือนจากคณะผู้ให้การอบรมหรือเพื่อนพี่น้องในสามเณราลัยและเลือกสิ่งที่ถูกต้องตามระเบียบของสามเณราลัย มีความจริงใจต่อคณะผู้ให้การอบรมและพี่น้องสามเณรในการทำกิจกรรมส่วนรวมของหมู่คณะ เปิดใจพร้อมที่จะให้อภัยเพื่อนพี่น้องที่ทำผิดต่อตนเอง เชื่อในความดีของผู้อื่นอยู่เสมอมีความเชื่อและไว้วางใจต่อแนวทางการอบรมของสามเณราลัยคริสตประจักษ์ในการจัดตารางเวลาการทำงานและกิจกรรมต่างๆ ในการเสริมสร้างความรักและความเป็นหนึ่งเดียวกันในสามเณราลัย

คำสำคัญ: คุณธรรมความรัก; นักบุญเปาโล; สามเณรคาทอลิก; สามเณราลัย

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) the altitude of the virtue of charity in St. Paul of the catholic seminarians at Epiphany Seminary in Ubon Ratchathani Diocese. 2) Strengthen the virtue of charity applied to catholic seminarians at Epiphany Seminary in Ubon Ratchathani Diocese. This research is Mixed Methodology research. The tool used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard

deviation. The sample used for qualitative research were catholic seminarians at Epiphany Seminary in Ubon Ratchathani Diocese obtained by purposive sampling. The tool used for qualitative data collection was a set of in-depth interviews. The data collected was analyzed from content analysis.

The study results were as follows:

1. The altitude of the virtue of charity in St. Paul applied the catholic seminarians at Epiphany Seminary in Ubon Ratchathani Diocese. The behavior in virtue of charity of the catholic seminarians at Epiphany Seminary in Ubon Ratchathani Diocese in the overview were the highest action ($\bar{X}$=3.08, S.D.=0.605) that put in order from the highest to the fewest action of the virtue of charity are as follows: Love is not arrogant ($\bar{X}$=3.43, S.D.=0.474), Love hopes all things ($\bar{X}$=3.37, S.D.=0.487), Love believes all things ($\bar{X}$ =3.32, S.D.=0.471), Love is not jealous ($\bar{X}$=3.29, S.D.=0.803), Love is kind ($\bar{X}$=3.22, S.D.=0.505), Love does not seek its own ($\bar{X}$=3.21, S.D.=0.549), Love endures all things ($\bar{X}$=3.17, S.D.=0.639), Love rejoices with the truth ($\bar{X}$=3.16, S.D.=0.687), Love does not take into account a wrong suffered ($\bar{X}$=3.10, S.D.=0.604), Love is patient ($\bar{X}$=3.03, S.D.=0.503), Love does not brag ($\bar{X}$=2.98, S.D.=0.700), Love does not act unbecomingly ($\bar{X}$=0.67, S.D.=0.773), Love is not provoked ($\bar{X}$=2.65, S.D.=0.637), and Love does not rejoice in unrighteousness ($\bar{X}$=2.51, S.D.=0.639) respectively.

2. The strengthen to the virtue of charity applied to catholic seminarians at Epiphany Seminary in Ubon Ratchathani Diocese are as follows

2.1 The seminary should advance to the virtue in the life of the seminarian especially the charity by supporting them to aware and act in their responsibility with all activity in Epiphany Seminary. Each seminarian has a different way of showing the virtue of charity in their life that they have learned and formed by their family. The important duty in the seminary must be the house of the virtue of charity by make them to understand the necessary thing and chance to form themselves to be the man of virtue like Jesus Christ. The virtue of charity in St. Paul is the method to discernment the vocation of the seminarian. Every virtue is inside the regulatory action, activities and the relationship with others in the Epiphany Seminary.

2.2 Church should cooperate with the formator in Epiphany Seminary by help the seminarians when they go back home after finish education or the vacation day that seminary permit them to their family. The priest should ask them to participate any work and chances to make experience with their church and their community, and the priest must tell them to attend the mass, prayer and stay in the holy hour in the church.

2.3 School should tell the seminary about the bad behavior of the seminarian that they do in the school. The school is the one part in the method to form the seminarian to be a priest. The data that the school tells the formator is the opportunity to develop in the virtue of charity in the school. The school must teach the seminarian and the student to prove themselves in knowledge and virtue.

2.4 The parents are the most important persons to help the seminarians to be the good person. The parents look like the first formator to form the virtue of charity in the life of the seminarians. All the virtues of charity begin in the family and develop in the relation of the members of family. So, on that way the parents must teach and act the virtue of charity in daily life especially to be the good Christian. The Example and wording should be concordant. When the seminarian goes back home, the parent and cousin must be the witness of the virtue to the seminarian.

2.5 Seminarian should practice the virtue of charity in every situation of life such as speak the good word to others, help each other to do the work, deny the wrong behavior, accept the warming from rector or friends about the judgment to the order of the seminary, show the virtue of charity in their life through it is the easy way to act because there are many popularity in the social and online network that challenge seminarian life and vocation. The seminarian must be honest about the virtue of charity because it is the sign of goodness that we can hold for our vocation.

Keywords: virtue of charity; St. Paul; Catholic seminarian; seminary

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

บัญญัติเอกที่พระเยซูเจ้าทรงสั่งสอนบรรดาอัครสาวก คือ *"ท่านจะต้องรักองค์พระผู้เป็นเจ้า พระเจ้าของท่านสุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญาของท่าน* (มธ 22:37; ลก 10:27; คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2558) หน้าที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ คือ*"ท่านจะต้องรักพระยาห์เวห์ พระเจ้าของท่าน สุดจิตใจ สุดวิญญาณและสุดกำลังของท่าน"* (ฉธบ 6:5; คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2557) ความรักจึงเป็นหัวใจและคุณสมบัติหลักของการเป็นสานุศิษย์ของพระเยซูเจ้าความรักที่ต้องแสดงออกต่อพระเป็นเจ้าและความรักที่ต้องแสดงออกกับเพื่อนมนุษย์เพราะมนุษย์ทุกคนเป็นพี่น้องกัน ในบรรดาคุณธรรมที่เกี่ยวกับ พระเจ้าซึ่งประกอบด้วยความเชื่อ ความหวัง และความรักนั้น นักบุญเปาโลถือว่าความรักยิ่งใหญ่กว่าสิ่งใดทั้งหมด “ขณะนี้มีความเชื่อ ความหวัง และความรักอยู่ทั้งสามประการ แต่ที่ยิ่งใหญ่กว่าสิ่งใดทั้งหมดคือ ความรัก” (1คร 13:13; Bible study tools, 2008) ท่านนักบุญเปาโลได้ให้คำสอนเกี่ยวกับการแสดงออกถึงคุณธรรมความรักในหลายลักษณะ คือ ความรักย่อมอดทน มีใจเอื้อเฟื้อ ไม่อิจฉา ไม่โอ้อวดตนเอง ไม่จองหอง ไม่หยาบคาย ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ฉุนเฉียว ไม่ยินดีในความชั่ว ร่วมยินดีในความถูกต้อง ความรักให้อภัยทุกอย่าง เชื่อทุกอย่าง หวังทุกอย่างและความรักอดทนทุกอย่าง (Bible study tools, 2015; Cole, 2013) ซึ่งการแสดงออกนี้ถือเป็นคุณสมบัติหลักและรูปแบบของการเป็นศิษย์ของพระเยซูเจ้าของบรรดาคริสตชน โดยเฉพาะผู้ที่เป็นพระสงฆ์และผู้เตรียมตัวเป็นพระสงฆ์ในพระศาสนจักรคาทอลิกที่ถูกเรียกร้องให้มีรูปแบบชีวิตตามความหมายของพระวาจาดังกล่าว คุณสมบัติที่มีลักษณะแบบ *"สุดจิตใจ สุดวิญญาณ สุดสติปัญญา และสุดกำลังของท่าน"* ไม่ได้หมายถึง *"ความเข้มข้นสูงสุด"* ความหมายที่ถูกต้อง คือ ทั้งสติปัญญาและน้ำใจของเราต้องรับรู้คุณค่าและยก พระเจ้าไว้เหนืออื่นใด เป็นความรักที่ไม่เพียงแต่เหนือกว่าความเป็นวัตถุนิยมของพวกสะดูสีและจารีตนิยมของพวกฟาริสีเท่านั้น แต่ยังเป็นหลักประกันแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิตเราอีกด้วย

การเสริมสร้างคุณธรรมความรักให้แก่ผู้ที่เตรียมตัวเป็นพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญจำเป็นที่ต้องมีการอบรมบ่มเพาะตั้งแต่เป็นสามเณรคาทอลิกในการดูแลของสามเณราลัยในแต่ละสังฆมณฑล เพราะสามเณรในกลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่มเยาวชนที่ต้องการการอบรมบ่มเพาะ ต้องได้รับการปูพื้นฐานให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและกระแสเรียกอย่างมั่นคง ต่อเนื่องไปจนถึงช่วงเวลาที่เข้ารับการอบรมในสามเณราลัยพระวิสุทธิวงศ์ จังหวัดนครราชสีมา และสามเณราลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐม เพราะสามเณรคาทอลิกที่เข้ารับการอบรมนี้ต้องไปเป็นพระสงฆ์หรือผู้นำทางความเชื่อ เป็นประจักษ์พยานถึงความรักของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์และเป็นเครื่องมือที่เปี่ยมด้วยคุณภาพในการประกาศข่าวดีและการแบ่งปันความรักต่อเพื่อนพี่น้องคริสตชนและผู้ที่นับถือต่างศาสนา ท่ามกลางปัญหาในด้านต่างๆ ของสังคมที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวันด้วยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือ ผู้คนขาดความรักเมตตาแก่กัน เอาประโยชน์สุขหรือ

ความต้องการของตนเป็นที่ตั้ง เอารัดเอาเปรียบข่มเหงผู้ที่อ่อนแอ หรือด้อยโอกาสมากกว่าตน เช่น ข่าวจากรายการเรื่องเล่าเช้านี้ที่กล่าวว่า กล้องหน้ารถคันหนึ่งได้จับภาพรถเก๋งฮอนด้าสีดำคันหนึ่งมาด้วยความเร็วสูง แซงตัดหน้ารถขึ้นมาด้านขวาและขณะที่กำลังจะแซงกลับเข้าช่องซ้ายได้เกิดการเฉี่ยวชนกับรถยนต์โตโยต้า ขณะที่เกิดการเฉี่ยวชนรถแท็กซี่ขับตามมีรถคันหนึ่งขับตามมาได้หักหลบจึงเสียการทรงตัว รถเกิดการพลิกคว่ำทำให้คนขับและผู้โดยสารที่เป็นแอร์โฮสเตสหญิงได้รับบาดเจ็บ ในเวลาต่อมาคนขับรถเก่งฮอนด้าสีดำเป็นชายวัย 38 ปียอมรับว่าขับรถมาด้วยความเร็วเพื่อรีบไปทำงานย่านดอนเมือง เมื่อเห็นเลนขวาว่างจึงได้เปลี่ยนเลน ขณะนั้นใส่รองเท้าบูทที่มีพื้นหนาจึงยกเท้าจากคันเร่งมาเหยียบเบรคไม่ หรือข่าวเจาะลึกเนโฮฟาทูร่า เจ้าสำนักดาบหลอกทำอนาจารเด็ก หลังจากตำรวจบุกจับ นายเวฒสุวรรณรักษา อเมฆาจันนัฒกาจ หรือ เนโฮฟาทูร่า เน็ตไอดอลชื่อดังที่ตั้งตัวเป็นปรมาจารย์สำนักดาบทาบูราชิ ถูกตำรวจสถานีตำรวจท่าข้ามจับกุมฐานความผิดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุไม่เกิน 15 ปีในย่านพระราม 2 ทั้งสองเรื่องราวที่ได้ยกมาเพื่อเป็นตัวอย่างถึงการขาดความรักเมตตา เอาประโยชน์สุขของตนเองเป็นหลัก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลต่อบุคคลรอบข้าง ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งร่างกายและทรัพย์สิน เป็นผลเสียที่เกิดขึ้นจากการขาดความรักเมตตา เคารพและเห็นใจผู้อื่น ปัจจุบันนี้ในสังคมของเรามีเรื่องราวเหล่านี้เกิดขึ้นมากมายและส่งผลต่อชีวิตของคนในสังคมเช่นเดียวกัน ชีวิตของสามเณรผู้ที่เตรียมตัวเพื่อจะเป็นพระสงฆ์ที่จะต้องออกไปเผชิญกับสถานการณ์เหล่านี้ สิ่งที่สำคัญของบ้านเณรที่จะต้องให้การอบรมเรื่องคุณธรรมที่ถูกต้องเหมาะสมและปฏิบัติในชีวิตได้จริงจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง

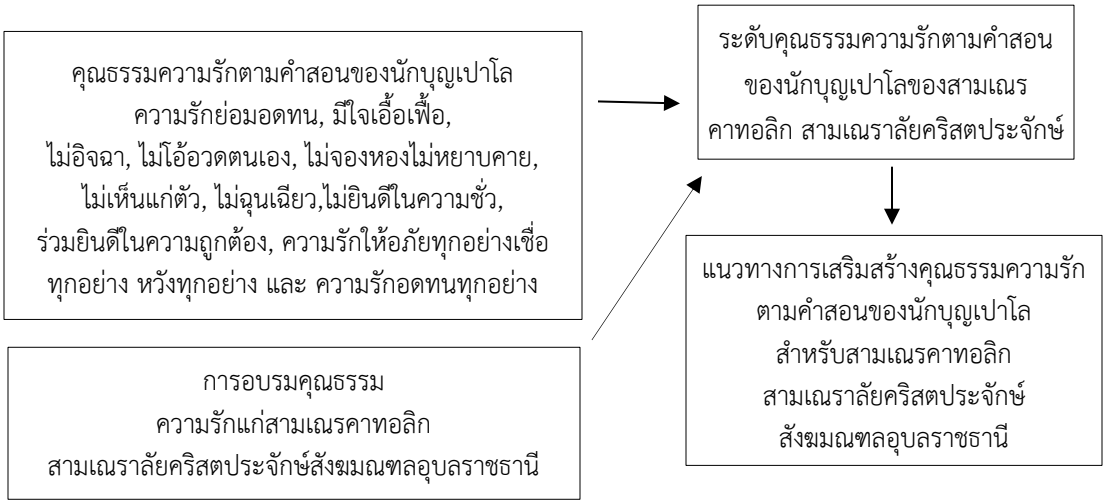
สามเณราลัยคริสตประจักษ์อุบลราชธานี ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นสถาบันที่ก่อตั้งให้เป็นบ้านอบรมเยาวชนชายที่สมัครเข้ามาเป็นสามเณร เพื่อเข้ารับการศึกษาอบรมเตรียมตัวเป็นพระสงฆ์ในเขตปกครองของสังฆมณฑลอุบลราชธานี สามเณราลัยโดยพระสงฆ์ผู้ให้การอบรมได้มุ่งอบรมหล่อหลอมให้สามเณรประพฤติปฏิบัติแสดงออกถึงการมีคุณธรรมความรักตามหลักคุณธรรมคริสต์ศาสนา และตามแนวทางการอบรมที่สามเณราลัยคริสตประจักษ์อุบลราชธานีกำหนด แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่า สามเณรคาทอลิกผู้รับการอบรมบางส่วนที่ยังมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ยังไม่เป็นไปตามที่สามเณราลัยคาดหวังมากนัก ตามที่อธิการสามเณราลัยคริสตประจักษ์อุบลราชธานี (การสื่อสารส่วนบุคคล, กุมภาพันธ์ 1, 2561) ได้ให้ข้อมูลว่า ทางสามเณราลัยได้ให้การศึกษาอบรมเรื่องคุณธรรมอย่างเต็มที่ แต่ก็ยังพบการแสดงออกหรือพฤติกรรมของสามเณรบ้างในเรื่องของการไม่อดทนต่อการทำงาน ทำสักครู่เดียวก็เกียจคร้าน บ่นว่าเหนื่อย ทั้งเรื่องการเรียน การทำงาน การสวดภาวนา การอิจฉากัน เช่น สามเณรบางคนมีพ่อแม่มาเยี่ยมบ่อย มีสิ่งของเครื่องใช้ หรือเงินมากกว่า ทั้งนี้ อาจเกิดจากความเหลื่อมล้ำของสังคม การแสดงพฤติกรรม การวางตัว การพูดจาไม่สุภาพ หยาบคายบ้าง แต่ก็เป็นไปตามวัยรุ่นและเลียนแบบตามที่พบเห็นจากตัวอย่างรอบข้างหรือในสื่อต่างๆ บุคคลที่มีปัญหาเหล่านี้ ส่วนหนึ่งมาจากพื้นฐานทางครอบครัว ทั้งสถานภาพของครอบครัวและ

สัมพันธภาพภายในครอบครัวด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเลี้ยงดูของพ่อแม่ปู่ย่าตายายที่เลี้ยงแบบตามใจทะนุถนอมไม่ให้ได้รับความยากลำบากในชีวิต ซึ่งจากข้อมูลที่ได้รับนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการอบรมเพิ่มพูนสามเณรดังกล่าวให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมความรักสามารถแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องที่ชอบธรรม โดยเฉพาะการมีคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลซึ่งเป็นเรื่องที่ดีที่จะช่วยเขาสามารถดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับแนวทางการอบรมในสามเณราลัยคริสตประจักษ์และตามคำสอนเรื่องความรักของนักบุญเปาโล อันจะนำพาเขาไปสู่การเป็นศิษย์ที่ดีขององค์พระคริสตเจ้า เป็นพระสงฆ์ เป็นศาสนบริกรแห่งศีลศักดิ์สิทธิ์ที่จะได้รับการแต่งตั้งเพื่อเป็นพระสงฆ์จากพระศาสนจักรคาทอลิก โดยผ่านทางผู้ที่มีอำนาจที่ได้รับการแต่งตั้งโดยสมเด็จพระสันตะปาปาประมุขสูงสุดของพระศาสนจักรคาทอลิกทั่วโลก เพื่อเป็นสานุศิษย์ที่ตอบสนองการเรียกของพระเจ้าและเป็นคุณสมบัติหลักที่จะต้องมีในชีวิตคือ “คุณธรรมความรัก” ซึ่งเป็นคุณสมบัติและอัตลักษณ์ของการเป็นพระสงฆ์คาทอลิก ผู้เป็นภาพลักษณ์ของพระเยซูเจ้าท่ามกลางบรรดาคริสตชนในโลกนี้ เป็นผู้ทำหน้าที่มอบความรักแบบนายชุมพาบาลตามแบบอย่างของพระเยซูเจ้าให้กับเพื่อนมนุษย์ต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลสำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลสำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กลุ่มประชากร

1. กลุ่มประชากรในการศึกษาระดับคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ สามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 55 คน

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานีตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนประกอบด้วย อธิการสามเณราลัยคริสตประจักษ์ อดีตอธิการสามเณราลัยคริสตประจักษ์ คุณพ่อวิญญาณรักษ์ บาทหลวงเจ้าอาวาสที่ส่งสามเณรเข้ารับการศึกษาอบรมในสามเณราลัย คริสตประจักษ์มากที่สุดในรอบ 5 ปี จำนวน 1 คนและศิษย์เก่าที่จบจากสามเณราลัยคริสตประจักษ์แต่ไม่ได้บวชเป็นพระสงฆ์ จำนวน 1 คน และสามเณร จำนวน 2 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโล หมายถึง คุณธรรมอันดับแรกและเป็นคุณธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในคุณธรรมทางเทววิทยาคือ ความเชื่อ ความหวัง และความรัก ซึ่งมีคุณลักษณะหลายประการ คุณธรรมความรักตามที่นักบุญเปาโลได้อธิบายไว้ คือความรักย่อมอดทน มีใจเอื้อเฟื้อไม่อิจฉา ไม่โอ้อวดตนเอง ไม่จองหอง ไม่หยาบคาย ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ฉุนเฉียว ไม่ยินดีในความชั่ว ร่วมยินดีในความถูกต้อง ความรักให้อภัยทุกอย่าง เชื่อทุกอย่าง หวังทุกอย่าง และ ความรักอดทนทุกอย่าง (Bible study tools, 2015)

สามเณรคาทอลิกในงานวิจัยนี้ หมายถึง เยาวชนชายที่สมัครเข้ารับการอบรมในสามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี เพื่อเตรียมตัวเป็นพระสงฆ์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี หมายถึง สถาบันทางคริสต์ศาสนาที่อยู่ในการดูแลของสังฆมณฑลอุบลราชธานี ตั้งอยู่ที่ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นสถาบันสำหรับการอบรมเยาวชนชาย เพื่อเตรียมตัวเป็นบาทหลวงในอนาคต มีกระบวนการศึกษาอบรมที่เน้นให้เยาวชนชายเหล่านั้นมีความพร้อมในด้านความเป็นมนุษย์ ด้านชีวิตฝ่ายจิต ด้านสติปัญญาและด้านงานอภิบาล โดยเมื่อเยาวชนชายเหล่านั้นได้รับการศึกษาอบรมจากสามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานีแล้ว ก็จะถูกส่งไปเข้ารับกระบวนการอบรมต่อเนื่องที่สามเณราลัยพระวิสุทธิวงศ์ จังหวัดนครราชสีมา และสามเณราลัยแสงธรรม จังหวัดนครปฐม ตามลำดับ

สังฆมณฑลอุบลราชธานี หมายถึง เขตปกครองทางคริสต์ศาสนา 1 ใน 11 สังฆมณฑลของพระศาสนจักรคาทอลิกแห่งประเทศไทย มีมุขนายก ฟิลิป บรรจง ไชยรา เป็นผู้ดูแล

อภิบาลคริสตชนร่วมกับบาทหลวงคาทอลิกในสังฆมณฑล ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบถึงระดับคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิกสามเณราลัยคริสตประจักษ์ และแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลสำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการอบรมส่งเสริมคุณธรรมความรักให้แก่สามเณรคาทอลิกให้ดำเนินชีวิตเต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรมความรักให้มากยิ่งๆ ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโล สำหรับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานีนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสม (Mix Method Research) โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data)

มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนคือ 1) การจัดเตรียมโครงร่างการวิจัย 2) การดำเนินการวิจัยโดย 2.1) ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และประเด็นการสนทนากลุ่ม 2.2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน แล้วนำไปทดลองหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นสามเณรคาทอลิกสามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี 2.3) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานีตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 2.4) ผู้วิจัยนำสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก 2.3 มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม แล้วนำประเด็นการสนทนากลุ่มเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนแล้วนำไปใช้ในการสนทนากลุ่ม 2.5) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานีตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 และ 3) การรายงานผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1.ระดับคุณธรรมความรักตามคำสอนของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี

การปฏิบัติคุณธรรมของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานีในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=3.08, S.D.=0.605) โดยการปฏิบัติแต่ละด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ การไม่จองหอง ($\bar{X}$=3.43, S.D.=0.474) หวังทุกอย่าง ($\bar{X}$=3.37, S.D.=0.487) เชื่อทุกอย่าง ($\bar{X}$=3.32, S.D.=0.471) ไม่อิจฉา ($\bar{X}$=3.29, S.D.=0.803) มีใจเอื้อเฟื้อ ($\bar{X}$=3.22, S.D.=0.505) ไม่เห็นแก่ตัว ($\bar{X}$=3.21, S.D.=0.549) อดทนทุกอย่าง ($\bar{X}$=3.17, S.D.=0.639) ยินดีในความถูกต้อง ($\bar{X}$=3.16, S.D.=0.687) ให้อภัยทุกอย่าง ($\bar{X}$=3.10, S.D.=0.604) ความรักย่อมอดทน ($\bar{X}$=3.03, S.D.=0.503) ไม่โอ้อวดตนเอง ($\bar{X}$=2.98, S.D.=0.700) ไม่หยาบคาย ($\bar{X}$=2.67, **σ**=0.639) ไม่ฉุนเฉียว ($\bar{X}$=0.60, S.D.=0.773) ไม่ยินดีในความชั่ว ($\bar{X}$=2.51, S.D.=0.639)

การปฏิบัติคุณธรรมของสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานีในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะคณะผู้ให้การอบรมในสามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี ได้ให้การอบรมสามเณรคาทอลิกตามคู่มือการอบรมสามเณราลัยเล็กของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นแนวทางและวิธีการที่จะอบรมให้สามเณรทุกคนได้เจริญเติบโตตามกระบวนการอบรม อันประกอบด้วยสี่มิติที่สำคัญ คือ มิติด้านความเป็นมนุษย์ มิติด้านชีวิตฝ่ายจิต มิติด้านการศึกษา และมิติด้านการอภิบาลและแพร่ธรรม ซึ่งครอบคุมชีวิตทั้งเรื่องพฤติกรรมภายนอกและเรื่องชีวิตภายในของสามเณร แต่ละมิติต่างมีความสัมพันธ์และเสริมสร้างให้สามเณรแสดงออกถึงคุณธรรมความรักที่อยู่ในตัวสามเณรผ่านทางตารางเวลาและกิจกรรมที่สามเณรได้กระทำร่วมกันในสามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี สอดคล้องกับประโยคที่นักปรัชญาซิซิโลเนที่กล่าวว่า “คุณธรรมเป็นวุฒิภาวะหรือภายในที่ผลักดันให้บุคคลแสดงออกถึงกิจการที่ดี โดยผู้ที่มีคุณธรรม คือ บุคคลที่มีวุฒิภาวะและพละกำลังที่สามารถเป็นบุคคลที่เป็นตัวเองและพร้อมที่จะทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นมนุษย์และพลเมืองของรัฐ” (อ้างถึงใน เชิดชัย เลิศจิตรเลขา, 2548, น. 190-191) คุณธรรมเป็นวุฒิภาวะและพลังภายในที่สามเณรคาทอลิกแสดงออกในการดำเนินชีวิตตามแนวทางและระเบียบวินัยของบ้านเณร สามเณราลัยเป็นเหมือนประชากรกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่รวมกันและในการอาศัยอยู่ร่วมกันนี้เองแต่ละคนจะต้องแสดงออกถึงกิจการที่ดีทั้งที่เป็นการปฏิบัติในเรื่องภายนอกและการเจริญเติบโตภายใน ในเรื่องของวุฒิภาวะในการตัดสินใจเลือกที่จะดำเนินชีวิตตามระเบียบวินัยอันเป็นแนวทางที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะส่งเสริมให้มี

คุณธรรมและความเป็นบุคคลที่เพียบพร้อมที่จะดำเนินชีวิตตามสถานะที่ตนเองเป็นนั้น คือ การเป็นสามเณรคาทอลิก เตรียมตนเองเพื่อที่จะเป็นพระสงฆ์ในอนาคตตามกระบวนการการอบรมและกระแสเรียกที่ตนเองได้รับจากพระเจ้า

2.แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมความรักของนักบุญเปาโลของสามเณรคาทอลิกสามเณราลัยคริสตประจักษ์นั้น สามเณราลัยคริสตประจักษ์ วัด โรงเรียน ครอบครัว และตัวสามเณรมีส่วนในการส่งเสริมให้สามเณรคาทอลิกปฏิบัติคุณธรรมความรักให้กับสามเณรคาทอลิก สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี ดังนี้

1) สามเณราลัยคริสตประจักษ์ ควรให้การอบรมเรื่องระเบียบวินัย และการเอาใจใส่การปฏิบัติคุณธรรมความรักในด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้สามเณรคาทอลิกมีความเข้าใจเรื่องของคุณธรรมความรักที่เป็นแนวทางที่ดีและจำเป็นต่อชีวิตของสามเณรในฐานะที่กำลังอยู่ในกระบวนการการอบรมเพื่อที่จะเป็นพระสงฆ์ให้มากยิ่งขึ้นตามกระบวนการอบรมในสามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี ที่เป็นเช่นนี้เพราะในปัจจุบันสภาพแวดล้อมและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลายครั้งสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เข้ามามีบทบาทในชีวิตมนุษย์มากขึ้น ทั้งเรื่องของเทคโนโลยีการสื่อสาร อินเตอร์เน็ต การเดินทาง หรือแม้กระทั่งเรื่องการบริการต่างๆ ที่เสริมสร้างความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตต่อคนในสังคม ดังนั้น สามเณราลัยคริสตประจักษ์จึงจะต้องสอนและช่วยให้สามเณรคาทอลิกมีความเข้าใจและมีคุณธรรมความรักในด้านต่างๆ ที่สอดคล้องกับกระแสเรียกของตนเอง สอดคล้องกับคู่มือการฝึกอบรมสามเณราลัยเล็กของสภาพระสังฆราชคาทอลิกแห่งประเทศไทย (2543) ที่ว่า “ระเบียบวินัยของบ้านเณรมีไว้เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพสามเณรให้มีความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ รู้จักใช้เสรีภาพอย่างชาญฉลาดรอบคอบ อีกทั้งยังช่วยให้ค่อยๆ เรียนรู้การปกครองตนเองเมื่อเป็นผู้ใหญ่แล้ว”

2) วัดควรให้ความร่วมมือกับสามเณราลัย และส่งเสริมสามเณรให้พัฒนาและมีความสำนึกในกระแสเรียกของตนเอง โดยเฉพาะการให้การช่วยเหลือสามเณรในด้านการปฏิบัติตนในช่วงระหว่างที่สามเณรกลับไปที่บ้าน ส่งเสริมให้สามเณรได้มีโอกาสช่วยเหลืองานต่างๆ ของวัด เพื่อฝึกฝนให้สามเณรได้มีประสบการณ์ ในการทำงานร่วมกับบรรดาสัตบุรุษของวัดทั้งเรื่องพิธีกรรม งานวัด การสอนคำสอน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สามเณรได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการทำหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการอบรมของสามเณราลัย เรื่องสำคัญที่พระสงฆ์เจ้าวัดต้องให้ความใส่ใจเป็นพิเศษคือการเข้าร่วมในพิธีบูชาขอบพระคุณของสามเณรอย่างสม่ำเสมอในแต่ละวันเหมือนกับตารางเวลาที่สามเณราลัย เพื่อส่งเสริมสามเณรให้

เห็นถึงจุดเริ่มต้นและเป้าหมายที่สมัครเข้ารับการอบรมในสามเณราลัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะนอกจากการอบรมในสามเณราลัยซึ่งเป็นการอบรมร่วมกันแบบเป็นกลุ่มใหญ่ ในเวลาที่สามเณราลัยอนุญาตให้สามเณรกลับบ้านก็ยังถือว่าอยู่ในกระบวนการอบรมของสามเณราลัยในรูปแบบของการอบรมด้วยตนเอง คือการปฏิบัติตนเหมือนรับการอบรมในสามเณราลัยแต่เพียงแค่ไม่ได้อยู่ในสามเณราลัยเท่านั้น แต่ถือว่านี่เป็นส่วนหนึ่งที่สามเณรจะต้องพัฒนากระแสเรียกของตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับสมณกฤษฎีกาเรื่องการอบรมเพื่อเป็นพระสงฆ์ (กรรมาธิการฝ่ายสังคมสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2552) ที่กล่าวว่า “พระศาสนจักรเรียกร้องให้ทุกคนและทุกองค์กรในพระศาสนจักรได้ส่งเสริมให้กระแสเรียกของเยาวชนได้รับการหล่อเลี้ยง ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนในเขตวัด บรรดาครูคำสอน อาจารย์ พระสงฆ์ และพระสังฆราชท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมกระแสเรียกของเยาวชนให้เต็มเปี่ยมด้วยจิตตารมณ์แห่งความเชื่อ ความรักและความศรัทธาเพื่อพวกเขาจะสามารถตอบรับเสียงเรียกของพระเจ้าอย่างเหมาะสมตามพระประสงค์ของพระเจ้า”

3) โรงเรียนควรร่วมมือกับสามเณราลัยในการส่งเสริมเรื่องการเรียนและการปฏิบัติตนในด้านคุณธรรมความรักในด้านต่างๆ ของสามเณรในโรงเรียน นอกจากเรื่องการให้ความรู้เรื่องวิชาการแล้ว สามเณรจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการถือตามระเบียบวินัยและแนวทางของโรงเรียน หากสามเณรผิดพลาดหรือบกพร่องในการปฏิบัติตนในเรื่องที่อาจจะส่งผลต่อเรื่องกระแสเรียกของเขา โรงเรียนจะต้องแจ้งให้ผู้ให้การอบรมรับทราบเพื่อหาแนวทางการแก้ไขที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป ทั้งนี้เพื่อป้องกันและช่วยให้สามเณรแก้ไขและปรับปรุงเรื่องนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้นสอดคล้องกับคู่มือการฝึกอบรมสามเณรเล็กของสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย (2543) ที่กล่าวว่า “ความรู้เป็นเครื่องมือในการเตรียมชีวิตของพระสงฆ์ในการประกาศสอน การให้คำแนะนำและแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง สามเณรมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพระคัมภีร์ เทววิทยา ปรัชญาคำสอนพระศาสนจักร ข้อคำสอนเกี่ยวกับจริยธรรมและสิ่งที่เป็นความรู้ของชีวิตมนุษย์เพื่อการเข้าใจในสิ่งที่ตนเองสอนและสิ่งที่ตนเองปฏิบัติได้อย่างถูกต้องบนพื้นฐานคำสอนของพระเยซูคริสตเจ้า”

4) ผู้ปกครองควรร่วมมือกับสามเณราลัยในการส่งเสริมให้สามเณรได้ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของสามเณราลัยและการเสริมสร้างคุณธรรมความรักในด้านต่างๆ ที่ช่วยให้สามเณรได้เติบโตขึ้นในการฝึกฝนตนเองตามกระแสเรียกที่เขาได้รับ อีกทั้งผู้ปกครองไม่ควรสนับสนุนสามเณรให้มีเงินเก็บ หรือใช้สิ่งของที่มีราคาสูงเพราะอาจจะเกิดความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันในสามเณราลัย สอดคล้องกับคู่มือการฝึกอบรมสามเณรเล็กของสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย (2543) ที่กล่าวว่า “เพื่อบรรลุถึงความมีวุฒิภาวะกล่าวคือ เป็นผู้

ที่มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์จริงใจ มีการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม มีความสมดุลในชีวิตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีสมบัติผู้ดี ยอมรับความเป็นจริง การอบรมในเรื่องนี้ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญอันดับแรกที่จะต้องมีความเป็นคนที่สมบูรณ์ รู้จักตนเอง เปิดเผยและยอมรับในธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อที่จะมีจุดยืนและเอกลักษณ์ส่วนบุคคลที่ดีของตนเอง มีวินัยในตนเอง มีน้ำใจต่อผู้อื่น หาวิธีสร้างสมดุลให้กับตนเองในความพร้อมของวุฒิภาวะ ในการใช้เสรีภาพพร้อมกับความรับผิดชอบ มีมโนธรรมที่เที่ยงตรง ไม่เลือกสิ่งที่ถูกใจมากกว่าสิ่งที่ถูกต้องทั้งต่อตนเองและผู้อื่นด้วย

5) สามเณรควรแสดงออกถึงการอุทิศตนเพื่อฝึกฝนตนเองในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องระเบียบวินัย ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อชีวิตของตนในแนวทางการรับการอบรมเพื่อที่จะเป็นพระสงฆ์ สามเณรต้องแสดงออกทั้งเรื่องภายนอกที่เป็นคำพูด พฤติกรรมที่แสดงออกในการเรียน การทำงาน การร่วมพิธีกรรมอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายที่อยู่ภายในของตน ตามแนวทางที่สามเณราลัยให้การอบรมในการเตรียมเพื่อเป็นพระสงฆ์ มีความพร้อมที่จะรับการแนะนำจากคณะผู้ให้การอบรมและเปลี่ยนแปลงแก้ไขสิ่งที่บกพร่องอย่างจริงใจเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมและพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งที่ขัดต่อแนวทางของสามเณราลัย สอดคล้องกับคู่มือการฝึกอบรมสามเณรเล็กของสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย (2543) ที่กล่าวว่า “สามเณรต้องให้ความเคารพเชื่อฟัง และฝึกฝนให้มีมารยาทต่อคุณพ่ออธิการ เป็นผู้ให้การอบรมของสามเณรทุกท่าน รวมทั้งผู้ให้การอบรมแต่งตั้งโดยถูกต้อง จงเป็นคนเปิดเผยและมีความไว้วางใจต่อผู้ให้การอบรมเสมอ อย่าบ่นว่าหรือร่วมมือกับคนที่ไม่เคารพและคอยกล่าวหาผู้ให้การอบรม และถ้าหากมีเรื่องข้องใจหรือไม่เข้าใจ ไม่ว่าเป็นเรื่องส่วนตัวหรือส่วนรวม สามเณรจงมีความกล้าเข้าหาผู้ให้การอบรมเพื่อพูดให้เข้าใจเสมอ”

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการอบรมของสามเณราลัยคริสตประจักษ์สังฆมณฑลอุบลราชธานี ครอบครัวควรปลูกฝังเรื่องของการปฏิบัติคุณธรรมความรักในเรื่องพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับสามเณร เพื่อให้สามเณรได้สามารถที่จะนำคุณธรรมความรักในเรื่องต่างๆ เช่น ความอดทน การมีใจเอื้อเฟื้อ การไม่เห็นแก่ตัว การไม่อิจฉา ฯลฯ มาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเขาเพื่อให้เขาเห็นความสำคัญของการอบรมเรื่องคุณธรรมความรักอย่างเหมาะสม

2) สามเณราลัยคริสตประจักษ์ สังฆมณฑลอุบลราชธานี เป็นบ้านอบรมที่ให้แนวทางการอบรมที่เป็นกรอบในเรื่องการปฏิบัติคุณธรรมความรักทั้ง 14 ประการเพื่อส่งเสริม

ให้สามเณรได้แสดงออกถึงกระแสเรียกและการเจริญชีวิตที่สอดคล้องกับสถานะของการเป็นสามเณรเพื่อเตรียมตัวที่จะเป็นพระสงฆ์ในอนาคต

3) คณะผู้ให้การอบรมในสามเณราลัย คุณพ่อเจ้าวัด ซิสเตอร์ ครูคำสอนและชุมชนคริสตชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างให้สามเณรได้ปฏิบัติเรื่องคุณธรรมความรักในด้านต่างๆ ทั้งในเวลาที่สามเณรรับการอบรมในสามเณราลัยและเวลาที่สามเณรปิดเทอมและกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนของตนเอง

4) โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการให้การอบรมให้กับสามเณรในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม เพราะเมื่อสามเณรไปเรียนที่โรงเรียนสามเณรจะได้เรียนรู้เรื่องของวิชาการและเรื่องของคุณธรรมต่างๆ ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตทั้งมิติเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนและสังคมต่อไป

5) คุณพ่อวิญญาณรักษ์ในบ้านเณรก็เป็นบุคคลสำคัญบุคคลหนึ่งที่จะช่วยให้สามเณรพัฒนาคุณธรรมความรักคู่กับการวินิจฉัยเรื่องกระแสเรียกของเขา การปฏิบัติเรื่องคุณธรรมเป็นเรื่องที่แสดงออกมาภายนอกที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของชีวิตฝ่ายจิตที่เป็นเรื่องภายในซึ่งคุณลักษณะของความรักเป็นทั้งเรื่องที่อยู่ภายในและเรื่องการแสดงออกมาภายนอกด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาในเรื่องของการอบรมคุณธรรมในครอบครัวเพื่อเป็นแนวทางในการต่อยอดแนวทางการอบรมของสามเณราลัยต่อไป ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติเรื่องคุณธรรมในสามเณราลัย

2) ควรศึกษาเรื่องคุณธรรมทางเทววิทยาอีกสองประการนั้น คือ คุณธรรมความเชื่อและความหวังเพื่อนำแนวทางและวิธีการไปใช้เพื่อการอบรมสามเณรในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรรมาธิการฝ่ายสังคมสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2552). *พระสมณสาส์นพระเจ้าทรงเป็นความรักของสมเด็จพระสันตะปาปาเบเนดิกต์ที่ 16.*

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2557). *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ ภาคพันธสัญญาเดิมและภาคพันธสัญญาใหม่.*

คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตศาสนธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2558). *พระคัมภีร์คาทอลิก ภาคพันธสัญญาใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 4).

เชิดชัย เลิศจิตรเลขา. (2548). *คริสตจริยศาสตร์พื้นฐาน*. โรงเรียนดอนบอสโก.

สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2543). *ธรรมนูญการฝึกอบรมสามเณรเล็ก*. คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อสามเณราลัยและกระแสเรียก.

Bible study tools. (2008). *Matthew Henry commentary on the whole Bible: 1Corinthians13*.https://www.biblestudytools.com/commentaries/matthew-henry-complete/1-corinthians/13.html

Bible study tools. (2015*). Love is patient, love is kind - Bible verses.* https://www.biblestudytools.com/topical-verses/love-is-patient-love-is-kind-bible-verses/

Cole, S. J. (2013, September 13). *Lesson 5: What love looks like (1 Corinthians 13:4-7).* Bible.org. https://bible.org/seriespage/lesson-5-what-love-looks-1-corinthians-134-7

การศึกษาสภาพความเป็นจริงตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกัน ของพระศาสนจักรในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

A Study of Synodality Implementation in the Catholic Church: Examining Current Realities in the Archdiocese of Bangkok

ผศ. ดร.ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน* คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวงวิทยา เลิศทนงศักดิ์ คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวง ผศ. เชษฐา ไชยเดช คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวง ผศ. ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)
บาทหลวงธรรมรัตน์ เรือนงาม คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวง ดร.เชิดชัย เลิศจิตรเลขา คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Asst. Prof. Dr.Saranyu Pongprasertsin* Faculty of Education,Saengtham College
Rev.Wittaya Lerttanongsak Faculty of Divinity, Saengtham College
Rev. Asst. Prof. Chetha Chaiyadej Faculty of Divinity, Saengtham College
Rev. Asst. Prof. Dr.Aphisit Kitcharoen Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)
Rev.Thammarat Ruanngam Faculty of Humanities,Saengtham College
Rev. Dr.Cherdchai Lertjitlekha Faculty of Divinity, Saengtham College

* Corresponding Author, e-mail: saranyu.sc2022@gmail.com

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 2 กันยายน 2568
แจ้งแก้ไข 30 กันยายน 2568
ตอบรับบทความ 24 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพความเป็นจริงตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกันของพระศาสนจักรในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกัน (Synodality) ในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติ และ 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนา งานวิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 615 คน ซึ่งประกอบด้วย พระสงฆ์ นักบวช และฆราวาส ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Communion) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.24) และผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความภาคภูมิใจในการเป็นคริสตชนในระดับสูงมาก ข้อค้นพบเชิงประจักษ์สำคัญคือ ปัจจัยท้าทายที่มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทาง Synodality ได้แก่ 1. การลดลงของความเชื่อความศรัทธาในกลุ่มเยาวชน (38.46%) 2. การประพฤติตนไม่เหมาะสมของพระสงฆ์และนักบวช (18.03%) และ 3. อุปสรรคในการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การไม่มีเวลาในการมาร่วมกิจกรรม (33.54%) การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนารูปแบบการอภิบาลเยาวชนที่ตอบสนองต่อสังคมสมัยใหม่ การปรับปรุงกระบวนการอบรมและพัฒนาพระสงฆ์และนักบวช รวมถึงการส่งเสริมศาสนสัมพันธ์และการพัฒนาระบบการสื่อสารและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตคือ การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดลงของความเชื่อในกลุ่มเยาวชน

คำสำคัญ: พระศาสนจักรที่ก้าวเดินไปด้วยกัน; อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ; ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน; การมีส่วนร่วม; การประกาศข่าวดี

Abstract

The study was conducted to: 1) examine the current state of Synodal implementation in the Archdiocese of Bangkok, 2) analyze factors affecting its practice, and 3) propose practical recommendations for enhancement. This investigation utilized a mixed-methods research design, gathering data from a sample of 615 participants, including clergy, religious, and the lay faithful. The findings indicated that implementation across all three dimensions of Synodality was generally at a high level. Specifically, the dimension of Communion recorded the highest mean score (4.24), with respondents reporting exceptionally high pride in their Catholic identity (4.86). Key empirical challenges to Synodal practice were identified: 1. Declining faith and devotion among youth

(38.46%). 2. Inappropriate conduct of clergy and religious (18.03%) and 3. Barriers to participation were largely due to external factors (77.54%), primarily time constraints (33.54%). This study primarily advocates for: developing youth pastoral approaches responsive to the contemporary context, enhancing the formation processes for clergy and religious, promoting interfaith dialogue, and improving communication systems and technology utilization. Future research should conduct an in-depth study into the factors contributing to the decline of faith among Catholic youth.

Keywords: Synodality; Archdiocese of Bangkok; communion; participation; mission

ภูมิหลัง

พระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่า 450 ปี นับตั้งแต่การเข้ามาของมิชชันนารีชาวโปรตุเกสในสมัยกรุงศรีอยุธยา และได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารและการประสานงานของพระศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิสทรงเน้นย้ำแนวคิด "การก้าวเดินไปด้วยกัน" หรือ Synodality ตลอดสมณสมัยของพระองค์ แนวคิดนี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสัตบุรุษทุกภาคส่วนในการดำเนินพันธกิจของพระศาสนจักร โดยพระองค์ทรงเชื่อว่าเป็นวิถีทางที่พระเจ้าทรงคาดหวังจากพระศาสนจักรในสหัสวรรษที่สาม (Conway, 2023)

การนำแนวคิด Synodality มาปฏิบัติในบริบทของสังคมไทยมีความท้าทายหลายประการทั้งในแง่ของวัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม และความเข้าใจของสัตบุรุษ ความท้าทายประการแรก คือ ความเข้าใจที่แตกต่างเกี่ยวกับแนวคิดนี้ระหว่างผู้นำศาสนาและสัตบุรุษทั่วไป การขาดความเข้าใจที่ชัดเจนและเป็นเอกภาพอาจนำไปสู่การตีความและการปฏิบัติที่คลาดเคลื่อน (Chambon et al., 2025) นอกจากนี้ โครงสร้างการบริหารแบบดั้งเดิมของพระศาสนจักรในประเทศไทยอาจเป็นอุปสรรคต่อการเปิดโอกาสให้สัตบุรุษมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น

ความท้าทายประการที่สอง คือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิหลังของสัตบุรุษในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ทำให้เกิดความท้าทายในการสร้างความเป็นเอกภาพและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การบูรณาการความหลากหลายนี้เข้ากับแนวคิด Synodality เป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการศึกษาและพัฒนา และประการที่สาม คือ การรักษาสมดุลระหว่างการเปิดกว้างและการรักษาหลักคำสอนของพระศาสนจักร ต้องเป็นสิ่งที่ทุกคนควรเข้าใจในหลักคำสอนอย่างลึกซึ้งเพื่อการดำเนินชีวิต

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวคิด Synodality มีรากฐานมาจากคำในภาษากรีก "synodos" ซึ่งหมายถึง "การเดินทางร่วมกัน" โดย Faggioli (2020) ได้อธิบายว่าแนวคิดนี้เน้นการรับฟัง การไตร่ตรองร่วมกัน และการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม โดยไม่จำกัดเฉพาะผู้นำศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึงสัตบุรุษทุกคน นอกจากนี้ Gaillardetz (2021) ยังชี้ให้เห็นว่าแนวคิด Synodality สะท้อนวิสัยทัศน์ของสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 เกี่ยวกับธรรมชาติของพระศาสนจักรในฐานะประชากรของพระเจ้า โดยเน้นย้ำว่าทุกคนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาพระศาสนจักร

ในพระสมณสาส์น Episcopalis Communio (Francis, 2018) สมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ทรงเน้นย้ำความสำคัญของ Synodality ในฐานะเครื่องมือสำคัญในการฟื้นฟูพระศาสนจักร การประกาศให้มีการจัดสมัชชาพระสังฆราชเรื่อง Synodality ในปี 2023 จึงเป็นก้าวสำคัญในการผลักดันแนวคิดนี้ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยมีการเปิดโอกาสให้สัตบุรุษทั่วโลกมีส่วนร่วมในกระบวนการเตรียมการและการให้ข้อมูล

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาและดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลักสามประการ อันประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานปัจจุบันตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกันของพระศาสนจักรในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว ตลอดจนการนำเสนอแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างการก้าวเดินไปด้วยกันของพระศาสนจักรในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน

ผลการวิจัยนี้จะไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ เท่านั้น แต่ยังจะเป็นแนวทางสำหรับสังฆมณฑลอื่นๆ ในประเทศไทย และอาจเป็นกรณีศึกษาสำหรับพระศาสนจักรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยนี้ยังมีความสำคัญในแง่ของการตอบสนองต่อการเรียกร้องของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิสที่ต้องการให้พระศาสนจักรท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมมากขึ้นในการพัฒนาพระศาสนจักรสากล (Conway, 2023)

กรอบแนวคิดการวิจัย

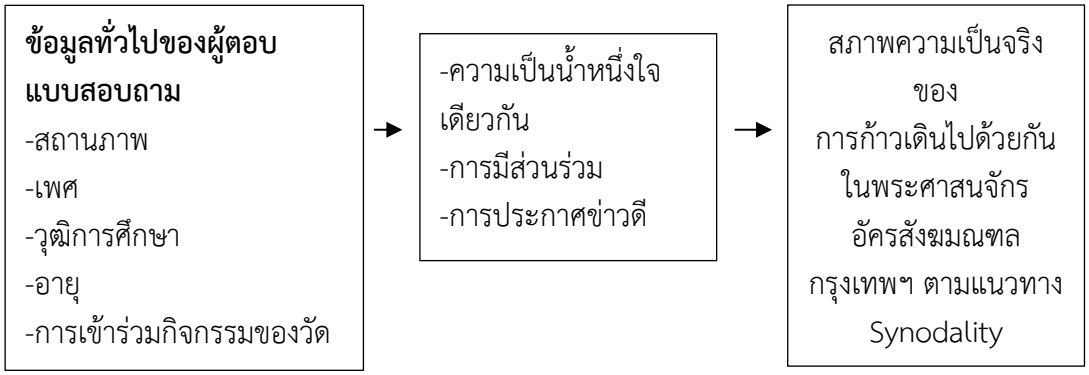
การวิจัยนี้ศึกษาสภาพความเป็นจริงตามแนวทาง Synodality โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ :

1. ด้านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Communion) – ศึกษาความภาคภูมิใจในการเป็นคริสตชน ความเชื่อในชีวิตประจำวัน และการยอมรับความแตกต่าง

2. ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) - ศึกษาการเข้าร่วมพิธีกรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการตัดสินใจ

3. ด้านการประกาศข่าวดี (Mission) - ศึกษาความเข้าใจในบทบาทการประกาศข่าวดี การเป็นประจักษ์พยาน และการใช้สื่อในการประกาศข่าวดี

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้ง

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ คริสตชนในพื้นที่อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ จำนวน 122,094 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 615 คน โดยได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน ±5% ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนแนวทาง Synodality โดยจำแนกตามสถานภาพและบทบาท ดังนี้: ฆราวาสทั่วไปมีสัดส่วนมากที่สุด คือ 334 คน (ร้อยละ 54.3) ซึ่งเป็นตัวแทนของสัตบุรุษส่วนใหญ่และผู้รับผลจากการดำเนินงาน ตามด้วย ฆราวาสสังกัดกลุ่ม/องค์กรคาทอลิก 185 คน (ร้อยละ 30.0) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันและเป็นผู้นำระดับองค์กร สำหรับกลุ่มผู้นำศาสนามีนักบวชหญิง 44 คน (ร้อยละ 7.1) ผู้มีบทบาทในการอภิบาล การศึกษา และงานด้านสังคมสงเคราะห์, พระสงฆ์ 32 คน (ร้อยละ 5.2) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจและผู้นำทางจิตวิญญาณในการอภิบาล, และ นักบวชชาย 20 คน (ร้อยละ 3.2) ผู้มีบทบาทในการดำเนินพันธกิจและงานด้านสังคม

2. เครื่องมือและวิธีเก็บข้อมูล

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

- แบบสอบถาม เรื่อง สภาพการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality ในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน:

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2: ด้านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ตอนที่ 3: ด้านการมีส่วนร่วม

ตอนที่ 4: ด้านการประกาศข่าวดี

คุณภาพเครื่องมือ: แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

- ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity-IOC): ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยผลการตรวจสอบแสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ความเชื่อมั่น (Reliability): คำนวณโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ α=0.94 ซึ่งแสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Guide) เป็นเครื่องมือหลักในการสนทนา โดยใช้วิธีการจัดการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เป็นวิธีหลักในการเก็บข้อมูล และเก็บข้อมูลโดยบันทึกการสนทนาด้วยการจดบันทึกและการบันทึกเสียง เพื่อนำมาถอดความเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

3. วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics): ใช้เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและสภาพการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality ในแต่ละมิติ โดยใช้ความถี่ (Frequency), ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics): ใช้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและการเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง

- การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการปฏิบัติ

- การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้/ความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถานภาพที่แตกต่างกัน-การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

- การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis-EFA) เพื่อตรวจสอบโครงสร้างภายใน (Underlying Structure) ของแบบสอบถาม

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้:

- การถอดความและการเข้ารหัสข้อมูล (Transcription and Coding Process): นำข้อมูลที่บันทึกเสียงมาถอดความ (Transcription) จากนั้นทำการเข้ารหัสเปิด (Open Coding) เพื่อจำแนกประเด็นหลักและแก่นสารสำคัญในข้อมูล

- การจัดกลุ่มข้อมูล (Data Categorization): จัดกลุ่มรหัสที่ได้เพื่อสร้างหมวดหมู่และธีม (Theme) หลัก

- การตีความและการสร้างข้อสรุป (Interpretation and Conclusion): ตีความผลลัพธ์และสร้างข้อสรุปเพื่อสนับสนุนและเสริมผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ด้วยวิธีการที่เหมาะสม เช่น การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เมื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเสร็จสิ้น ผลลัพธ์ทั้งหมดจะถูกนำมาบูรณาการ (Mixed Methods Integration) เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่รอบด้านและสมบูรณ์ที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกนำเสนอตามลำดับของวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งเป็น 4 ส่วนหลัก คือ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง, สภาพการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality, ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทาง Synodality, และการวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 615 คน (แสดงในตารางที่ 1) โดยส่วนใหญ่เป็นฆราวาสทั่วไป (54.3%) รองลงมาคือสังกัดกลุ่ม/องค์กรคาทอลิก (30.0%) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (65.5%) มีอายุระหว่าง 26-50 ปี (34.7%) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (43.9%) และเข้าร่วมมิสซาประจำอย่างสม่ำเสมอ (79.6%)

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
พระสงฆ์	32	5.2
นักบวชชาย	20	3.2
นักบวชหญิง	44	7.1
สังกัดกลุ่ม / องค์กรคาทอลิก	185	30.0
ฆราวาสทั่วไป	334	54.3
รวม	615	100.0

หมายเหตุ ผลรวมร้อยละอาจไม่เท่ากับ 100.0 เนื่องจากมีการปัดเศษทศนิยม

ข้อมูลแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นฆราวาส (ร้อยละ 84.3) สะท้อนถึงการเน้นการมีส่วนร่วมของสัตบุรุษตามแนวทาง Synodality

2. สภาพการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (แสดงในตารางที่ 3, 4 และ 5) พบว่าสภาพการดำเนินงานตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกันของพระศาสนจักรในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ อยู่ในระดับมากในทุกมิติ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยรวมสูงสุดไปต่ำสุด (แสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 สภาพการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality

มิติ Synodality	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ระดับ
ด้านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน	4.24	มาก
ด้านการมีส่วนร่วม	4.07	มาก
ด้านการประการศข่าวดี	3.90	มาก

2.1 ด้านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Communion)

ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.24) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ "ความภาคภูมิใจในการเป็นคริสตชน" ($\bar{X}$=4.86) อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ "วัด/สังฆมณฑลมีกิจกรรมทางศาสนากับพี่น้องต่างความเชื่ออย่างสม่ำเสมอ" ($\bar{X}$=3.79) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในด้านศาสนสัมพันธ์ (แสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นด้านความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Communion)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.ท่านมีความภาคภูมิใจในการเป็นคริสตชน	4.86	0.35	มาก
2.วัด/สังฆมณฑลช่วยให้ท่านมีความเชื่อในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.39	0.67	มาก
3.วัด/สังฆมณฑลช่วยให้ท่านปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความรักในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.35	0.72	มาก
4.วัด/สังฆมณฑลช่วยให้ท่านมีความหวังในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.24	0.78	มาก
5.วัด/สังฆมณฑลให้ความสำคัญกับการยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย ด้านอายุ เพศ เชื้อชาติ ภาษา	4.17	0.83	มาก
6.วัด/สังฆมณฑลมีกิจกรรมทางศาสนากับพี่น้องต่างความเชื่ออย่างสม่ำเสมอ	3.79	0.94	มาก
7.วัด/สังฆมณฑลมีหน่วยงานที่สนับสนุนกิจกรรมที่เพียงพอต่อความต้องการในปัจจุบัน	3.85	0.89	มาก
รวม	4.24	0.74	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวมากที่สุดคือ พิธีกรรมและกิจศรัทธาต่างๆ (ร้อยละ 51.78) สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่กล่าวว่า "ความเป็นหนึ่งเดียวของเราเริ่มต้นที่วัดและในพิธีมิสซาศักดิ์สิทธิ์ ทุกคนมารวมกันและได้รับศีลมหาสนิทพร้อมกัน นั่นแหละคือศูนย์รวมที่สำคัญที่สุด"

2.2 ด้านการมีส่วนร่วม (Participation)

ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.07) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ "การเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณทุกวันอาทิตย์และวันฉลองบังคับ" ($\bar{X}$=4.57) ในขณะที่ประเด็นที่เกี่ยวกับความน่าดึงดูดของกิจกรรมคือ "รูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมของสังฆมณฑลช่วยให้สัตบุรุษอยากเข้าร่วมกิจกรรม" มีค่าเฉลี่ยต่ำ ($\bar{X}$=3.79) (แสดงในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วม (Participation)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.ท่านเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณทุกวันอาทิตย์ และวันฉลองบังคับ	4.57	0.62	มาก
2.วัด/สังฆมณฑลเปิดโอกาสให้สัตบุรุษมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของวัด เช่น การช่วยพิธีกรรม การขับร้อง การเป็นสภาอภิบาล	4.39	0.71	มาก
3.วัด/สังฆมณฑลส่งเสริม สนับสนุนให้สัตบุรุษมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ	3.95	0.87	มาก
4.วัด/สังฆมณฑลให้การสนับสนุน งบประมาณ อุปกรณ์อย่างเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม	3.94	0.89	มาก
5.รูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมของสังฆมณฑลช่วยให้สัตบุรุษอยากเข้าร่วมกิจกรรม	3.79	0.93	มาก
6.ท่านได้ร่วมกิจกรรมรับใช้ผู้อื่นและงานจิตอาสา	3.97	0.88	มาก
7.วัด/สังฆมณฑลมีกิจกรรมการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความเชื่อของสัตบุรุษอย่างต่อเนื่อง	3.87	0.92	มาก
รวม	4.07	0.83	มาก

การวิเคราะห์เชิงคุณภาพยืนยันว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยภายนอก (ร้อยละ 77.54) โดยเฉพาะการไม่มีเวลาในการมาร่วมกิจกรรม (ร้อยละ 33.54) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูล "กิจกรรมดีๆ มีเยอะ แต่ติดตรงที่ทำงานไม่มีวันหยุดและการเดินทางในกรุงเทพฯ มันยากมาก ทำให้เราไม่สามารถไปร่วมได้แม้จะอยากไปก็ตาม"

2.3 ด้านการประกาศข่าวดี (Mission)

ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.90) โดยประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ "ความเข้าใจในบทบาทการประกาศข่าวดีในฐานะที่เป็นคริสตชน" ($\bar{X}$=4.22) แต่ประเด็นที่เกี่ยวกับ "การเข้าร่วมกิจกรรมเผยแพร่งานอภิบาล การแพร่ธรรม" มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$=3.67) ซึ่งแสดงถึงช่องว่างระหว่างความเข้าใจกับการปฏิบัติจริง (แสดงในตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นด้านการประกาศข่าวดี (Mission)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1.ท่านมีความเข้าใจในบทบาทการประกาศข่าวดีในฐานะที่เป็นคริสตชน	4.22	0.78	มาก
2.ท่านคิดว่าชีวิตของท่านเป็นประจักษ์พยานในการประกาศข่าวดีมากน้อยเพียงใด	3.92	0.86	มาก
3.วัด/สังฆมณฑลให้การสนับสนุนกระแสเรียกการเป็นผู้อภิบาลและผู้ร่วมงานอภิบาลอย่างเหมาะสม	3.92	0.88	มาก
4.ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมเผยแพร่งานอภิบาลการแพร่ธรรมของพระศาสนจักร	3.67	0.95	มาก
5.วัด/สังฆมณฑลดูแล เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือฆราวาสผู้ยากไร้ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส อย่างเท่าเทียม เหมาะสม	3.97	0.87	มาก
6.วัด/สังฆมณฑลจัดรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการสอนคำสอนได้ดึงดูด น่าสนใจ และเหมาะสม	3.74	0.94	มาก
7.วัด/สังฆมณฑลจัดทำสื่อออนไลน์และออฟไลน์ในการประกาศข่าวดี ที่มีเนื้อหา รูปแบบเหมาะสม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม	3.84	0.91	มาก
รวม	3.90	0.88	มาก

กิจกรรมที่ส่งเสริมการประกาศข่าวดีมากที่สุดคือการประกาศข่าวดีต่อพี่น้องคริสตชน (ร้อยละ 23.38) และการเป็นพยานยืนยันในความเชื่อความหวัง (ร้อยละ 18.41) ดังที่ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า "การประกาศข่าวดีไม่ได้มีแค่การพูด แต่หมายถึงการแสดงออกผ่านชีวิตประจำวันของเรา เช่น การช่วยเหลือคนอื่นและการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี"

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทาง Synodality

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ระบุ ปัจจัยท้าทายหลัก ที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติตามแนวทาง Synodality ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของพระศาสนจักรและบริบททางสังคม (แสดงในตารางที่ 6) โดยปัจจัยที่มีผู้ตอบแบบสอบถามแสดง

ความกังวลมากที่สุดคือ การลดลงของความเชื่อและความศรัทธาในกลุ่มเยาวชน คิดเป็นร้อยละ 38.46 ซึ่งสะท้อนถึงวิกฤตการณ์ที่สำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ความท้าทายลำดับถัดมาเกี่ยวข้องกับบุคลากรของพระศาสนจักร โดยพบปัญหาเรื่อง การประพฤติตนไม่เหมาะสมของพระสงฆ์และนักบวช (ร้อยละ 18.03) และ การลดลงของกระแสเรียก (ร้อยละ 14.18) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้ส่งผลโดยตรงต่อความน่าเชื่อถือและความศรัทธาของสัตบุรุษ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกัน	ค่าเฉลี่ย
1.คริสตชนโดยเฉพาะเยาวชนมีความเชื่อความศรัทธาลดลง	38.46
2.พระสงฆ์และนักบวชประพฤติตนไม่เหมาะสม	18.03
3.กระแสเรียกการเป็นพระสงฆ์และนักบวชลดลง	14.18
4.ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำในสังคม	8.89
5.บิดามารดาไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดี	6.25
6.การปรับตัวให้ทันต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	3.61
7.ขาดความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน	3.37
8.ความเคยชินในการร่วมพิธีกรรมและกิจศรัทธาออนไลน์	3.37
9.อื่นๆ	3.84
รวม	100.00

โดยสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัย (แสดงในตารางที่ 6) ชี้ให้เห็นว่า แม้การดำเนินงานตามแนวทาง Synodality โดยรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่ปัจจัยท้าทายหลักที่ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญคือปัญหาเชิงโครงสร้างของพระศาสนจักรและบริบททางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดลงของความเชื่อและความศรัทธาในกลุ่มเยาวชน (ร้อยละ 38.46) ซึ่งถือเป็นวิกฤตการณ์อันดับแรก ตามมาด้วยปัญหาด้านความประพฤติของบุคลากร เช่น การประพฤติตนไม่เหมาะสมของพระสงฆ์และนักบวช (ร้อยละ 18.03) และการลดลงของกระแสเรียก ปัจจัยเหล่านี้เป็นข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่สำคัญ ซึ่งถูกนำไปสู่การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการพัฒนาต่อไป

4. การวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิง

ในการวิเคราะห์สถิติเชิงอ้างอิงเพื่อตอบคำถามวิจัยเชิงวิเคราะห์ พบว่า มีความแตกต่างและความสัมพันธ์ที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่มุ่งเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วม (Participation) และด้านการประกาศข่าวดี (Mission) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p<.05$) โดยกลุ่มพระสงฆ์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับทั้งสองด้านสูงกว่ากลุ่มฆราวาสทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งบ่งชี้ถึงการรับรู้บทบาทและสถานการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation) ยืนยันว่า ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของวัดมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางและมีนัยสำคัญทางสถิติกับมิติ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ($r=.35$, $p<.01$) และมิติการมีส่วนร่วม ($r=.41$, $p<.01$) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของพระศาสนจักร สุดท้ายนี้ การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis-EFA) ได้ยืนยันว่าองค์ประกอบของแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงสร้าง (Construct Validity) โดยสามารถจัดกลุ่มออกเป็น 3 ปัจจัยหลักตามกรอบแนวคิดของ Synodality ได้แก่ Communion, Participation, และ Mission

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพความเป็นจริงตามแนวทางการก้าวเดินไปด้วยกันของพระศาสนจักรในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ" มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

สภาพการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality ทั้งสามมิติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ รวม=4.07 ถึง 4.24) ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายของพระศาสนจักรในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ในมิติความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Communion) มิตินี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$=4.24) โดยมีข้อค้นพบที่โดดเด่นคือ ความภาคภูมิใจในการเป็นคริสตชน ที่สูงเป็นพิเศษ ($\bar{X}$=4.86) สอดคล้องกับแนวคิดของ Gaillardetz (2021) ที่มองว่า Synodality คือการแสดงออกเชิงโครงสร้างของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในพระศาสนจักร ข้อค้นพบเชิงประจักษ์ชี้ว่าพิธีกรรมและกิจศรัทธาเป็นกิจกรรมหลักที่ส่งเสริมความเป็นหนึ่งเดียวมากที่สุด (ร้อยละ 51.78) อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่สำคัญคือ การมีกิจกรรมทางศาสนากับพี่น้องต่างความเชื่อมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$=3.79) ประเด็นนี้สะท้อนความท้าทายในบริบทสังคมไทยที่มีความหลากหลายทางศาสนา และขัดแย้งกับแนวคิดของ Faggioli (2019) ที่เน้นความสำคัญของการเสวนาและการเปิดกว้างสู่โลกภายนอก ทั้งนี้ Rush (2019) ชี้ว่าความเป็นหนึ่งเดียวกัน

สามารถแสดงออกผ่านการเคารพความแตกต่าง (ร้อยละ 38.01) และการช่วยเหลือแบ่งปันกัน (ร้อยละ 32.44) ซึ่งเป็นสิ่งที่พบในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

ในมิติการมีส่วนร่วม (Participation) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.07) โดยเฉพาะการเข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณที่มีค่าเฉลี่ยสูง ($\bar{X}$=4.57) สอดคล้องกับ International Theological Commission (2018) ที่เน้นว่าการมีส่วนร่วมในพิธีกรรมเป็นการแสดงออกที่สำคัญของการเป็นประชากรของพระเจ้า ความท้าทายคือ รูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมของสังฆมณฑลยังไม่ดึงดูดการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$=3.79) ซึ่ง Rush (2019) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน นอกจากนี้ อุปสรรคหลักในการเข้าร่วมกิจกรรมเกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การไม่มีเวลา (ร้อยละ 33.54) ซึ่งเป็นปัญหาในสังคมที่มีการแข่งขันสูง

และในมิติการประกาศข่าวดี (Mission) พบว่าคริสตชนมีความเข้าใจในบทบาทการประกาศข่าวดีในระดับสูง ($\bar{X}$=4.22) แต่การเข้าร่วมกิจกรรมเผยแพร่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ($\bar{X}$=3.67) แสดงให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างความเข้าใจและการปฏิบัติจริงในพันธกิจ ข้อค้นพบเชิงคุณภาพแสดงว่าการประกาศข่าวดีถูกเข้าใจในมิติที่หลากหลาย สอดคล้องกับ Bevans และ Schroeder (2004) ทั้งการเผยแพร่พระวรสาร (ร้อยละ 23.38) และการเป็นพยานยืนยันในความเชื่อในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 18.41) ความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคือการใช้สื่อในการประกาศข่าวดีมีผู้เห็นว่าเหมาะสม (ร้อยละ 50.55) และไม่เหมาะสม (ร้อยละ 49.45) ซึ่งใกล้เคียงกัน สะท้อนความท้าทายในการรักษาสมดุลระหว่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับการรักษาแก่นแท้ของความเชื่อ ตามที่ Campbell และ Garner (2016) ได้วิเคราะห์ไว้

ปัจจัยท้าทายและบทบาทของสถาบันการศึกษา

ปัจจัยท้าทายที่พบส่วนใหญ่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและสังคม การศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทาง Synodality อันดับแรกคือ การลดลงของความเชื่อในกลุ่มเยาวชน (ร้อยละ 38.46) ซึ่งสะท้อนวิกฤตที่สำคัญของพระศาสนจักร ประเด็นนี้เชื่อมโยงกับแนวคิดของ Luciani (2022) ที่เน้นความจำเป็นในการพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ในการเข้าถึงคนรุ่นใหม่ นอกจากนี้ ปัญหาเรื่อง พฤติกรรมของพระสงฆ์และนักบวช (ร้อยละ 18.03) และการลดลงของกระแสเรียก (ร้อยละ 14.18) สะท้อนความท้าทายเชิงโครงสร้างที่ Faggioli (2020) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการฟื้นฟูกระบวนการฝึกอบรมผู้ที่เตรียมตัวเป็นบาทหลวงและนักบวช ปัญหาด้านเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำในสังคม (ร้อยละ 8.89) เป็นอีกปัจจัยท้าทายที่สำคัญ สอดคล้องกับ International Theological Commission (2018) ที่ระบุว่า Synodality ต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาสังคม ในส่วนของบทบาทสถาบันการศึกษา ผลการวิจัยชี้ว่าโรงเรียนคาทอลิกมีบทบาทสำคัญในการประกาศข่าวดี (ร้อยละ 81.63) ซึ่งสะท้อนความสำเร็จของพันธกิจด้านการศึกษา สอดคล้องกับ Congregation for Catholic

Education (2022) ที่เน้นว่าสถาบันการศึกษาเป็นพื้นที่สำคัญในการหล่อหลอมคุณค่าและอัตลักษณ์คริสตชน

โดยสรุป ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality ในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ การดำเนินงานตามแนวทาง Synodality ในอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ อยู่ในระดับสูง โดยมิติ Communion มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และพบความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์คริสตชนสูงมาก อย่างไรก็ตาม ปัจจัยท้าทายที่มีผลกระทบมากที่สุดคือ การลดลงของความเชื่อในกลุ่มเยาวชน (ร้อยละ 38.46) และ พฤติกรรมของพระสงฆ์/นักบวช (ร้อยละ 18.03) นอกจากนี้ อุปสรรคสำคัญในการมีส่วนร่วมคือปัจจัยภายนอกและปัญหาเรื่องเวลา ซึ่งการพัฒนาต่อไปจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเข้าถึงเยาวชน การพัฒนาบุคลากร และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การพัฒนารูปแบบการอภิบาลเยาวชน: ควรมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทสังคมสมัยใหม่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจของเยาวชนยุคปัจจุบัน ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายผู้นำเยาวชนและพี่เลี้ยง พร้อมทั้งจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงความเชื่อกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้เยาวชนสามารถบูรณาการความเชื่อเข้ากับการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความหมาย

2. การอบรมฟื้นฟูพันธกิจพระสงฆ์และนักบวช: ควรมีการทบทวนกระบวนการคัดเลือกและให้ความสำคัญกับระบบการอบรมให้มีมาตรฐานที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน พร้อมทั้งจัดให้มีการฟื้นฟูจิตใจและการอบรมอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญคือการสร้างระบบสนับสนุนและให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. การส่งเสริมศาสนสัมพันธ์: การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาควรดำเนินการผ่านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเสวนาระหว่างศาสนาอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสังคมร่วมกัน การพัฒนาความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

4. การพัฒนาระบบการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี: ควรมุ่งเน้นการพัฒนาช่องทางการสื่อสารให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้รับสารทุกกลุ่ม การพัฒนาเนื้อหาที่เข้าถึงง่ายและน่าสนใจเป็นสิ่งสำคัญ ควบคู่ไปกับการสร้างทีมงานด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในชุมชนคริสตชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดลงของความเชื่อและความศรัทธาในกลุ่มเยาวชนคาทอลิก โดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เข้าใจสาเหตุและแรงจูงใจที่แท้จริงของเยาวชน

2. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลในการประกาศข่าวดีและการอภิบาลสัตบุรุษ โดยเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการอภิบาลแบบดั้งเดิมและแบบออนไลน์ เพื่อพัฒนาแนวทางการผสมผสานที่มีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแนวทาง Synodality ระหว่างสังฆมณฑลต่างๆ ในประเทศไทย เพื่อค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จและแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน

4. ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อในครอบครัวและการสืบทอดความเชื่อสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการอบรมความเชื่อ

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการอภิบาลที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแรงงานย้ายถิ่น และกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้การดูแลอภิบาลครอบคลุมทุกกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

Bevans, S. B., & Schroeder, R. P. (2004). *Constants in context: A theology of mission for today*. Orbis Books.

Campbell, H. A., & Garner, S. (2016). *Networked theology: Negotiating faith in digital culture*. Baker Academic.

Chambon, M., Asor, B. B., & Supan, R. J. G. (2025). Lateral Synodality: Academics of Asian Catholicism and Organizational Change. *Religions*, *16*(3), 283. https://doi.org/10.3390/rel16030283

Congregation for Catholic Education. (2022). *The identity of the Catholic school for a culture of dialogue*. Vatican.va. https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/documents/rc_con_ccatheduc_doc_20220125_istruzione-identita-scuola-cattolica_en.html

Conway, E. (2023). Pope Francis' Vision for a Synodal Church. *New Blackfriars*, *104*(1201), 459-475. https://doi.org/10.1111/nbfr.12861

Faggioli, M. (2019). *The liminal papacy of Pope Francis: Moving toward global catholicity*. Orbis Books.

Faggioli, M. (2020). From collegiality to synodality: Promise and limits of Francis's 'listening primacy'. *Irish Theological Quarterly, 85*(4), 352–369. https://doi.org/10.1177/0021140020916034

Francis. (2018). *Episcopalis communio: Apostolic constitution on the synod of bishops*. Vatican.va. http://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20180915_episcopalis-communio.html

Gaillardetz, R. R. (2021). *By what authority?: Foundations for understanding authority in the Church*. Liturgical Press.

International Theological Commission. (2018). *Synodality in the life and mission of the Church*. Vatican Press.

Luciani, R. (2022). *Synodality: A new way of being Church*. Orbis Books.

Rush, O. (2019). *The Vision of Vatican II: Its Fundamental Principles*. Liturgical Press.

คุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้า ผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษา วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี

The Value of the Catholic Faith in God through the Devotion to the Statue of Saint Anthony: Case Study of the Church of Saint Anthony, Don Mottanoi, Ratchaburi Diocese

วัชรพล อำนาจเกียรติกุล*
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน
คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม (วิทยาเขตเซเวียร์ เชียงราย)
บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
ผศ. ดร.ลัดดาวรรณ์ ประสูตร์แสงจันทร์
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

Watcharapon Amnatkiattikul*
Master of Arts Program in Moral Theology,
Faculty of Divinity, Saengtham College
Rev. Dr.Pichet Saengthien
Faculty of Arts, Saengtham College (Xavier Campus, Chiang Rai)
Rev. Dr.Surachai Chumsriphan
Faculty of Divinity, Saengtham College
Asst. Prof. Dr.Laddawan Prasootsaengchan
Faculty of Education, Saengtham College

* Corresponding Author, e-mail: artistwind@gmail.com

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 22 สิงหาคม 2568
แจ้งแก้ไข 3 พฤศจิกายน 2568
ตอบรับบทความ 27 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษาวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี และ 2) แนวทางส่งเสริมคุณค่าความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษาวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือคริสตชนวัดนักบุญอันตนและศาสนิกชนที่มาแสดงความเคารพและขอพรจากพระรูปนักบุญอันตน ณ วัดนักบุญอันตน จำนวน 15 ท่าน และ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 2 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางพระรูปนักบุญอันตนเกิดจากการเชื่อในพระเจ้า การได้รับการปลูกฝังให้มีความเคารพศรัทธาต่อนักบุญอันตน การมาขอพระพรจากพระเจ้าผ่านทางความช่วยเหลือของนักบุญอันตนในเรื่องต่างๆ ของชีวิตอาทิ เรื่องครอบครัว สุขภาพ ของหาย การศึกษา การเกณฑ์ทหาร การมีบุตร การประกอบอาชีพการงานให้ราบรื่น การเดินทางที่ปลอดภัย การมีโชคลาภ เป็นต้น คุณค่าที่คริสตชนได้รับประกอบด้วยคุณค่าด้านจิตวิญญาณ และคุณค่าด้านการส่งเสริมคุณธรรมทางเทววิทยา ได้แก่ คุณธรรมความเชื่อ ความหวัง และความรัก แบบอย่างที่คริสตชนได้รับจากการทราบถึงชีวประวัติของท่านนักบุญอันตนประกอบด้วย คุณธรรมความกล้าหาญในการประกาศถึงคริสต์ศาสนาให้กับพี่น้องต่างความเชื่อ ความสุภาพถ่อมตนและความเรียบง่ายที่เด่นชัดของนักบุญอันตน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตคริสตชนได้เป็นอย่างดี เป็นแนวทางที่ส่งเสริมความศรัทธาในพระเจ้ามากขึ้นทั้งสำหรับตนเอง ครอบครัวและเพื่อนพี่น้องศาสนิกชน

2. แนวทางการส่งเสริมคุณค่าความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตน มีดังนี้

2.1 ควรมีการให้ความรู้เรื่องของคำสอนพระศาสนจักรที่กล่าวถึงการแสดงความเคารพต่อพระรูปนักบุญ

2.2 ควรมีการจัดทำและเผยแพร่เรื่องราวชีวประวัติของนักบุญอันตน รวมถึงแบบอย่างและคุณธรรมของท่าน

2.3 ควรมีการจัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเชื่อ ความศรัทธาต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตนในรูปแบบของเว็บไซต์ ป้ายนิเทศสื่อสังคมออนไลน์

2.4 ควรมีการให้ความรู้เรื่องของความเชื่อท้องถิ่นในเรื่องของการแก้บนหรือการจุดประทัด เพื่อให้สัตบุรุษหรือพี่น้องต่างศาสนาได้ทราบ

2.5 ควรมีการส่งเสริมความเชื่อโดยแจกใบพระวาจาหรือคำสอนของท่านนักบุญอันตนหลังพิธีมิสซานพวารนักบุญอันตนในทุกเดือน

2.6 พระสงฆ์ประธานในพิธีนพวารท่านนักบุญอันตนควรได้เทศน์เกี่ยวกับท่านอันตน และการนำคุณธรรมของท่านมาเป็นแบบอย่างหรือหลักในการดำเนินชีวิต

2.7 วัดควรมีการถ่ายทอดความเชื่อ โดยจัดตั้งกลุ่มเยาวชนลูกนักบุญอันตน มีการจัดกิจกรรมที่เป็นการถ่ายทอดและส่งเสริมความเชื่อแก่คริสตชน

2.8 โรงเรียนควรให้ความรู้และมีกิจกรรมที่เผยแผ่ชีวประวัติ แบบอย่าง และคุณธรรมของท่านนักบุญอันตนแก่นักเรียน

คำสำคัญ: คุณค่า; ความเชื่อ; คาทอลิก; คริสตชน; พระรูป; นักบุญอันตน

Abstract

This research aimed to study: 1) the value of the Catholic faith in God through the devotion to the statue of Saint Anthony by considering this devotion in the context of the church of Saint Anthony, Don Mottanoi, Ratchaburi Diocese. 2) Guidelines to increase the faith of Christians in God through the devotion to the statue of Saint Anthony. Case study of the church of Saint Anthony, Don Mottanoi, Ratchaburi Diocese. The informants consisted of 15 Christians of Saint Anthony's Church and devotees who come to pay respect and seek blessings from the statue of Saint Anthony, as well as 9 experts. The research instruments included two sets of semi-structured interview forms. The data were analyzed using frequency, percentage, and content analysis for the interview data.

The results of this study were:

1. The value of Catholic faith through this devotion is rooted in a profound relationship with God, characterized by imploring divine grace across various existential dimensions, including family well-being, health, the recovery of lost items, academic pursuits, military conscription, fertility, career stability, safe travels, and divine providence through saintly intercession. Values that Christians receive from learning about Saint Anthony's virtues include spiritual values and values in promoting theological virtues, namely, of faith, hope, and love. Examples that Christians receive from learning the saint's biography

include the virtue of courage in proclaiming Christianity to those of other faith, as well as humility and simplicity, so characteristic of Saint Anthony.

2. Guidelines to increase the Catholic faith in God of Christians through the devotion to Saint Anthony are as follows:

2.1 There should be instruction on the teaching of the Church regarding the devotion to Saint Anthony.

2.2 There should be an explanation of life, examples and virtues of Saint Anthony.

2.3 There should be modern ways of communication, like creating a website, putting up posters, and disseminating digital media to foster the faith and devotion to God through Saint Anthony.

2.4 There should be an explanation about the local traditions of making vows or using firecrackers so that the faithful and members of other religions understand their meaning.

2.5 To increase the faith, there should be a distribution of leaflets with the Word of God or the teachings of Saint Anthony after the novena Mass of the Saint every month.

2.6 The priest presiding the novena should preach about Saint Anthony so that people may be able to follow his examples.

2.7 The church should establish a youth group devoted to the saint and organize activities that foster the faith.

2.8 The school should explain and organize activities with the students about life, examples and virtues of Saint Anthony.

Keywords: value; faith; Catholic; Christian; statue; Saint Anthony

ความสำคัญของเนื้อหา

เอกสาร Aparecida (แถลงการณ์ของบรรดาพระสังฆราชในทวีปอเมริกาใต้ปี 2007) ได้บรรยายถึงความมั่นคงที่พระจิตเจ้าทรงใช้ในความศรัทธาท้องถิ่น โดยผ่านทางความริเริ่มใหม่ๆ ของพระองค์ในทวีปอเมริกาใต้ ซึ่งคริสตชนจำนวนมากแสดงออกถึงความเชื่อ โดยอาศัยความศรัทธาของท้องถิ่น บรรดาพระสังฆราชเรียกความศรัทธานี้ว่า “จิตตารมณ์ท้องถิ่น (popular spirituality) หรือศรัทธาประชาชน (the people’s mysticism)” ซึ่งเป็นจิตตารมณ์ที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของผู้คนสามัญทั่วไป ความศรัทธานี้มิใช่ว่าปราศจากเนื้อหาสาระ แต่แสดงออกถึงเนื้อหาในลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์มากกว่าการใช้เหตุผล และเป็นการเน้นถึง Credere in Dum มากกว่า Credere Deum “เป็นวิธีการชอบธรรมในการดำเนินชีวิตตามความเชื่อ เป็นวิธีที่ทำให้รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของพระศาสนจักร (ฟรังซิส, 2558, น. 108) นักบุญพระสันตะปาปา ยอห์น ปอล ที่ 2 ได้ระบุในพระสมณสาส์น พระพันธกิจขององค์พระผู้ไถ่ ข้อที่ 2 เรื่องคุณค่าถาวรของบัญญัติการแพร่ธรรมว่า “พันธกิจการแพร่ธรรมเป็นการฟื้นฟูพระศาสนจักรขึ้นใหม่ เพิ่มพลังแห่งความเชื่อ และเน้นเอกลักษณ์ของชาวคริสต์ ก่อให้เกิดความกระตือรือร้น และแรงกระตุ้นใหม่ ความเชื่อย่อมมั่นคงขึ้น เมื่อเราให้ความเชื่อออกไป” และนอกจากนี้แล้ว พระองค์ยังได้ให้ข้อคิดในพระสมณสาสน์พระศาสนจักรในเอเชีย ข้อที่ 1 ว่า “ในสหัสวรรษที่หนึ่ง กางเขนได้ถูกปักไว้ในดินแดนของยุโรปและในสหัสวรรษที่สองได้ถูกปักไว้บนแผ่นดินของอเมริกาและแอฟริกาฉันใดก็ฉันนั้น เราสามารถอธิษฐานภาวนาได้ว่าในสหัสวรรษที่สามผลิตผลอันยิ่งใหญ่แห่งความเชื่อ จะได้รับการเก็บเกี่ยวในทวีปเอเชียที่กว้างใหญ่และสำคัญนี้” (ยอห์น ปอล ที่ 2, 2543, ข้อ 2)

ดังนั้นเป็นพระเยซูเจ้าเท่านั้น ประทานความปิติยินดีหนึ่งเดียวของพระศาสนจักรก็คือการแบ่งปันพระพรอันยิ่งใหญ่ที่ได้รับ กล่าวคือ ความรักของพระเยซูเจ้าองค์พระผู้ไถ่ เพื่อให้พี่น้องทุกคนได้มีชีวิตอย่างสมบูรณ์ในพระองค์ จึงเป็นที่มาของความเชื่อ และความศรัทธาในสังคมท้องถิ่นของบรรดาคริสตชนและพี่น้องอื่นๆ ที่กำลังแสวงหาพระเยซู ผ่านทางพระรูปนักบุญต่างๆ เพื่อสิ่งนี้จะเป็นสื่อกลางทำให้เห็นถึงความรักของพระเยซูเจ้าได้อย่างชัดเจน

ในเอกสารตามคำสอนพระศาสนจักร เป็นต้นหลังจากได้ประกาศยืนยันความเชื่อ “พระศาสนจักรศักดิ์สิทธิ์คาทอลิก” แล้ว บทสัญลักษณ์อัครสาวกก็เสริมด้วยคำว่า “สหพันธ์นักบุญ” ข้อความนี้ เรียกได้ว่า เป็นการอธิบายความในข้อก่อนหน้านี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น “พระศาสนจักรนั้นคืออะไรเล่า หากมิใช่การมาชุมนุมกันของบรรดานักบุญทั้งหลาย” สหพันธ์นักบุญก็คือ พระศาสนจักรนั่นเอง (ฝ่ายอภิบาลและธรรมทูตอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2542, ภาคที่ 1 ข้อที่ 946)

การวิงวอนแทนของนักบุญทั้งหลาย “เมื่อได้ติดต่อผูกพันอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นกับพระคริสต์เช่นนี้แล้ว บรรดาผู้ที่อยู่ในสวรรค์ก็มีส่วนช่วยทำให้พระศาสนจักรมั่นคงอย่างหนักแน่น นักบุญทั้งหลายมิได้หยุดยั้งที่จะวิงวอนเพื่อเราต่อพระบิดา โดยถวายผลบุญกุศลทั้งหมด

ที่เขาได้สร้างสมไว้บนแผ่นดิน โดยอาศัยพระองค์เป็นสื่อกลางหนึ่งเดียวระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ คือองค์พระเยซูคริสตเจ้า ดังนี้ความห่วงใยฉันพี่น้องของบรรดานักบุญ จึงมีส่วนช่วยเหลือเป็นอย่างมากสำหรับความทุพพลภาพของตัวเรา (ฝ่ายอภิบาลและธรรมทูตอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2542, ภาคที่ 1 ข้อที่ 956)

ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมีรูปปั้นนักบุญ มิใช่มุ่งในเรื่องความขลัง ศักดิ์สิทธิ์ในตัวพระรูปนั้น แต่มีไว้เพื่อช่วยเหลือเรามนุษย์ทุกคนที่อาศัยอยู่ในโลกแห่งผัสสะ เราอาศัยรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสเพื่อสื่อความในใจ ความรู้สึกต่างๆ และนำคุณธรรมจากพระรูปนักบุญที่ตนศรัทธาเพื่อแสดงออกถึงความรักต่อพี่น้องรอบข้างของเรา ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกจึงมิได้รังเกียจรูปเหมือนของนักบุญแต่เป็นสิ่งที่พี่น้องทุกคนสามารถนำความดีของท่านไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

สำหรับวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี ถือเป็นโบสถ์คาทอลิกที่มีชื่อเสียงในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของท่านนักบุญอันตน มีพี่น้องคริสตชน และพี่น้องต่างความเชื่อจำนวนมากมาแสวงบุญเพื่อขอพรจากท่านซึ่งต่างได้รับความช่วยเหลือจากท่านไม่ขาดสาย จึงทำให้กลุ่มคริสตชนและพี่น้องต่างความเชื่อมีความศรัทธาในตัวของท่านนักบุญอันตนเป็นอย่างมาก จนมีคำกล่าวที่ว่า “มาพึ่งนักบุญอันตน จะไม่จนกลับไป” ท่านจึงกลายเป็นศูนย์กลางความเชื่อของกลุ่มคริสตชนและพี่น้องต่างศาสนาทั่วไปเพราะนอกเหนือจากพี่น้องคริสตชนแล้ว สำหรับพี่น้องศาสนิกชนต่างความเชื่อ ยังมีความเชื่อ ความศรัทธาในท่านนักบุญอันตนเป็นพิเศษอีกด้วย (วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย ราชบุรี, 2561) และด้วยความเชื่อศรัทธาและการได้รับความช่วยเหลือจากท่านนักบุญอันตนในเรื่องต่างๆ เหล่านี้เอง ส่งผลต่อชีวิตคริสตชนและพี่น้องต่างความเชื่อเป็นอย่างมาก เป็นต้นในเรื่องที่แต่ละคนได้มาขอจากท่านนักบุญอันตน เมื่อได้รับในสิ่งที่ขอในเรื่องต่างๆ อาทิ ขอบุตร ขอให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บ ขอให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การประกอบกิจการการศึกษา เมื่อได้รับตามที่ขอก็เปลี่ยนจากความทุกข์ ความเศร้า เป็นความชื่นชมยินดี เปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดรวมไปถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น ความตั้งใจที่จะเป็นคนดี ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอน เข้าร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมของวัด หรือแม้กระทั่งพี่น้องต่างศาสนาบางคนก็มีการเปลี่ยนความเชื่อมาเรียนคำสอนและรับศีลล้างบาปเป็นคริสตชน ตัวอย่างเหล่านี้ เป็นคุณประโยชน์ทางด้านร่างกายและด้านจิตใจที่เหล่าศาสนิกชนทั้งคริสตชนและเพื่อนพี่น้องต่างศาสนาได้รับจากการมาพึ่งท่านนักบุญอันตน นอกจากนี้ ยังมีคุณประโยชน์หรือคุณค่าอีกด้านหนึ่งที่สำคัญคือ คุณค่าในด้านจิตวิญญาณของ ผู้ที่มีความเชื่อศรัทธาต่อพระเจ้าผ่านทางพระรูปนักบุญอันตนวัดดอนมดตะนอย ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมากพอสมควร ดังนั้น ผู้ทำวิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชน และพี่น้องต่างความเชื่อว่า พวกเขาเหล่านั้นได้คุณค่าด้านจิตวิญญาณ และได้รับการเสริมสร้างคุณธรรมในชีวิตมากน้อยเพียงใด จากการมาขอพรพระเจ้า สวดภาวนาร่วมกิจ

ศรัทธา และร่วมพิธีกรรมต่อพระรูปนักบุญอันตน วัดนักบุญอันตนดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษาวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมคุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษาวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณค่าตามความเชื่อคาทอลิก หมายถึง ประโยชน์ทางด้านจิตวิญญาณและการเสริมสร้างคุณธรรมในชีวิต จากการมาภาวนา ร่วมกิจศรัทธาและร่วมพิธีกรรมต่อหน้าพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี

คริสตชน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่นับถือพระเยซูเจ้า มีความเชื่อในพระเยซูเจ้าและดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระเยซูเจ้า

ความเชื่อคาทอลิก หมายถึง คุณธรรมทางเทววิทยาประการหนึ่งตามคำสอนพระศาสนจักรคาทอลิกที่เป็นพื้นฐานของชีวิตคริสตชนที่ต้องมีความเชื่อในสิ่งที่พระเจ้าเผยแสดง และคำสอนอย่างเป็นทางการของพระศาสนจักรคาทอลิก

นักบุญอันตน หมายถึง เป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นพระสงฆ์ในสังกัดคณะนักบวชฟรังซิสกัน เกิดวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1195 ที่เมืองลิสบอน ประเทศโปรตุเกส และถึงแก่มรณกรรมวันที่ 13 มิถุนายน ค.ศ. 1231 ที่เมืองปาโดวา ประเทศอิตาลี นักบุญอันตนแห่งปาดัวเป็นหนึ่งใน “นักปราชญ์ของพระศาสนจักร” ท่านมีชื่อเสียงในการเทศน์สอนให้คนต่างศาสนาเปลี่ยนใจมาศรัทธาและเป็นคริสตชนจำนวนมาก

พระรูปนักบุญอันตน หมายถึง วัตถุที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนองค์ท่านนักบุญอันตนแห่งปาดัว เช่น รูปภาพ รูปปั้น เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ หมายถึง รูปปั้นนักบุญอันตนที่ประดิษฐานอยู่ที่อนุสาวรีย์หน้าวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี

วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี หมายถึง โบสถ์คาทอลิกแห่งหนึ่งที่อยู่ในสังฆมณฑลราชบุรีที่มีนักบุญอันตนแห่งปาดัว เป็นองค์อุปถัมภ์ ตั้งอยู่ที่ ตำบลแพงพวย อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยมี 2 ชิ้น ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เกี่ยวกับคุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี จำนวน 1 ฉบับ

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมคุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี จำนวน 1 ฉบับ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจำนวน 2 ฉบับ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
3. นำแบบสอบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลและผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยการตรวจทานความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 2 จากนั้นนำข้อมูลที่ตรวจทานแล้ว มาวิเคราะห์สังเคราะห์ (synthetic analysis) และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

1. คุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษาวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี

1.1 คุณค่าด้านจิตวิญญาณ

1.1.1 จากการวิจัยพบว่า คุณค่าทางด้านจิตใจของคริสตชนวัดนักบุญอันตนที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นคุณค่าในเรื่องของความเชื่อที่มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นเพราะมาจากบรรดาบรรพบุรุษที่ช่วยกันปลูกฝัง ถ่ายทอดความเชื่อส่งต่อมารุ่นสู่รุ่นจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน และความเชื่อที่ว่านี้มาจากความศรัทธาที่อยู่ในตัวของพวกเขา ต่อท่านนักบุญอันตนจึงทำให้เกิดอัศจรรย์กับชีวิตของพวกเขา

ดังนั้นอัศจรรย์ที่เกิดขึ้นในชีวิตของพวกเขาเองจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความเชื่อที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตน สิ่งนี้เองจึงเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นอยู่ภายในจิตใจ

และแสดงออกมาเป็นการปฏิบัติต่อตนเอง เป็นต้น การปฏิบัติศาสนกิจ และกิจเมตตาอื่นๆ ที่มีต่อเพื่อนมนุษย์

1.1.2 คุณค่าด้านจิตวิญญาณที่กล่าวถึงเรื่องของการกลับใจ ซึ่งผู้ที่ให้ข้อมูลได้กล่าวว่า การที่ได้มารู้จักท่านนักบุญอันตน ทำให้รู้จักพระเจ้าด้วย ซึ่งมาจากการถ่ายทอดความเชื่ออีกต่อหนึ่งจากคนในครอบครัวหรือบุคคลรอบข้างและที่สำคัญกว่านั้นมาจากประสบการณ์ของตน ซึ่งความเชื่อนี้เองส่งผลต่อจิตใจ คุณค่าของความเชื่อทำให้เกิดการกลับใจเป็นคริสตชนที่ดีจึงมีสาเหตุมาจากการได้รับการอวยพรจากพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตนที่ช่วยเสนอวิงวอนเพื่อพวกเรา และการกลับใจนี้ยังส่งผลต่อพี่น้องต่างความเชื่อที่ได้รับอัศจรรย์ในชีวิตจึงเกิดมีความเชื่อในพระเจ้า และความเชื่อนี้เองเป็นของประทานจากพระเจ้า เขาจึงขอเรียนคำสอนและรับศีลล้างบาปเป็นคริสตชนในที่สุด จึงทำให้คิดถึงประโยคหนึ่งที่ว่า “ความเชื่อจึงเป็นของประทานจากพระเจ้า เป็นฤทธิ์กุศลเหนือธรรมชาติ เราคริสตชนจึงตระหนักถึงความรักอันยิ่งใหญ่ที่พระเจ้าทรงประทานให้” (ฟรังซิส, 2556, ข้อ 5)

ดังนั้น ผลจากความเชื่อที่เป็นคุณค่าทางจิตวิญญาณที่ได้รับมาจากพระเจ้าซึ่งคริสตชนที่ได้รับคุณค่าจากสิ่งนี้ จึงเกิดการกลับใจรวมถึงชีวิตคริสตชนยังมีการพัฒนาต่อไปด้วยดำเนินชีวิตดีขึ้น คิดถึงผู้อื่นมากขึ้นด้วยเช่นกัน

1.1.3 คุณค่าด้านจิตวิญญาณที่คริสตชนวัดนักบุญอันตนได้รับ คือเรื่องความสงบทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความศรัทธาที่พวกเขามีต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตนซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงสันติสุขในจิตใจ เมื่อได้พึ่งพาท่านนักบุญอันตน พวกเขาเปรียบท่านนักบุญอันตนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เป็นเสมือนพ่อที่ลูกๆ สามารถมาพึ่งพาในยามที่มีอุปสรรคปัญหาในชีวิต กล่าวง่ายๆ คือการมีที่พึ่งพิงจึงทำให้คริสตชนในละแวกวัดเกิดความสบายใจในการดำเนินชีวิต ด้วยความศรัทธาของพวกเขาจึงยอมฝากชีวิต หน้าที่การงานทั้งหมดไว้ในความช่วยเหลือของท่านสิ่งเหล่านี้เองจึงเกิดความสุขในจิตใจ

ดังนั้นการที่คริสตชนละแวกนั้นมีที่พึ่งทางใจทำให้พวกเขามาสวดภาวนาอ้อนวอนพระเจ้าผ่านทางพระรูปท่านนักบุญอันตนอยู่เป็นประจำ จนคริสตชนเชื่อว่าคำวอนขอต่างๆ เป็นท่านนักบุญอันตนที่เป็นสื่อกลางเสนอวิงวอนต่อพระเจ้าเพื่อความต้องการของพวกเขา ดังที่ข้อความนี้ได้กล่าวไว้ว่า “การที่เรามีรูปแม่พระรูปนักบุญต่างๆ เป็นเครื่องมือ ที่ช่วยให้เราได้ใกล้ชิดพระเจ้ามากขึ้น สรรเสริญพระเจ้ามากขึ้น รักพระเจ้ามากขึ้น โดยที่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นพระเท็จเทียมเลย แต่เป็น “สื่อกลาง” ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และเป็นเครื่องหมายเป็นเครื่องมือช่วยทำให้เรามีศรัทธาในพระเจ้ามากขึ้น” (เปาโล ที่ 6, 2506, ข้อ 111) จึงทำให้พวกเขาปลอดภัยในชีวิต และเกิดสันติสุขในจิตใจ

1.1.4 คุณค่าด้านจิตวิญญาณที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับคือ คุณค่าเรื่องของความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์มากขึ้น เพราะคริสตชนได้รับประสบการณ์เรื่องของความรักมาจากพระเจ้า ผ่านทางท่านนักบุญอันตน ความรักที่เราได้รับนั้นจะมีคุณค่ามากกว่าเมื่อเราได้ส่ง

ต่อความรักของพระเจ้าให้กับพี่น้องที่อยู่รอบข้างของเรา ในเรื่องของกิจเมตตาต่างๆ ที่เราสามารถทำได้เพื่อเห็นแก่ความต้องการของเพื่อนมนุษย์ ดังที่นักบุญอิกญาซิโอแห่งอันติโอก ได้กล่าวไว้ว่า “พระศาสนจักรของเรานั้นเป็นเลิศในเรื่องของความรัก *(agape)* เราอาจจะเปรียบเทียบจากคำจำกัดความนี้ได้ว่าเขาตั้งใจที่จะแสดงออกถึงกิจเมตตาที่เป็นรูปธรรมของพระศาสนจักร” (เบเนดิกต์ ที่ 16, 2549, ข้อ 22)

ดังนั้น คุณค่าทางด้านจิตวิญญาณที่เราได้รับนั้นเป็นเรื่องของความรักที่เป็นความรักในรูปแบบ *(agape)* คือมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคน ไม่เว้นแต่ผู้ที่เบียดเบียนเรา และความรักนั้นจะสำคัญมากถ้าเราได้นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้พี่น้องที่อยู่รอบข้างเราได้สัมผัสถึงความรักของพระเจ้า และส่งต่อความรักนั้นแก่เพื่อนพี่น้องคนอื่นต่อไป

1.1.5 คุณค่าทางจิตวิญญาณที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่พี่น้องคริสตชนได้รับจากการมาพึ่งพาท่านนักบุญอันตนก็คือ กำลังใจในการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการดำเนินชีวิตในแต่ละวันต้องพบเจอกับสิ่งต่างๆ มากมาย จนเกิดเป็นความเหนื่อยล้าที่จะทำสิ่งต่างๆ แต่การที่มีพระรูปนักบุญอันตนประดิษฐานอยู่บริเวณวัด ทำให้คริสตชนมาสวดภาวนาต่อหน้าท่าน บางคนมานั่งด้านหน้าของพระรูป บางท่านคุกเข่าต่อหน้าพระรูปเป็นการแสดงออกถึงความทุกข์ทางใจที่ต้องได้รับการบรรเทา พวกเขาใช้เวลาที่จะสนทนาต่อหน้าพระรูปนักบุญอันตนเพื่อระบายความในใจที่ไม่สามารถบอกคนอื่นได้ สังเกตเห็นว่าการที่พวกเขาได้ทำแบบนี้ทำให้รู้สึกสบายใจ เกิดกำลังในการดำเนินชีวิตอีกครั้งหนึ่งเพราะความช่วยเหลือของท่านที่สดับฟังความต้องการของมนุษย์อยู่เสมอ

ดังนั้นคุณค่าที่เกิดขึ้นกับพวกเขาที่มาจากความช่วยเหลือจากพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตน ในยามที่ท้อแท้ สิ้นหวัง แต่นักบุญอันตนเป็นที่พึ่งพิง คำภาวนาของท่านนักบุญอันตนมีผลต่อชีวิตคริสตชน จึงไม่น่าแปลกใจว่าพระรูปนักบุญอันตนจึงเป็นศูนย์รวมจิตใจของพี่น้องคริสตชน รวมถึงพี่น้องต่างความเชื่อด้วย

1.2 คุณค่าด้านการส่งเสริมสร้างคุณธรรม

1.2.1 จากการศึกษาแล้วพบว่า คริสตชนได้รับแบบอย่างคุณธรรมของท่านนักบุญอันตนในเรื่องของความกล้าหาญ โดยที่ท่านใฝ่หาการเป็นมรณสักขี ท่านไม่กลัวที่จะสูญเสียชีวิตในต่างแดน ท่านอยากอุทิศตนเสียสละเพื่อทำงานแพร่ธรรมอย่างจริงจัง แต่ด้วยน้ำพระทัยของพระเป็นเจ้าทำให้ท่านไม่ได้เป็นมรณสักขีตามที่ท่านได้ตั้งใจไว้ (นรินทร์ ศิริวิริยานันท์, 2553, น. 33) ซึ่งจากสิ่งเหล่านี้เองคริสตชนที่ได้ให้ข้อมูลได้นำเอาคุณธรรมของท่านนักบุญอันตนมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันในเรื่องของการประกาศข่าวดี

1.2.2 จากการศึกษาแล้วพบว่า คริสตชนได้รับแบบอย่างคุณธรรมเรื่องของความสุภาพถ่อมตนของท่านนักบุญอันตน ซึ่งในชีวประวัติของท่านได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ท่านเป็นคนฉลาดแต่ไม่ได้เปิดเผย ท่านมีความสุภาพถ่อมตนต่อความคิดทั้งหลาย โดยท่านได้เก็บความรู้ต่างๆ ไว้เป็นความลับ ท่านอยู่ในสภาพที่แทบจะเรียกว่าไอ้ง่ัง ท่านมีความสุภาพ

จึงยอมรับหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือในครัว ท่านสมัครใจที่จะกวาดบ้านอย่างดี ท่านไม่ได้ขออะไรนอกจากขอให้ได้ทำหน้าที่เหล่านี้อย่างดี เพราะเห็นแก่ความรักที่มีต่อพระเจ้า” (นรินทร์ ศิริวิริยานันท์, 2553, น. 33) จากคุณธรรมของท่านในเรื่องนี้ทำให้พี่น้องคริสตชนของวัดนักบุญอันตน ได้นำความสุภาพถ่อมตนไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ในสถานที่ทำงาน ในครอบครัว ในกลุ่มพี่น้องต่างศาสนา แม้แต่ชีวิตนักบวช พระสงฆ์เองก็ได้นำเอาคุณธรรมที่ท่านให้นั้นเป็นแนวทางสำหรับการทำหน้าที่เป็นผู้อภิบาลอย่างดี

1.2.3 จากการศึกษาแล้วพบว่า คริสตชนได้รับแบบอย่างคุณธรรมเรื่องของความหวังเป็นคุณธรรมที่ท่านนักบุญอันตนมีอยู่เสมอในช่วงที่ท่านมีชีวิตเป็นตัวอย่างของผู้ที่มีความหวังในพระเจ้า เชื่อ วางใจในพระองค์ แม้แต่ในชีวประวัติของท่านได้กล่าวถึง “ท่านนักบุญอันตนพยายามสอนด้วยจิตใจที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมแห่งความหวังเพื่อแก้ไขความหลงผิดของลัทธินอกรีตในสมัยของท่าน” (นรินทร์ ศิริวิริยานันท์, 2553, น. 35) ซึ่งสอดคล้องกับการเป็นคริสตชนที่เราควรจะต้องมีความหวัง ไว้วางใจในพระเจ้าอยู่เสมอเช่นเดียวกับท่านนักบุญอันตน สำหรับพี่น้องคริสตชนวัดนักบุญอันตนได้นำเอาคุณธรรมเรื่องนี้มาเป็นแนวทางสำหรับการใช้ชีวิตโดยอาศัยความหวังในองค์พระผู้เป็นเจ้า และพวกเขายังมีความหวังอีกว่าอาศัยคำอธิษฐานภาวนาจะทำให้คนในครอบครัวที่ทิ้งวัดไป กลับใจมาหาพระเจ้าอีกครั้งหนึ่ง

1.2.4 จากการศึกษาแล้วพบว่า คริสตชนได้รับแบบอย่างคุณธรรมเรื่องของความรัก ซึ่งเป็นคุณธรรมที่คิดว่ามีความสำคัญไม่แพ้คุณธรรมด้านอื่นๆ ของท่าน และเหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตคริสตชนในรักและรับใช้เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การที่พี่น้องคริสตชนวัดนักบุญอันตนได้รับความรักจากพระเจ้าผ่านทางท่านบุญอันตนทำให้พวกเขาเห็นถึงตัวอย่างที่สะท้อนให้พวกเขาจะต้องมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์เช่นเดียวกัน เป็นต้น เรื่องของการช่วยเหลือ แบ่งปันให้กับพี่น้องในเขตชุมชนวัดนักบุญอันตน และอีกตัวอย่างหนึ่งได้กล่าวถึงเรื่องคุณธรรมความรักซึ่งอยู่ในชีวประวัติของท่าน เป็นเหตุการณ์หนึ่งที่ชัดเจน คือเรื่องของครอบครัวหนึ่งที่โศกเศร้าได้พาสมาชิกคนหนึ่งเสียชีวิตในวัยหนุ่มเข้ามาหาท่านด้วยความยากลำบาก ทุกคนพากันร้องไห้โหยหวน คุณพ่ออันตนหยุดเทศน์สักครู่หนึ่ง รู้สึกตื้นตันใจ ท่านได้ยื่นมือออกที่ศพแล้วร้องว่า “ในนามของพระคริสตเจ้าฉันขอบอกเจ้า ชายหนุ่มเอ๋ยจงลุกขึ้น” ทันใดนั้นชายหนุ่มนั้นก็ฟื้นคืนชีพ เต็มไปด้วยความชื่นชมยินดี ชายหนุ่มนั้นมีสุขภาพกลับมาดีดังเดิมและกลับเขาอยู่ในอ้อมอกของผู้ที่โศกเศร้า (นรินทร์ ศิริวิริยานันท์, 2553, น. 36)

สรุปจากเรื่องคุณธรรมของท่านนักบุญอันตน จึงทำให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้นำเอาแบบอย่างของท่านไปใช้ในการดำเนินชีวิตคริสตชน ซึ่งนำเอาไปปฏิบัติต่อบุคคลที่อยู่รอบข้าง เป็นต้นคนในครอบครัว ในสถานที่ทำงานใช้กับผู้ร่วมงานในชุมชนวัด ใช้กับเพื่อนบ้าน ใช้กับนักเรียนและถ่ายทอดคุณธรรมเหล่านี้ให้กับนักเรียนเช่นเดียวกัน คุณธรรมของท่านยังเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตที่ดีซึ่งเหมาะสำหรับคริสตชนทุกคนทุกวัย รวมถึงชีวิตพระสงฆ์นักบวชที่ควรจะนำคุณธรรมเหล่านี้ไปปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำชุมชน

สุดท้ายคุณธรรมและแบบอย่างของท่านยังสามารถถ่ายทอดให้กับพี่น้องต่างศาสนาได้อีกด้วย เพื่อทำให้พวกเขาเป็นศาสนิกชนที่ดี

2. แนวทางส่งเสริมคุณค่าความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษาวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี

2.1 ควรมีการให้ความรู้เรื่องของคำสอนพระศาสนจักรที่กล่าวถึงการแสดงความเคารพต่อพระรูปนักบุญที่เป็นเช่นนี้ เพราะหลังจากที่ได้ไปสอบถามกับพี่น้องคริสตชนหลายคน จึงทำให้เห็นว่าพวกเขาไม่มีความรู้ในเรื่องของคำสอนที่ถูกต้องของการเคารพนักบุญตามแนวทางของพระศาสนจักร และมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนบางประการด้วยซึ่งมีความเชื่อว่าเมื่อได้มาวอนขอความช่วยเหลือกับนักบุญ ท่านจะเป็นคนที่จะอวยพรในสิ่งที่พวกเขาต้องการเลยทันที สิ่งนี้จึงควรจะต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้พี่น้องคริสตชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเคารพพระรูปนักบุญ ปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นกับพี่น้องคริสตชนในละแวกวัดในสังฆมณฑลราชบุรีเพียงอย่างเดียว แต่ปัญหานี้เกิดขึ้นกับพี่น้องคริสตชนต่างสังฆมณฑลด้วย

ดังนั้นเพื่อแก้ไขความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ทางวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้สอดคล้องกับแนวทางของพระศาสนจักรในเรื่องของการเคารพพระรูปนักบุญ โดยเชิญพระสงฆ์ที่มีความรู้ในเรื่องนี้มาแบ่งปันให้กับพี่น้องคริสตชนได้รับทราบ เพื่อให้เข้าใจว่าบรรดานักบุญในสวรรค์นี่เองเป็นผู้วอนขอสิ่งต่างๆ แทน หรือเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารสังฆธรรมนูญเกี่ยวกับพิธีกรรม (Sacrosanctum Concilium) ในข้อที่ 111 ว่า “ทุกกิจการที่แสดงความเคารพต่อท่านนักบุญนั้นจะสิ้นสุดลงที่องค์พระผู้เป็นเจ้า โดยธรรมชาติอันเป็นแก่นแท้นั้น และผ่านทางพระคริสตเจ้าก็ไปสิ้นสุดลงที่พระเจ้า พระองค์ทรงเป็นที่น่าพิศวงของบรรดานักบุญ” (เปาโล ที่ 6, 2506)

2.2 ควรมีการจัดทำและเผยแผ่เรื่องราวชีวประวัติของนักบุญอันตน รวมถึงแบบอย่างและคุณธรรมของท่าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะเนื่องจากที่วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย สังฆมณฑลราชบุรี เป็นสถานที่ที่พี่น้องคริสตชนในสังฆมณฑลรวมถึงพี่น้องคริสตชนต่างสังฆมณฑล ต่างเข้ามาแสวงบุญเป็นจำนวนมาก แต่บ่อยครั้งที่พี่น้องคริสตชนเหล่านั้นไม่ค่อยรู้จักชีวประวัติของนักบุญอันตนแห่งปาดัว รวมถึงแบบอย่างของคุณธรรมที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ไขปัญหานี้จึงมีแนวทางที่จะจัดทำเรื่องราวชีวประวัติของท่าน รวมถึงแบบอย่างและคุณธรรมของท่านนักบุญอันตนในบริเวณพระรูปของท่านในอนาคต เพื่อให้ผู้ที่มาแสวงบุญที่วัดได้เห็นชัดเจน รวมถึงมีการแจกบทภาวนาของท่านนักบุญอันตนเพื่อให้สัตบุรุษที่อยู่ละแวกวัดในสังฆมณฑลหรือสัตบุรุษต่างสังฆมลฑล พี่น้องต่างศาสนาได้รู้จักอธิษฐานภาวนาวิงวอนจากท่าน และนำเอาแบบอย่างคุณธรรมชีวิตของท่านไปใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นคริสตชนหรือศาสนิกชนที่ดีได้

2.3 ควรมีการจัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเชื่อ ความศรัทธาต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตนในรูปแบบของเว็บไซต์ ป้ายนิเทศ สื่อสังคมออนไลน์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเนื่องจากในสังคมปัจจุบันมีเรื่องของการใช้สื่อออนไลน์มากยิ่งขึ้นและคนส่วนใหญ่ใช้อินเตอร์เน็ตกันทุกวัน จึงมองเห็นถึงการให้ความรู้ในเรื่องของท่านนักบุญอันตนในรูปแบบของสื่อออนไลน์ เพื่อให้พี่น้องคริสตชนหรือพี่น้องต่างความเชื่อได้รู้จักนักบุญอันตน และใช้สื่อเทคโนโลยีในการส่งเสริมความเชื่อของคริสตชน รวมถึงชีวประวัติของท่านนักบุญอันตน แบบอย่าง คุณธรรมที่ควรนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตคริสตชน สุดท้ายยังสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้ ส่งต่อให้กับพี่น้องคริสตชนคนอื่นๆ หรือพี่น้องต่างความเชื่อได้อีกด้วย

2.4 ควรมีการให้ความรู้เรื่องของความเชื่อท้องถิ่นในเรื่องของการแก้บนหรือการจุดประทัดเพื่อให้พี่น้องคริสตชนหรือพี่น้องต่างศาสนาได้ทราบ ที่เป็นเช่นนี้เพราะเมื่อมองถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้กระทำต่อมาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง เนื่องจากในสมัยอดีตนั้นการจุดประทัดเป็นเครื่องหมายของการขอบคุณซึ่งมาจากคนจีนที่อพยพย้ายมาอยู่ในเขตบริเวณวัดนักบุญอันตนและกิจกรรมนี้ได้มีการถ่ายทอดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เวลาที่จุดประทัดบริเวณวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย เป็นสัญลักษณ์ถึงการขอบคุณท่านที่ได้เสนอคำวิงวอนในสิ่งต่างๆ ให้กับผู้ที่มาวอนขอ ที่พี่น้องคริสตชนพูดกันติดปากว่า “แก้บน” จนมีความคิดว่าควรจะมีการให้ความรู้ที่ถูกต้องกับสิ่งเหล่านี้ให้พี่น้องคริสตชนเข้าใจจุดเริ่มต้นของสิ่งเหล่านี้และความเชื่อหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สอดคล้องกับคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิก เพื่อให้พี่น้องคริสตชนได้มีความเชื่อและความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องนี้ ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้การเคารพต่อพระรูปนักบุญอันตนเป็นเพียงเรื่องภายนอกเท่านั้น แต่มุ่งเน้นที่จิตใจและการเข้าใจความหมายในสิ่งที่ผู้มาวอนขอพระเจ้าผ่านทางพระรูปนักบุญอันตนได้กระทำ สอดคล้องกับพระสมณสาส์นหลังจากประชุมสมัชชาพระศาสนจักรในเอเชีย (Ecclesia in Asia) ในข้อที่ 21 ที่ระบุว่า “วัฒนธรรมคือผลอันสืบเนื่องมาจากชีวิตและกิจการของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งฉันใด บรรดาผู้ที่อยู่ในกลุ่มชนนั้นก็จะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่เขาเจริญชีวิตอยู่ฉันนั้น เมื่อผู้คนและสังคมเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย วัฒนธรรมได้รับการปรับปรุงบุคคลและสังคมก็จะได้รับการปรับปรุงตามไปด้วย จากมุมมองนี้จึงเห็นได้ชัดเจนว่าเหตุใดการประกาศพระวรสารและการปรับให้เข้ากับวัฒนธรรม” (ยอห์น ปอล ที่ 2, 2543) ในการสัมผัสกับวัฒนธรรมต่างๆ ของโลกพระศาสนจักรไม่เพียงแต่จะถ่ายทอดความจริงและคุณค่าของพระศาสนจักรและฟื้นฟูวัฒนธรรมมาจากภายในเท่านั้น แต่พระศาสนจักรยังรับเอาสิ่งที่ดีงามซึ่งมีอยู่ในวัฒนธรรมนั้นๆ นี่คือหนทางที่ผู้แพร่ธรรมจะต้องใช้ในการนำเสนอความเชื่อของคริสต์ศาสนาและทำให้เป็นส่วนหนึ่งแห่งมรดกวัฒนธรรมของประชาชน ในมุมมองที่กลับกันวัฒนธรรมต่างๆ เมื่อได้รับการกลั่นกรองและฟื้นฟูแนวพระวรสารแล้วก็สามารถแสดงออกซึ่งความเชื่อของคริสต์ศาสนาได้อย่างแท้จริง “อาศัยการปรับตนให้เข้ากับวัฒนธรรมพระศาสนจักรก็จะเป็น

เครื่องหมายที่คนสามารถเข้าใจได้มากยิ่งขึ้นและสามารถเป็นเครื่องมือแพร่ธรรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

2.5 ควรมีการส่งเสริมความเชื่อโดยแจกใบพระวาจาหรือคำสอนของท่านนักบุญอันตนหลังพิธีมิสซานพวารนักบุญอันตนในทุกเดือน ที่เป็นเช่นนี้เพราะเนื่องจากมีพี่น้องคริสตชนจำนวนมากที่ได้มาเข้าร่วมนพวารนักบุญอันตน แต่หลังจากที่เสร็จสิ้นพิธีกรรมแล้ว คริสตชนบ้างคนยังสามารถจดจำบทเทศน์ของพระสงฆ์ที่กล่าวถึงเรื่องของนักบุญอันตนได้ แต่ก็มีพี่น้องคริสตชนส่วนมากที่ไม่สามารถจดจำสิ่งที่พระสงฆ์เทศน์ วิธีที่ดีที่เป็นตัวช่วยพี่น้องคริสตชนให้รู้จักนักบุญอันตนและได้รับพระวาจามากยิ่งขึ้นก็คือ การแจกใบพระวาจาของพระเจ้าหรือใบคำสอนของท่านนักบุญอันตนเพื่อเป็นข้อคิด ข้อเตือนใจ หรือกำลังใจในการดำเนินชีวิตคริสตชน โดยจะต้องอธิษฐานก่อนที่จะหยิบใบพระวาจาหรือคำสอนนั้น ซึ่งจะแจกให้พี่น้องคริสตชนหลังจากที่เสร็จนพวารนักบุญอันตนแล้ว เมื่อพวกเขากลับไปที่บ้านแล้วสามารถที่จะนำใบพระวาจาหรือคำสอนของนักบุญอันตนมารำพึงไตร่ตรองชีวิตได้ และเป็นการส่งเสริมความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตนอีกด้วย

2.6 พระสงฆ์ประธานในพิธีนพวารท่านนักบุญอันตนควรได้เทศน์เกี่ยวกับท่านและการนำคุณธรรมของท่านมาเป็นแบบอย่างหรือหลักในการดำเนินชีวิต ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระสงฆ์ควรให้ช่วงของบทเทศน์ เป็นการเทศน์สอนเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องในเรื่องของคุณธรรมหรือชีวิตแบบอย่างของท่าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีประโยชน์อย่างมากต่อพี่น้องคริสตชนเพื่อได้รู้จักท่านนักบุญอันตนรวมถึงแบบอย่างการใช้ชีวิตของท่านและแนวทางสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตต่อไป

2.7 ทางวัดควรมีการถ่ายทอดความเชื่อโดยจัดตั้งกลุ่มเยาวชน “ลูกนักบุญอันตน” และมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการถ่ายทอดส่งเสริมความเชื่อแก่คริสตชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะที่วัดนักบุญอันตนมีเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากแต่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของชีวประวัติหรือคุณธรรมแบบอย่างของท่านนักบุญอันตน เมื่อมีโอกาสสอบถามพวกเขาส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องของท่านนักบุญอันตนสักเท่าไหร่ และเมื่อมองถึงอนาคตข้างหน้า เด็กและเยาวชนเหล่านี้จะเติบโตขึ้น พวกเขาจะเป็นกำลังหลักต่อไปของวัดนักบุญอันตน จึงเป็นโอกาสที่ดีในการถ่ายทอดประสบการณ์แห่งความเชื่อในพระเจ้าให้กับพวกเขา รวมถึงความศรัทธาที่มีต่อท่านนักบุญอันตน สำหรับเรื่องของการถ่ายทอดความเชื่อแก่เด็กและเยาวชนนั้น ให้ทางวัดได้จัดตั้งกลุ่มเยาวชนที่มีชื่อว่า “ลูกนักบุญอันตน” โดยมีพระสงฆ์ ซิสเตอร์ บรรดาครูคำสอนที่ดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้การอบรม และแนะนำ ปลูกฝังแบบอย่างคุณธรรมของท่านนักบุญอันตนเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เกิดแรงจูงใจที่อยากจะช่วยเหลืองานของวัด มีส่วนร่วมในพิธีกรรมมากขึ้น รวมถึงมีกิจกรรมที่พาพวกเขาออกไปรับใช้สังคมและแบ่งปันความรักให้กับเพื่อนพี่น้องผู้ยากไร้ตามที่ต่างๆ

2.8 โรงเรียนควรให้ความรู้และมีกิจกรรมชีวประวัติแบบอย่างคุณธรรมของท่านนักบุญอันตนแก่นักเรียน ที่เป็นเช่นนี้เพราะทางโรงเรียนดำเนินวิทยาที่อยู่ในเขตวัดนักบุญอันตน ถือเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเป็นสนามแพร่ธรรมในการให้ความรู้เกี่ยวกับพระเจ้า และที่สำคัญคือเรื่องของนักบุญอันตนเพราะในบริเวณโรงเรียนมีพระรูปนักบุญอันตนประดิษฐานอยู่ เด็กนักเรียนบางคนอาจจะยังไม่รู้จักท่านนักบุญ อันตนจึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่ทำงานเป็นผู้อภิบาลควรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของท่านนักบุญอันตนในคาบของวิชาคริสต์ศาสนา โดยการสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับชีวประวัติของนักบุญอันตนรวมถึงแบบอย่างคุณธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนเองรวมถึงบุคคลที่อยู่รอบข้างได้อีกด้วย โดยที่นักเรียนทุกคนทั้งที่นับถือคาทอลิกหรือต่างนิกายและต่างศาสนามีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวของท่านนักบุญอันตนทั้งหมด และสุดท้ายสิ่งที่ช่วยเรื่องการส่งเสริมได้ดีที่สุดก็คือโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่มีเรื่องราวของท่านนักบุญอันตนเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อนักเรียนทุกคนรวมถึงเป็นการถ่ายทอดความเชื่อ ความศรัทธาให้กับพวกเขา ซึ่งกิจกรรมนี้เองจะเป็นตัวเสริมสร้างคุณธรรมในชีวิตพร้อมทั้งกระตุ้นความเชื่อ ความศรัทธาให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น และห้องคำสอนในโรงเรียนควรจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับท่านนักบุญอันตนเพื่อให้นักเรียนได้ทราบประวัติความเป็นมาของท่านและแบบอย่างคุณธรรมของท่านอีกด้วย

สรุปผลการวิจัย

1. คุณค่าตามความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางความศรัทธาที่มีต่อพระรูปนักบุญอันตน กรณีศึกษาวัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย เกิดจากการเชื่อในพระเจ้า การได้รับการปลูกฝังให้มีความเคารพศรัทธาต่อนักบุญอันตน การมาขอพระพรจากพระเจ้าผ่านทางความช่วยเหลือของนักบุญอันตนในเรื่องต่างๆ ของชีวิต เช่น เรื่องของครอบครัว สุขภาพ ของหาย การศึกษา การเกณฑ์ทหาร การมีบุตร การประกอบอาชีพการงานให้ราบรื่น การเดินทางที่ปลอดภัย การมีโชคลาภ คุณค่าที่คริสตชนได้รับ ประกอบด้วยคุณค่าด้านจิตวิญญาณและคุณค่าด้านการส่งเสริมคุณธรรมทางเทววิทยา ได้แก่ คุณธรรมความเชื่อ ความหวัง และความรัก แบบอย่างที่คริสตชนได้รับจากการทราบถึงชีวประวัติของท่านนักบุญอันตนประกอบด้วย คุณธรรมความกล้าหาญในการประกาศถึงคริสต์ศาสนาให้กับพี่น้องต่างความเชื่อ ความสุภาพถ่อมตนและความเรียบง่ายที่เด่นชัดของนักบุญอันตนซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตคริสตชนได้อย่างดี เป็นแนวทางที่ส่งเสริมความศรัทธาในพระเจ้ามากขึ้นทั้งสำหรับตนเอง ครอบครัวและเพื่อนพี่น้องศาสนิกชน

2. แนวทางการส่งเสริมคุณค่าความเชื่อคาทอลิกของคริสตชนที่มีต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตน มีดังนี้

2.1 ควรมีการให้ความรู้เรื่องของคำสอนพระศาสนจักรที่กล่าวถึงการแสดงความเคารพต่อพระรูปนักบุญ

2.2 ควรมีการจัดทำและเผยแพร่เรื่องราวชีวประวัติของนักบุญอันตน รวมถึงแบบอย่างและคุณธรรมของท่านนักบุญอันตน

2.3 ควรมีการจัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเชื่อ ความศรัทธาต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตนในรูปแบบของเว็บไซต์ ป้ายนิเทศ และสื่อสังคมออนไลน์

2.4 ควรมีการให้ความรู้เรื่องของความเชื่อท้องถิ่นในเรื่องของการแก้บนหรือการจุดประทัด เพื่อให้สัตบุรุษหรือพี่น้องต่างศาสนาได้ทราบ

2.5 ควรมีการส่งเสริมความเชื่อ โดยแจกใบพระวาจาหรือคำสอนของท่านนักบุญอันตนหลังพิธีมิสซานพวารนักบุญอันตนในทุกเดือน

2.6 พระสงฆ์ประธานในพิธีนพวารท่านนักบุญอันตนควรเทศน์เกี่ยวกับการนำคุณธรรมของท่านมาเป็นแบบอย่างหรือหลักในการดำเนินชีวิต

2.7 วัดควรมีการถ่ายทอดความเชื่อ โดยจัดตั้งกลุ่มเยาวชนลูกนักบุญอันตน มีการจัดกิจกรรมที่เป็นการถ่ายทอดและส่งเสริมความเชื่อแก่คริสตชน

2.8 โรงเรียนควรให้ความรู้และมีกิจกรรมที่เผยแผ่ชีวประวัติแบบอย่างและคุณธรรมของท่านนักบุญอันตนแก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการให้ความรู้เรื่องของคำสอนพระศาสนจักรที่กล่าวถึงการแสดงความเคารพต่อพระรูปนักบุญ

2. ควรมีการจัดทำและเผยแผ่เรื่องราวชีวประวัติของนักบุญอันตน รวมถึงแบบอย่างและคุณธรรมของท่านนักบุญอันตน

3. ควรมีการจัดทำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความเชื่อ ความศรัทธาต่อพระเจ้าผ่านทางท่านนักบุญอันตนในรูปแบบของเว็บไซต์ ป้ายนิเทศและสื่อสังคมออนไลน์

4. ควรมีการให้ความรู้เรื่องของความเชื่อท้องถิ่นในเรื่องของการแก้บนหรือการจุดประทัด เพื่อให้สัตบุรุษหรือพี่น้องต่างศาสนาได้ทราบ

5. ควรมีการส่งเสริมความเชื่อ โดยแจกใบพระวาจาหรือคำสอนของท่านนักบุญอันตนหลังพิธีมิสซานพวารนักบุญอันตนในทุกเดือน

6. พระสงฆ์ประธานในพิธีนพวารท่านนักบุญอันตนควรเทศน์เกี่ยวกับท่าน รวมถึงการนำคุณธรรมและแบบอย่างของท่านมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

7. ทางวัดควรมีการถ่ายทอดความเชื่อ โดยจัดตั้งกลุ่มเยาวชนลูกนักบุญอันตน มีการจัดกิจกรรมที่เป็นการถ่ายทอดและส่งเสริมความเชื่อแก่เด็กและเยาวชนของวัด

8. โรงเรียนควรให้ความรู้และมีกิจกรรมที่เผยแผ่ชีวประวัติแบบอย่างและคุณธรรมของท่านนักบุญอันตนแก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องของการเคารพนักบุญ

2. ควรมีการศึกษาความเชื่อท้องถิ่นในเรื่องของการแก้บน ขอบคุณพระรูปนักบุญ

3. ควรมีการศึกษาบทบาทของวิถีชุมชนวัดที่เป็นตัวขับเคลื่อนและกระตุ้นความเชื่อของคริสตชนกลุ่มย่อย

เอกสารอ้างอิง

นรินทร์ ศิริวิริยานันท์. (2553). *อันตนแห่งปาดัว นักปราชญ์แห่งพระวรสาร.* โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

เบเนดิกต์ ที่ 16. (2549). *Deus caritas est* [พระเจ้าทรงเป็นความรัก]. จูน พับลิชชิ่ง.

เปาโล ที่ 6. (2506). *Sacrosanctum concilium* [สังฆธรรมนูญว่าด้วยพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์]. https://www.thaicatechesis.com/Document/03Sacrosanctum_Concilium.pdf

ฝ่ายอภิบาลและธรรมทูตอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2542). *คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก.* โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

ฟรังซิส. (2556). *Lumen fidei* [แสงสว่างแห่งความเชื่อ]. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

ฟรังซิส. (2558). *Evangelii gaudium* [ความชื่นชมยินดีแห่งพระวรสาร]. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

ยอห์น ปอล ที่ 2. (2543). *Ecclesia in Asia* [พระศาสนจักรในเอเชีย]. โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

วัดนักบุญอันตน ดอนมดตะนอย ราชบุรี. (2561). *ประวัติวัดนักบุญอันตน*.

ผลของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมต่อการมีสติ และความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล

Effects of Dhamma Practice Activities on Mindfulness and Spiritual Well-Being of Nursing Students

น.ท.หญิง ดร.เบญจภัค สางห้วยไพร
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา
กิ่งแก้ว แสงแผ้ว*
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

Cdr. Dr.Benjapak Sanghuaiprai
Faculty of Nursing, St Teresa International University
Kingkaew Sangpaew*
Faculty of Nursing, St Teresa International University

* Corresponding Author, e-mail: kingkaew.triu@gmail.com

ข้อมูลบทความ

รับบทความ	20 มีนาคม 2569
แจ้งแก้ไข	7 พฤษภาคม 2569
ตอบรับบทความ	21 พฤษภาคม 2569

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดซ้ำ (One-Group Pretest-Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมต่อการมีสติและความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 80 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมเป็นระยะเวลา 4 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินสติ Freiburg Mindfulness Inventory มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบวัดความผาสุกทางจิตวิญญาณ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบ Paired t-test

ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยการมีสติและความผาสุกของนักศึกษาพยาบาลหลังเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด กิจกรรมการปฏิบัติธรรมช่วยเสริมสร้างการตระหนักรู้ตนเอง การควบคุมอารมณ์ และการประยุกต์ใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะด้านจิตวิญญาณและความพร้อมทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: กิจกรรมการปฏิบัติธรรม; การมีสติ; ความผาสุก; นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This research employed a quasi-experimental one-group pretest-posttest design. This study aimed to investigate the Effects of Dhamma Practice Activities on Mindfulness and Well-being of Nursing Students. The sample group consisted of 80 fourth-year nursing students from St Teresa International University, academic year 2024, selected using simple random sampling. The students participated in a four-day meditation retreat. Data collection tools included the Freiburg Mindfulness Inventory (FMI-14) demonstrated a Cronbach's alpha coefficient reliability of .96, while the Thai version of the Spiritual Well-Being Scale (Thai SWBS) demonstrated an overall reliability coefficient of .78. Data were analyzed using descriptive statistics and the paired t-test.

The research findings showed that the average scores for mindfulness and well-being of nursing students after participating in meditation activities were significantly higher than before participating in the activities at the .05 statistical significance level. Furthermore, the students expressed the highest level of satisfaction with the activities. The lessons learned reflect that spiritual practice activities enhance self-awareness, emotional control, and the application of Buddhist principles in daily life. The research findings can be used as a guideline for developing appropriate activities that promote spiritual qualities and professional readiness among nursing students.

Keywords: Dhamma practice activities; mindfulness; well-being; nursing students

บทนำ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา ผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม มีภาวะผู้นำ ดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพและสังคม บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจะเป็นบุคคลที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณลักษณะตามผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และลักษณะบุคคล (Character) ซึ่งในด้านจริยธรรมมีส่วนสำคัญมากในการที่นักศึกษาได้ออกไปทำงานร่วมกับผู้อื่น นักศึกษาต้องยอมรับและเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่น มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีความเมตตากรุณา เอาใจใส่ กระตือรือร้น และเอื้ออาทร มีจิตบริการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ซึ่งนักศึกษาจะแสดงออกถึงการมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Program Learning Outcomes) และในส่วนด้านลักษณะบุคคลนั้นนักศึกษาต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสม สุภาพอ่อนโยน รู้จักกาลเทศะ กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม กล้าตัดสินใจ ซึ่งนักศึกษาจะแสดงออกถึงการมีทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาตนเอง วิชาชีพและสังคม

การปฏิบัติธรรมสามารถส่งเสริมความพึงพอใจ สร้างสัมพันธภาพที่ดี และช่วยให้นักศึกษามีมุมมองต่อชีวิตในเชิงบวกมากขึ้น (ประเวช วะทาแก้ว และคณะ, 2562) รวมทั้งนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีการรับรู้เป้าหมายชีวิตด้านความสำเร็จ การดูแลผู้รับบริการอย่างปลอดภัยและการตอบแทนสังคม (ผลิดา หนุดหละ และคณะ, 2565) แต่ยังพบน้อยมากในการศึกษาที่มุ่งประเมินผลของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมต่อการมีสติและความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลโดยตรง โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลชั้นปี 4

ที่กำลังเผชิญความกดดันจากการเตรียมสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและการก้าวเข้าสู่การทำงานจริง

ดังนั้นคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา จึงได้ดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมเพื่อให้เกิดปัญญาและสันติสุขภายใต้แผนปฏิบัติงานคณะพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2567 แผนงานที่ 2 แผนงานพัฒนานักศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนสำเร็จการศึกษา โดยกำหนดตัวชี้วัดด้านความพึงพอใจและความมุ่งมั่นต่อการเตรียมสอบรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.51 ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมต่อการมีสติและความผาสุกของนักศึกษาพยาบาล อันจะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตอย่างมีความผาสุกในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีสติของนักศึกษาพยาบาลระหว่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมกับหลังเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลระหว่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมกับหลังเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรม
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อกิจกรรมการปฏิบัติธรรม

สมมติฐานการวิจัย

1. คะแนนเฉลี่ยการมีสติของนักศึกษาพยาบาลหลังเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรม
2. คะแนนเฉลี่ยความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลหลังเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรม
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อกิจกรรมการปฏิบัติธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติธรรมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมต่อการมีสติและความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดซ้ำ (One-Group Pretest-Posttest Design) เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีสติและความผาสุกระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลอง เพื่อประเมินความพึงพอใจของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาพยาบาล

ประชากร คือ นักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2567 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (inclusion criteria) ได้แก่ 1) นักศึกษาทั้งเพศชายและหญิง ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2567 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และ 2) นับถือทุกศาสนาและมีเกณฑ์ยุติการเข้าร่วมการวิจัย (withdrawal criteria) คือ นักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมครบตามกำหนด ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทดลอง โดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 80 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล สร้างโดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา โรคประจำตัว ท่านอาศัยอยู่กับใคร สถานที่พักปัจจุบัน และท่านเคยปฏิบัติธรรมหรือสวดมนต์ทำสมาธิเป็นประจำหรือไม่

ตอนที่ 2 แบบประเมินสติ Freiburg Mindfulness Inventory (Walach et al., 2006) จำนวน 14 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.96 เป็นแบบสอบถามให้พิจารณาประสบการณ์ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมาจนถึง ณ ปัจจุบันว่าเกิดขึ้นกับท่านบ่อยครั้งเพียงใด ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 เกิดขึ้นน้อยมาก ระดับ 2 เกิดขึ้นบางครั้ง ระดับ 3 เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และระดับ 4 เกิดขึ้นเกือบตลอดเวลา

ตอนที่ 3 แบบวัดความผาสุกทางจิตวิญญาณ (The Spiritual Well-Being Scale: SWBS; Paloutzian & Ellison, 1991) ได้รับการพัฒนาโดยศาสตราจารย์แพทย์หญิงนันทิกา ทวิชาชาติและนางชนัดดา ผาสุกมูล มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.78 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

1) The Existential Well-Being: EWB แบบวัดด้านความผาสุกในชีวิต การให้ความหมาย คุณค่าของชีวิต (Life Meaning) ความพึงพอใจในชีวิต ความหวัง และเป้าหมายที่วางเอาไว้ในชีวิต ส่วนนี้มีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ

2) The Religion Well-Being: RWB ใช้วัดความผาสุกด้านความศรัทธาในศาสนา คือ ความเชื่อ ความศรัทธาและการปฏิบัติตนตามคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมถึงนำเอาหลักคำสอนมาใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ

คำถามเชิงบวกทั้งหมด 11 ข้อคือ ข้อ 3, 4, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 17, 19, 20 คะแนนมี 6 ระดับ ระดับ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับ 2 ไม่เห็นด้วยปานกลาง ระดับ 3 ไม่เห็นด้วย ระดับ 4 เห็นด้วย ระดับ 5 เห็นด้วยปานกลาง และระดับ 6 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คำถามเชิงลบทั้งหมด 9 ข้อคือ 1, 2, 5, 6, 9, 12, 13, 16, 18 คะแนนมี 6 ระดับ ระดับ 1 เห็นด้วยอย่างยิ่ง ระดับ 2 เห็นด้วยปานกลาง ระดับ 3 เห็นด้วย ระดับ 4 ไม่เห็นด้วย ระดับ 5 ไม่เห็นด้วยปานกลาง และระดับ 6 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

คะแนนรวมทั้ง EWB และ RWB เท่ากับ 20-120 คะแนน

การประเมินคะแนน ใช้ค่า Range=(คะแนนสูงสุด–คะแนนต่ำสุด หารด้วยจำนวนกลุ่ม) แล้วแบ่งคะแนนที่ได้ออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1. ความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับต่ำ คือผู้ที่ได้คะแนนในแบบวัดความผาสุกทางจิตวิญญาณอยู่ในช่วงคะแนนต่ำสุดถึงคะแนนสูงสุดรวมค่า Range

2. ความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับปานกลาง คือผู้ที่ได้คะแนนในแบบวัดความผาสุกสูงกว่าคะแนนต่ำสุดที่รวมกับค่า Range ถึงค่าคะแนนที่ต่ำที่สุดรวมกับค่า 2 เท่าของค่า Range

3. ความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับสูง คือผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าคะแนนต่ำสุดรวมกับ 2 เท่าของค่า Range ถึงคะแนนสูงที่สุด

ตอนที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจของโปรแกรมการปฏิบัติธรรม จำนวน 10 ข้อ วัดระดับความพึงพอใจใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .89 โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 น้อยที่สุด ระดับ 2 น้อย ระดับ 3 ปานกลาง ระดับ 4 มาก และระดับ 5 มากที่สุด

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างรายกลุ่ม เป็นคำถามเชิงคุณภาพถอดบทเรียนที่ได้จากการปฏิบัติธรรม จำนวน 4 คำถาม ได้แก่ 1) สิ่งที่ได้รับจากการมาปฏิบัติธรรม 2) การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร 3) ปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติธรรมในครั้งนี้ 4) สิ่งที่ต้องการให้พัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยคือ กิจกรรมการปฏิบัติธรรม

กิจกรรมที่กำหนดขึ้นระหว่างวันที่ 16-19 ธันวาคม 2567 ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมเวิร์ลพีชวัลเล่ย์ เขาใหญ่ โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1) รับศีล 8 2) บรรยายธรรม “คนรุ่นใหม่ใส่ใจคุณธรรม” 3) ดื่มน้ำปานะ 4) สวดมนต์ ทำวัตรเช้า เย็น 5) ฟังธรรม “เรื่องสมาธิกับชีวิตประจำวัน” “สัมมาทิฐิ กฎแห่งกรรม” “ทาน ศีล ภาวนา” “พระคุณพ่อแม่ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณ” 6) นั่งสมาธิ แผ่เมตตา 7) พัฒนาความคิดให้เติบโตด้วย Growth Mindset 8) การฝึก Empathy Skill และ 9) ถอดบทเรียนที่ได้จากการปฏิบัติธรรม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตอนที่ 1 ตอนที่ 4 และตอนที่ 5 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตจำนวน 2 ท่านและพยาบาล APN สาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมของกิจกรรม ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามตามมาตรประเมินความสอดคล้อง 4 ระดับได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาวิจัยนี้มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) ระยะเตรียมการ ผู้วิจัยนำหนังสือรับรองผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หมายเลขรับรอง TRSU 007/2567 จากมหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา ถึงคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและดำเนินการวิจัย 2) ระยะดำเนินการวิจัย ดำเนินกิจกรรมระหว่างวันที่ 16-19 ธันวาคม 2567 เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) 3) ระยะสิ้นสุดกิจกรรมและสรุปผล ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ดำเนินการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นความลับ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างตลอดกระบวนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ตอบกลับมาจำนวน 80 คน นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสและวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์สถิติ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีสติและความผาสุกของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลองด้วยการทดสอบ Paired t-test และวิเคราะห์ข้อสรุปจากบทสนทนาเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสังเกตปฏิกิริยา พฤติกรรมการปฏิบัติธรรม การถอดบทเรียนที่ได้รับจากการปฏิบัติธรรม และการจดบันทึกข้อมูล

ผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีสติของนักศึกษาพยาบาลระหว่างก่อนกับหลังเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ การมีสติของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลอง (n=80)

การมีสติ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การมีสติระดับน้อย	3	3.75	5	6.25
การมีสติระดับปานกลาง	35	43.75	20	25.00
การมีสติระดับมาก	42	52.50	55	68.75
รวม	**80**	**100.00**	**80**	**100.00**

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มทดลองก่อนการทดลองส่วนใหญ่การมีสติอยู่ในระดับมาก จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 และหลังการทดลองส่วนใหญ่การมีสติอยู่ในระดับมาก จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการมีสติของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลอง (n=80)

การมีสติของกลุ่มทดลอง	Mean	S.D.	t	df	*P*-value
ก่อนทดลอง	43.38	6.721	2.846	79	.006*
หลังทดลอง	45.87	8.915			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการมีสติของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลระหว่างก่อนกับหลังเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรมดังตารางที่ 3–4

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละ ความผาสุกทางจิตวิญญาณของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลอง (n=80)

ความผาสุกทางจิตวิญญาณ	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับต่ำ	19	23.75	13	16.25
ความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับปานกลาง	38	47.50	30	37.50
ความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับสูง	23	28.75	37	46.25
รวม	**80**	**100.00**	**80**	**100.00**

จากตารางที่ 3 พบว่า ความผาสุกทางจิตวิญญาณของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองส่วนใหญ่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับปานกลาง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 และหลังการทดลองส่วนใหญ่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับมาก จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความผาสุกความผาสุกทางจิตวิญญาณของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลอง (n=80)

ความผาสุกทางจิตวิญญาณของกลุ่มทดลอง	Mean	S.D.	t	df	*P*-value
ก่อนทดลอง	86.86	15.791	3.834	79	.000*
หลังทดลอง	93.28	17.928			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความผาสุกทางจิตวิญญาณของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อกิจกรรมการปฏิบัติธรรม ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 (n=80)

ความพึงพอใจต่อกิจกรรมการปฏิบัติธรรม	Mean	S.D.	ร้อยละ	แปลผล
1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม	4.54	0.837	90.86	มากที่สุด
2. ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติธรรม	4.56	0.791	91.11	มากที่สุด
3. สามารถนำทักษะการปฏิบัติธรรมไปใช้เป็นทางเลือกในการเพิ่มการมีสติและความผาสุก	4.57	0.821	91.36	มากที่สุด
4. ได้รับประโยชน์และได้คุณค่าจากการเข้าร่วมปฏิบัติธรรม	4.53	0.896	90.62	มากที่สุด
5. วิทยากรมีวิธีถ่ายทอดและบรรยายน่าสนใจ	4.58	0.820	91.60	มากที่สุด
6. เนื้อหาในกิจกรรมเหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชาการมีเหตุผล อ้างอิงได้	4.43	0.879	88.64	มาก
7. กระตุ้นให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ซักถาม	4.65	0.809	93.09	มากที่สุด
8. รูปแบบกิจกรรมน่าสนใจ	4.45	0.897	89.09	มาก
9. ระยะเวลาและสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.32	1.092	86.40	มาก
10. ความพึงพอใจโดยรวมในการเข้าร่วมปฏิบัติธรรม	4.55	0.905	90.93	มากที่สุด
สรุปภาพรวม	**4.52**	**0.875**	**90.37**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 5 พบว่า สรุปภาพรวมของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.52, S.D.=0.875) คิดเป็นร้อยละ 90.37 เมื่อพิจารณารายข้อความพึงพอใจต่อกิจกรรมการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การกระตุ้นให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ซักถามคิดเป็นร้อยละ 93.09 (Mean=4.65, S.D.=0.809) วิทยากรมีวิธีถ่ายทอดและบรรยายน่าสนใจคิดเป็นร้อยละ 91.60 (Mean=4.58, S.D.=0.820) สามารถนำทักษะการปฏิบัติธรรมไปใช้เป็นทางเลือกในการเพิ่มการมีสติและความผาสุกคิดเป็นร้อยละ 91.36 (Mean=4.57, S.D.=0.821) ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติธรรมคิดเป็นร้อยละ 91.11

(Mean=4.56, S.D.=0.791) ความพึงพอใจโดยรวมในการเข้าร่วมปฏิบัติธรรมคิดเป็นร้อยละ 90.93 (Mean=4.55, S.D.=0.905) ได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมคิดเป็นร้อยละ 90.86 (Mean=4.54, S.D.=0.837) ได้รับประโยชน์และได้คุณค่าจากการเข้าร่วมปฏิบัติธรรมคิดเป็นร้อยละ 90.62 (Mean=4.53, S.D.=0.896)

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มทดลองก่อนการทดลองส่วนใหญ่การมีสติของอยู่ในระดับมาก จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 และหลังการทดลองส่วนใหญ่การมีสติอยู่ในระดับมากจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75

2. คะแนนเฉลี่ยการมีสติของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความผาสุกทางจิตวิญญาณของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองส่วนใหญ่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับปานกลาง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 และหลังการทดลองส่วนใหญ่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับมาก จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25

4. คะแนนเฉลี่ยความผาสุกทางจิตวิญญาณของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนทดลองกับหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สรุปภาพรวมของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.52, S.D.=0.875) คิดเป็นร้อยละ 90.37

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายได้ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. ผลของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมต่อการมีสติของนักศึกษาพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรม นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยการมีสติสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p=.006) และเมื่อพิจารณาระดับการมีสติพบว่าสัดส่วนของนักศึกษาที่มีการมีสติระดับมากเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52.50 เป็นร้อยละ 68.75 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการปฏิบัติธรรมสามารถส่งเสริมการมีสติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีพร เพ็งมาก และคณะ (2568) เรื่อง การนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลสู่การปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ อาจารย์ใช้หลักจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้หลักจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล และสอดคล้องกับ วรภัทร์ ภู่เจริญ (2562) กล่าวว่า การปฏิบัติธรรมโดยเฉพาะการฝึกสติ (Mindfulness) ช่วยให้บุคคลตระหนักรู้ในปัจจุบันขณะ เข้าใจอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของตนเองมากขึ้น ส่งผลให้สามารถควบคุมตนเองและตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเจริญสติที่มุ่งเน้นการรับรู้อย่างไม่ตัดสิน และจากการศึกษาของทวีวรรณ บุปผาถา และคณะ (2565) เรื่อง ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างความเข้มแข็งทางใจที่เน้นการฝึกสติและการผ่อนคลายกล้ามเนื้อแนวไทเก๊กต่อความเครียดในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 พบว่า หลังการทดลองนักศึกษาในกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเครียดต่ำกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.01$) และมีคะแนนเฉลี่ยความเครียดต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.01$) ดังนั้น การฝึกสติช่วยเพิ่มสติและลดความเครียดในนักศึกษาพยาบาลได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมการปฏิบัติธรรมยังพบว่ามีนักศึกษาบางส่วนที่มีระดับการมีสติน้อยหลังการทดลอง ซึ่งอาจเกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ประสบการณ์เดิมด้านการปฏิบัติธรรม หรือระยะเวลาในการฝึกที่อาจยังไม่เพียงพอ

2. ผลของกิจกรรมการปฏิบัติธรรมต่อความผาสุกทางจิตวิญญาณ ผลการวิจัยพบว่าภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติธรรม นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความผาสุกทางจิตวิญญาณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p=.000$) โดยระดับความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับสูงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 28.75 เป็นร้อยละ 46.25 ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติธรรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนามิติด้านจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสุขภาวะองค์รวม (Holistic health) โดยการปฏิบัติธรรมช่วยให้บุคคลเกิดความสงบภายใน มีความหมายในชีวิต และสามารถยอมรับตนเองและผู้อื่นได้มากขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดด้านสุขภาพจิตที่เน้นความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัชฌา ชื่นบุญ (2560) เรื่อง ความผาสุกทางจิตใจและบรรยากาศในการเรียนที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษา พบว่าบรรยากาศในการเรียนกับความผาสุกทางจิตใจส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการฝึกสมาธิและสติสามารถเพิ่มความผาสุกทางจิตวิญญาณ ลดความวิตกกังวลและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในนักศึกษาได้

ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความผาสุกทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับต่ำก่อนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 และภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมลดลงเหลือจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 16.25 แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถช่วยลดจำนวนผู้ที่มีความผาสุกทางจิตวิญญาณระดับต่ำได้ในระดับหนึ่ง สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มเชิงบวกของการพัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ และการรับรู้คุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างภายหลังการได้เข้าร่วมกิจกรรม ควรติดตามผลอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้เกิดความผาสุกทางจิตวิญญาณในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลต่อกิจกรรมการปฏิบัติธรรม ผลการประเมินความพึงพอใจพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.52) โดยเฉพาะด้านการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น การถ่ายทอดของวิทยากร และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รูปแบบกิจกรรม

การปฏิบัติธรรมที่ออกแบบมีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) สอดคล้องกับการศึกษาของ ประเวช วะทาแก้ว และคณะ (2562) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการปฏิบัติธรรมในรายวิชาทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาสามารถนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิต เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุดคือ การนำทักษะการปฏิบัติธรรมไปใช้เป็นทางเลือก ทำให้มีสติ ปัญญา เกิดความผาสุกทางจิตวิญญาณ จิตใจสงบ ยอมรับตนเองและผู้อื่น มีกำลังใจในการดำเนินชีวิต และมีความสัมพันธ์ที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกอร สว่างศรี และคณะ (2567) ซึ่งผลการศึกษา การปฏิบัติธรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองทั้งสี่ด้านคือ สุขกาย สุขใจ สุขทางสังคม และสุขทางปัญญา นอกจากนี้ งานวิจัยยังสนับสนุนว่าการฝึกสติและการปฏิบัติธรรมมีผลต่อการเพิ่มสุขภาวะองค์รวม โดยสามารถลดความเครียดและความวิตกกังวล เพิ่มความผาสุกทางจิตวิญญาณ ความหมายในชีวิต และคุณภาพชีวิตทั้งในนักศึกษาและบุคลากรทางสุขภาพ รวมถึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนและการทำงานของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญ การที่นักศึกษาสามารถนำทักษะไปใช้ในการเพิ่มการมีสติและความผาสุกได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกิจกรรมในการพัฒนา Soft skills ที่สำคัญสำหรับวิชาชีพพยาบาล โดยเฉพาะด้านการดูแลตนเอง (Self-care) และการดูแลผู้ป่วยอย่างมีมนุษยธรรม กิจกรรมการปฏิบัติธรรมดังกล่าวมีผลเชิงบวกต่อทั้งการมีสติและความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และได้รับการตอบรับในระดับสูงมากจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม สะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมในการนำไปบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอนทางการพยาบาล เพื่อส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมของนักศึกษาในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1.1 ควรบูรณาการกิจกรรมปฏิบัติธรรมในการดูแลนักศึกษาและผู้ป่วยเพื่อเสริมสติและสุขภาวะจิต

1.2 ส่งเสริมการฝึกสติในชีวิตประจำวัน ลดความเครียด และเพิ่มคุณภาพการดูแล

1.3 พัฒนาโปรแกรมให้เหมาะกับบริบทหน่วยงาน (หอผู้ป่วย/ชุมชน) และใช้ได้จริง

1.4 ส่งเสริมบทบาทพยาบาลเป็นผู้นำด้านสุขภาพจิตและจิตวิญญาณ

2. ด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาติดตามผลในระยะยาวเพื่อประเมินความต่อเนื่องของผลลัพธ์

2.2 ควรมีกลุ่มควบคุมเพื่อเปรียบเทียบและยืนยันประสิทธิผลของกิจกรรม

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกิจกรรม

2.4 ควรเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ผลการวิจัยครอบคลุมมากขึ้น

2.5 ควรใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกอร สว่างศรี, วัลลี นวลหอม, และ สุเมธี หาญเจริญทรัพย์. (2567). ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการค่ายห้องเรียนแห่งความสุขปลูกฝังคุณธรรมและพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นครู. *วารสาร มจร ทวารวดีปริทรรศน์*, *3*(1), 28-42.

คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). *ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565*.

ทวีพร เพ็งมาก, ทิพยวรรณ นิลทยา, และ วนิสา หะยีเซะ. (2568). การนำหลักจริยธรรมทางการพยาบาลสู่การปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล*, *31*(1), 54-69.

ทวีวรรณ บุปผาถา, ชนิกา เจริญจิตต์กุล, ทวีศักดิ์ กสิผล, และ ศิริยุพา นันสุนานนท์. (2565). ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างความเข้มแข็งทางใจที่เน้นการฝึกสติและการผ่อนคลายกล้ามเนื้อแนวไทเก๊กต่อความเครียดในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2. *วารสารพยาบาลสภากาชาดไทย*, *15*(2), 161-173.

ประเวช วะทาแก้ว, กฤตสุชิน พลเสน, และ สิริพร ครองชีพ. (2562). ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อการปฏิบัติธรรมในรายวิชาทฤษฎีและการปฏิบัติกรรมฐาน (GS 2006) สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, *8*(3), 47-57.

ผลิดา หนุดหละ, กาญจน์สุนภัส บาลทิพย์, และ พิมพ์พนิต ภาศรี. (2565). การรับรู้เป้าหมายชีวิตของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4. *Journal of Research in Nursing-Midwifery and Health Sciences*, *42*(1), 1-10.

วรภัทร์ ภู่เจริญ. (2562). *Mindfulness in Action ฝึกใจง่าย ๆ เก่งได้อีก*. สำนักพิมพ์อมรินทร์ธรรมะ.

อัชฌา ชื่นบุญ. (2560). ความผาสุกทางจิตใจและบรรยากาศในการเรียนที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, *9*, 193-203.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). *Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Paloutzian, R. F., & Ellison, C. W. (1991). *Manual for spiritual well-being scale*. Life Advance.

Walach, H., Buchheld, N., Buttenmüller, V., Kleinknecht, N., & Schmidt, S. (2006). Measuring mindfulness the Freiburg Mindfulness Inventory (FMI). *Personality and Individual Differences*, *40*(8), 1543-1555.

กลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ
Strategy for Teacher Development to Support the Competency-Based Education Policy

รศ. ดร.พรศักดิ์ สุจริตรักษ์*
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผศ. ดร.สุพัตรา สุจริตรักษ์
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.สุภาวดี มิสุนา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
คริสสินี สุจริตรักษ์
นักศึกษาปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Assoc. Prof. Dr.Phornsak Sucharitrak*
Faculty of Education, Muban Chombueng Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Suphatra Sucharitrak
Faculty of Liberal Arts and Science, Kasetsart University
Dr.Supawadee Misuna
Suphanburi Primary Educational Service Area Office 2
Crissinee Sucharitrak
Doctoral Student, Faculty of Education, Muban Chombueng Rajabhat University

*Corresponding Author, e-mail: Dr_singha@hotmail.com

ข้อมูลบทความ
รับบทความ 12 กันยายน 2568
แจ้งแก้ไข 24 ตุลาคม 2568
ตอบรับบทความ 11 พฤศจิกายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ 2) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ และ 3) ยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 181 แห่ง ได้มาโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้สังกัดเขตพื้นที่เป็นชั้น โดยมีผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 คน และคุณครูผู้สอนจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 362 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบประเมินกรอบแนวคิด แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 การพัฒนากลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้เทคนิคการจัดลำดับความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นสูงที่สุดของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ จุดแข็งของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะคือ ด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ส่วนจุดอ่อนคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ โอกาสของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะคือ ด้านสภาพเศรษฐกิจ ส่วนอุปสรรคคือ ด้านเทคโนโลยี ด้านสภาพสังคม และด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะพบว่า มี 3 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 7 ด้านและ 22 วิธีการดำเนินการ ดังนี้ 1. กลยุทธ์การบริหารหลักสูตร มี 3 กลยุทธ์รองและ 9 วิธีดำเนินการ 2. กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ มี 2 กลยุทธ์รองและ 6 วิธีดำเนินการ และ 3. กลยุทธ์การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมี 2 กลยุทธ์รองและ 7 วิธีดำเนินการ

3. กลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะทั้ง 3 กลยุทธ์หลัก ประกอบด้วย กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ กลยุทธ์การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ มีความเหมาะสม และเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การพัฒนาครู; การศึกษาฐานสมรรถนะ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to examine the current conditions, desirable conditions, needs, strengths, weaknesses, opportunities, and challenges of teacher development in response to Competency-Based Education policies; 2) to develop strategies for teacher development to support Competency-Based Education policies; and 3)to validate the appropriateness and feasibility of the developed strategies. The sample consisted of 181 schools under the Office of Ratchaburi Primary Educational Service Area, determined using Krejcie and Morgan's sample size table. A stratified random sampling technique was employed, using the educational service areas as strata. Two respondents were selected from each school: one school administrator and one teacher, yielding a total of 362 participants. The research instruments included a conceptual framework assessment form, a structured interview form, and a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.89. Strategy development was conducted using the TOWS Matrix, along with an appropriateness and feasibility evaluation form. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as the priority needs index technique and content analysis.

The research findings revealed that

1. The current state of teacher development for the implementation of Competency-Based Education policies was found to be at a high level overall, while the desirable state was at the highest level. The most critical need for teacher development in this context lies in competency-based instruction. The major strength of teacher development was identified in the area of competency-based assessment and evaluation, whereas the weakness was found in competency-based instruction. Opportunities for teacher development were associated with the economic context, while obstacles emerged from technological, social, political, and policy-related factors.

2. The development of strategies for teacher enhancement to support Competency-Based Education policies yielded three main strategies,

seven sub-strategies across seven domains, and twenty-two operational approaches. Specifically: (1) curriculum management strategy consisted of three sub-strategies and nine operational approaches; (2) competency-based instruction strategy comprised two sub-strategies and six operational approaches; and (3) competency-based assessment and evaluation strategy included two sub-strategies and seven operational approaches.

3. Overall, the three main strategies—competency-based curriculum management, competency-based instruction, and competency-based assessment and evaluation—were considered highly appropriate and highly feasible for implementation.

Keywords: strategies; teacher development; Competency-Based Education

บทนำ

นโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education: CBE) เป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ก) แนวนโยบายนี้ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการเรียนรู้ (learning outcomes) มากกว่ากระบวนการ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุสมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรวมถึงการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การร่วมมือ และการมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), 2017) การศึกษาฐานสมรรถนะช่วยตอบโจทย์ความท้าทายของระบบการศึกษาไทยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งยังสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG 4) ที่มุ่งให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม (Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), 2018b) สำหรับประเทศไทยนโยบายดังกล่าวได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นทางการผ่านแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ซึ่งระบุถึงการพัฒนาผู้เรียนบนพื้นฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมายหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ข) นโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะยังส่งผลต่อการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลที่ต้องสอดคล้องกับสมรรถนะเป้าหมาย ซึ่งทำให้ครูและสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ดังนั้น นโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะจึงไม่ใช่เพียงแนวทางใหม่ แต่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนและระบบการศึกษาให้สามารถแข่งขันและอยู่รอดในอนาคตได้อย่างมั่นคง

การศึกษาฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนจะบรรลุผลหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับครู เพราะครูถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา โดยทำหน้าที่ทั้งในฐานะผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้เสริมสร้างทักษะ และผู้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ข) ครูไม่ได้เป็นเพียงแหล่งความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง (Darling-Hammond et al., 2017) นอกจากนี้ ครูยังมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางคุณธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคม (ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์, 2563, น. 10) จากการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ก้าวสู่ยุคดิจิทัลและสังคมแห่งการเรียนรู้ ครูจึงต้องปรับตัวให้มีสมรรถนะที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียน การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานสากลจึงเป็นประเด็นสำคัญที่หลายประเทศให้ความสำคัญ เนื่องจากคุณภาพของครูสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพของผู้เรียนและระบบการศึกษาโดยรวม (Office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA), 2020)

การพัฒนาครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม เนื่องจากครูมีบทบาทโดยตรงในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน และถ่ายทอดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก) ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำเป็นต้องใช้ครูที่มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่หลากหลาย โดยเฉพาะความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การคิดวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Darling-Hammond et al., 2017, p. 22) องค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้ชี้ให้เห็นว่าประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง มักมีระบบการพัฒนาครูที่เข้มแข็งและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูอย่างต่อเนื่อง (OECD, 2018a) เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ได้กำหนดให้การพัฒนาครูเป็นวาระแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นการยกระดับสมรรถนะของครูให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2563, น. 10) นอกจากนี้ครูยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งในด้านองค์ความรู้ ทักษะการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลผู้เรียนตามแนวทางใหม่ ดังนั้นการพัฒนาครูจึงไม่ใช่ทางเลือกแต่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนของระบบการศึกษาในยุคปัจจุบันและอนาคต

การจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาพบปัญหาสำคัญ 7 ประการดังนี้ 1) ยึดตัวผู้สอนมากกว่ายึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 2) เน้นการสอนมากกว่าการเปิดโอกาสให้เรียนรู้ 3) ปรุงสำเร็จมากกว่าเป็นเชื้อให้ไปคิดต่อ 4) เน้นลอกเลียนมากกว่าความคิดสร้างสรรค์

5) เน้นท่องจำทฤษฎีมากกว่าลงมือปฏิบัติ 6) เน้นการพึ่งพาคนอื่นมากกว่าการพึ่งพาตนเอง 7) เน้นการสร้างความเป็นตนมากกว่าการสร้างความเป็นคน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563, น. 3) สาเหตุปัญหาดังกล่าว เป็นเพราะการพัฒนาครูที่ผ่านมาต้องพบกับปัญหาต่างๆ ส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งสรุปได้ 7 ประเด็นดังนี้ 1) ระบบการพัฒนาครูในภาพรวมของประเทศยังไม่มีหน่วยงานหรือเจ้าภาพหลักที่จะทำหน้าที่ดูแลกำกับติดตามวางระบบและวางแผนการพัฒนาในภาพรวม การพัฒนาครูมีหลายหน่วยงานจัดอบรม ขาดระบบฐานข้อมูลของครู ขาดการวางแผนร่วมกันทำให้การพัฒนาไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเกิดความซ้ำซ้อนไม่เกิดความคุ้มค่า 2) กลไกการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาครูยังขาดกลไกในการรวมพลังขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ไม่มีระบบการบริหารจัดการนิเทศติดตามผลที่จะช่วยในการพัฒนาครู ระบบการนิเทศช่วยเหลือครูยังมีความอ่อนแอ 3) หลักสูตรการพัฒนาครูไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครู ยังขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูทำให้กระบวนการพัฒนาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของครู หลักสูตรการพัฒนาครูยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงของห้องเรียน ฝ่ายจัดอบรมและพัฒนาครูมักจะกำหนดหลักสูตรตามความจำเป็นของตนเอง ขาดการค้นหาความจำเป็นในการพัฒนาของครูที่แท้จริง 4) วิธีการและสาระการพัฒนาครูยังใช้รูปแบบเดิมไม่มีนวัตกรรมใหม่ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของครู การพัฒนาครูมีระยะเวลาน้อยไม่เหมาะกับเนื้อหาส่วนใหญ่ใช้การบรรยายฝึกอบรมและพัฒนาในห้องประชุม ขาดความเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนเน้นในหลักการทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติจึงทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากการอบรมพัฒนาได้สาระจากการพัฒนาเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคการสอนมากกว่าด้านอื่นๆ เป็นการฝึกอบรมระยะสั้นผลการพัฒนาไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูได้ 5) สถานที่จัดอบรมพัฒนาครูส่วนใหญ่เน้นการอบรมตามห้องประชุมในโรงแรมหรือในสถาบันอุดมศึกษาซึ่งดึงครูออกจากห้องเรียนส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะจะมีปัญหามากในโรงเรียนที่ครูไม่ครบชั้น 6) ระบบการติดตามผลการพัฒนาครูของแต่ละหน่วยงานขาดระบบการติดตามผลอย่างต่อเนื่องสิ่งที่ปรากฏคือครูที่เข้ารับการอบรมทำรายงานส่งผู้บริหารเพื่อรับทราบเท่านั้น การติดตามผลหลังการอบรมเพื่อนำไปใช้ในห้องเรียนหรือขยายผลไม่ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและ 7) แรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของครูพบว่าครูยังขาดแรงจูงใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จากผลการศึกษาวิจัยนี้ทำให้หน่วยงานต้นสังกัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้มีนโยบายในการพัฒนาครูแบบใหม่ซึ่งคาดว่าจะทำให้การพัฒนาครูประสบผลสำเร็จและจะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในระยะต่อไป ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างเห็นพ้องต้องกันว่าสาเหตุสำคัญน่าจะเป็นผล

มาจากการที่ประเทศไทยขาดแคลนครูดีที่มีความรู้ความสามารถ และครูประจำการที่มีอยู่ยังขาดคุณภาพทั้งด้านการจัดการเรียนรู้หลักสูตรและการใช้สื่อเทคโนโลยีนอกจากนี้ยังพบว่ารูปแบบวิธีการพัฒนาครูในปัจจุบันมีปัญหาอย่างรุนแรงไม่สะท้อนคุณลักษณะความเป็นครูดีครูเก่ง เพราะส่วนใหญ่มักจัดกิจกรรมการอบรมที่เน้นเนื้อหาและจัดกิจกรรมในช่วงเวลาราชการทำให้ครูต้องละทิ้งนักเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมอยู่เสมอดังนั้นรูปแบบวิธีการพัฒนาครูนี้อาจไม่สามารถส่งเสริมครูให้มีความรู้ความสามารถที่จะจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ข)

นอกจากนี้ พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ (2561) ยังพบอีกว่า ระบบการพัฒนาครูไทยของหน่วยงานต่างๆ ในปัจจุบันยังคงมีลักษณะต่างคนต่างทำ ถึงแม้จะมีสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่จะเชื่อมประสานงานด้านการพัฒนาครู แต่ยังขาดประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการ และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน เนื่องจากสถาบันดังกล่าวเป็นองค์กรขนาดเล็กเทียบเท่าสำนักหนึ่งเท่านั้นจึงไม่มีอำนาจหรือพลังที่เพียงพอที่จะประสานการดำเนินงานด้านการพัฒนาครูของหน่วยงานอื่นองค์กรจึงขาดภาวะผู้นำในด้านการกำหนดทิศทางและนโยบายการพัฒนาครูในภาพรวมของประเทศ การทำงานจึงทำได้เพียงการจัดฝึกอบรมให้กับกลุ่มเป้าหมายขนาดเล็กหรือทำเฉพาะเรื่อง กอปรกับหน่วยงานนี้มีพื้นฐานมาจากการเป็นสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาจึงมีองค์ความรู้และเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องดังกล่าว ส่วนการวางแผนทิศทางนโยบายด้านการพัฒนาครูในภาพรวมยังขาดความร่วมมือจากหน่วยงานผู้ใช้ครู เนื่องจากหน่วยงานผู้ใช้ครูมีงบประมาณเป็นของตนเองจึงจัดอบรมพัฒนาครูในสังกัดด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเกิดปรากฏการณ์ต่างคนต่างทำ ขาดการวางแผน ขาดการกำหนดทิศทาง และขาดข้อมูลการพัฒนาครูในภาพรวม การพัฒนาครูจึงเกิดความซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพ

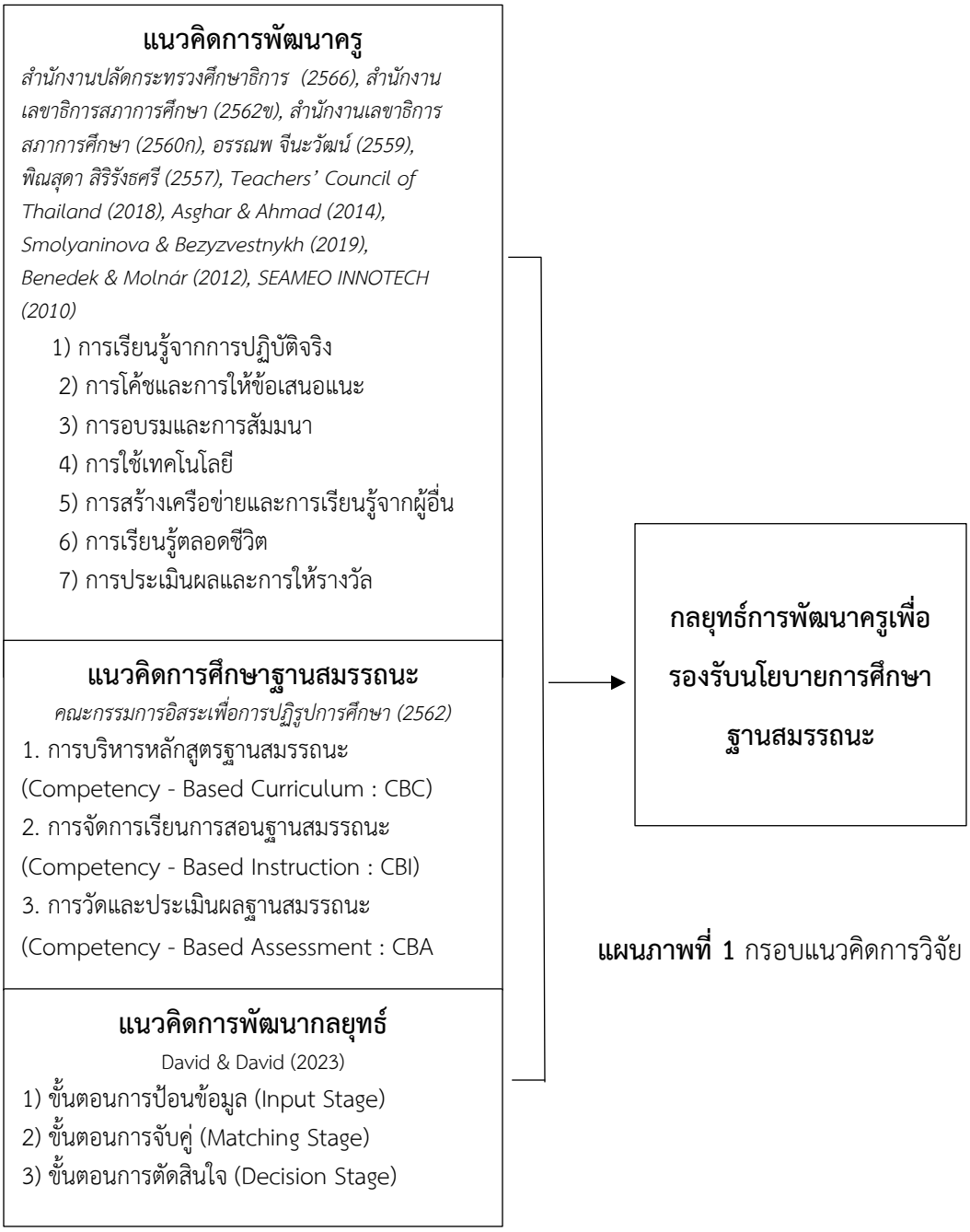
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการมีแผนที่จะเริ่มใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ในปีการศึกษา 2565 ที่ระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนที่มีความพร้อมและระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่มีความพร้อมในปีการศึกษา 2566 และจะทยอยใช้ให้ครบทุกโรงเรียนในปีการศึกษา 2567 ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งศึกษาวิจัยเพื่อโรงเรียนต่างๆ จะได้นำกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะไปใช้วางแผนพัฒนาครูและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดการพัฒนาครู ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.1 ศึกษากรอบกรอบแนวคิดวิธีการพัฒนาครู

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูแล้วนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการพัฒนาครู

1) แหล่งข้อมูล

หนังสือ ตำรา งานวิจัย และบทความวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาครู

2) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และค่าความถี่ (Frequency)

1.2 ประเมินความเหมาะสมของกรอบแนวคิดวิธีการพัฒนาครู

1) ผู้ประเมินกรอบแนวคิด

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

(1) อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 2 ท่าน

(2) ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนต้นแบบด้านการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะจำนวน 3 ท่าน

2) เครื่องมือที่ใช้

แบบประเมินกรอบแนวคิดวิธีการพัฒนาครูประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประเมินกรอบแนวคิด

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของกรอบแนวคิดวิธีการพัฒนาครู

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) นำแบบประเมินกรอบแนวคิดการวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมโดยผู้วิจัยทำหนังสือถึงประธานสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ

(2) เก็บรวมรวมข้อมูลการประเมินกรอบแนวคิดการพัฒนาครู ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

2.1 ประชากรและตัวอย่าง

1) ประชากร คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 324 แห่ง จำแนกเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เขต 1 จำนวน 177 แห่ง สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี เขต 2 จำนวน 147 แห่ง

2) ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี จำนวน 181 แห่ง ได้มาโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

(1) ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม จำแนกตามสังกัดของสถานศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้สำนักงานเขตพื้นที่เป็นชั้น

(2) ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากเพื่อให้ได้สถานศึกษาที่เป็นตัวอย่าง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจ รายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ (ปัจจัยภายใน) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert’s rating scale)

2.2.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อมากำหนดเป็นโครงสร้างเครื่องมือ

3) สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหา

4) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งโดยคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า 0.67-1.00

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 แห่ง กำหนดผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู รวมทั้งสิ้น 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิแอลฟา (α-coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1978) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยภายใน (สภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.89 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.91) ส่วนปัจจัยภายนอก (สภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.87 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.88)

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบผู้วิจัยดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงประธานสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาต่างๆ ด้วยตนเอง

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1) การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจัดกระทำข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้ 1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับคืนมา 2. จัดระบบข้อมูล ตรวจรวบรวมคะแนนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และ 3. นำข้อมูลไปคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2) สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2.2) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้นำค่าเฉลี่ยของน้ำหนักที่ได้มาเทียบเคียงกับเกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2564, น. 54)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

(1) นำค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Need Index: PNI) โดยใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค Modified Priority Need Index ($PNI_{modified}$) ของ สุวิมล ว่องวาณิช (2562)

$PNI_{modified}$ = (I-D)/D

I (Importance) หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

D (Degree of Success) หมายถึง สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

(2) นำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจากแบบสอบถาม นำมาจัดกลุ่มความต้องการจำเป็น โดยกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงจะเป็นจุดอ่อน (Weaknesses: W) ส่วนกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ ต่ำจะเป็นจุดแข็ง (Strengths: S) ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาผู้เรียนบนฐานสมรรถนะ

2.1.3 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกจากแบบสอบถาม นำมาจัดกลุ่มความต้องการจำเป็นโดยกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงจะเป็นอุปสรรค (Threats: T) ส่วนกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ ต่ำจะเป็นโอกาส (Opportunities: O) ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

2.1.4 การวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการนำมาจัดกลุ่มความต้องการจำเป็นโดยกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงจะเป็นจุดอ่อน (Weaknesses: W) ส่วนกลุ่มที่มีค่า $PNI_{modified}$ ต่ำจะเป็นจุดแข็ง (Strengths: S) การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะโดยจำแนกเป็นรายด้าน

ขั้นที่ 3 ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

การร่างกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบด้านการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะจำนวน 9 คน จากนั้นข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและผสานกับผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis มาร่างทำกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาผู้เรียนบนฐานสมรรถนะแล้วนำมาจับคู่ (Matching Stage; David & David, 2023) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ ดังนี้

3.1 จับคู่จุดอ่อน-อุปสรรค (WT) เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน (Defensive Strategy) โดยพยายามลดจุดอ่อน อุปสรรค และหาแนวทางการดำเนินการที่จะทำให้โรงเรียนเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

3.2 จับคู่จุดอ่อน-โอกาส (WO) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround Oriented Strategy)แก้ไขจุดอ่อนและนำโอกาสที่เปิดให้มาทำประโยชน์อย่างเต็มที่

3.3 จับคู่จุดแข็ง-อุปสรรค (ST) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ขยายขอบข่ายกิจการ (Diversification Strategy) โดยใช้ประโยชน์จากจุดแข็ง อุปสรรค และหาแนวทางการดำเนินการที่ทำให้โรงเรียนเกิดความสูญเสียน้อยที่สุด

3.4 จับคู่จุดแข็ง–โอกาส (SO) เพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive Strategy) โดยนำจุดแข็งที่มีมาเสริมสร้างและนำโอกาสที่เปิดให้มาทำประโยชน์อย่างเต็มที่

3.5 นำผลการวิเคราะห์ SWOT Matrix การสร้างขวัญและกำลังใจครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามาพัฒนาเป็นร่างกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาผู้เรียนบนฐานสมรรถนะ แล้วกำหนดกลยุทธ์ด้วยวิธี TOWS Matrix Strategy Synthesis

3.6 ผู้วิจัยกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์หลัก กลยุทธ์รอง และวิธีดำเนินการ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ประเมินและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นที่ 4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

1) ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

(1) อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 2 ท่าน

(2) ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนต้นแบบด้านการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะจำนวน 7 ท่าน

2) เครื่องมือที่ใช้

แบบประเมินกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประเมินกรอบแนวคิด

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน ยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้วิจัยทำหนังสือถึงประธานสาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ

(2) เก็บรวมรวมข้อมูลการยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้และมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2564)

ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ และด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ และด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ

จุดแข็งของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะคือด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ รองลงมาคือด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ ส่วนจุดอ่อนคือด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ

โอกาสของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะพบว่า โอกาสคือด้านสภาพเศรษฐกิจ ส่วนอุปสรรคคือด้านเทคโนโลยี ด้านสภาพสังคม และด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะพบว่า มี 3 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 7 ด้านและ 22 วิธีการดำเนินการ ดังนี้ 1. กลยุทธ์การบริหารหลักสูตร มี 3 กลยุทธ์รองและ 9 วิธีดำเนินการ 2. กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะมี 2 กลยุทธ์รองและ 6 วิธีดำเนินการ และ 3. กลยุทธ์การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมี 2 กลยุทธ์รองและ 7 วิธีดำเนินการ

3. กลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะทั้ง 3 กลยุทธ์หลัก ประกอบด้วย กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ กลยุทธ์การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้นสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ เหตุที่ผลการวิจัยที่พบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบายนี้ในระดับประเทศ ส่งผลให้สถานศึกษามีการดำเนินกิจกรรมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของครูและสามารถนำไปใช้ได้โดยตรงในห้องเรียนจึงได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก ส่วนด้านการบริหารหลักสูตรนั้น แม้จะมีความสำคัญในเชิงนโยบายแต่การพัฒนาอาจเน้นเฉพาะกลุ่มผู้บริหารหรือหัวหน้าสาระวิชาทำให้ผลอยู่ในลำดับรองลงมา สำหรับด้านการวัดและประเมินผล แม้จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้แต่ครูหลายคนยังขาดความเชี่ยวชาญในเรื่องการออกแบบเครื่องมือที่เหมาะสมกับสมรรถนะจึงส่งผลให้พัฒนาน้อยกว่าด้านอื่น อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยในทุกด้านที่อยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นถึงความตระหนักและความพยายามของครูในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยที่พบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

อยู่ในระดับมากทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ การบริหารหลักสูตร และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ สะท้อนถึงความตระหนักและความพยายามของครูในการปรับตัวและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราพร เยาวรัตน์ (2565) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า สมรรถนะดิจิทัลของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการรู้ดิจิทัล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา ศรีพันธ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการ PLC โรงเรียนบ้านดงมัน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม พบว่าครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก พบว่ากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและการประเมินผลที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ และด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ เหตุที่ผลการวิจัยที่พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องการให้ครูมีความสามารถครบถ้วนในทุกมิติของสมรรถนะ โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนจึงได้รับความสำคัญสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารหลักสูตรซึ่งมีบทบาทในการออกแบบและจัดโครงสร้างการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อสมรรถนะของผู้เรียน ส่วนด้านการวัดและประเมินผลแม้จะอยู่ในลำดับสุดท้ายแต่ก็ยังอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงการตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินที่สอดคล้องกับสมรรถนะ ผลลัพธ์เช่นนี้อาจเกิดจากแรงผลักดันของนโยบายภาครัฐ การจัดอบรมพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดความคาดหวังในการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศลิษา ณรงค์เลิศฤทธิ์ และคณะ (2566) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับมากที่สุด และครูที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจใน

ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรายุทธ อุตตะมา และ ณัฐิยา ตันตรานนท์ (2567) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครู โรงเรียนมัธยมกัลยาณิวัฒนา เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด และผู้บริหารควรจัดระบบและกลไกในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับคณะครูอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุกพบว่า การปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สู่ฐานสมรรถนะโดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต และการกำหนดสมรรถนะหลักที่เหมาะสมแต่ละช่วงชั้นให้ครูผู้สอนนำไปใช้เป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ และด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ เหตุที่ผลวิจัยที่พบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในระดับสูงสุดในด้านการจัดการเรียนการสอนสะท้อนให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นใจหรือทักษะที่เพียงพอในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวทางของการศึกษาฐานสมรรถนะ เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวใหม่ที่เน้นการบูรณาการทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะต่างๆ อย่างลึกซึ้ง จึงต้องใช้ความเข้าใจในหลักการและเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ซับซ้อนมากขึ้น สำหรับด้านการวัดและประเมินผล แม้จะได้รับการพัฒนาอยู่บ้างแต่ยังพบปัญหาในการออกแบบเครื่องมือที่สามารถสะท้อนสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ด้านการบริหารหลักสูตรมีค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับสองด้านแรก อาจเป็นเพราะงานด้านนี้มักดำเนินการโดยผู้บริหารหรือครูแกนนำ อย่างไรก็ตาม ความต้องการที่สูงในทั้งสามด้านแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ มัสยา โซ๊ะศิริ (2561) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดระยอง พบว่าด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบการเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จักรชัย ตระกูลโอสถ และ กิตติรัตน์ เกษตรสุนทร (2567) ที่ศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ

เจ้าพระยา พบว่า สมรรถนะด้านการเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนมีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ สมรรถนะด้านการวัดและประเมินได้ตามสภาพความเป็นจริง และสมรรถนะด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพนักเรียน

จุดแข็งของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ คือ ด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ รองลงมาคือ ด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ ส่วนจุดอ่อน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ ผลวิจัยที่พบว่าจุดแข็งของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในด้านการวัดและประเมินผล แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจและสามารถนำเครื่องมือการประเมินสมรรถนะมาใช้ได้ในระดับที่ดี ซึ่งอาจเป็นผลจากการอบรมและการส่งเสริมของหน่วยงานต้นสังกัดที่มุ่งเน้นให้ครูใช้การประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับสมรรถนะผู้เรียน ด้านการบริหารหลักสูตรมีความเข้มแข็งรองลงมาเนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรเป็นภารกิจที่เชื่อมโยงกับบทบาทของผู้บริหารและครูแกนนำซึ่งมักได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ด้านการจัดการเรียนการสอนกลับเป็นจุดอ่อน แม้จะเป็นหน้าที่หลักของครูโดยตรงแต่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องอาศัยการปรับวิธีคิดและการจัดกิจกรรมที่ซับซ้อน ซึ่งครูบางส่วนยังขาดทักษะและประสบการณ์ ส่งผลให้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเชิงลึกและต่อเนื่องเพื่อยกระดับสมรรถนะในด้านนี้ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสุจริยา ขมสนิท และคณะ (2566) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ศลิษา ณรงค์เลิศฤทธิ์ และคณะ (2566) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โอกาสของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ พบว่า โอกาสคือด้านสภาพเศรษฐกิจ ส่วนอุปสรรคคือด้านเทคโนโลยี ด้านสภาพสังคม และด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ ผลวิจัยที่พบว่า โอกาสของสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะอยู่ในด้านสภาพเศรษฐกิจ อาจสะท้อนถึงการลงทุนของภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการพัฒนาครู เช่น งบประมาณอบรม การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ และทุนพัฒนาศักยภาพครูในโครงการต่างๆ ซึ่งส่งผลดีต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตาม อุปสรรคที่สำคัญยังอยู่ที่ด้านเทคโนโลยี ซึ่งแม้ว่าจะมีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้นแต่ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านการเข้าถึงและการใช้งานโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ด้านสภาพสังคมเอง

ยังมีความท้าทาย เช่น ค่านิยมที่ยังไม่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการเปิดรับการเปลี่ยนแปลง และสุดท้ายด้านการเมืองและนโยบายของรัฐที่มีความไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงบ่อย และบางครั้งขาดความต่อเนื่องทำให้ครูและสถานศึกษาไม่สามารถวางแผนพัฒนาในระยะยาวได้อย่างมั่นคง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐกร พฤฒิปูรณี และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2565) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) พบว่า การพัฒนาสมรรถนะครูควรได้รับการส่งเสริมจากนโยบายรัฐและการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาครู นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ปฏิภาณ พรศิริเสวี (2567) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การเมืองในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา: กรณีศึกษาการคอร์รัปชันการสอบครูผู้ช่วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พ.ศ. 2551–2562 พบว่า การเมืองและนโยบายของรัฐที่ไม่โปร่งใสเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาครูและการดำเนินนโยบายการศึกษา

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะพบว่า มี 3 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 7 ด้านและ 22 วิธีการดำเนินการ ดังนี้ 1. กลยุทธ์การบริหารหลักสูตร มี 3 กลยุทธ์รองและ 9 วิธีดำเนินการ 2. กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะมี 2 กลยุทธ์รองและ 6 วิธีดำเนินการ และ 3. กลยุทธ์การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมี 2 กลยุทธ์รองและ 7 วิธีดำเนินการ ที่เป็นเช่นนี้สะท้อนถึงความครอบคลุมของแนวทางในการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยกลยุทธ์ด้านการบริหารหลักสูตรที่ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รองและ 9 วิธีดำเนินการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมกับสมรรถนะที่ต้องการ ส่วนกลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะซึ่งมี 2 กลยุทธ์รองและ 6 วิธีดำเนินการมุ่งเน้นให้ครูสามารถออกแบบและใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่กลยุทธ์ด้านการวัดและประเมินผลมีความสำคัญในการเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้กับการวัดผลสมรรถนะผู้เรียนอย่างแท้จริง ผลการออกแบบกลยุทธ์ในลักษณะนี้สะท้อนถึงการบูรณาการแนวคิด ทฤษฎีและข้อค้นพบจากการวิจัยในแต่ละด้านเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับ พงษ์เทพ อินทร์อำคา และ สิทธิชัย สอนสุภี (2567) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะมีความสำคัญในการพัฒนาครูและการจัดการเรียนรู้ โดยมีการพัฒนากลยุทธ์ที่เน้นการวิเคราะห์หลักสูตร การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลหลักสูตร

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ครูต้องมีบทบาทในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการ และสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และการวัดและประเมินผล

ฐานสมรรถนะที่เน้นการประเมินจากพฤติกรรมและการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ควรใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) ซึ่งช่วยให้ครูสามารถประเมินสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. กลยุทธ์การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะทั้ง 3 กลยุทธ์หลัก ประกอบด้วย กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ กลยุทธ์การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงการออกแบบกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความเป็นจริงในการปฏิบัติงานของครู กลยุทธ์เหล่านี้ครอบคลุมองค์ประกอบหลักของการจัดการศึกษาแบบฐานสมรรถนะซึ่งเป็นทิศทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำลังผลักดันอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของครูที่ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การออกแบบที่มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้กลยุทธ์มีความยืดหยุ่น สามารถนำไปใช้ได้จริงในระดับโรงเรียนและเขตพื้นที่ การที่กลยุทธ์ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับสูงสะท้อนถึงศักยภาพในการขับเคลื่อนการพัฒนาครูอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สายสวาท เสาร์ทอง และ เด่น ชะเนติยัง (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเรียนรู้ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเรียนรู้ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความครอบคลุมทั้งด้านทักษะ ความรู้ บุคลิกภาพ สังคม การสอน และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้นการพัฒนาครูในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลวิจัยพบว่า การพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรอบรมครูที่เน้นการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นหลัก

2. ผลวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูเพื่อรองรับนโยบายการศึกษาฐานสมรรถนะ ด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นรองลงมา ดังนั้นผู้บริหารจึงควรกำหนดรูปแบบการประเมินสมรรถนะผู้เรียนที่ชัดเจนและใช้ได้จริงในระดับห้องเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นด้านที่ครูมีความต้องการจำเป็นสูงสุด จึงควรศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะสำหรับครูระดับประถมศึกษา

2. ผลวิจัยพบว่า ด้านการวัดและประเมินผลเป็นด้านที่มีความจำเป็นรองลงมา จึงควรศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการวัดและประเมินผลตามแนวทางสมรรถนะของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย.*

จักรชัย ตระกูลโอสถ และ กิตติรัตน์ เกษตรสุนทร. (2567). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, *18*(2), 38–49.

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์. (2563). *ครูในศตวรรษที่ 21: บทบาทและทักษะที่จำเป็น.* สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2564). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 15). พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

ฐกร พฤฒิปูรณี และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2565). การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580). *วารสารวิจยวิชาการ, 5*(6), 87–91.

ปฏิภาณ พรศิริเสวี. (2567). การเมืองในกระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษา: กรณีศึกษาการคอรัปชันการสอบครูผู้ช่วย ผู้ช่วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พ.ศ. 2551-2562. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย, 6*(2), 75–86.

พงษ์เทพ อินทร์อำคา และ สิทธิชัย สอนสุภี. (2567). กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, *9*(3), 1–15.

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, เพ็ญวรา ซูประวัติ, ชญาพิมพ์ อุสาโห, สุกัญญา แช่มช้อย, สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา, ฐาปนี วงศ์พรหม, ชุณวัฒน์ ปุงบางกระดี่, ศุภวารี ภัทราวณิชย์, ศุภศิริ บุญประเวศ, และ สุพีรา ดาวเรือง. (2561). *การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0*. พริกหวานกราฟฟิค.

พิณสุดา สิริรังธศรี. (2557). *การปฏิรูปการพัฒนาครูทั้งระบบ.* สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ภัทราพร เยาวรัตน์. (2565). *การศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1* [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

มัสยา โซ๊ะศิริ. (2561). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดระยอง* [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

วรายุทธ อุตตะมา และ ณัฐิยา ตันตรานนท์. (2567). แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูโรงเรียนมัธยมกัลยาณิวัฒนาเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 24*(2), 1–15.

ศลิษา ณรงค์เลิศฤทธิ์, สิรินาถ จงกลกลาง, วาสนา กีรติจำเริญ, สายสุนีย์ เติมสินสุข, อิสรา พลนงค์, จุลมณี สุระโยธิน, และ ปัทมาภรณ์ เสือทองปาน. (2566). การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(2), 1185-1192.

สายสวาท เสาร์ทอง และ เด่น ชะเนติยัง. (2562). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเรียนรู้ยุค 4.0 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสาร มจร นครนาฏศิลป์, 6*(9), 4282–4294.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับสถานศึกษา.*

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แผนพัฒนาบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.*

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2563). *มาตรฐานการศึกษากับการพัฒนาครูในยุคใหม่.* พี.เอ.ลีฟวิ่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). *การวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ.* พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ข). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ก). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก.* พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ข). *การพัฒนากระบวนทัศน์ รูปแบบและกลไกการพัฒนาครูในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่ 5 พื้นที่.* พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564ก). *คู่มือการนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4–6 ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน.* พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564ข). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ.* พริกหวานกราฟฟิค.

สุจริยา ขมสนิท, พงศ์เทพ จิระโร, และ เสกสรรค์ ทองคำบรรจง. (2566). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษา. *วารสารนิสิตวัง, 25*(1), 53-64.

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563). *การปฏิรูปการศึกษาไทยสู่อนาคต.* กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรณพ จีนะวัฒน์. (2559). การพัฒนาตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 9*(2), 1379–1395.

อัจฉรา ศรีพันธ์. (2562). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการ PLC โรงเรียนบ้านดงมัน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6*(2), 112–124.

Asghar, J., & Ahmad, A. (2014). Teacher Development: An Overview of the Concept and Approaches. *Journal of Educational and Social Research, 4*(6), 147-160.

Benedek, A., & Molnár, G. (2012). *Development of Teacher Competencies in a New Learning Environment in Higher Education*. https://personales.upv.es/thinkmind/dl/conferences/iccgi/iccgi_2012/iccgi_2012_5_10_10216.pdf

Cronbach, L. J. (1978). *Essentials of psychological testing* (4th ed.). Harper & Row.

Darling-Hammond, L., Flook, L., Cook-Harvey, C., Barron, B., & Osher, D. (2017). *Educating the whole child: Improving school climate to support student success.* Learning Policy Institute.

David, F. R., & David, F. R. (2023). *Strategic management: A competitive advantage approach, concepts and cases* (18th ed.). Pearson.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Office for National Education Standards and Quality Assessment [ONESQA]. (2020). *Standards for educational quality and learning outcomes*.

Organization for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2018a). *Effective teacher policies: Insights from PISA*. OECD Publishing.

Organization for Economic Co-operation and Development [OECD]. (2018b). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Publishing.

SEAMEO INNOTECH. (2010). *Teaching Competency Standards in Southeast Asian Countries. SEAMEO Regional Center for Educational Innovation and Technology*. https://serp-p.pids.gov.ph/publication/public/view?slug=teaching-competency-standards-in-southeast-asian-countries

Smolyaninova, O. G., & Bezyzvestnykh, E. A. (2019). Professional Training of Teacher 4.0: Developing Digital Competency By Means of ePortfolio. *Journal of Siberian Federal University. Humanities & Social Sciences, 12*(9), 1714–1732. http://journal.sfu-kras.ru/en/article/125589

Teachers' Council of Thailand. (2018). *Teacher development in Southeast Asia*.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO]. (2017). *Education for Sustainable Development Goals: Learning objectives*.

ข้อมูลสำหรับผู้ส่งบทความวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม มีความยินดีรับบทความวิจัยและบทความวิชาการ ด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในเอกสารใดๆ โดยส่งบทความมายังกองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม ผ่านทางระบบ Thai Journals Online (ThaiJO) ได้ที่ https://so01.tci-thaijo.org/index.php/scj สามารถดูรายละเอียดจาก QR Code ด้านล่างนี้ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้ :

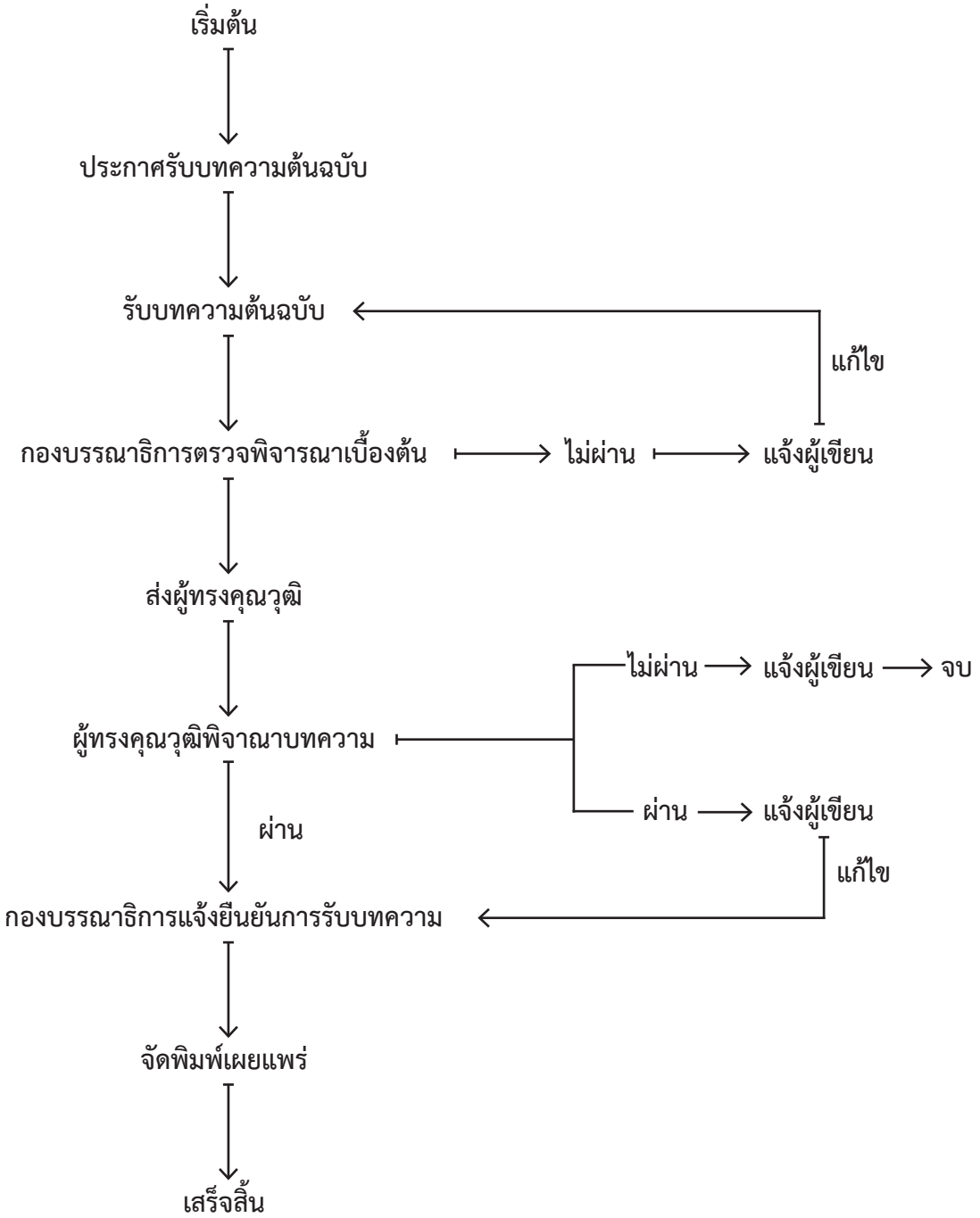
-คำแนะนำและข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ
-แบบฟอร์มนำส่งบทความวิจัย/วิชาการ
-แบบฟอร์มแจ้งการแก้ไขหลังการตรวจประเมินบทความ
-รูปแบบการเขียนบทความวิจัย
-รูปแบบการเขียนบทความวิชาการ
-รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง
-ขั้นตอนการจัดทำวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
-ขั้นตอนการส่งบทความผ่านทางระบบ Thai Journals Online (ThaiJO)
-ใบสมัครสมาชิกวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

กรุณาสแกน QR Code เพื่อเข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติม

หากต้องการสอบถามเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ: กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
โทร. 02-429-0100-3, 065-727-5900 โทรสาร 02-429-0819
E-mail: researchcenter@saengtham.ac.th / rcrc.saengtham2016@gmail.com

ขั้นตอนการจัดทำวารสารวิชาการ

วิทยาลัยแสงธรรม

แสงธรรม นำปัญญา และชีวิต

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

วิทยาลัยแสงธรรม 20 หมู่ 6 ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110 โทรศัพท์ 02-429100-3 โทรสาร 02-4290819
Saengtham College 20 Petkasem Rd, Sampran, Nakorn Pathom 73110 Thailand. Tel. 02-429100-3 Fax. 02-4290819